MAYIS 1996 SAYI:19
130.000 TL.

POPÜLER SİNEMA DERGİSİ

sinema

ISSN 1300-8161
9 771300 816004

1150

TWELVE MONKEYS

KOPYA CİNAYETLERİ

PARA TRENİ

SUSAN SARANDON

OTOMOBİL VE SİNEMA

AFİŞ "City Hall" ve "Para Treni"

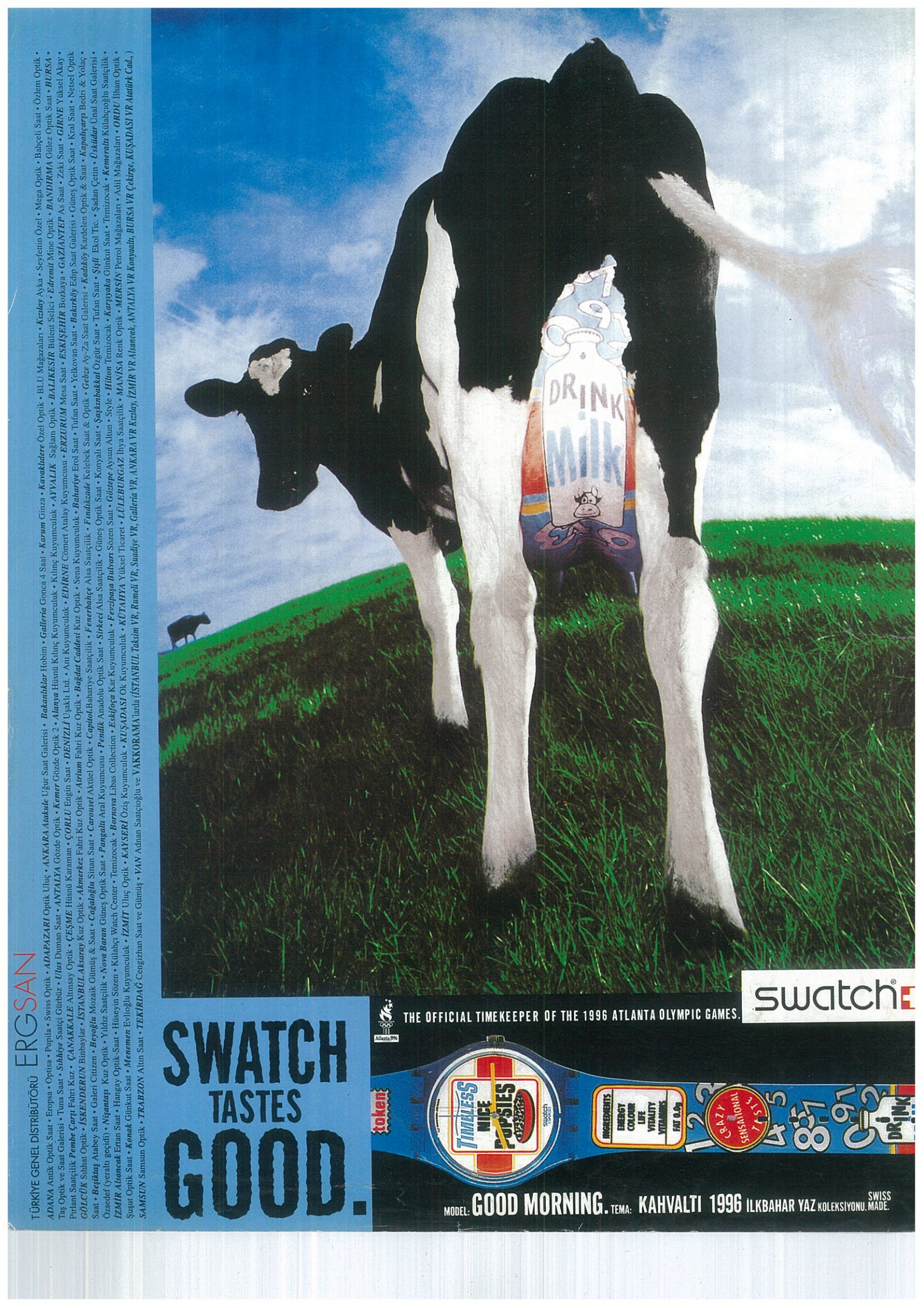

ERGSAN

TÜRKİYE GENEL DİSTRİBÜTÖRÜ

ADANA Antik Optik Saat • Eropsa • Optisa • Pupila • Swiss Optik • *ADAPAZARI* Optik Uluç • *ANKARA Atakule* Uğur Saat Galerisi • *Bakanlıklar* Hobim • *Galleria* Gonca 4 Saat • *Karum* Ginza • *Kavaklıdere* Özel Optik • BLU Mağazaları • *Kızılay* Ayka • Seyfettin Özel • Mega Optik • Bahçeli Saat • Özlem Optik • Taş Optik ve Saat Galerisi • Tuna Saat • *Sıhhiye* Saatçi Gürbüz • *Ulus* Duman Saat • *ANTALYA* Gözde Optik • *Kemer* Gözde Optik 2 • *Alanya* Hüsnü Kılınç Kuyumculuk • *AYVALIK* Sağlam Optik • *BALIKESİR* Bülent Selici • *Edremit* Mine Optik • *BANDIRMA* Gülez Optik Saat • *BURSA* • Pırlant Saatçilik *Pembe Çarşı* Fahri Kuz • *ÇANAKKALE* Altınsay Optik • *ÇEŞME* Hüsnü Karaman • *ÇORLU* Engin Saat • *DENİZLİ* Uşaklı Ltd. • Anı Kuyumculuk • *EDİRNE* Cömert Atalay Kuyumcusu • *ERZURUM* Mesa Saat • *ESKİŞEHİR* Bozkaya • *GAZİANTEP* As Saat • Zeki Saat • *GİRNE* Yüksel Akay • *GÖLCÜK* Sıhhat Optik • *İSKENDERUN* Binbaylar • *İSTANBUL Aksaray* Kuz Optik • *Akmerkez* Fahri Kuz Optik • *Atrium* Fahri Kuz Optik • *Bağdat Caddesi* Kuz Optik • Sena Kuyumculuk • *Bahariye* Erol Saat • Tufan Saat • Yelkovan Saat • *Bakırköy* Edip Saat Galerisi • Güneş Optik Saat • Kral Saat • Netsel Optik Saat • *Beşiktaş* Atabey Saat • Galeri Citizen • *Beyoğlu* Mozaik Gümüş & Saat • *Cağaloğlu* Sinan Saat • *Carousel* Aktüel Optik • *Capitol* Bahariye Saatçilik • *Fenerbahçe* Alsa Saatçilik • *Fındıkzade* Kelebek Saat & Optik • *Gebze* Ay-Za Saat Galerisi • *Kadıköy* Kardelen Optik & Saat • *Kapalıçarşı* Bedri & Yolaç • Özsedef (yeraltı geçidi) • *Nişantaşı* Kuz Optik • Yıldız Saatçilik • *Nova Baran* Güneş Optik Saat • *Pangaltı* Aral Kuyumcusu • *Pendik* Anadolu Optik Saat • *Sirkeci* Alsa Saatçilik • Güneş Optik Saat • Konyalı Saat • *Şaşkınbakkal* Özgür Saat • Tufan Saat • *Şişli* Ekol Tic. • Şadan Çetin • *Üsküdar* Ünal Saat Galerisi • *İZMİR Alsancak* Ertan Saat • Hangay Optik-Saat • Hüseyin Sözen • Külahçı Watch Center • Temizocak • *Bornova* Libas Collection • *Eskifoça* Kar Kuyumculuk • *Fevzipaşa Bulvarı* Sözen Saat • *Göztepe* Aysun Altun • Style • *Hilton* Temizocak • *Karşıyaka* Günkut Saat • Temizocak • *Kemeraltı* Külahçıoğlu Saatçilik • Şuşut Optik Saat • *Konak* Günkut Saat • *Menemen* Evlioğlu Kuyumculuk • *İZMİT* Uluç Optik • *KAYSERİ* Öziş Kuyumculuk • *KUŞADASI* Ok Kuyumculuk • *KÜTAHYA* Yüksel Ticaret • *LÜLEBURGAZ* İhya Saatçilik • *MANİSA* Renk Optik • *MERSİN* Petrol Mağazaları • Adil Mağazaları • *ORDU* İlhan Optik • *SAMSUN* Samsun Optik • *TRABZON* Altın Saat • *TEKİRDAĞ* Cengizhan Saat ve Gümüş • *VAN* Adnan Saatçioğlu ve VAKKORAMA'larda (*İSTANBUL Taksim VR, Rumeli VR, Suadiye VR, Galleria VR, ANKARA VR Kızılay, İZMİR VR Alsancak, ANTALYA VR Konyaaltı, BURSA VR Çekirge, KUŞADASI VR Atatürk Cad.,*)

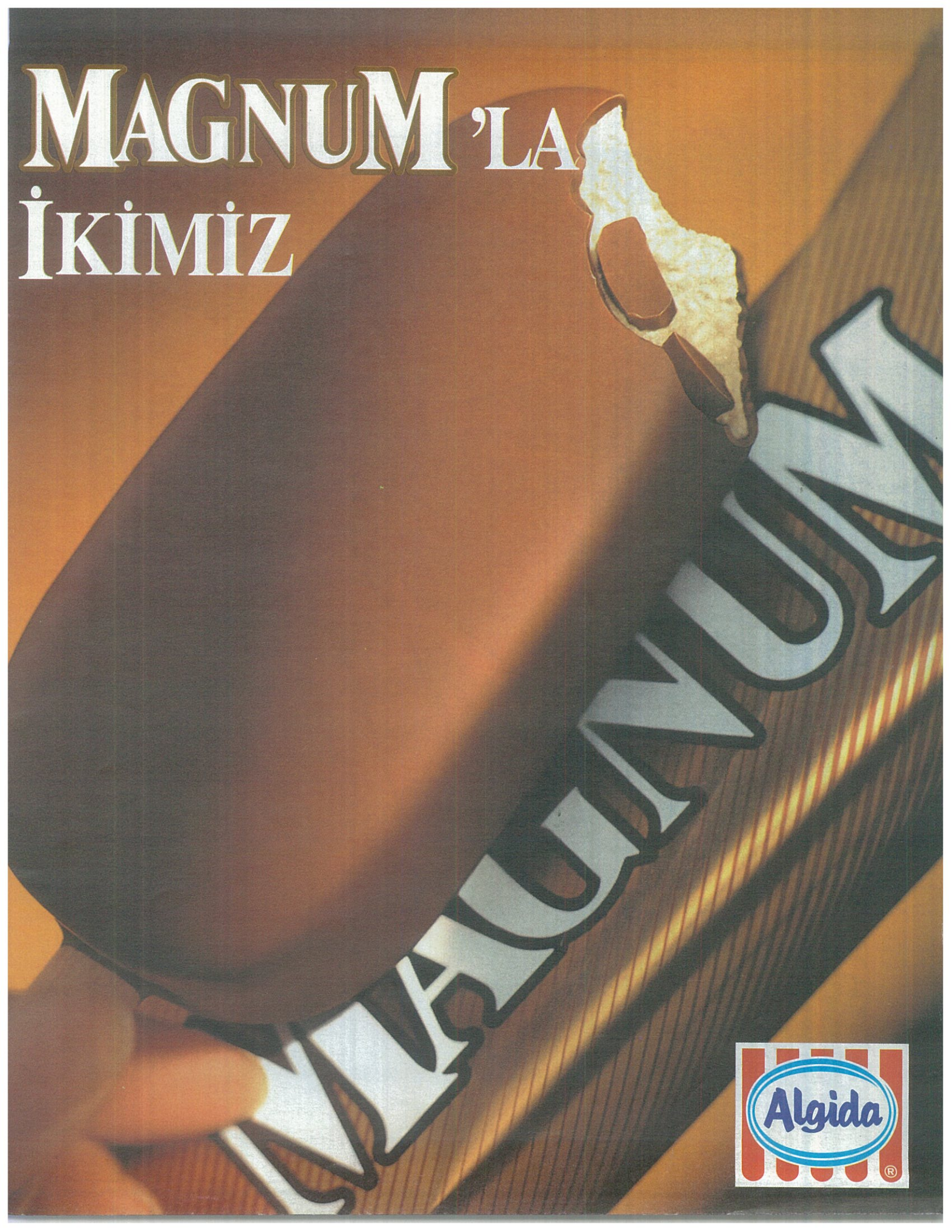
MAGNUM'LA
İKİMİZ
MAGNUM
Algida

ARBATIC

Her erkek, hayatın bir noktasında,

bir daha hiç ayrılmamak

üzere tanışır onunla...

ABBATE®

BİR GÖMLEK ÜSTÜN

'reklamajansı'

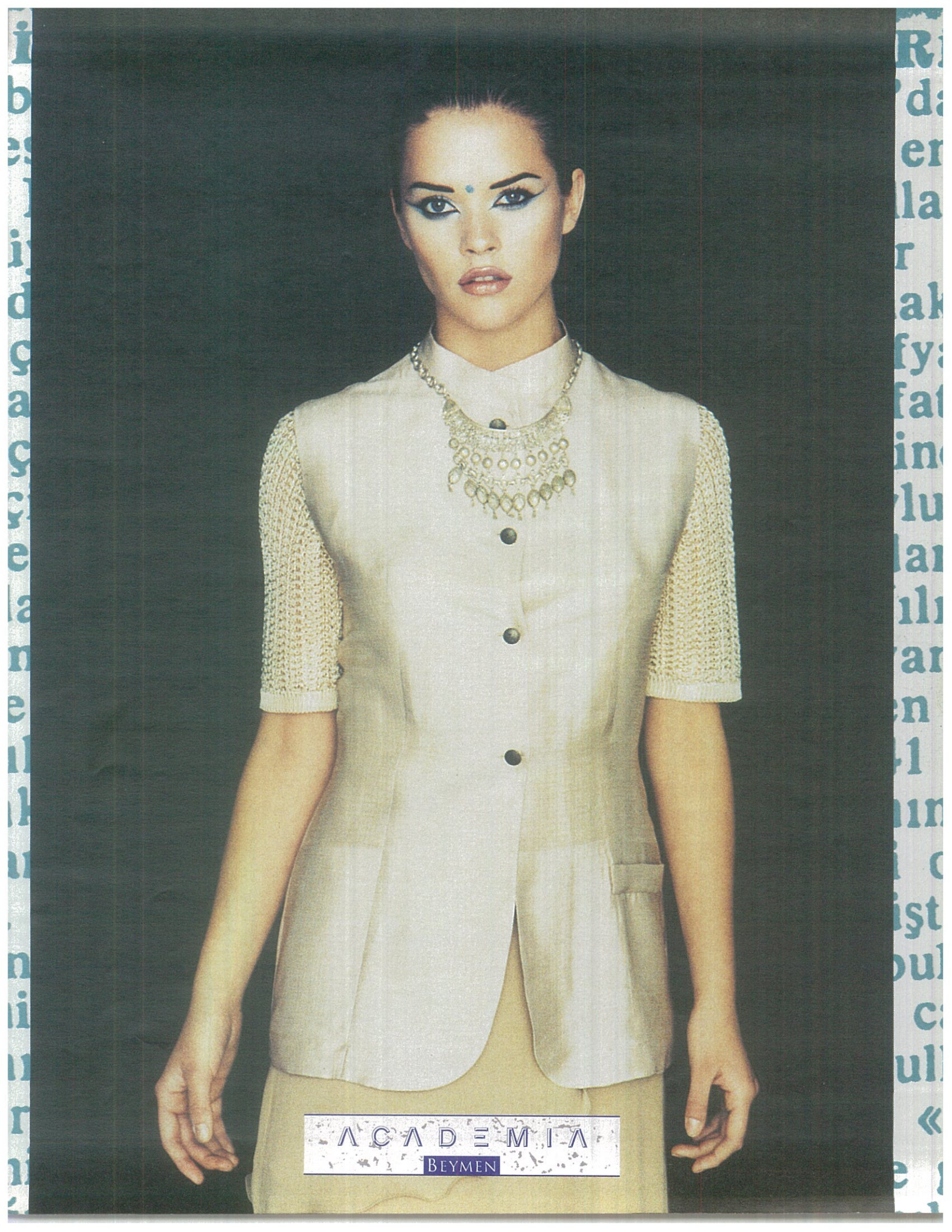
ACADEMIA
BEYMEN

TOYOTA KAM. 22x27.5 22/9/98 14:04 Page 1

TOYOTA COROLLA

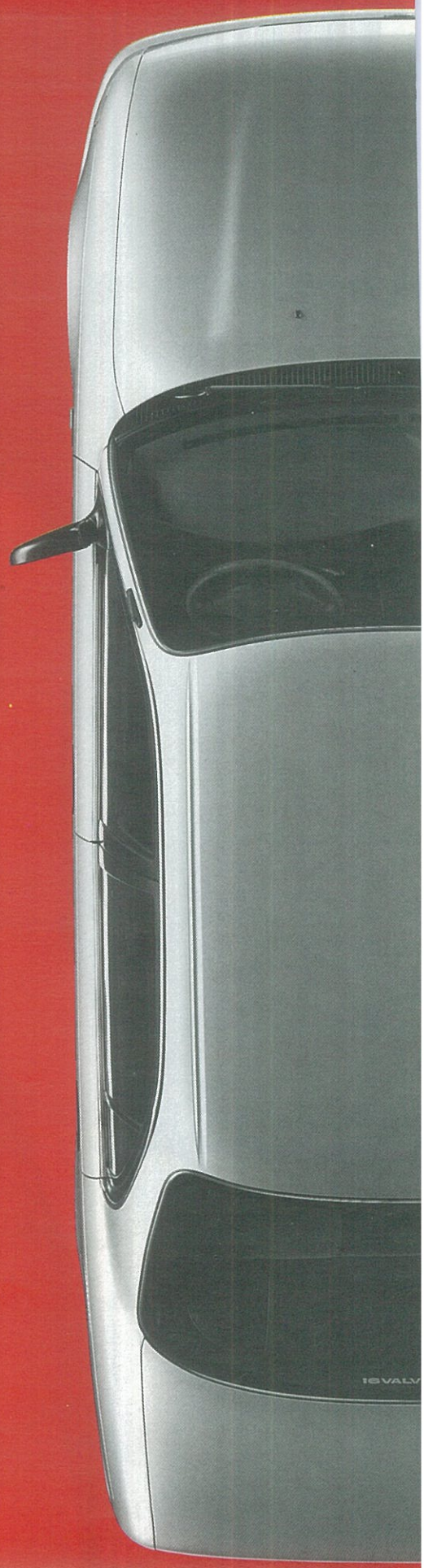

OTOMOBİL ALMAYI DÜŞÜNÜYORSANIZ ENİNE BOYUNA
DÜŞÜNÜN VE HER İHTİMALİ HESABA KATIN:

ALMAYI DÜŞÜNDÜĞÜNÜZ OTOMOBİL,
BÜTÇENİZİ DÜŞÜNECEK KADAR EKONOMİK...
KONFORUNUZU DÜŞÜNECEK KADAR ERGONOMİK...
GÜVENLİĞİNİZİ DÜŞÜNECEK KADAR SAĞLAM MI?..
SIK SIK ONARIM GEREKTİRMEYECEK KADAR DAYANIKLI MI?
PERFORMANSI, ÜSTÜN MÜ?

AVANTAJLI BANKA KREDİSİ OLANAKLARI SUNUYOR MU?
İKİNCİ EL DEĞERİ, GERÇEKTEN YÜKSEK Mİ?
KISACASI, SİZİ DÜŞÜNÜYOR MU?

OTOMOBİL ALMAYI DÜŞÜNÜYORSANIZ ÖNCE KENDİNİZİ...
MUTLAKA KENDİNİZİ DÜŞÜNÜN.
BU KONUDA TOYOTA COROLLA KESİNLİKLE SİZİNLE
AYNI DÜŞÜNCEDE!

rpm/radar edp europe

TOYOTA SA

TOYOTA-SABANCI OTOMOTİV SAN. VE TİC. A.Ş.

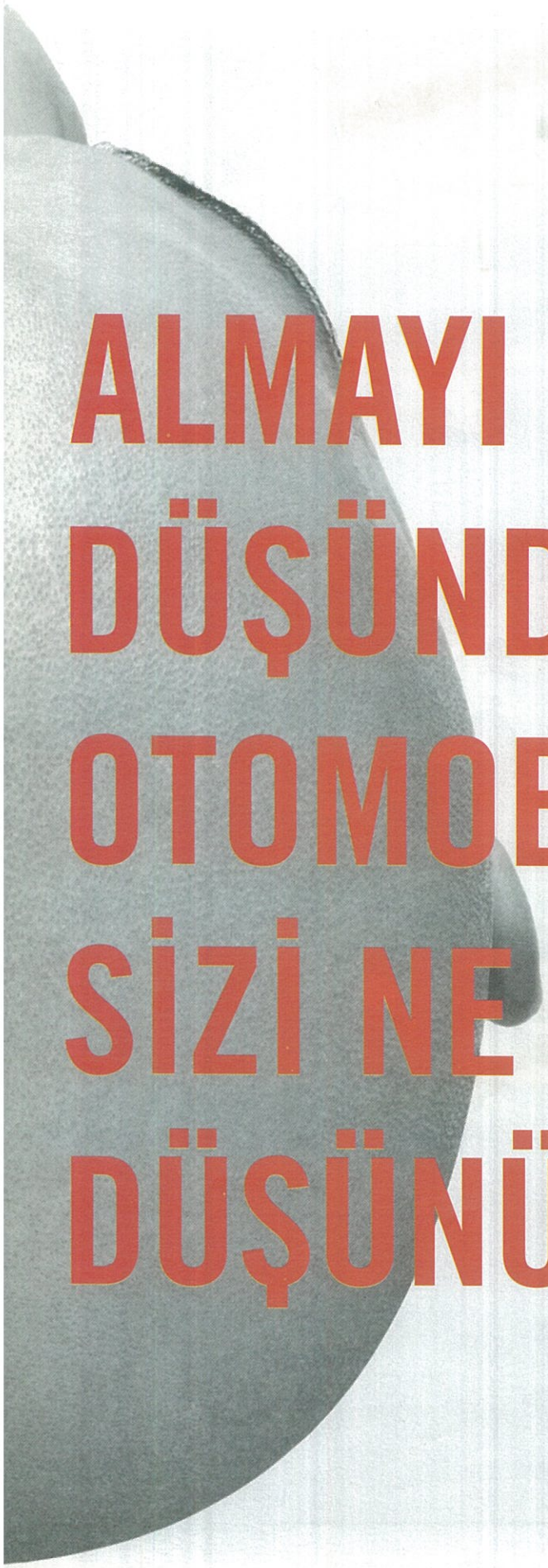

ALMAYI DÜŞÜNDÜĞÜNÜZ OTOMOBİL SİZİ NE KADAR DÜŞÜNÜYOR?

TOYOTA

Kalite hayatınızı değiştirir!

SATILIK
EV

SİZCE BU EVİN MÜŞTERİSİ BALIKLAR MI?

Apartman dairesi, villa, büro katı, otel, motel, pansiyon, iş hanı, dükkân, büfe, otopark, lokanta, restoran, eczane, market, yazlık alıp satmanın bin bir yolu var... Ama, daha çok alıcıya ya da satıcıya ulaşmanın, kısa ve etkili tek yolu var: **Sabah Seri İlan** Sayfaları!

Çünkü, **Sabah Seri İlan** Sayfaları'nda yer alan her ilanı, İstanbul'da her gün yaklaşık 1,5 milyon kişi okuyor, görüyor. Artık, Ankara'da da yayınlanmaya başlayan **Sabah Seri İlan** Sayfaları, 750 bine yakın Ankaralı'ya ulaşıyor. Etkili sonuç için siz de eski alışkanlıklarınızdan vazgeçin. Türkiye'nin en çok okunan seri ilan sayfalarında yerinizi ayırtın.

Bir ilan, bin müşteri...

SERİ İLANLAR

İSTANBUL İrtibat Büroları (0-216) 345 38 54 • (0-212) 514 07 54 / 570 37 30 / 266 77 49
ANKARA İrtibat Bürosu (0-312) 418 37 21

sinema SAYI : 19 MAYIS 1996

Dinç BİLGİN
(Başkan)

Sabah Periyodik Yayınlar A.Ş adına İmtiyaz Sahibi
Ercan ARIKLI

Yayın Koordinatörü
Ahmet ÖRS

Genel Yayın Yönetmeni
(Sorumlu)
Mehmet AÇAR

Yazı İşleri Müdürü
Necati SÖNMEZ

Görsel Yönetmen
Filiz DAL

Yazı İşleri
Senem ERDİNE
Aygen KUTLAR

Sayfa Sekreteri
Günay YILMAZ

Teknik Koordinatör
Fazıl MECİT

Ankara Koordinatörü
Serpil GOGEN

Reklam Koordinatörü
Rana KARLIDAĞ
Özlem Ayden ÜSTEL

Reklam Müdürü
Esra ORGA

Rezervasyon (502 85 51)
Ayfer KOÇ
Nurhan POYRAZ

Müessese Müdürü
Şakir GÜLSEVER

İdari İşler Sorumlusu
Cezmi ALACAKAPI

Medi Grup

Murahhas Üye
Ateş Ünal ERZEN

Genel Müdürler
Mustafa SİVRİ
(Reklam)

Mithat TOPAÇ
(Satış-Pazarlama)

Genel Müdür Yardımcısı
Kemal GÜLER

© 1 Numara Yayıncılık A.Ş.
ADRES
Medya Plaza, Basın Expres Yolu
34540 Güneşli-İSTANBUL
TEL: 550 49 00-550 41 80
FAX: (0212) 502 83 46
DAĞITIM
Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.
(0212) 550 25 04 (9 hat)
BASKI
Me-Pa A.Ş. Tel: 0212 270 63 64
Yazı ve fotoğrafların tüm hakları SİNEMA dergisine, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

Claude Chabrol'un "Seremoni"sinde Isabel Huppert'in performansı unutulmaz.

14 AYIN FİLMLERİ
City Hall, Darcula, Now and Then, Sessiz Gece, Before and After, Üç Dilek, Kritik Karar, Nothing Personal, Güç Savaşçıları...

35 SUSAN SARANDON
1996'nın Oscar'lı oyuncusu Susan Sarandon'la yeni filmi ve meslek hayatı üzerine...

38 KEVİN SPACEY
Önce "Olağan Şüpheliler", sonra "Seven" ve ardından Oscar... Spacey, sezona damgasını vurdu.

40 TOMRİS GİRİTLİOĞLU
"80. Adım"la iki ödül birden alan bir TRT yönetmeni.

42 CAMERON DIAZ
Sarışın afet yükseliyor.

48 COPYCAT
Seri cinayetler üzerine bir gerilim. Başrolde iki sıkı aktrist.

54 TWELVE MONKEYS
İngiliz yönetmen Terry Gilliam, yine hayalgücünün derinliklerinde dolaşıyor. Başrolde de Bruce Willis var.

62 BABE
Dünyada hem eleştirmenlerin hem de seyircilerin gönlünü çelen domuz yavrusu nihayet Türkiye'de...

70 MARY REILLY
Bu ay gösterime girecek filmin yapım hikayesi. Nereden nereye?

76 PARA TRENİ
Wesley Snipes ve Woody Harrelson, yeraltında geçen bir aksiyonla huzurlarımızda.

84 EDİZ HUN
Yeşilçam'ın pırlanta kalpli çocuğunun filmografisinde bir gezinti.

88 SHAKESPEARE HALA POPÜLER
Vazgeçilemeyen üstadın sinema serüveni...

94 OTOMOBİL UÇAR GİDER
Sinema ve otomobil... Bir yol arkadaşlığı... Sinema tarihinden otomobil manzaraları.

Randevu

30 ELEŞTİRİLER
39 SAFTER YILMAZ
44 ATİLLA DORSAY
102 SİNEMA TARİHİNDEN PORTRELER
106 FİLMOGRAFİ
107 SİNEDİSKET
108 SİNEKİTAP
109 SİNEMÜZİK
110 TV REHBER
114 HAPPY END

Editör'den

Modern sinemanın bir kanadını etkileyen yönetmenlerden biri olarak kabul edilen, Wenders ve Jarmusch'un "ata"sı Japon yönetmen Yasujiro Ozu, 1963 yılında bu dünyadan göçüp gittiğinde ülkesi dışında tanınmıyordu. Ozu, yıllarca Japon sinema endüstrisi içinde çalışmış, eleştirmenlerden fazla yüz bulamamıştı... İsveçli büyük sinema ustası Ingmar Bergman'ın keşfedilmesi de çok geç olmuştu. Bergman uzunca bir süre, daha sonra hepsi de dünya sinemateklerini dolaşacak küçük filmler yapmıştı İsveç'te.

Alfred Hitchcock, İngiltere'den geldiğinde Hollywood'da tutulan bir yönetmendi. Çünkü filmleri iş yapıyordu. Ama birçok eleştirmen onun sinemasını ciddiye bile almazdı. Yeni Dalga hareketini yaratan Cahiers du Cinema dergisi etrafında toplanan Fransız eleştirmenler onu bir sinema dahisi ilan etmelerine rağmen Amerikalı eleştirmenlerin bu ilgisizliği sürdü... Ta ki Pauline Kael'in başını çektiği yeni bir eleştirmen kuşağı gelene kadar...

Bugün Türk sinemasının en iyi filmlerinden biri kabul edilen, "Sevmek Zamanı" gösterime bile girememiş, uzun süre kimsenin dikkatini çekmeden arşivlerde yatmıştı. Bu filmin yönetmeni Metin Erksan'ın, asıl olarak 80'li yıllarda keşfedildiğini de sanırım bilmeyen yok. Sinema tarihi incelendiğinde tam aksi örnekler de görülür. Gösterildiği yıl ödüllere boğulmuş, eleştirmenler tarafından yere göğe konamamış birçok film zamanla tümüyle unutulmuştur.

Bütün bu örnekler, sinemayla ilgili şu iki basit gerçeği bütün açıklığıyla kanıtlıyor: 1. Bütün sanatlarda olduğu gibi sinemada da nihai kararı tarih verir. 2. Festivallerde ödüller kazanmanız, büyük övgülere mazhar olmanız ve seyircinin filminize ilgi göstermesi geleceğe kalacağınızı göstermez.

Bir de, çektiği filmler festivallerde ödül kazanamayıp, eleştirmenler tarafından övgülere mazhar olmayınca ortalığı birbirine katan yönetmenler vardır. Bunlar, "dahi" ilan edilmek isterler. Filmlerini beğenmeyenleri aşağılamaktan, kendilerini yüceltmekten zevk alırlar. Onlara göre eleştirmenlerin görevi, kendilerindeki dehayı farketmektir.

Bunlardan bazıları yıllar sonra haklı çıkar. Filmleri de birer klasik olarak tescillenir. Büyük bir çoğunluğu ise filmleriyle beraber sinema tarihinin karanlık çöplüğüne doğru ağır ağır batar. Tümüyle unutulurlar.

Acaba sizce, aylardır medyada filmini beğenmeyen herkesi aşağılayan, eleştirmenlere ağzına geleni söyleyen ve "mazlum bir dahi" imajı çizen Mustafa Altıoklar ile filmi "İstanbul Kanatlarımın Altında" hangi kaderi paylaşacak?

Benim tahminim basit: Eleştirmenler haklı çıkacak. Yani, film sahip olduğu bazı özellikler nedeniyle asla unutulamayacak ve Türk sinema tarihinde belirli bir yere sahip olacak. Ama yıllar sonra Altıoklar'ın filmi "mükemmel", "şaheser", "dahiyane", "hakkı yenmiş" gibi sıfatlarla anılmayacak.

Altıoklar'ın, seyirci sayısını arkasına alarak medyanın o "gelip geçici yumuşak kucağı"nda sürdürdüğü eleştirmenleri karalama kampanyasına gelince... Edilen laflar, arşivlerde kalacağına göre kimin komik duruma düşeceğini de hep beraber göreceğiz.

MEHMET AÇAR

"NOW AND THEN",
Demi Moore ve
Melanie Griffith

AYIN FİLMLERİ

Cityhall

YÖNETMEN: HAROLD BECKER
SENARYO: KEN LIPPER, PAUL SCHRADER
OYUNCULAR: AL PACINO, JOHN CUSACK, BRIDGET FONDA, DANNY AIELLO, MARTIN LANDAU
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: MICHAEL SERESIN
YAPIMCILAR: EDWARD PRESSMAN, KEN LIPPER
DAĞITIM: ÖZEN FİLM
GÖSTERİM TARİHİ: 10 MAYIS 1996

New York Belediye Başkan Yardımcısı olan genç ve idealist Kevin Calhoun (John Cusack), Başkan John Pappas'ın (Al Pacino) sağ koludur ve işini kolaylaştırmak için elinden geleni yapmaktadır. Bu ikili zorlu bir ekip oluşturarak suç, yoksulluk ve şehir politikasının çapraz ateşi altında sorunların üstesinden gelmeye çalışır. Ancak bir gün, bir polisle uyuşturucu satıcısı arasında çıkan çatışmada 6 yaşındaki masum bir siyah çocuk öldürülünce işler karışır. Pappas basınla başa çıkmaya, geride kalanları teselli etmeye ve şehrin koruyucusu olarak sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırken, Calhoun da bu çatışma-

Al Pacino'nun belediye başkanını canlandırdığı "City Hall"un iki önemli oyuncusu: Bridget Fonda ve John Cusack

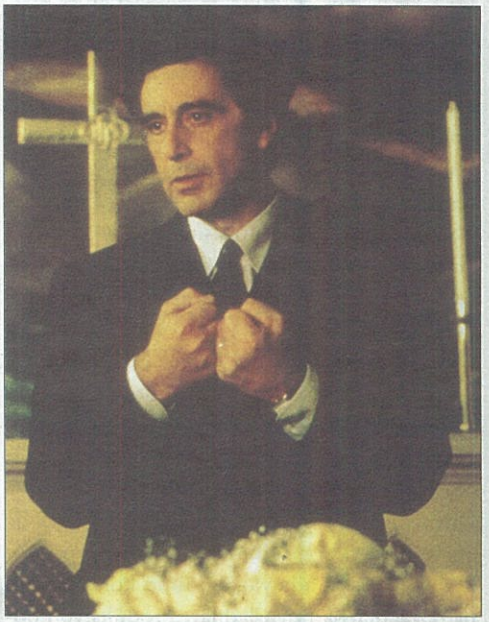

nın arkasında yatan sebepleri bulmaya çalışır. Bir süre sonra, kanıtlayamasa da yüksek düzeydeki insanların bu olayla bir bağlantısı olduğunu bulur.

"City Hall", kamu hizmeti ve kişisel vicdan konusunda ne kadar etkili olunabildiğini araştıran modern bir drama. Yönetmen Becker filmi şöyle tanımlıyor: "Politikanın gerçek yüzünü öğrenen idealist bir gençle akıl hocasının ilginç hikayesini anlatan politik bir gerilim filmi. Film ayrıca gücün fiyatı, insanları güç peşinde koşturan sebepler; taviz, imtiyaz ve uzlaşmaların bedeli üzerine..."

Filmin özgün senaryosu eski bir New York Belediye Başkan Yardımcısı olan Ken Lipper'a ait. Lipper şöyle diyor; "'City Hall' bugüne dek bu türde yapılanlardan çok farklı bir film. Demokratik sistem ve medyanın, en azimli liderleri bile nasıl savunmasız politika gladyatörlerine dönüştürdüğünü gösteriyor. Belediye Başkanı, şehiri etkin biçimde yönetebilmek için belli güçlerle sürekli uzlaşmak ve onlara taviz vermek zorunda kalır. Bir noktadan sonra artık o kadar çok taviz verilmiştir ki doğru ile yanlış arasındaki çizgi kalkmış ve Başkan savunmasız ve yalnız bir figüre dönüşmüştür." "City Hall", politikacıların aralarında oluşturdukları, birbirlerinin sırtını sıvazlayıp birbirlerine göz yumarak iş yaptıkları bir tür gölge kulübün gerçeklerini de ortaya çıkarıyor.

Oyuncuların hepsi de filme hazırlanırken canlandırdıkları rollerle ilgili bazı kişilerle görüşmeler yapmış. Sözgelimi öldürülen bir polisin dul karısının avukatını canlandıran Bridget Fonda, bir avukatın yardımına başvurmuş ve rolüyle ilgili birçok püf noktasını ondan öğrenmiş. Tamamı New York'ta çekilen filmin en önemli özelliklerinden biri de New York Belediye Sarayı'nın kapılarını açtığı ilk film olması.

"City Hall" biraz başka zamanlardan gelmiş bir film gibi. Alman Cinema dergisi bu konuda şunları yazıyor: "City Hall"un yetmişli yılların sonunda çevrildiğini, bilinmeyen sebeplerden dolayı bir yerlere gömüldüğünü ve yakın zamanlarda sinema tarihi ile ilgili kazılar sonucunda günışığına çıkarıldığını iddia etmek çok yanlış olmaz. Çünkü Harold Becker'ın politik arena ve kirli çamaşırlar ile ilgili bu filmi o kadar zamandışı ve bir anlamda 'demode' ki, buna benzer bir çalışma bulabilmek için Sidney Lumet dönemine geri dönmek gerekiyor ("The Verdict", "Prince of the City"). O zamanlar incelemeye dayanan politik bulmacalar lüks sayılıyordu. Bunun yerine gerilim, iki bacaklı 'köpekbalıkları' arasında yapılan alçak sesli konuşmalarla sağlanıyordu. Ancak 1996'da bu tip filmler artık yapılmıyor.

Harold Becker, "Sea of Love" ve "Malice" gibi filmlerle iyi gerilim filmleri yapabildiğini kanıtlamış bir yönetmen. Becker ve senaristleri, güç mekanizmasının ne tür gizli hilelerle işlediğine dikkat çekiyorlar. Önemsizmiş gibi görünen bir cümle, bir telefon konuşması, hatta bir göz kırpması yeterli. "City Hall" koridorlarında yasadışı zincirleme reaksiyonlar başlatmak bu kadar kolay. Ancak seyirci iyi ile kötü arasında bir ayrım yapmaya çalışırken işi hiç de kolay değil. Becker gerçekçi. Bu yüzden iktidar ile ahlak arasındaki gri bölgeye yerleşmiş saygıdeğer insanlar topluluğuna kamera tutarken işini pek kolaylaştırmıyor.

AYIN FİLMLERİ

Dracula: Dead and Loving It

YÖNETMEN: MEL BROOKS
SENARYO: MEL BROOKS, STEVE HABERMAN, RUDY DE LUCA.
OYUNCULAR: LESLIE NIELSEN, STEVEN WEBER, PETER MacNICOL, AMY YASBECK, LYSETTE ANTHONY, MEL BROOKS.
YAPIMCI: MEL BROOKS
DAĞITIM: UIP
GÖSTERİM TARİHİ: 3 MAYIS 1996

Hiciv filmlerinin bir numaralı yönetmeni Mel Brooks ve ekibi, efsanevi korku filmi kahramanı Dracula'yı yeniden yorumladılar. Daha önce "Young Frankenstein", "Blazing Saddles", "High Anxiety", "Silent Movie" ve son olarak da "Robin Hood: Men in Tights" gibi komedi klasiklerine imzasını atan yönetmen, "Dracula: Dead and Loving It"te Leslie Nielsen'ı oynatarak en iddialı yapıtlarından birini ortaya koydu.

Daha önce oynadığı üç "Çıplak Silah" filmiyle tanınan Leslie Nielsen'in tanımlamasıyla, bu filmdeki Dracula son derece sakar bir vampir. Bu kadar sakar olmasaydı belki iyi bir vampir olmayı başarabilirdi ama elinde değil...

Brooks ve senaryo yazarları Rudy De Luca ile Steve Haberman, filmin konusunu Bram Stoker'ın 1897 yılında yazdığı ünlü korku romanı "Dracula"dan uyarladılar. Prodüksiyon öncesinde, başta 1922 yapımı "Nosferatu", 1931 tarihli Todd Browning'in "Dracula"sı, 60'lı yıllarda Christopher Lee'nin rol aldığı versiyonlar ve Francis Ford Coppola'nın "Dracula"sı olmak üzere bütün Dracula yapımları tek tek gözden geçirildi.

Brooks'un Dracula'sı dayanılmaz bir taze kan arayışı içinde, ama kan emme işlemini sakarca ve son derece acemice yapıyor. Buna karşılık uçmak, tavana ters asılı durumda uyuyabilmek, uzun mesafeden hipnoz yapabilmek gibi doğaüstü güçleri var.

Yönetmen, filminin, 1974 yılında çektiği "Young Frankenstein"a eşlik edeceğini düşünüyor. "Ne zamandan beri yeni bir korku-komedi çekmek için sabırsızlanıyordum," diyor. "Francis Ford Coppola'nın Dracula'sı beğenilince kendi kendime 'Tam zamanı' dedim. Karanlıklar Prensi'ni daha uçuk biçimde oynayabilecek bir aktöre ihtiyacım vardı. Bir gece televizyonda "Çıplak Silah"ı izlerken starımı buldum. Komedi unsurunu oluşturabilmemiz için öncelikle seyircinin bizim Dracula'mızın gerçek bir vampir olduğuna inanması gerekiyordu. Leslie Nielsen'de, komedi becerisine ek olarak otorite gücü, asalet ve cazibe unsurları da var. Dolayısıyla kısa sürede bizim insanüstü canavarımızı ancak onun canlandırabileceğine karar verdim."

Jonathan Harker rolündeki Steven Weber, "Dracula"nın bu yorumunu beğendiğini söylüyor: "Bence, 1897 yılında Bram Stoker bu romanı yazarken amacı bambaşkaydı. İnsanlar yıllar boyunca bu romanı olduğundan da karanlık, trajik ve melodramatik algıladılar. Oysa bence Stoker, vahşi, seksi ve çarpıcı bir komedi yazmak istemişti. Mel Brooks da olayı böyle görmekle en doğrusunu yaptı."

Yazar-Yönetmen Mel Brooks, ölümsüz Kont Dracula'nın değişmez düşmanı dünyaca ünlü vampir avcısı Prof. Dr. Van Helsing rolünde kamera karşısına geçti. Kont Dracula'nın yardakçı kölesi, Oxford mezunu avukat Renfield'ı Peter MacNicol canlandırdı. Dracula'yı kolaylıkla baştan çıkaran aşırı şımarık Mina rolü ise, daha önce Brooks'un "Robin Hood: Men in Tights" adlı filminde Bakire Marian rolüyle kamera karşısına geçen güzel yıldız Amy Yasbeck'in.

Öldürücü ama bir o kadar da sempatik bir vampir olan Kont, bu İngiliz kadınına tutku derecesinde bağlanınca Transilvanya'daki yerini yurdunu bırakıp onun peşinden Victoria dönemi Londra'sına gidiyor. Mina'yı büyüsü altına almaya çalışıyor. Brooks, "Tam anlamıyla geleneklerine bağlı, uysal ve ağırbaşlı bir İngiliz kadını olan Mina, Dracula tarafından bir kez ısırılınca altedilmez bir hale geliyor," diyor.

Mina'nın şehvet düşkünü ve utanma nedir bilmez kız arkadaşı olan, ama esrarengiz Kont'un işlerine burnunu sokunca bir oda dolusu sarmısağın arasında yatmaya mecbur edilen Lucy rolünde ise İngiliz oyuncu Lysette Anthony oynuyor. Anthony bu filmde canlandırdığı karakteri şöyle tanımlıyor: "Lucy, kimi zaman masum kimi zaman da saldırgan cinselliğin bir karışımı... Ama iş Kont'la ilişkiye girmeye gelince aslında ölümle, kötülükle, sonsuz hayatla ve kana susamış bir canavarla flört ettiğinin farkına varamıyor. İçindeki karmaşa yüzünden ruhsal rengi de tutkulu pembe ile Kabuki beyazı arasında değişiyor."

Çekimleri Los Angeles'taki Culver stüdyolarında gerçekleştirilen, denizaşırı ülkelere dağıtımı Gaumont tarafından yapılan Mel Brooks usulü "Dracula", Mayıs başında seyirciyle buluşuyor.

Mel Brooks, yeni korku-komedisinde Leslie Nielsen'ı oynatıyor.

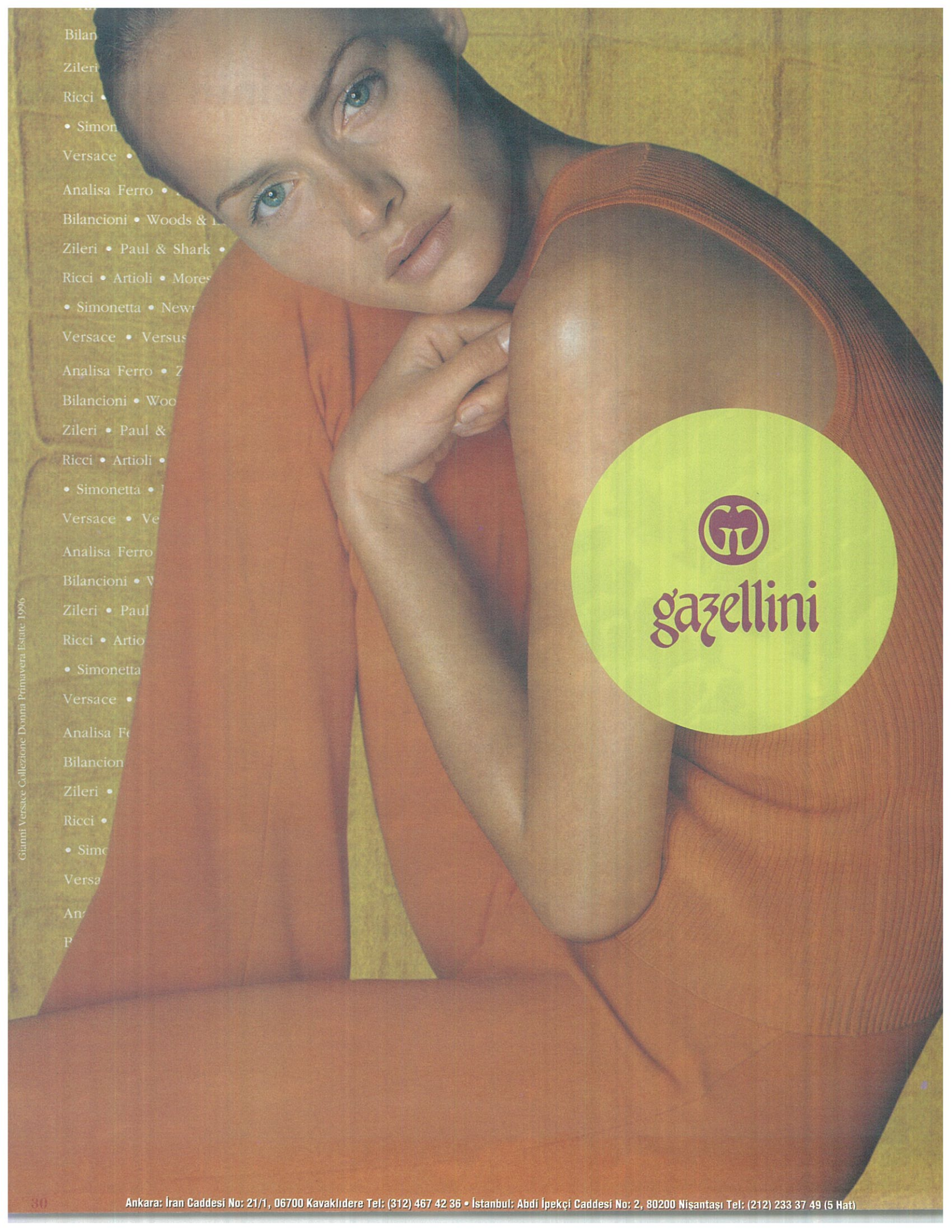

Ankara: İran Caddesi No: 21/1, 06700 Kavaklıdere Tel: (312) 467 42 36 • İstanbul: Abdi İpekçi Caddesi No: 2, 80200 Nişantaşı Tel: (212) 233 37 49 (5 Hat)

ema (22x27.5) 19/4/96 13:39 Page 1

Hepsinin evinde

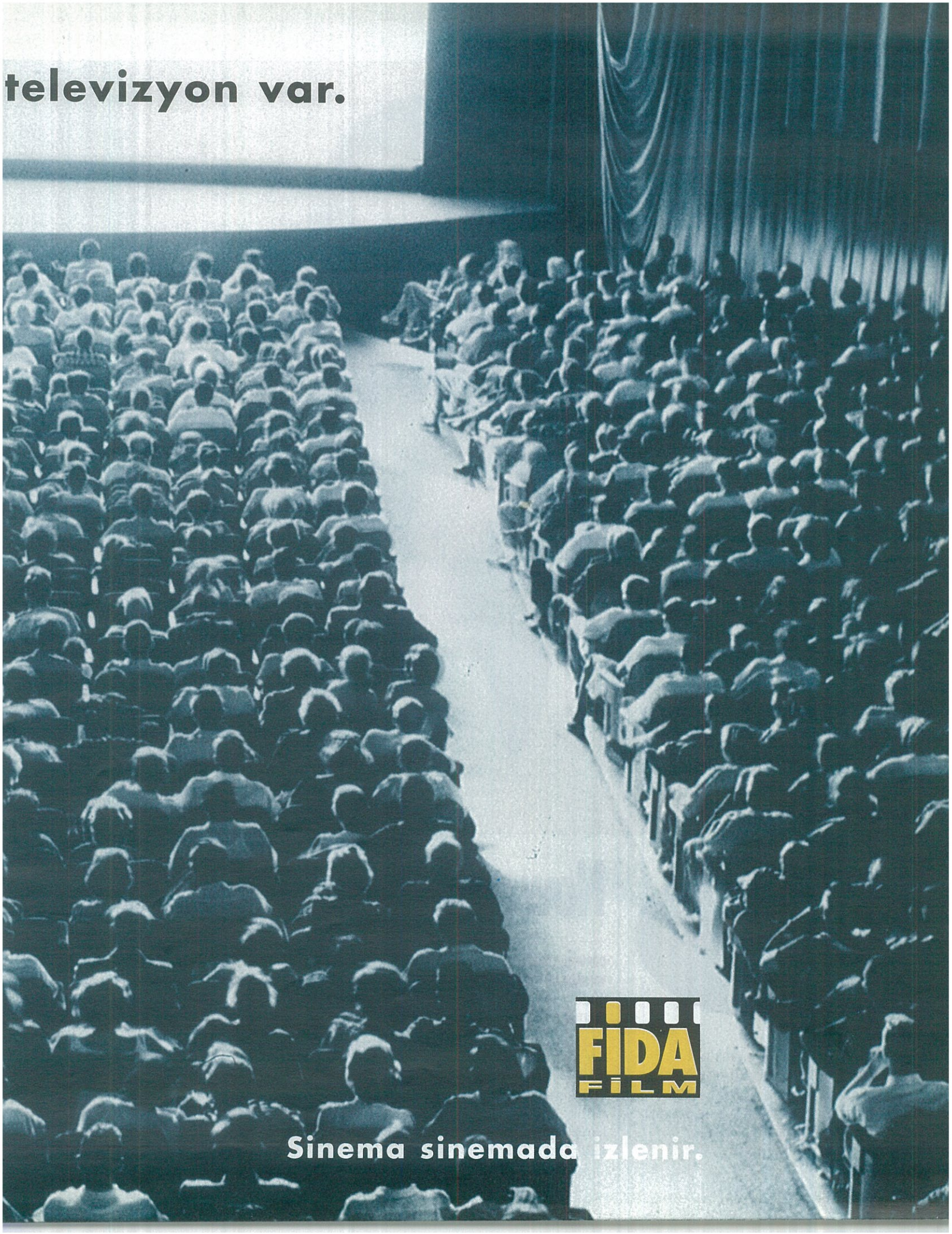
televizyon var.
FİDA
FİLM
Sinema sinemada izlenir.

Melanie Griffith ve Demi Moore, kameranın hem önünde hem de arkasında kadınların yer aldığı "Now and Then"de.

AYIN FİLMLERİ

Now and Then

YÖNETMEN: LESLI LINKA GLATTER
OYUNCULAR: CHRISTINA RICCI, THORA BIRCH, GABY HOFFMAN, MELANIE GRIFFITH, DEMI MOORE, ROSIE O'DONNELL, RITA WILSON.
SENARYO: I. MARLENE KING
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: UELI STEIGER
YAPIMCILAR: SUZANNE TODD, DEMI MOORE
DAĞITIM: UIP

Şov kızlarıyla sürtük kraliçeler bir kenara çekilsinler... Artık filmlerde gerçek kadınlar var. Son zamanlarda çekilen filmlerde kızkardeşlik duygusu yoğunluk kazandı ve kadın karakterler seslerini yükseltmeye başladılar. Lesli Linka Glatter'ın yönettiği "Now and Then" de tıpkı geçen ay gösterime giren "Waiting to Exhale" gibi kadın oyuncuları ön plana çıkarıp merkeze çekmek yoluyla popüler erkek sorunları olarak bilinen sorunları işliyor.

Bu ay gösterime girecek olan "Now and Then", yıllar süren bir ayrılıktan sonra bir araya gelen ve yaşamlarını biçimlendiren, ergenlik çağı günlerini birlikte anan dört kadının 20 yıllık bir sürece yayılan güçlü arkadaşlığının yürekleri ısıtan öyküsünü anlatıyor.

"Stand By Me"nin kadınsı versiyonu olarak tanımlanabilecek filmde starlardan oluşan bir kadro yer alıyor. Dört kadının ergenlik yıllarını ve bugünlerini ayrı oyuncular canlandırı-

yor. "Bilgin Samantha"nın gençliğini Gaby Hoffman, bugününü Demi Moore; "erkeksi kız" Roberta'yı Christina Ricci - Rosie O'Donnell; "büyümüş de küçülmüş" Teeny'yi Thora Birch - Melanie Griffith; "gelenekçi" Chrissy'yi Ashleigh Aston Moore - Rita Wilson canlandırıyorlar.

Uzun yaz tatilleri samimi arkadaşlar arasında genellikle benzer sorunlar yaratır. Çevreden tamamen soyutlanmış, çok sıkı ilişkiler içinde doğup büyümüş olmak, onlar için bir bakıma, yetişkinlerin dünyasının katı gerçeklerinden arınmış bir koza oluşturur.

Ergenlik çağı da başlıbaşına bir sorun yumağıdır. Örneğin erkekler... Cinselliğin beceriksizce yaşanıp öğrenildiği çağdır. En aklıbaşında kızlar bile kendilerini, karşı cins tarafından beğenilme ile reddedilme arasında gidip gelmeyle süren bu düzenin dışında tutamazlar. Artık büyüdüklerine göre, o iğrenç delikanlılara karşı kurdukları geleneksel kızlar çetesinin savaşları da bu yaz mutlaka daha şiddetli sonuçlar doğuracak ve daha zevkli olacaktır.

Oysa insan 12 yaşında, son derece geniş bir hayalgücüne sahipken herşey ne kadar kolaydır. Kasabadaki bir çocuğun esrarengiz ölümünü çözümlemek için doğaüstü güçlerden medet umma saplantıları, kendi ailelerinin sırlarının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu olay, çocukluk çağının güzelliklerinin sonunu belirlerken bir yandan da yetişkinlerin dünyasının acımasız gerçekliğinde uyanıvermelerini sağlayacaktır.

"Now and Then"in en önemli farklılıklarından biri, kamera gerisindekilerin de kadın olmaları ve bu alandaki yeteneklerini sergilemeleri...

Şu anda en yüksek ücreti alan kadın oyuncular arasında yer alan Demi Moore bu konuda şunları söylüyor: "Biz artık kadınlar için projeler bulmak istiyoruz. Diyebilirim ki, sinema tarihinde, "My Girl"ün dışında küçük kızların sorunları, hayalleri ve ilgi alanları üzerinde yoğunlaşmış başka bir film yok."

Filmin yapımcılarından biri olan Suzanne Todd ise "Erkekleri dışlamaya çalışmadık," diyor. "Ama kamera gerisindekilerin tümünün ve editörlerimizin kadın olması son derece hoş bir atmosfer oluşmasını sağladı."

Moore'un senaryodan fazlasıyla etkilenmesinin temelinde kendi çocukluk yıllarında yaşayamadıklarına duyduğu özlem var. "İnsanın bütün hayatını aynı yerde geçirmesi gibi bir lüksü yaşayamadım," diyor Moore. "Küçükken çabuk iletişim kurabilen bir çocuktum ama ne yazık ki buna pek fırsatım olmadı." ●

Sessiz Gece

YÖNETMEN: DANI LEVY
OYUNCULAR: MARIA SCHRADER, MARC SCHLICHTER, JÜRGEN VOGEL, INGRID CAVEN
SENARYO: KLAUS CHATTEN, DANI LEVY, MARIA SCHRADER
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: CARL KOSCHNICK
MÜZİK: NIKI REISER
YAPIMCI: STEFAN ARNDT, DANY LEVY

Telefon hattının bir ucundaki adam, nerede olduğunu söylemeyerek sevgilisini kızdırır: Aslında Paris'te, ilişkilerinin başladığı otel odasındadır. Ancak, hattın öbür ucundaki kadın da onu zorlama fırsatına sahiptir. Kadın Berlin'deki dairelerindedir ama yalnız değildir. Yanında, son birkaç aydır görüştüğü genç sevgilisi vardır. Erkek arkadaşı bu ilişkiden başından beri haberdardır ancak bu, kıskançlık duymasını engellemez.

"Sessiz Gece", Dani Levy'nin dördüncü uzun metrajlı filmi. Olağanüstü bir yoğunluk ve insanı tutsak eden bir netlik içeren bu romantik filmde, hassas bir kadınla birbirinden tamamen farklı iki adam arasındaki ilişki ve kesin bir karar verme durumunda yaşanan acılı süreç anlatılıyor.

Yönetmen, "Sex Lies and Videotapes" filmine verdiği bu özgün Avrupai cevapta, duygu yüklü bir Noel arifesinde, eziyet vurgunu üçlü bir ilişkiyi inceliyor. Karakterlerini asla biraraya getirmiyor, adeta kaprisli bir tavırla onları birbirinden ayrı tutuyor ve sadece bir dizi uzun telefon görüşmesiyle birleştiriyor.

Alman tiyatrosunun yükselen yıldızlarından Klaus Chatten'ın büyük bir güç kazandırdığı senaryo ile aşk, nefret, şehvet, heyecan, haset ve daha birçok duygu canlanıyor perdede.

Dani Levy'nin yönetimi filme Hollywood romanslarının altın çağını anımsatan bir canlılık veriyor, ancak filmin kesinlikle çağdaş bir yanı da var.

Levy, kendi filmiyle "Paris'te Son Tango" ve Passolini'nin "Salo"su arasında paralellikler bulunduğunu söylüyor. "Bu üç film de aşkın derinliklerine yönelik riskli birer bakış. Üçü de cinselliğin genellikle yıkıcı olan gücüyle ve tutkuyla bağımlılık arasındaki ilişkiyle ilgili. İnsan ve insanın özel ihtiyaçları üzerinde yoğunlaşıyorlar ve böylece toplumun durumunu anlatıyorlar."

"Sessiz Gece", sınırlı bir mekanda, her türden duyguyu yaşayan üç kişi arasında yaşanan çılgın bir aşk hikayesi... Görüntü yönetmeni Carl Koschnick'in keskin kontrastlara dayalı lirik iç ve dış gece görüntüleri, Niki Reiser'ın sık sık filmin önüne geçen müziği ve Dany Levy'nin akıcı anlatımıyla gayet profesyonelce kotarılmış bir film. ●

Sınırlı bir mekanda, her türden duyguyu yaşayan üç kişi arasındaki ilişkiler...

Before and After

YÖNETMEN: BARBET SCHROEDER
OYUNCULAR: MERYL STREEP, LIAM NEESON
SENARYO: TED TALLY (ROSELLEN BROWN'IN ROMANINDAN)
YAPIMCI: CARAVAN PICTURES
DAĞITIM: UIP

Dr. Carolyn Reiser'in aile hayatı, ansızın hastanenin acil servisine çağırılmasıyla kesintiye uğrar. Acil serviste sopalarla dövüle dövüle öldürülmüş bir genç kız yatmaktadır. Aynı gece, Dr. Carolyn ve kocası Ben, şerifin eve gelip de oğulları Jacob'u aramasıyla şok geçirirler.

Jacob, ölen kızın erkek arkadaşıdır ve cinayetin faili olarak ondan kuşkulanılmaktadır. Jacob'un günlerce eve dönmemesi üzerine Carolyn ve Ben de durumu şüpheli bulmaya başlarlar. Sonunda Jacob eve döner ve cinayeti işlediğini itiraf eder. Çiftin hayatları birdenbire altüst olur. Bir karar vermeleri gerekmektedir. Bütün kanıtların çocuklarının aleyhine olduğu bir ortamda oğullarını, kendilerine cephe alan kasaba halkına karşı savunmak durumunda kalırlar.

Başrollerini Meryl Streep ve Liam Neeson'ın paylaştıkları "Before and After", daha önce "Kiss of Death", "Single White Female", "Reversal of Fortune" ve "Barfly" gibi filmleriyle alkışlanan Barbet Schroeder'ın yeni draması. İster basit bir hırsızlık, isterse yüksek sosyetede işlenen bir cinayet olsun, Schroeder'in filmlerindeki dünya, ahlaksal doğruların tam bir kesinlikle yer almadığı filmlerdir. Onun filmlerinde iyiyi kötüden ve doğruyu suçtan ayıran sınırlar belirsizdir. "Before and After" da Schroeder'in kalıplarına uygun bir film. Yönetmen, bir yandan orta sınıf bir aile olan Ryan'ların öyküsünü anlatırken, bir yandan da "emniyet" içinde yaşadığını düşünen insanların "güvenlik" duygularının tek bir olayla nasıl yara aldığını çarpıcı biçimde ortaya koyuyor. Oscar ödüllü Ted Tally'nin senaryosunda da asıl önemli olan ölüm olayı ya da cinayet suçu değil. Tally'nin vurgulamak istediği, cinayet olayının sonrasında Ryan ailesinin her iki bireyinin de özen gösterdikleri bütün ilişkilerini, inandıkları ve benimsedikleri bütün kuralları sorgulamaya başlamaları... Süreç içinde genç çift, birbirlerine olan inançlarını bile sorgulamak zorunda kalırlar.

Meryl Streep, daha Ted Tally senaryoyu yazmak için anlaşma yapmadan önce projeyi farketmiş ve Schroeder'e ulaşarak ilgilendiğini belli etmiş. "Öykü bana sadece bir oyuncu olarak değil, bir anne olarak da çok cazip geldi. İlgilenmemin asıl sebebi, buradaki olayın bana Başkan Reagan'ı vuran Hinckley olayını hatırlatmış olmasıydı. Hinckley, Başkan'ı, sevgi arayışına dikkat çekmek için vurmaya kalkıştığını söylemiş, en başta ailesini mahvetmişti. 'Before and After'da aile, trajediye karşı koymayı başarıyor ama artık hiçbir şey eskisi gibi değil. İşte bu, çok anlamlı..."

Streep'in filmdeki havai kocası Ben'i canlandıran Liam Neeson da, başından itibaren projeye ilgi duyduğunu itiraf ediyor: "Bu projeyi daha 'Schindler'in Listesi'nde oynamadan önce duymuştum. İnsanı bir anda sarıp sarmalayan cinsten bir senaryoydu. Okurken, sayfaları çevirmek için sabırsızlanıyordum. Barbet, rolü teklif ettiğinde çok heyecanlandım. Ben'in davranışlarını anlaşılır biçimde sergileyebilmeye çalıştım. Bu, bir aktör için çok önemlidir. Seyirci, ancak o zaman Ben'in de bir insan olduğunu ve hata yapabileceğini görebilir."

Eğitimini Amerika dışında, Fransa'da yapmış bir yönetmen olarak Schroeder'in Amerikan ailesini anlamakta güçlük çekeceğinden ve yetersiz kalacağından endişe duyuluyordu, oysa Meryl Streep hiç de aynı görüşte değildi: "Barbet, gerçekten büyük bir gözlemci. Hepimizin üzerine sinen Amerikan hayat tarzından fazlasıyla etkilendiği gibi, insanların nasıl davrandığı konusunda da olağanüstü bir gözlem gücüne ve içgüdüye sahip."

Yapımcı ve yönetmen Schroeder ise filmle ilgili olarak şunları söylüyor: "Çocuğunun bir suç işlemiş olabileceğini öğrenen her aile büyüğü, oğlunu koruyabilmek için aşırı uçlara varan şeyler yapar. Kimi oğlunu kurtarmak için yasaları çiğnemekten çekinmezken kimi de yasalara bağlı kalarak bir ebeveynden beklenebilecek herşeyi yapar. Bu öyküde ilginç olan, bütün bu çatışmaların aile birliğini bozmaması. Büyük bir facia karşısında kurtulmayı başaran ve her şeye rağmen birbirini sevmeye devam eden bir ailenin öyküsünü anlatmaya çalışıyoruz. ●

"Lider" kendisini aşabilir mi?

388

ERICSSON

ART GRUP

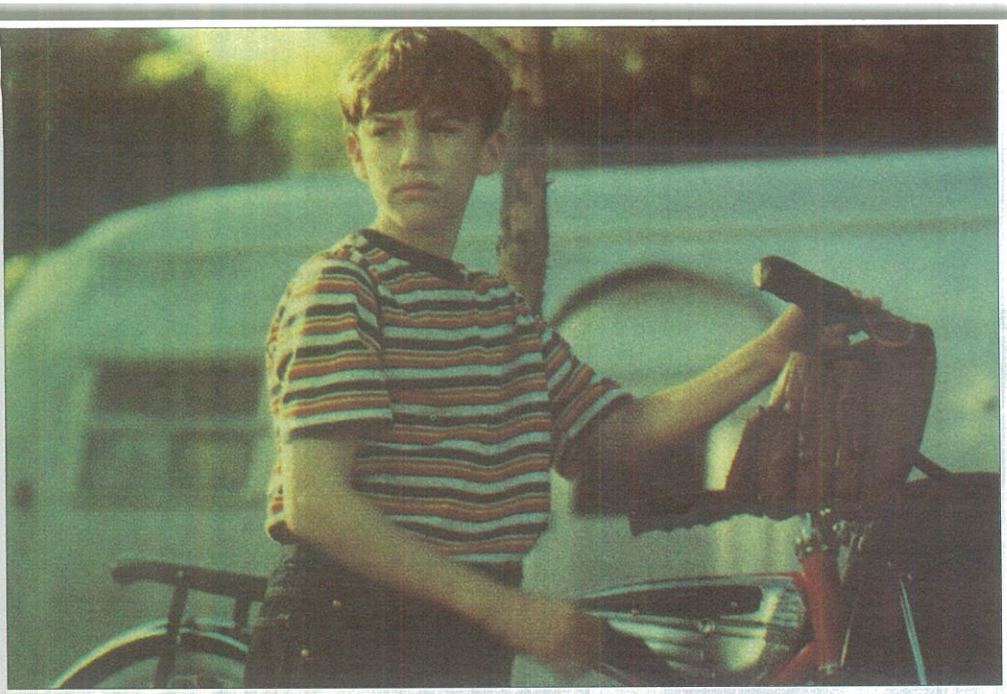

AYIN FİLMLERİ

Üç Dilek

(THREE WISHES)
YÖNETMEN: MARTHA COOLIDGE
SENARYO: ELIZABETH ANDERSON
OYUNCULAR: PATRICK SWAYZE, MARY ELIZABETH MASTRANTONIO, JOSEPH MAZELLO, SETH MUMY
YAPIMCILAR: GARRY LUCCHESI, CLIFFORD VE ELLEN GREEN
DAĞITIM: ÖZEN FİLM
GÖSTERİM TARİHİ: 24 MAYIS 1996

Mutsuz bir ailenin yaşamına esrarengiz bir adam girer ve ardında umut dolu yürekler bırakır... Yıl 1955. Amerika'nın umutlar ve vaatler dönemi. Jack McCloud (Patrick Swayze), sihirli köpeği Betty Jane ile birlikte oradan oraya dolaşan esrarengiz bir adamdır. Ayrıca çok özel bir işle görevlendirilmiştir. Bir gün, Amerika'nın taşra kasabalarından birinde, sadık dostuyla birlikte gezerken, bir araba kazası geçirirler. Jack'in bacağı kırılmıştır. Kazaya sebep olan arabadaki aile, Jeanne (M.E.Mastrantonio) ile iki oğlu Tom ve Gunny, Jack'in kırık bacağından kendilerini sorumlu tutar ve iyileşene kadar evlerinde kalmasını isterler. Bu nezaketin hayatlarını sonsuza dek değiştireceğinden habersizdirler. Jack, ailenin mutluluktan çok uzak olduğunu görür. Kore Savaşı'nda kocasını kaybeden Jeanne, iki oğlunu tek başına büyütmeye çalışmaktadır. Tom, baba sevgisi aramakta ve onu hırpalasalar da, komşu mahalle çocuklarının grubuna kabul edilmeyi çok istemektedir. Aile güvenini hiç yaşamamış olan Gunny, etrafında olup biten herşeyden korkar. Bu ailede eksik olan umuttur. Bunu gören Jack ve köpeği sihirlerini kullanarak onlara tekrar umut etmeyi öğretirler.

Bu arada Jack ve Jeanne birbirlerine aşık olmamak için direnmektedirler; çünkü Jack'in yerleşik bir hayata sahip olamayacağının ikisi de farkındadır. Ayrılık vakti yaklaşmaktadır. Tom, büyük bir umutla Jack'in kalmasını ve yıllardır özlem duyduğu babasının yerini almasını ister. Küçük kardeş Gunny ise kalamayacağını söyler, çünkü köpeğin bir cin olduğuna ve giderken ailenin her ferdinin birer dileğini yerine getireceğine inanır. Oysa Tom, buna inanmayacak kadar büyüktür. Çok geçmeden Tom, mutluluğun sırrının Jack'te değil, kendine inanmakta olduğunu anlar. Mutluluk gibi sihir de onu bulduğun yerdedir...

Filmin başrollerinde, iki kez Altın Küre ödülüne aday gösterilen Patrick Swayze ve "Paranın Rengi" filmindeki başarılı performansıyla En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dalında Oscar'a aday olan Mary Elizabeth Mastrantonio paylaşıyorlar. "To Wong Foo", "City of Joy", "Point Break", "Ghost", "Dirty Dancing", "Grandview USA", "Next of Kin", "Road House", "The Outsiders", "Uncommon Valor", "Young Blood" ve "Red Dawn", Patrick Swayze'in rol aldığı diğer filmler arasında yer alıyor.

Filmde Jeanne karakterini canlandıran Mary Elizabeth Mastrantonio'yu ise daha önce "Robin Hood: Prince of Thieves", "The Abyss", "Fools of Fortune", "Consulting Adults", "White Sands", "The January Man", "Slam Dance", "Scarface", "Class of Action" ve son olarak Al Pacino ile birlikte rol aldığı "Two Bits" filmlerinde gördük.

Patrick Swayze, mutsuz aileye neşe getiren meçhul yabancı rolünde.

Filmin yönetmeni Martha Coolidge'ın "Rambling Rose" adlı filmi En İyi Kadın Oyuncu dalında Oscar'a aday olmuş ve üç dalda Bağımsız Film Spirit Ödülü almıştı. Yönetmenin diğer filmleri, "Angie", "Lost in Yonkers", "Real Genius", "Plain Clothes", ve "Valley Girl".

Yapımcı Garry Lucchesi, daha önce Andy Garcia ve Uma Thurman'ın rol aldığı "Jennifer Eight" filminin yapımcılığını üstlenmişti. Paramount Pictures'un başında olduğu dönemde "Godfather III", "Days of Thunder", "Ghost", "The Accused" gibi filmler çekildi. Hem ortak yapımcı hem de senaryo yazarı olan ikili Clifford ve Ellen Green, "The Seventh Sign", "Space Camp", "Baby Secret of the Lost Legend" ve son olarak da "Üç Dilek"in özgün senaryosunu yazdı.

Bu ay gösterime girecek filmin özel efektleri ise "The Jurassic Park", "Star Wars" ve "The Empire Strikes Back" filmlerinden tanıdığımız Oscar ödüllü Tippett ve ekibi tarafından, Cablecam sistemi kullanılarak yaratılmış.

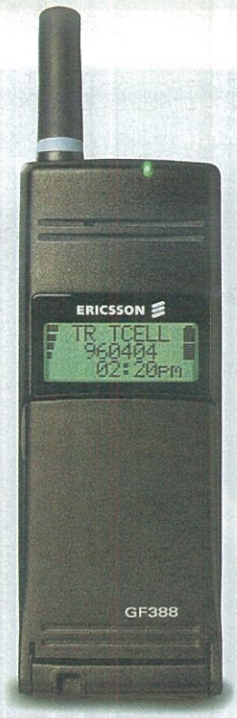

Liderin yeni lideri

388 kapaklı

Ericsson'un en yeni ürünü 388, komple bir iletişim sistemi. Siz de 388 ile bir adım öne çıkın.

Tamamen yeni elektronik devre sistemi
Plus pille 80 saate kadar bekleme ve 275 dakikaya kadar konuşma süresi
Daha ince, daha hafif
Telefonun tuşlarını koruyan, temiz tutan, estetik özel kapak
Kısa mesaj (SMS) gönderebilme ve alabilme özelliği
Maksimum GSM hızında faks ve data iletişimi
Telefona ait geniş bellek ve hesap makinesi menüsü
Net ve büyük yeni ekran
Standart zil seslerine ilave olarak 7 değişik melodi
Arayan numarayı görebilme özelliği
Şarj halindeyken kesintisiz konuşabilme özelliği
337'nin tüm aksesuarlarına uyum

Cep telefonunda lider Ericsson, Turkcell kartını öneriyor.

ART GRUP

Türkiye Yetkili Distribütörleri: **GENPA** Tel 0212 **287 17 17** • **K.V.K.** Tel 0216 **410 85 00**

ERICSSON

Havada, bir uçağın içinde geçen bir aksiyon-gerilim filmi: "Kritik Karar"

AYIN FİLMLERİ

Kritik Karar

(CRITICAL DECISION)
YÖNETMEN: STUART BAIRD
OYUNCULAR: KURT RUSSELL, HALLE BERRY, JOHN LEGUIZAMO, OLIVER PLATT, JOE MORTON, DAVID SUCHET, STEVEN SEAGAL
SENARYO: JIM THOMAS, JOHN THOMAS
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: ALEX THOMSON, B.S.C.
YAPIMCI: JOEL SILVER
DAĞITIM: WARNER BROS.
GÖSTERİM TARİHİ: 24 MAYIS 1996

Dünyanın en acımasız terör örgütlerinden birinin ikinci adamı Nagi Hassan (David Suchet) 747 tipi bir Washington uçağını kaçırır. İngiltere'de hapis bulunan grup liderine karşı 400 yolcuyu rehin aldığı sanılmaktadır. Ancak uluslararası terör olayları konusunda uzman olan Amerikalı David Grant (Kurt Russell), kendi tahminlerini ortaya koyarak bu savı yıkar. Ona göre Nagi Hassan kendi programını uygulamaktadır ve hedefi, uçağın kargosundaki dünyanın en güçlü silahı DZ-5'tir.

Kriz masası ekibi, ya Grant'ın teorisini kabul edip binlerce kişinin yaşamını riske atarak uçağın Washington'a inmesine izin verecek ya da uçağı, Amerikan hava üssüne ulaşmadan 400 yolcuyu kurban ederek yok edecektir.

Terör karşıtı birimlerin özel güç şefi Teğmen Austin Travis (Steven Segal), bir çözüm teklif eder: Atlantiğin 50 mil yukarısında Rat (John Leguizamo), Cappy (Joe Morton), Louie (B.D.Wong) ve Baker'dan (Whip Hubley) oluşan uzman grubu uçağa aktarabilecek, özel tasarlanmış bir uçağın kullanılması. İki kişi daha göreve katılmak isterler: Grant ve uçağın tasarım mühendisi Cappy (Joe Morton).

Mürettebatının yarısını uçağa aktardıktan son-

ra hasar alan özel tasarımlı uçak ortadan kaybolur. Kriz Masası, aktarma yapılan uçaktaki herkesin öldüğünü varsayarak 747'yi havaya uçurmaya hazırlanır.

Oysa uçağa geçmeyi başaran mürettebat, bombayı sökmek için vargücüyle çalışmaktadır. Uçaktaki tek dostları ise cesur ve güçlü uçak görevlisi Jean'dır (Halle Berry).

"Cehennem Silahı" (Lethal Weapon), "Son Görev" (The Last Boy Scout), "Lethal Weapon 2", "Die Hard 2: Die Harder", "Tango and Cash" ve "Demolition Man" gibi filmlerdeki başarılı çalışmalarının ardından "Kritik Karar" ile ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştiren Stuart Baird, "Son Görev" ve "Demolition Man"den sonra yeniden yapımcı Joel Silver'la birlikte çalışıyor.

Filmleri yılda iki milyar doların üzerinde iş yapan, Hollywood'un en önemli yapımcılarından olan Silver, son olarak başrollerini Sylvester Stallone ve Antonio Banderas'ın paylaştıkları "Suikast Çemberi" ve Cindy Crawford ve William Baldwin'in oynadığı "Dürüst Oyun" filmlerinin yapımcılığını üstlenmişti. Yapımcı olarak, 1990 yılında Ulusal Sinema Sahipleri Derneği, 1993 yılındaysa Hollywood Walk of Fame tarafından ödüllendirilen Silver, son filmi "Kritik Karar"da yönetmen olarak Stuart Baird'i seçmiş.

"Daha önce pek çok kez birlikte çalıştık," diyor. "Çok iyi atmosfer yaratma yeteneği var."

Silver, senaryoyu yazan Thomas kardeşlerle de daha önce, "Predator" filminde çalışmıştı ve onların aksiyon dolu ve merak uyandırıcı sahneler yaratabilme yeteneklerine hayrandı. "Uçaktaki gizli bölmeler doğru zamanda hikayenin tansiyonunu yükseltiyor. Anti-teröristin görevinin, akılcılıktan öte psikolojik olduğunu ortaya koyuyor," diyor Silver.

Başrol oyuncusu, Kurt Russell, filmde canlandırdığı karakterle ilgili olarak şunları söylüyor: "Grant, daha önce oynama fırsatı bulamadığım bir karakter. Kendisine benzeyen insanlarla birlikte fildişi bir kulede yaşıyor. Kararlarını zekasını kullanarak alıyor ve asla pişmanlık duymuyor. Fakat sonra, öyle bir olayın ortasında buluyor ki kendini, bu kez duygularıyla karar veriyor."

Filmdeki bir başka ünlü isimse, "Kuşatma Altında" (Under Siege) filmindeki rolüyle tanınan Steven Seagal. Seagal, Grant'ın tam karşıtı bir karakteri canlandırıyor. Travis, kılıcın ucunda yaşayan, her an ölmeye hazır biri.

Daha önce hiç denenmemiş bir teknolojinin kullanıldığı filmin çekimleri sırasında eski bir 747, Warner Bros.'un Sondstage stüdyolarına yerleştirilmiş ve uçağın havada olduğunu hissettirmek için hidrolik bir sistem geliştirilmiş. Diğer sahnelerin çekimleri, Van Nuys, San Bernardino ve Mojave Havaalanlarında gerçekleştirilmiş.

Nothing Personal

YÖNETMEN: THADDEUS O'SULLIVAN
SENARYO: DANIEL MORNIN ("ALL OUR FAULT" ADLI KENDİ ROMANINDAN)
OYUNCULAR: IAN HART, JOHN LYNCH, JAMES FRAIN, MICHAEL GAMBON, GARY LYDON, RUAIDHRI CONROY, MARIA DOYLE KENNEDY, JENI COURTNEY, GARETH O'HARE, GERARD McSORLEY, CIARAN FITZGERALD
YAPIM: CHANNEL FOUR. 1995, İNGİLTERE. 85 DAKİKA.
DAĞITIM: BELGE FİLM
GÖSTERİM TARİHİ: 13 MAYIS 1996

Belfast 1975. Bir IRA bombası, hiç uyarı yapılmadan kalabalık bir pub'ta patlar. Yalnız yaşayan otuzlu yaşlarda katolik bir baba olan Liam (John Lynch) bu katliam karşısında şaşkına döner ve kurbanların yıkıntılar arasından toplanmasına yardım ettikten sonra eve iki çocuğunun yanına döner. Liam, arkadaşları Michael (Gareth O'Hare) ile sokakta oyun oynayan Kathleen (Jennifer Courtney) ve genç Liam'ı (Ciaran Fitzgerald) şehre gitmemeleri için uyarır.

Şehrin bir başka bölgesinde örgütün lideri Cecil (Gerard McSorley) ve sadık arkadaşı Leonard (Michael Gambon) buluşur ve iki tarafın sokaktaki bariyerleri kaldırması meselesini görüşürler. Cecil, bölgede kadınları tehdit eden bir adamdan şikayet eder. Milliyetçi ekip lideri Kenny (James Frain) onunla işbirliği yapmayı kabul eder.

Bu arada Kenny ile genç milliyetçi Malachy (Anthony Brophy) arasında bir tartışma çıkar. Ama daha olgun iki erkek ortalığı yumuşatır. Kenny aralarında gizli bir anlaşma olmasından şüphelenir.

Kenny, yabancılaştığı karısı Ann'i (Maria Doyle Kennedy) ve iki çocuğunu ziyaret ettikten sonra çete arkadaşları Ginger (Ian Hart) ve Eddie (Gary Lydon) ile buluşur. Üçü tacizle suçlanan adamı bulur ve Kenny onu arabadan dışarıya atarak dizinden vurur.

Aynı gece bir çatışma olur. Taş ve molotof kokteyl atan milliyetçilerden bir tanesi de Michael'dır. Liam, yaralılara yardım etmek isterken bir Protestan çete tarafından dövülür. Ann onu bulur ve tedavi eder. Ginger ve bir grup Protestan genç katoliklerden birini yakalar ve ateşe verir. Kenny can çekişen genci vurur ve bu hareketi haklı çıkarmaya çalışan Ginger'la tartışır. Bu arada Kathleen de babasını merak etmeye başlamıştır ve Michael ile onu aramaya çıkar...

"Nothing Personal", İrlanda'dan gelen ve Kuzey İrlanda'daki IRA sorununa değinen filmlerden. Senaryoyu "All Our Fault" adlı kendi romanından uyarlayan Daniel Mornin, yönetmen Thaddeus O'Sullivan'la daha önce "In the Border Country" adlı başarılı bir televizyon filminde birlikte çalışmışlar. "Nothing Personal", dinmek bilmeyen bir savaşın göbeğinde yaşananları, yaşamları şiddete endeksli insanları perdeye getiriyor.

AYIN FİLMLERİ

Güç Savaşçıları

(POWER RANGERS)
YÖNETMEN: BRYAN SPICER
OYUNCULAR: KARAN ASHLEY, JOHNNY YONG BOSCH, STEVE CARDESON, JASON DAVID FRANK, AMY JO JOHNSON, DAVID YOST
SENARYO: ARNE OLSEN
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: CRAIG STEARNS
KOSTÜM TASARIMCISI: JOSEPH PORRO
YAPIMCILAR: HAİM SABAN, SHUKI LEVY, SUZANNE TODD
DAĞITIM: ÖZEN FİLM
GÖSTERİM TARİHİ: 26 NİSAN 1996

Tüm dünyada, ilgi ile seyredilen ve izlenme rekorları kıran bir çizgi film olarak adını duyuran "Güç Savaşçıları", Mayıs ayında sinema seyircileriyle buluşuyor. Bu filmde, kahraman güç savaşçılarına dönüşen altı lise öğrencisinin yanısıra, eşi benzeri görülmemiş yaratıklara, Zord'lara, canavarlara, göz alıcı özel efektlere tanık olacaksınız.

Film, milyonlarca 'iyon yılı' önce, bir güneş sisteminde, doğruluk ve dürüstlük timsali "Zordan" ve galaksilere hükmetme arzusunu gerçekleştirmek için engel tanımayan kötü ve korkunç "Rita Epsula" arasında süren klasik bir iyi-kötü savaşını konu alıyor.

Kötülükler kraliçesi olarak da bilinen Rita'nın tek zayıf yanı güzelliğine düşkünlüğüdür. İki bin yıldır sürdürdüğü saldırıları bir gün Zordan'ı çileden çıkarır. Zordan savaşın son bulması için bir çözüm aramaya başlar. Yazı-tura atılır. Kazanan Zordan olur ama her iyinin yapacağı gibi o da Rita ve ekibini yoketmeyi düşünmez. Onları "uzay çöp kutusu" denilen bir konteynır içinde sonsuz boşluğa fırlatır.

Kötülerin gitmesi üzerine Zordan, tüm galaksiyi çocuklar ve diğer canlılar için güvenli bir yer ilan ederek, barış ve sevgi arayışını sürdürür. Ne var ki, binlerce yıl sonra Rita bir yolunu bulup "Dünya" denen sevimli gezegenin uydusu Ay'a iner. Dünyadaki yetkililer, konteynırı incelerken en önemli kuralı çiğneyip onu açarlar. Rita, dünyayı yok edecektir. Herkesin kendisine boyun eğmesini ister. Kaliforniya çölüne bıraktığı bir gizli yönetim merkezi sayesinde dünyada olup bitenden haberdar olan Zordan, uzun mesafeler aşarak gelir ve Rita ile mücadelesine kaldığı yerden devam eder. Dünyadaki en büyük iki gücü araştırıp bulur ve onları görevlendirir: Dinozorlar ve genç çocuklar. Birleştiklerinde bir "megazord" olan beş ayrı "dina zord" (bu adı kendisi verir) yapar ve her dinozora özel yetenekli, silahlandırılmış birer genç verir. Kötülüklerin kraliçesi Rita, tüm galaksideki en muazzam güçle karşılaşmak üzeredir.

Kahraman güç savaşçıları, altı atletik oyuncu tarafından canlandırılıyorlar. 20 yaşındaki Jason David Frank, Beyaz Savaşçı Tommy; 1974 doğumlu Steve Cardenas, Kırmızı Savaşçı Rocky; David Yost, Mavi Savaşçı Bill; 19 yaşındaki Johny Yong Bosch, Kara Savaşçı Adam; 1970 doğumlu Amy Jo Johnson, Pembe Savaşçı Kimberly; 1975 doğumlu Karan Ashley, Sarı Savaşçı Aisha rolünde. "Güç Savaşçıları" yönetmen Bryan Spicer'ın ilk sinema filmi. Daha önce yoğun bir televizyon çalışması bulunan yönetmenin çektiği diziler arasında Steven Spielberg ve David Burke yapımcılığındaki "SeaQuest" ve "The Adventures of Brisco Jr." adlı western komedi dizileri var.

Yapımcı Suzanne Todd daha önce, "National Lampoon's Loaded Weapon I"in ve gerilim filmi "Live Wire"ın yapımcılığını üstlenmişti. Bağımsız bir yapımcı olmadan önceyse Silver Pictures şirketinin müdür yardımcısıydı. Todd, en son "Güç Savaşçıları"nın yanısıra "Gaslight Addition"ın da yapımcılığını üstlendi.

Film, eğlence, hareketlilik ve heyecan içeriyor, ayrıca ekip ruhunun güzelliği, fiziksel özürleri kabullenme, sorumluluk alma gibi ahlaksal değerler üzerinde duruyor.

Doğruluk ve dürüstlük timsali Zordan, kötü ve korkunç Rita'ya karşı...

Evet, konumuz tamponlar. Bu konuda tam ve eksiksiz bilgiye sahip olanlarımız pek az. Hatta birçoğumuzun oldukça yanlış bilgilere sahip olduğu bile söylenebilir. Oysa tampon kullanmak biz hanımların günlük yaşamını çok kolaylaştırabilir. Ayın her gününü "normal" günler gibi yaşadığınızı düşünsenize... Ama, tabii ki öncelikle kafanızdaki soruların cevaplanması gerekiyor değil mi? Haklısınız!

Aşağıda bize bu konuda en çok sorulan 5 soruyu ve cevaplarını bulacaksınız.

S Tampax tamponu kimler kullanabilir?

C Eğer ped kullanıyorsanız, Tampax da kullanabilirsiniz. Yani, evet, bakire olsanız bile. Tampon kullanmak, istenmeyen "kazalara" yol açabilir diye düşünüyorsanız, küçük bir anatomi bilgisi ile içinizi rahatlatalım. Bekâret zarında esnek bir boşluk vardır. (Regl buradan geçer.) Evet, tahmin ettiğiniz gibi, tampon da bu boşluktan geçer ve bekaret zarına kesinlikle zarar vermez. Bunu sadece biz söylemiyoruz. Dünyada her ay Tampax kullanan milyonlarca genç kız da söylüyor.

S Yerleştirdikten sonra tamponu hisseder miyim?

C Eğer doğru yerleştirdiyseniz, hayır. Tampax'ın aplikatörü, %100 doğru yerleştirebilmeniz için özel olarak tasarlanmıştır. Bu üstün özelliği sayesinde doğru yerleştireceğiniz Tampax tampon, size hiçbir rahatsızlık vermez. Ayrıca aplikatör sayesinde eliniz vücudunuzla ve tamponla temas etmez. Bu da size temizlik ve hijyen sağlar.

S Tamponun ben çıkarana kadar yerinde duracağından nasıl emin olabilirim?

C Kadın vücudunun mükemmel yapısı sayesinde tampon tam durması gerektiği yerde durur, etrafındaki kaslar tarafından kavranarak vücudunuzun şeklini alır. Bu sayede, sızıntıya karşı güvenli koruma sağlar. Değiştirme zamanı geldiğinde ise ipinden çekerek kolayca çıkarabilirsiniz.

S Her tuvalete gidişte tamponu çıkarmam gerekir mi?

C Hayır. Nedeni ise çok basit. Regl ile idrarın geçtiği yollar ve vücuttan atılma noktaları farklıdır. Bu yüzden tamponu çıkarmadan tuvalete gitmenizde hiçbir sakınca yoktur. Hemen belirtelim, Tampax tamponu sekiz saate kadar rahatlıkla kullanabilirsiniz bu yüzden gerekmediği durumlarda değiştirmek zorunda kalmazsınız. Bu arada yeri gelmişken küçük bir püf noktası daha verelim: Tuvalete gidişlerinizde tamponunuzu değiştirme vaktinin gelip gelmediğini anlamak için, ipinden yavaşça çekin. Eğer kolaylıkla dışarı çıkıyorsa, değiştirme zamanı gelmiş demektir.

S Tampax'ın 3 farklı emicilikte çeşidi var. Hangisini kullanmam gerektiğini nasıl anlayacağım?

C Bildiğiniz gibi, regl kanaması her gün aynı yoğunlukta değildir. Yoğun günlerde yüksek emiciliği olan Tampax Super'i tercih ederken, hafif günler için Tampax Regular veya Tampax Mini'yi seçebilirsiniz. Tampax Mini de, Tampax Regular kadar emici, ancak, daha incedir ve bu yüzden tampon kullanmaya yeni başlayanlar için idealdir. Size uygun tamponu seçerek, ihtiyacınıza uygun, rahat ve doğal bir koruma sağlarsınız. Hangi boyunu seçerseniz seçin, Tampax özel günlerinizde en güvenli, en temiz ve en rahat korunma yoludur.

BAZI ŞEYLERİ AÇIKÇA KONUŞMAYA NE DERSİNİZ?

Tampax, en çok sorulan sorulara açıkça cevap veriyor.

Adınız:.....

Soyadınız:.....

Adresiniz:.....

.....Yaşınız:.....

Regl döneminde ne kullanıyorsunuz?

☐ Ped (Lütfen markasını belirtiniz).....

☐ Tampon (Lütfen markasını belirtiniz).....

☐ Diğer (Lütfen belirtiniz).....

Sinema

TAMPAX®

Kuponu doldurup, LRC Products Çayırçimen Sok. A2 Blok, D.17 80620 Levent/İstanbul adresine gönderen ilk 1500 kişiye, denemeleri için bir kutu Tampax Regular hediyemiz!

eleştiriler

Casino

Yönetmen: Martin Scorsese. Oyuncular: Robert De Niro, Sharon Stone, Joe Pesci, James Woods. Görüntü yönetmeni: Bob Richardson. Dağıtım: UIP. 2 saat 58 dakika.

Martin Scorsese, bundan altı yıl önce "Sıkı Dostlar" ile (Good Fellas) yeni bir "film yapısı" kurmuştu... Bu, ciddi bir yenilikti ve artık sinema adına yeni bir anlatım yapısı keşfetmenin neredeyse imkansız kabul edildiği bir dönemde gerçekleştirilmişti.

Scorsese, aynı "film yapısı"na "Casino"yla bir kez daha dönmüş. Sanki, bütün eleştirmenleri ve sinema tarihçilerini uyarmak, kendisinin keşfettiği bu yeni anlatım yapısını tescillettmek amacıyla... Haksız da sayılmaz. "Sıkı Dostlar" bu özelliğinden çok "mafya filmi" türüne getirdiği yeniliklerle ön plana çıkmış; Scorsese'in deneyleri, her filminde kullandığı stil oyunlarına bağlanmıştı. Ama yıllar sonra "Casino"yu yaptığında herkesin aklına tek bir şey geldi: "Sıkı Dostlar". Oysa, ikisinin arasında mafyayı anlatması dışında hiçbir ortak nokta yok. Hatta kamera kullanımı ve üslup bile farklı. Kısaca, bir başka film, değişik bir üslup ama temelde aynı yapı...

Sinema tarihini -kendi bilgi ve hafızamın sınırları içinde- şöyle bir taradığımda, "Sıkı Dostlar" ve "Casino"daki anlatım biçiminin başka bir örneğine, hatta bir benzerine bile rastlayamıyorum.

Önce iki filmin biçimsel ortak özelliklerine bakalım: Bütün film boyunca bir dış ses hikayeyi bize anlatır... Birçok usta yönetmenin sinemayı edebi hale getirdiğini öne sürerek reddettiği, hatta ciddi bir zaaf olarak gördüğü "anlatıcı dış ses" uygulaması, başka hangi yönetmen tarafından (Scorsese gibi "büyük ustalığı" tescillenmiş biri dışında) bu kadar abartılı bir şekilde kullanılabilir ki?

Ama Scorsese, yıllarca bir zaaf olarak görülen bu "dış ses anlatıcı" tekniği sayesinde öylesine çok şeyi birarada yapıyor ki, insanın başı dönüyor: Kurguyu alabildiğine serbestleştiriyor... Gereksiz planlardan kurtuluyor, hikayeyi zaman ve mekan içinde tıpkı bir haber filmi gibi olabildiğince genişletebiliyor ve bu sayede seyirciye inanılmaz derinlikte bir bakış açısı veriyor... Karakterlerin psikolojik yapısını geçmiş ve gelecek içinde gidip gelerek çok keskin çizgilerle çizebiliyor ve filminin temposunu istediği gibi yönlendirebiliyor. Kısaca, üstad tedavülden kalkmış görünen demode bir teknik sayesinde, Nicholas Pileggi'nin gerçek kişiliklere ve olaylara dayanarak yazdığı iki kitabı olanca "genişliğiyle" perdeye yansıtmayı başarıyor.

İki filmin bir başka ortak özelliği de, müzik kullanımı. Filmin geçtiği dönemin popüler parçalarını ses bandına son derece serbest bir tarzda yerleştiriyor Scorsese... Efekt, ortam gürültüsü ve insan seslerinin arkasına döşediği bu parçalar neredeyse bütün filme dipten dibe eşlik ediyor. Üstelik bu parçalar oraya belirli bir dramatik amaç için de yerleştirilmiyor. Çünkü bir dönemin havasını vermekten başka özel bir anlamları yok. Parçalar, duygu olarak o sırada perdede bulunan sahneyle büyük bir tezat taşımıyor ama özel bir vurgu da yapmıyor. Olup biten sadece şu: Bir yandan film seyrediyor, bir yandan da filmin geçtiği döneme ait müzikleri dinliyoruz.

Üslupta kendini kısıtlamayan, minimalist ve sade tavrı reddeden ama ucuz duygusallıklara da hiç kapılmayan Scorsese, "Casino"da yine yeni numaralar deniyor. Kamera hareketli, planlar kısa... Diyalogların büyük çoğunluğu "açı - karşı açı" tekniğiyle sunuluyor. Dolayısıyla, hem uzun hem de hızlı akan bir film var karşınızda. İtiraf etmek gerekirse, bu tempo insanı çok yoruyor. Anlatıcı sürekli bilgi veriyor, fonda 70'lerin rock parçaları çalınıyor ve perdede yerinde duramayan bir kameranın tespit ettiği kısa planlar ardarda sıralanıyor.

Bu arada, bir sürü stilize sahne... Zarların yakın plan çekimleri, tavandan açılar sunan çerçeveler, tiyatrodakine benzer nokta spot kullanımları, kararmalar, açılmalar, zincirleme geçişler, kare dondurmalar, slow motion'lar, sıçramalı kesmeler... Sanki kameranın arkasında, kurgu masasının başında ve ses stüdyosundaki kişi, yılların ustası değil de, sinema tarihindeki muhtelif tekniklere oburca saldıran, kendini tutamayan genç bir yönetmen...

Tüm bunlar seyirci için yorucu ve girift belki, ama kesinlikle dağınık değil. Tam aksine, "Casino" baştan sona estetik bir bütünlük vaat ediyor. Daha da önemlisi, bütün bu karmaşa hafızanızda ihtişamlı bir Las Vegas freskine dönüşüyor.

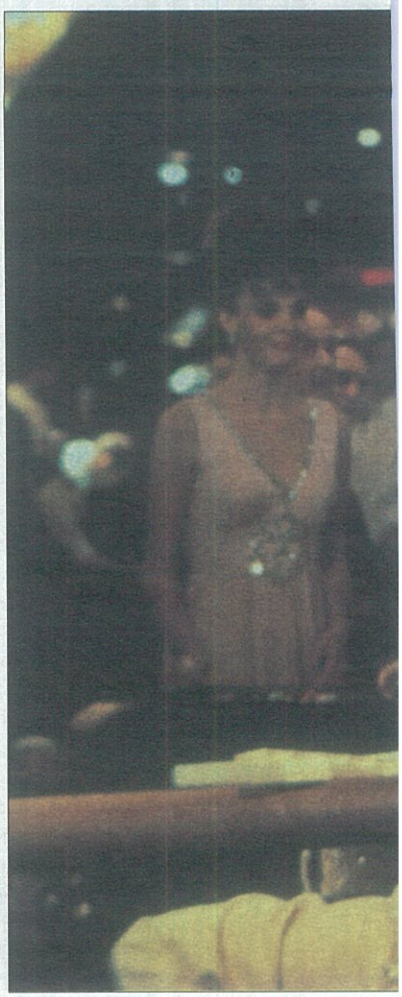

Fresk ifadesinin altını çizmek gerek, özellikle "destan" demek mümkün değil. Çünkü ihtişam, ne kahramanlardan ne de hikayeden kaynaklanıyor. Günah ve suçu anlatıyor bu fresk... Açgözlülük, hırs, şiddet, intikam ve iktidar tutkusu...

Üç kahramanın üçü de aynı günahı işliyor: Densiz bir açgözlülük.. Ace (Robert De Niro), mafyayla bağlantısına, politikacılarla kurduğu rüşvet ilişkilerine rağmen yasalar nezdinde aklanmak, herkesin tanıdığı büyük bir gazino patronu olmak istiyor. Bu nedenle açık ve saldırgan oynuyor. Yine de üç kahraman arasında seyircinin en çok sevdiği o...

Hele gözü dönmüş katil Nicky'nin (Joe Pesci) yanında

Las Vegas freski. *Günah ve suçu anlatıyor bu fresk. Açgözlülük, hırs, şiddet, intikam ve iktidar tutkusu...*

sütten çıkmış ak kaşık gibi kalıyor Ace. Nicky, kontroldan çıkmış iktidar tutkusuyla Las Vegas'ı şirazeden çıkartan gangster rolünde... Ace'e ihanet etmekten geri durmayan, kalınkafalılığıyla bütün işleri mahveden biri o... Ginger (Sharon Stone) ise, Ace'le yaptığı evliliği bir tür kontratlı fahişelik gibi düşünüyor. Açgözlülüğü nedeniyle Ace'in verdiği saygınlıkla yetinemiyor, daha fazlasını istiyor ve bunun için kızı Amy'yi de, ona güvenen Ace'i de harcamaktan çekinmiyor. Üç antikahraman da hem açgözlülükleri hem de birbirlerine ihanet etmeleri yüzünden ellerindeki "cennet"i kaybediyorlar.

Scorsese, Las Vegas freskine iki önemli unsur daha ekliyor: Gazinolardan düzenli olarak rüşvet alan, çıkar sağlayan politikacılar ve kumarhaneler üzerinden sürekli bir nakit akışı sağlayan mafya babaları...

Ace ve Nicky'nin sonu, bu iki iktidar odağının kontrolünden çıkmayı göze alacak kadar kendilerini önemsemeye başladıklarında geliyor. Ama çöküş başlayınca, zincirleme bir reaksiyon gibi herkes kaybediyor, bir imparatorluk kendi içine doğru yıkılıyor... Fakat belirtmek gerek, Scorsese bu yıkılışa karşı son derece kayıtsız. Çünkü ona göre mafya gidiyor, yerine şirketler geliyor. Las Vegas da, sonuçta, hala bir günah ve suç yuvası...

Scorsese, özellikle vurguluyor bunu. Çünkü ne sisteme ne de sistemin ahlaki değerlerine inanıyor. Dolayısıyla, tıpkı diğer filmlerinde olduğu gibi günaha ve suça batan bireyin karşısına geçmiyor, özellikle Ace ve Nicky'yi kendi içinde tutarlı olarak göstermeye çalışıyor. Çünkü filmin birçok yerinde ısrarla gösterdiği gibi, Ace ve Nicky, politikacıların ve yerel iktidarın da dahil olduğu büyük bir çıkar sisteminin iki küçük parçası...Las Vegas freskinde yönetmenin özenle işlediği bir başka motif daha var: Şiddet. Çekiçle ezilen parmaklar, mengenede sıkıştırılan insan kafası, sopayla bütün kemikleri kırılan ve sonra canlı canlı mezara atılan insanlar, dolmakalemle parçalanan gırtlak vb...

Şiddet, Scorsese'nin hiçbir zaman kaçmadığı tam aksine üstüne üstüne gittiği bir motif. Bu, belki kişisel bir takıntı onun için. Perdedeki hali de epey korkutucu. Bir de, Scorsese şiddet sahnelerini eşine az rastlanır bir gerçekçilik duygusuyla çekiyor. Bazı sahneleri teknik olarak nasıl o kadar gerçekçi bir hale getirdiğini anlamak mümkün değil.

"Casino"yu da baştan sona etkisi altına alan bu soğukkanlı, sinik ve kayıtsız yaklaşıma rağmen Scorsese, bütün filmleri birarada değerlendirildiğinde ahlakçı bir yönetmen.

Scorsese'in sanatı (ilk dönemdeki birkaç filmi hariç bütün filmografisini düzenli takip etmiş biri olarak bunu artık rahatlıkla söyleyebilirim) temel olarak sisteme, kapitalizme bir karşı çıkıştır. Radikal, politik bir karşı çıkış değil bu, kontrolsüz bir öfke de değil. Tam aksine, genel yaklaşımda sinik bir dinginlik, keskin bir alaycılık gözlenir. Ama entellektüel yönetmenlere has sağlam bir dramatürjik yapı da bulamazsınız Scorsese'de. Temelde ahlakçı olan ama perdede ahlaksızlığın uç boyutlarını anlatmaya çalışan bir yönetmendir o... Ahlakçı yaklaşımını filmin görünen yüzeyine yerleştirmez, hatta gizler: Kötü adamları yargılamaz, canilerin bile kendi içinde tutarlı taraflarına dikkat çeker, didaktizmden, ahlakçı şematizmden tümüyle uzak durur. Çünkü o daha gizemli, daha büyük bir sanat peşindedir. Bu nedenle, içgüdülerine düşüncelerinden daha büyük önem verir...

Sonuç olarak, "Casino" tipik bir Scorsese filmi. Fakat en iyilerinden biri değil. En önemli zaafı, o yorucu hızı. Bir de, Ginger'ın Ace'den neden koptuğu çok iyi anlaşılamıyor. Buna rağmen, Ginger rolündeki Sharon Stone mükemmel bir kompozisyon çiziyor. Joe Pesci, "Sıkı Dostlar"ı aynen tekrar ederken, De Niro ise Ace'te daha içerden oynamaya dikkat etmiş. Bu, De Niro'nun "Heat"te de denediği yeni bir tarz. ■

MEHMET AÇAR

eleştiriler

Seremoni

(LA CEREMONIE) Yönetmen: Claude Chabrol Senaryo: Claude Chabrol, Caroline Eliacheff (Ruth Rendell'in romanından) Görüntü Yönetmeni: Bernard Zitzermann Müzik: Matthieu Chabrol Kurgu: Monique Fardoulis Yapımcı: Marin Karmitz Oyuncular: Sandrine Bonnaire (Sophie), Isabelle Huppert (Jeanne), Jean-Pierre Cassel (Georges Lelievre), Jacqueline Bisset (Catherine Lelievre), Virginie Ledoyen (Melinda), Valentin Merlet (Gilles) 1995 Fransa yapımı.

Doğruyu söylemek gerekirse, bir Claude Chabrol filmine giderken, her zaman yanımda bir önyargıyla yola koyulurum. Daldan dala atlayan, belli bir biçemi olmayan, sinemasını izleyiciye özümsetemeyen bir yönetmendir Chabrol. Birer klasik olmuş filmlerinin yanı sıra, ipe sapa gelmeyen "baygın" filmlerin de yaratıcısıdır.

İstanbul Film Festivali'nde izlediğim sondan bir önceki filmi "Cehennem"in başarısızlığının ardından artık bu yönetmenin tükendiği kanısına varmıştım. Oysa "Cehennem"de Chabrol'ün elinde Henri-Georges Clouzot'nun uzun yıllar önce yarım bıraktığı filminin senaryosu vardı ve bundan yararlanması gerekirdi. Ama o bu şansı neredeyse elinin tersiyle bir kenara itti ve yetenekli oyuncularının bile ona yardımcı olamadığı bir "psikolojik gerilim" denemesine girişti...

İşte böylesi izlenimlerle gittim Chabrol'ün son filmi "Seremoni"ye... Doğrusu ya "kötü bir film" izlemekti beklentim... Ama "yaşlı kurt" bir kez daha beni şaşırttı ve sanat yaşamının sonuna gelirken filmografisinin belki de en iyi yapıtını ortaya koyduğunu gösterdi.

"Seremoni", "alt sınıf"a dahil iki kadının burjuvaziye olan nefretlerinin bir tür dışavurumu olarak özetlenebilir...

Daha geniş bir özet vermek gerekirse... Sophie, Lelievre malikanesinde hizmetçi olarak çalışmaya başlar. Okuma-yazması yoktur, ancak bunun ortaya çıkmaması için elinden geleni ardına koymaz. Başlangıçta her şey iyi gitmektedir, aileyle arası iyidir, küçük aksilikleri de "zekice" çözümlemektedir. Ancak ailenin kızı Melinda'nın "okuma-yazma sorunu"nu öğrenmesiyle işler tersine döner, gerisi de çorap söküğü gibi gelir...

İkinci bir kadından sözetmiştim, o da "aç sınıfın laneti"ni üzerinde taşıyan postane görevlisi Jeanne'dır. Lelievre ailesinden, geniş anlamda burjuvaziden nefret eden bir kadındır Jeanne. Bu ikili, ortak yönlerinin öne çıkmasıyla kısa sürede yakın arkadaş olurlar. En önemli ortak noktalarıysa, ikisinin de "kaza sonucu" yakınlarının ölümüne neden olmalarıdır...

Çağdaş polisiye edebiyatın yetkin isimlerinden kadın yazar Ruth Rendell'in bir romanından yaptığı uyarlama, Chabrol'e şok edici bir yapıt ortaya koyma olanağını sağlamış ve yönetmen de eline geçen bu fırsatı olabildiğince iyi değerlendirmiş.

Film, ilk anlarından başlayarak sürekli tırmanan bir gerilimi barındırıyor içinde. Ancak yönetmen bu gerilimi öylesine başarılı bir biçimde yönlendiriyor ki, filmin içinde zigzaglar oluşmasına izin vermiyor. Her şeyi o muhteşem finale göre hazırlıyor ve izleyici final sahnelerine geldiğinde bir şeylerin patlak vereceğini sezinliyor, ancak "bu kadarı"nı da ummuyor doğrusu...

"Seremoni", sınıfsal ayrımların yarattığı "düşman" bakışı beyazperdede "somutlayan" bir başyapıt, bir "kopuş" başyapıtı... Uzlaşmanın yanından bile geçmeyen, ona göz kırpmayı düşünenleri tehdit eden, umuda kıyısından köşesinden dahi bulaşmayan bu "karanlık" film, yapısında varolan dışavurumcu biçemi de izleyicisiyle paylaşmayı bir görev kabul ediyor.

Chabrol'ün oyuncuların sırtına büyük yük bindirdiği "Seremoni", özellikle üç kadın oyuncunun, Sandrine Bonnaire, Isabelle Huppert ve Jacqueline Bisset'nin yeteneklerini alabildiğine "sömürüyor" ve onların neredeyse posasını çıkarıyor. Bonnaire ve Huppert'in "nefreti özümsemiş" kompozisyonları, kuşkusuz ki filmin en önemli unsurları. Onların "nedensiz gibi görünen" sınıfsal nefretlerinin kökenlerinde yatan kimi "psikopatik" imlemeleri de görmezden gelmemek gerek tabii ki. Çünkü böylesi bir nefreti, yalnızca sınıf düşmanlığına bağlamak "yetersiz" kalabilir ve filmin gökyüzünde bir yerlerde dolaşmasına neden olur.

Peki böylesi övgüye değer bir filmin kötü yanı yok mudur? Vardır tabii ki... Yönetmenin değişmez müzikçisi Matthieu Chabrol'ün (yönetmen burada toprakçılık yapıyor) artık sıkıntı vermeye başlayan müzik çalışması, filmin kimi anlarında etkiyi azaltma görevini başarıyla yerine getiriyor. Neyse ki final sahnelerinde "dostumuz Mozart" devreye giriyor ve "Don Giovanni"nin "yıkıcı" notalarıyla yönetmenin kusursuzluğa doğru atmaya çalıştığı adımlarda ona yardımcı oluyor...

"Seremoni"yi sezonun en iyi filmlerinden biri, her sinemaseverin ulaşması gereken bir "must" olarak göstermek yanlış olmaz sanırım.. .■

MURAT ÖZER

Karanlık bir film. *"Uzlaşmanın yanından bile geçmeyen, umuda kıyısından köşesinden dahi bulaşmayan "karanlık" bir film."*

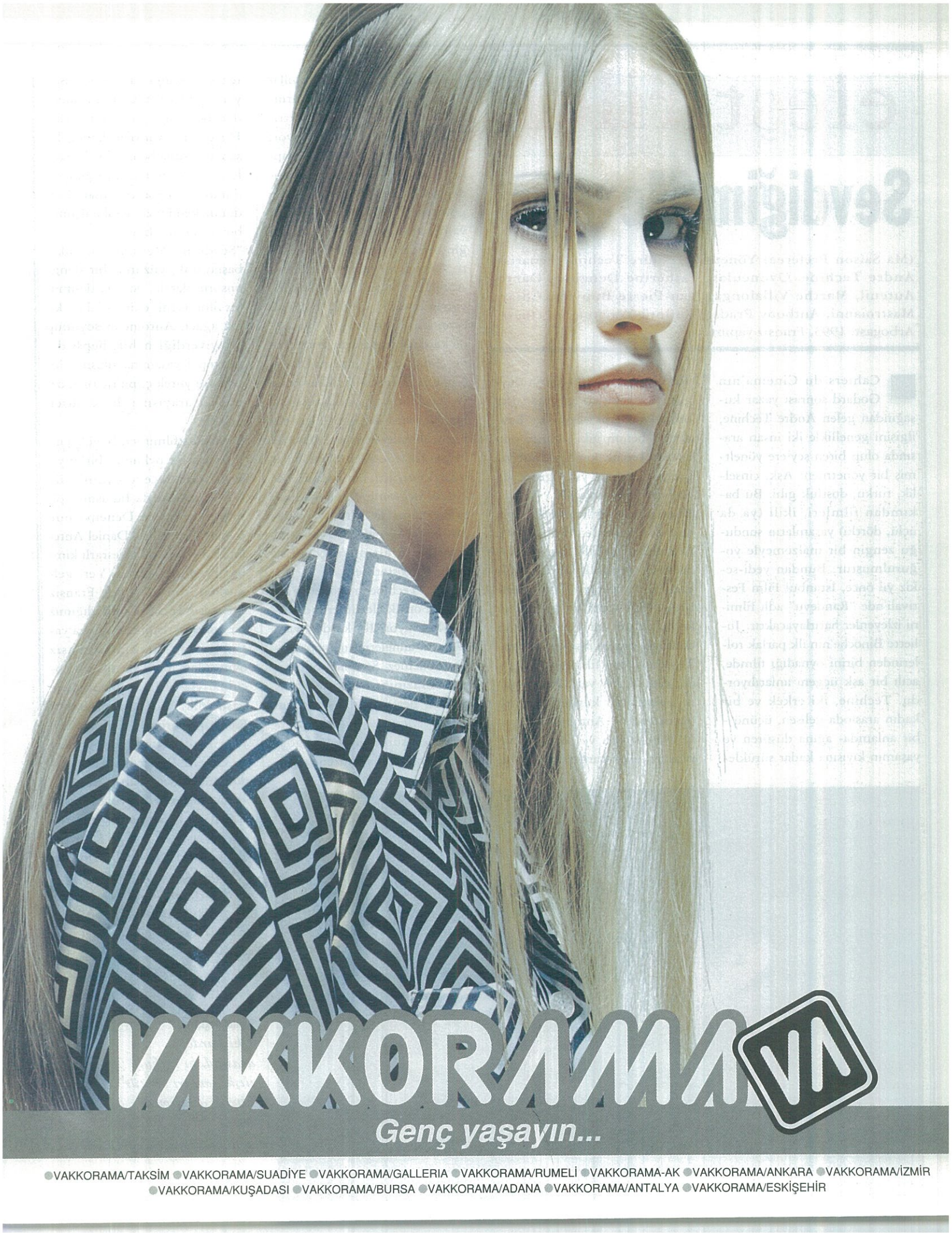

●VAKKORAMA/TAKSİM ●VAKKORAMA/SUADİYE ●VAKKORAMA/GALLERIA ●VAKKORAMA/RUMELİ ●VAKKORAMA-AK ●VAKKORAMA/ANKARA ●VAKKORAMA/İZMİR
●VAKKORAMA/KUŞADASI ●VAKKORAMA/BURSA ●VAKKORAMA/ADANA ●VAKKORAMA/ANTALYA ●VAKKORAMA/ESKİŞEHİR

eleştiriler

Sevdiğim Mevsim

(Ma Saison Preferee) Yönetmen: Andre Techine. Senarist: Andre Techine. Oyuncular: Catherine Deneuve, Daniel Auteuil, Marthe Villalonga, Jean-Pierre Bouvier, Chiara Mastroianni, Anthony Prada. Görüntü Yönetmeni: Thierry Arbogast. 1993, Fransız yapımı.

Cahiers du Cinema'nın Godard sonrası yazar kuşağından gelen Andre Techine, ilgisini genellikle iki insan arasında olup biten şeylere yöneltmiş bir yönetmen: Aşk, cinsellik, tutku, dostluk gibi. Bu bakımdan filmleri, ikili (ya da üçlü, dörtlü) yaşamların sunduğu zengin bir malzemeyle yoğurulmuştur. Bundan yedi-sekiz yıl önce, İstanbul Film Festivali'nde "Randevu" adlı filmini izleyenler hatırlayacaktır: Juliette Binoche'nin ilk parlak rollerinden birini oynadığı filmde, acılı bir aşk üçgeni anlatılıyordu. Techine, iki erkek ve bir kadın arasında gelişen, üçünü -bir anlamda- ağına düşüren ve yaşamın kıyısına kadar sürükleyen ilişkileri, karakterlerin duygusal iniş çıkışları eşliğinde usta bir nakkaş gibi işliyordu. "Randevu", benim gibi sanırım onu izleyen birçok kişi için, festival kargaşası içinde yitip gitmeyen özel filmlerden biriydi.

Yönetmenin bir iki filmini daha anmak gerekirse; "Le Lieu du Crime-Suç Mahalli"nde anneyle çocuğun gerilimli ilişkisini, bir kaç sezon öncesinin filmi "J'embrasse Pas-Öpme"de ise, kırdan kente gelmiş bir yeniyetmenin etrafında örülen ilişkileri izleriz.

Techine'in son filminin odağında, yine iki kişi var. Orta yaşlara gelmiş iki kardeş; Emilie (Deneuve) ve Antoine (Auteuil). Kadın evli ve çocuklu bir avukat; erkek kardeşse bekar ve 'başarılı bir cerrah'. Uzun yıllar sonra yeniden karşılaştıklarında, aralarındaki güçlü elektriğin varlığı su yüzüne çıkıyor. İlişkileri, birbirini çeken kutuplar gibidir: Kardeşliğin ötesinde, sözcüklere dökülememiş, ele gelmeyen görünmez bir bağ vardır aralarında. (Film, jeneriğin berisinde, 'yapışık' kardeşleri gösteren bir tabloyla açılıyor.) Antoine'ın kapalı ve sinik dünyasına karşılık, Emilie güçlü ve cesur bir kişiliğe sahip. Bu arada kardeşlerin yaşamı, başta anne olmak üzere, muhtelif kaçış çizgileri ile çevrili. Emilie kocası ve çocuklarıyla, çocukları sevgilileriyle, ikisi ise anneleriyle sorunlu ilişkiler yaşıyor. Ablayla kardeşin ortak geçmişi ile aralarındaki tutku, onları bir tür kimlik değişimine iter (kadının evliliği biraz da Antoine yüzünden biter) ve giderek "yetişkin" kimliğinin altından çocuksu yüzlerini gösterirler.

Filmde, Techine'in modernizme yönelik örtük eleştirileri de gözden kaçmıyor. İki kardeş, yaşlı ve hasta annelerini ne yapacaklarını bilemez. Sonunda burjuva konformizmine boyun eğerler; yaşlıları der top edip kentlerin kuytu yerlerindeki yurtlara yerleştirmek suretiyle onları gözlerden ırak tumaya özen gösteren ve yaşlılığı yaşamdan dışlayan 'modern' toplumun onlardan beklediği gibi davranırlar. Huzurevine yatırılan kadın, bir sahnede şuna benzer bir laf söyler: "İkiniz de meslek sahibi oldunuz ve çağdaş bir yaşam kurdunuz kendinize. Keşke üçüncü bir çocuğum olsaydı."

"Sevdiğim Mevsim", adından başlayarak, yüzünü -bir denge unsuru olarak- doğaya dönmüş bir film. Geniş ekin tarlaları, kiraz ağacı, Antoine'ın soyunup atlayıverdiği nehir, hepsi de, metropol yaşamına sıkışmış insanların yürek çırpınışlarına, özgürlük arayışına denk düşen imgeler.

Kuşkusuz filmin en büyük şansı, böyle bir öykünün birbiriyle şaşırtıcı derecede uyumlu iki büyük oyuncuyla buluşmuş olması. Catherine Deneuve'nun mesafeli çekiciliği, Daniel Auteuil'in melankolik ve esrarlı kimliği ile bütünleşiyor. Yeri gelmişken, son dönemde Fransız sinemasında çokça rastladığımız bir noktaya değinelim. Orta yaşını geride bırakmış Fransız oyuncuları, perdede sık sık çocuklarıyla birlikte gözükmeye başladılar. En yakın örnekler, Richard Bohringer (Eşlikçi Kız), Jean Paul Belmondo (Sefiller) ve Gerard Depardieu (Dünyanın Bütün Sabahları)... Deneuve da bu geleneğe uyuyor ve kızı Chiara Mastroianni'yle aynı seti paylaşıyor.

Son bir not: Filmden alınmış ve basında çıkmış kimi görüntülere beyazperdede rastlayamadık. Bu, galiba ensenst görüntülerin makasa kurban gittiği anlamına geliyor. ■

NECATİ SÖNMEZ

Kimlik değişimi. *"İki kardeş arasındaki tutkulu ilişki, onları bir tür kimlik değişimine iter..."*

ÖZEL

SEANS

TAZE OSCAR'LI SUSAN SARANDON

"Kolay biri değilim"

Bugüne kadar beş kere Oscar'a aday olan Susan Sarandon, "Dead Man Walking"deki rolüyle bu yıl nihayet ödülü evine götürmeyi başardı. 1946 New York doğumlu sanatçı, 25 yıldır sinema dünyasında ve bugüne kadar 35'ten fazla filmde rol aldı. 15 yıldır Playboy'dan teklif aldığını söyleyen ünlü aktris, "cinselliği, cilveli bir şey olarak değil, hayata 'evet' demenizi sağlayacak bir nitelik" olarak gördüğünü belirtiyor.

"Dead Man Walking"i yapmak gerçekten de bir sınav oldu benim için. İç güzelliğinizi ortaya çıkarmak için konsantre olmak zorundasınız."

Katolik inançlara göre yetiştirilmişsiniz. Hala dindar mısınız?

SARANDON: Kendimi dindar olarak nitelendiriyorum. Ama bu kurumsallaştırılmış bir inanç değil. Katolik kilisesi beni fazlasıyla kızdırıyor. Latin Amerika ülkelerinde çok olumlu bir güç olduğunu gördüm. Ancak çok fazla olumsuz ve bölücü doktrinleri olduğunu düşünüyorum. Ayrıca benim için pratik olmayan birçok şey üzerine kurulu. Çocukluğumda rahibeler beni sorulmaması gereken şeyleri sormakla ve doğuştan olan günahlara fazlasıyla sahip olmakla suçlardı. Üçüncü sınıftayken insanın Katolik kilisesinde evlenmediği sürece evli sayılmayacağı

üzerine bir dersteydik. Ben de, "Peki o zaman Meryem ile Yusuf nasıl evlenebildi?" diye sordum. Sorun çıkarmaya çalışmıyordum. Çok masum bir soruydu.

İlk filmlerinizin bazılarında çok uysaldınız. Şimdiki filmlerinizde sesiniz hayli yüksek çıkıyor.

SARANDON: Herkes saf kız olmanızı isterdi ve saf kızın karmaşık olduğu fazla rol yoktu. Geçenlerde, kızım, "Joe"nun (Sarandon'ın 1970'de çevirdiği ilk film) ilk beş dakikasını seyretti ve bana yaklaşık altı saat boyunca çok iyi davrandı. Kendi kendime neden bu kadar beğendiğini sorup durdum. Sonra, belki de gençken ne kadar toy olduğumu bilmek onu rahatlatmış olabilir, diye düşündüm. Çok hata yaptım. İki seçeneğin vardır. Ya yıkılırsın ya da hatalarından birşeyler öğrenirsin.

Son zamanlarda birçok güçlü anneyi canlandırdınız.

SARANDON: Bu karakterlerin bu kadar güçlü ve sert olarak algılanması çok ilginç. Onları canlandırırken kendimi kahraman gibi değil, hep bir uçurumun kenarındaymış gibi hissettim. İlgimi çeken, çıkmaza giren sıradan insanların, bedeli çok ağır olsa da, kendilerini birden tümüyle farklı bir şey yaparken bulmaları. Bu da benim için Arnold Schwarzenegger ya da Mel Gibson ya da şu kahraman erkek karakterlerden çok daha farklı. "Thelma & Louise"de bile filmi farklı yapan, (birini öldürmenin) sonuçları. Oysa diğer tipler birini öldürdüklerinde bunu kafalarına takmıyorlar.

"Dead Man Walking"de Tim Robbins ile çalışmak nasıl bir duyguydu?

SARANDON: Hem müthiş hem de korkunç. Çok iyi bir film yaptığımızı düşünüyorum. Onu şimdi çok daha fazla seviyorum. Ama çok zor günlerimiz de oldu. Beraber çalıştığımızda yolumuza egoların çıkması gibi bir durum sözkonusu olmuyor. Ama üç kişinin sorularıyla bunaldıktan hemen sonra, ona soru soran dördüncü kişi olduğunuzda işler değişebiliyor. Tabii ki gidip görüntü yönetmenine çatmıyor. (Gülüyor). Eğer birinin başı belaya girecekse, bu kesinlikle setten kaçıp gidebilecek biri olmamalı. Yakın olduğun biriyle çalıştığında kendine ayrıcalık tanımaktan kendini alamazsın. Kolay biri değilimdir. Çok soru sorarım ve sürekli olarak farklı şeyleri denemek isterim. Gerçekten de birkaç korkunç günümüz oldu.

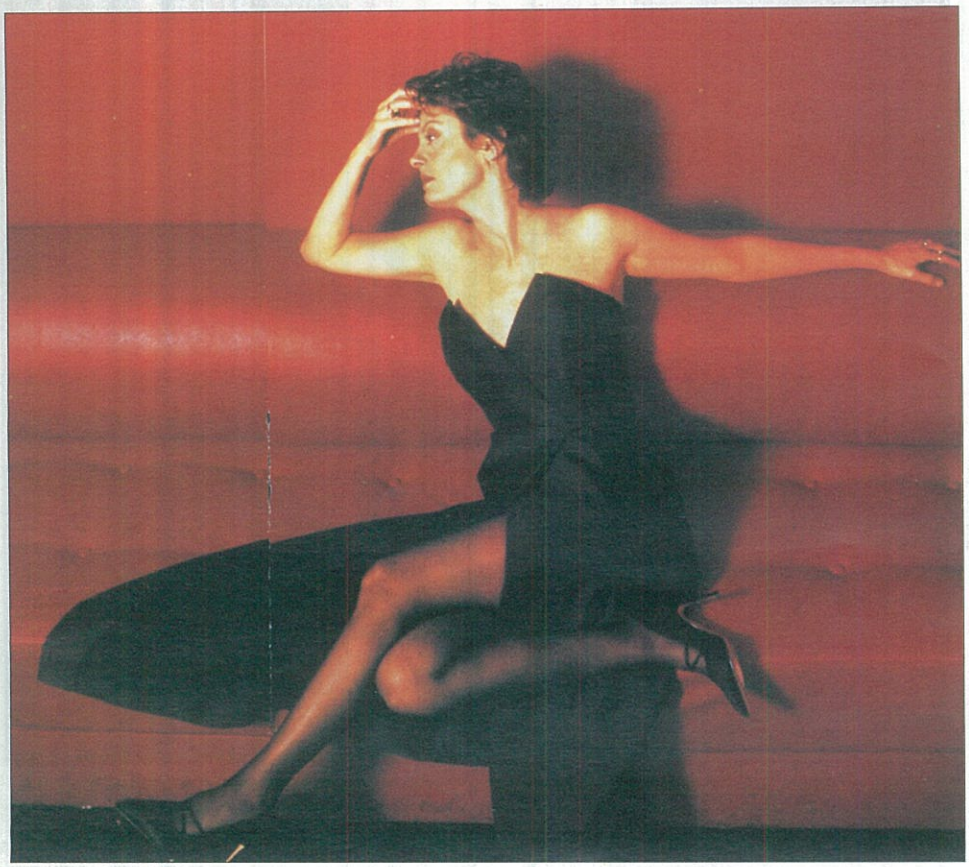

Geçenlerde Jane Campion'ın "The Portrait of a Lady" adaptasyonunda oynamayı, çocuklarınız okula giderken çalışamayacağınız için reddettiniz.

SARANDON: Evet. Prodüksiyon yazdan Kasım'a ertelendiğinde kızım ortaokula başlıyordu ve o kadar heyecanlıydı ki ondan geç başlamasını isteyemedim. Çocuklarımı her yere götürüyorum. Sadece bunun onlara yarayacağını düşündüğüm için değil, onlardan uzakken çalışamayacağımı bildiğim için. Jane Campion bunu anladı. İlk kez bir işi geri çevirdim ve bu beni gerçekten çok üzdü. Çünkü Jane'in çok iyi bir yönetmen olduğunu düşünüyorum.

Tim Robbins ile çalışmak, Louis Malle'le çalışmaktan farklı mıydı? (Bilmeyenler için not: Sarandon Malle ile "Pretty Baby" ve "Atlantic City"de beraber çalışmış ve romantik bir ilişki yaşamıştı.)

SARANDON: Herşeyden önce Louis oyuncularla konuşmazdı. En azından biz onunla beraber çalışırken bu böyleydi. Oyuncularla konuşma işini ben üstlenmiştim. (Gülüyor). "Pretty Baby"yi çevirirken birbirimizi pek tanıyor sayılmazdık. Kabus gibi bir çekimdi. Kazalar, ölümler ve Brooke'un (Shields) problemleri... Ama benim rolüm küçüktü. Bir filmi omuzlarınızda taşıyormuş gibi hissettiğiniz o rollerden değildi. "Atlantic City"deki rolüm daha iyiydi. Ama gene de Rahibe Helen kadar karmaşık değildi. Gerçek bir kişiyi canlandırdığınızda inanılmaz bir sorumluluk taşıyorsunuz. Onun duygusal olmasını istemiyordum. Gerçeği süzen bir araç konumunda olmak istedim.

Yaşlanmaktan korkuyor musunuz?

SARANDON: İlk kez cimnastiğe gitmeye başladım. Gücümü korumak konusunda endişelerim var. Kırışıklıklar ve çizgiler umurumda değil. Ama takatsiz görünmek istemem. "Dead Man Walking"i yapmak gerçekten de bir sınav oldu benim için. İç güzelliğinizi ortaya çıkarmak için konsantre olmak zorundasınız. Kendimi incinebilir ve korunmasız hissettim. Sadece içinizdeki ışığı dışarıya vurduğunuzun farkında olmaya çalışır ve bunun çöken herşeyi gizlemesini umarsınız.

"Dead Man Walking"

Aslında bazı güzel kadınlar biraz yaşlandıklarında rahatlamış görünürler.

SARANDON: Evet. 70'li yaşlara gelindiğinde cinsiyetin ötesine geçmiş olduğunuzu ve artık sadece bir güç olduğunuzu okumuştum. Cinsiyetin size yüklediği beklentilerin ve sınırlamaların ötesinde oluyorsunuz. Melina Mercouri ya da Jeanne Moreau gibi o ateşin hala görülebildiği oyuncular gibi olabilirsem ne mutlu.

Bence problemlerden bir tanesi de; "Şimdi annem gibi mi olacağım?" diye düşünmeye başlamak. Bazen ağzımdan "Exorcist" tarzında şeylerin kaçtığı ve "Bunu kim söyledi?" diye düşündüğüm oluyor.

Kariyeriniz boyunca para peşinde koşmuş gibi görünmüyorsunuz.

SARANDON: Parayı düşünüyorum. Ama hayır, yaptıklarımı para için yapmıyorum. Şimdi para kazanmayı düşünmek zorundayım. Çünkü Tim için çalıştım ve para almadık, bir ev satın aldık. "The Client" büyük bir prodüksiyondu ve bana iyi para ödediler. Ama kendi türü içinde iyi bir filmdi. Bir de gerçekten sizde duygular uyandıran ve bakış açınıza meydan okuyan bir prodüksiyonsa gerçekten iyi bir iş yapmışsınız demektir. Hiç kimsenin gitmediği bağımsız, belli bir gruba hitap eden filmler yapmak istemiyorum.

Hiç "Dead Man Walking"in yönetmenliğini kendiniz yapmayı düşündünüz mü?

SARANDON: Hayır, hayır. Bunu asla istemezdim. Çekimin onsekizinci saatine geldiğinizde ve yönetmen; "Baştan al!" dediğinde, "Unut bunu ve evine dön" derim. Bunun için yeterince azimli değilim. Halletmem gereken çok daha önemli şeyler var. Ailemi yönetiyorum. Hayatımı yönetiyorum. Başka bir dayanağım yok. Demek istediğim, tuvalet kağıdını ben banyoya koymazsam kendiliğinden oraya gitmiyor.

Çok özgür, cinsel olarak daha olgun bir imajınız var. Demi Moore ve Sharon Stone gibi genç kuşak aktrisler, cinselliklerini kullanan karakterleri canlandırdılar.

SARANDON: Cinsellik her zaman bir güç aracı olarak kullanıldı, öyle değil mi? Ama bu konuyla ilgili problem de şu. İktidar aracı olarak yatırım yaptığınız bu özellik etkisini kaybetmeye başladığı zaman paniğe kapılıyorsunuz. Uzun vadede başka özelliklere yatırım yapmak çok daha akıllıca. Ama Demi Moore'un her yaptığı için para kazanması harika. Olmak istediği şeye tamamiyle hakim görünüyor. Sharon Stone da cazibeli aktris kavramını tekrar gündeme getirdi. Ben zamanımı bunlara yatırmak istemedim. Onun bunu yapması iyi oldu. İnsanlar bunu istiyor ve Sharon Stone da bunu iyi beceriyor. Cinselliğimi seviyorum ve her zaman da bunun bilincinde oldum. Ama cinselliği, cilveli bir şey olarak değil, hayata "evet" demenizi sağlayacak bir nitelik olarak görüyorum. 15 yıldır Playboy'a çıkmamı istiyorlar. Ancak benim problemim, insanların giysilerini çıkardıklarında neden kişiliklerini kaybettiklerini anlayamamak oldu. (Gülerek) Artık bu sorunun cevabını araştırmakla uğraşmıyorum. Hamileyken bu işi yapacağımı söyledim ama ürktüler. Bu on sene önceydi. Şanslarını kaybettiler. ■

68. AKADEMİ ÖDÜLLERİ

Yaşam boyu başarı ödülü: Kirk Douglas
En iyi yabancı film: "Antonia's Line" (Hollanda)
En iyi yardımcı kadın oyuncu:
Mira Sorvino (Mighty Aphrodite)
En iyi yardımcı erkek oyuncu: Kevin Spacey (The Usual Suspects)
En iyi makyaj: Peter Pattison, Paul Pattison ve Lois Burwell (Braveheart)
En iyi kostüm dizaynı: James Acheson (Restoration)
En iyi sanat yönetmeni: Eugenio Zanetti (Restoration)
En iyi kısa metrajlı film: Christine Lahti ve Jana Sue Memel (Lieberman in Love)
En iyi canlandırılmış kısa metrajlı film: Nick Park (A Close Shave)
En iyi ses efekti: Lon Bender ve Per Hallberg (Braveheart)
En iyi görüntü: John Toll (Braveheart)
En iyi ses: Rick Dior, Steve Pederson, Scott Millan, David McMillan (Apollo 13)
En iyi görüntü efekti: Scott E. Anderson, Charles Gibson, Neal Scanlan, John Cox (Babe)
En iyi belgesel kısa konu: Kary Antholis (One Survivor Remembers)
Onur ödülü: Animatör Chuck Jones
Özel başarı ödülü: Bilgisayar animatörü John Lasseter
Komedi dalında en iyi orjinal müzik: Alan Menken, Stephen Schwartz (Pocahontas)
Dramatik film dalında en iyi müzik: Luis Bacalov (The Postman)
En iyi orjinal senaryo: Christopher McQuarrie (The Usual Suspects)
En iyi senaryo uygulaması: Emma Thompson (Sense and Sensibility)
En iyi orjinal şarkı: Alan Menken, Stephen Schwartz (Pocahontas filminden "Colors of the Wind")
En iyi film montajı: Mike Hill, Dan Hanley (Apollo 13)
En iyi belgesel film: Jon Blair (Anne Frank Remembered)

FİDA FİLM'DEN SİNEMASEVERLERE TEŞEKKÜR KAMPANYASI

30. Yıldönümünü kutlayan Fida Film, 1992 yılından bu yana düzenli olarak yaptırdığı sinema izleyicileri profil araştırmasını, bu yıl 29 Mart-14 Nisan 1996 tarihleri arasında 14 ilde ve toplam 106 sinema salonunda yapacağı bir promosyon kampanyası ile destekliyor.

Fida Film 30. Yıl Sinemaseverlere Teşekkür Kampanyası adı altında gerçekleşecek olan araştırmaya katılanlar arasında yapılacak çekilişte 1500 sinemasevere birbirinden değerli armağanlar verilecek.

Kampanyaya katılmak için, araştırmanın yürütüleceği sinemalarda gişeden biletle beraber verilecek soru kitapçığını cevaplamak ve sinema bileti ile beraber en geç 7 Mayıs 1996 tarihine kadar belirtilen adrese göndermek yeterli olacak.

"Tekrarı Sevmem"

"Outbreak", "Seven" ve "Olağan Şüpheliler" gibi filmlerde oynayan Kevin Spacey, bu yıl son filmdeki rolüyle En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Oscar'ını aldı. Artık o, yeteneğini bir adet heykelcikle tescil ettirmiş bir aktör. Aşağıdaki söyleşi Spacey'le Oscar töreninden kısa bir süre önce yapıldı.

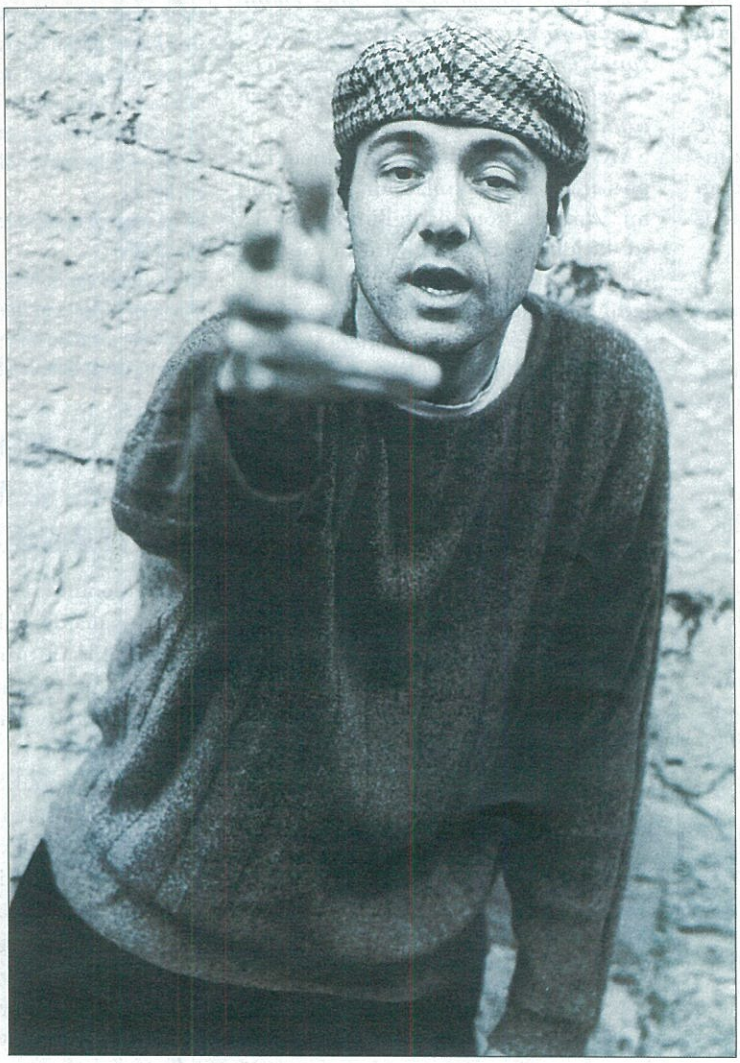

Yeteneğinizi "Swimming With Sharks" ve "Olağan Şüpheliler" gibi genç yönetmenlerin küçük projeleri için kullanmak ve sonra da bu filmlerin seyirci bulduğunu görmek oldukça tatmin edici olmalı.

SPACEY: Bu gerçekten cesaret verici çünkü seyircinin kafasını karıştıran filmlere ilgi duyduğunu gösteriyor. "Olağan Şüpheliler"de, yönetmen Bryan Singer'la birlikte, ikinci kez izlendiğinde gerçekten keyif alınacak bir film yapmaya çalıştık.

İlk okuduğunuzda senaryonun ne demek istediğini anlayabildiniz mi?

SPACEY: Evet. Bryan (yönetmen) ve Chris (McQuarrie), okumam için senaryoyu bana verdiklerinde, Verbal'ı oynayacağımı çok iyi bildikleri halde, hangi rolün bana verileceğini söylemediler.

Neden?

SPACEY: Çünkü benim senaryo okuma yöntemimin bu şekilde olduğunu biliyorlar. Böylece hikayeyi okurken sadece "iyi bir rol" diye düşünmek yerine, onu herhangi bir etki altında kalmadan bütün olarak değerlendirebiliyorum. Paranın çekiciliğine kapılmaksızın, sadece daha önce yaptıklarımı tekrarlamamı gerektirmeyecek hikayeler seçmeye çalışıyorum. Daha önce yaptıklarımı tekrarlamak çok kolay. Sanırım bütün oyuncuların kaderi bu: Bir gün insanların onlar hakkında "Eski oyunculuğunu tercih ederim," demeleri.

Perdede görünene kadar "Seven"da oynadığınızı kimse bilmiyor.

SPACEY: Benim istediğim de buydu. Stüdyo, oyuncu kadrosunda adımın geçmesini istiyordu. Bunu engellemek için büyük kavgalar ettim. Bunun anlamı yok, dedim. Çünkü, oynayacağımı bildikleri halde ilk 25 dakika boyunca perdede görünmediğimi fark edince hangi rolde olduğumu anlayacaklardı.

Rolü öncelikle size vermelerinin nedeni neydi?

SPACEY: Rol öncelikle bana teklif edilmedi. Başka bir oyuncuyla anlaşmışlardı ama olmadı. Bir cuma akşamı, salı günü çekime başlayıp başlayamayacağımı soran bir telefon aldım.

Yakın zamanda ilk filminiz "Albino Alligator"ı yönettiniz. Filmin konusu neydi?

SPACEY: Film, Matt Dillon, Gary Sinise ve William Fichtner tarafından canlandırılan üç acemi soyguncuyla ilgili. Mükemmel bir soygun planı uygulamaya çalışırken herşeyi berbat ediyorlar. "Dog Day Afternoon" türü bir senaryosu var. Filmde yokum. Bütün oyunculuk hünerimi, herkesi bu projeye dahil olmaya ikna etmek için kullandım.

Film yöneten bir oyuncunun başından geçen bir olay vardı. Filmindeki oyunculardan biri, ilk

sahnenin çekiminden sonra "Bu rol karakterime uygun değil," diyerek çekip gitmiş.

SPACEY: Benim avantajım, oyuncularımdan beşinin rehine olması. Gitmek isteseler de gidemezler. "Gitmek istediğini biliyorum, ama sırtında bu tabanca varken gidemezsin."

En son çalışmanız?...

SPACEY: "A Time To Kill"de Sandra Bullock'la başrolü paylaştık, bir avukatı canlandırdım. Onunla Mississippi'de çok iyi vakit geçirdik. Şu anda çok tanınmış olduğu için her gittiği yerde onun kocası rolünü oynuyordum. Akşamları çıktığımızda onu dansa kaldırmak isteyenlere "Hayır. Sizinle dansedemem. Kocam kırılır," yanıtını veriyordu. Dönüp bana baktıklarındaysa "'Seven'ı seyretmediniz mi? O pek şakaya gelmez," diyordu.

Hiç medyuma gittiniz mi?

SPACEY: 17 yaşındayken bir kere gittim. "Bir adaya gideceksin. Etrafın müzikle çevrili olacak. Daha sonra müziği terkedip yaşamına başlayacaksın," demişti bana. Yıllar sonra bunların gerçekleştiğini fark edip şaşırdım. Manhattan'daki, Julliard'a gidip, Müzik Bölümü'nün ortasında yer alan Tiyatro Bölümüne girmiş, iki yıl orada kaldıktan sonra orayı terkedip yaşamıma başlamıştım.

Oscar'a aday gösterildiğinizi haber vermek üzere sizi ilk uyandıran kim oldu?

SPACEY: Zaten uyanıktım. Adayların açıklandığı töreni seyrettim. Seyretmemem mümkün değildi. Daha Oscar adayları açıklanmadan telefonum çalmaya başladı. Soyadımın baş harfinin "S" olması beni bugüne kadar hiç bu kadar üzmemişti, çünkü isimler alfabetik sırayla açıklanıyordu.

Oscar'a aday gösterilmenizin ardından, basının size saldırdığı oldu mu?

SPACEY: LA Daily News, Mare Winningham ve benim -ikimiz de ilk kez bu yıl Oscar'a aday gösterilmiştik- liseye birlikte gittiğimiz ve "The Sound of Music" adlı piyeste Kaptan ile Maria'yı canlandırdığımız yolunda bir hikaye yazdı.

Bütün büyük modacılar seni de Oscar gecesi giydirmek istiyor mu?

SPACEY: Benim için düşündükleri giysilerin taslaklarını çizecek kadar cömertler. Hangisinin içinde iyi görüneceğime inanırsam onu seçeceğim. Modacılardan biri Verbal'ın saç kesimi ile smokin giymiş halimi çizmiş.

Peki, Oscar törenine kiminle gideceksiniz?

SPACEY: Annemle. Emma Thompson ne giymezse onu giyecek.

HOLLYWOOD NOTLARI

SAFTER YILMAZ

Elia Kazan'ı Hollywood bir türlü affetmiyor

Kadıköylü Elia Kazancıoğlu'nu Hollywood bir türlü affetmiyor. Dört yaşında iken Amerika'ya göç eden eski Osmanlı vatandaşı, bugün 86 yaşında olmasına rağmen Hollywood'da hakkı olan itibarı göremiyor. Halbuki 1947'de "Gentlement's Agreement" ve 1954'te de "On the Waterfront" filmleri ile iki Oscar kazanan Elia Kazan, ismini sinema tarihine çoktan yazdırmış durumda. Fakat sinema başkentinde çok kişi Elia Kazan'ın ismini bile duymak istemiyor. Akira Kurosawa, Michael Powell ve Satyajit Ray gibi ünlü yönetmenlere meslekte başarı ödülü veren San Francisco Film Festivali'nin geçen yıl Elia Kazan'a ödül vermesi için jüri üyelerinden biri teklif yaptığı zaman, çoğunluk bunu görüşmeden hemen reddetti. 1989'da American Film Enstitüsü Elia Kazan'a ödül vermek isteyince yine bütün üyeler isyan ederek buna karşı çıktılar.

Amerikan Film Enstitüsü'nün o zamanki Başkanı Charlton Heston üyelere "Kazan'dan daha büyük üye var mı ki, onu reddediyorsunuz?" diye sorunca da, aldığı toplu cevap "Onun yönetmenlikteki başarısı bizi etkilemiyor. O arkadaşlarını ihbar eden bir muhbirdir. Ona hiçbir ödül verilemez" oluyordu.

Kadıköylü Elia Kazancıoğlu'nun dramını anlayabilmek için 40 yıl öncesine dönmemiz gerekiyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya demirperde ile ikiye ayrılınca, Kore Savaşı sırasında Amerika'da komünist avı başlamıştı. Temsilciler Meclisi'nde kurulan bir komite Hollywood'daki komünist ve sempatizanları ortaya çıkarmak için çalışmaya başladı. Bu komitenin çalışmalarına yardımcı olan stüdyolar da en ünlü yıldız ve yönetmenlerini harcamaktan çekinmediler.

Kısa adı HUAC olan komite, Hollywood'un gözünü korkutmak için de Komünist Partisi üyesi olduklarını kabul etmeyen ve bu konuda hiçbir isim vermeyen 10 senaryo yazarı ve yönetmeni de hapse yolladı.

İşte bu ortamda 10 Nisan 1952'de HUAC komitesinin önüne çıkan Elia Kazan bülbül gibi konuştu. Bir zamanlar Komünist Partisi üyesi olduğunu söylediği gibi, en yakın arkadaşlarının isimlerini de verdi. Aralarında ünlü tiyatro yazarı Clifford Odets ve kadın yıldız Paula Strasberg'in de bulunduğu 8 kişinin ismini veren Elia Kazan kendini kurtarırken, diğerlerini yaktı.

1930'larda New York'ta solcu "American Group Theatre"ı kuran, 1950'lerde "Actors Studio"yu yöneterek Marlon Brando ve James Dean gibi aktörleri sinemaya kazandıran Elia Kazan, arkadaşlarını ihbar ederek Hollywood'da birkaç yıl daha çalışma imkanı bulurken, yakın arkadaşları yıllarca boş dolaştılar.

Son olarak 1991'de Robert De Niro, "Guilty by Suspicion" filmi ile Hollywood'da kara listeye alınan bir yönetmenin dramını tekrar sinema seyircisinin gözleri önüne getirirken, Elia Kazan'ın ihbar ettiği komedyen Zero Mostel, yönetmen Joseph Losey ve tiyatro yazarı Lillian Hellman'ın dramları Hollywood'da unutulmadı.

İhbardan sonra Hollywood'da büyük filmler çevirmesine rağmen Elia Kazan muhbir damgasından kurtulamadı. Aradan 40 yıl geçmesine rağmen Hollywood hala Elia Kazan'ı affetmiş değil. Ancak 86 yaşındaki Kadıköylü, arkadaşlarını ihbar ettiğinden dolayı hiç pişmanlık duymuyor...

"40 yıl önce olanlar için ne diyeyim. 1988'de yayınlanan kitabımı okuyun. Herşeyin cevabını orada verdim" diyen Elia Kazan öyle görülüyor ki Hollywood tarafından affedilmeden bu dünyadan göç edecek.

ÖZEL SEANS

"Politik değil, psikolojik bir film..."

İstanbul Film Festivali'nin Ulusal Yarışma bölümünün bu yılki galibi "80. Adım" oldu. Yönetmenliğini Tomris Giritlioğlu'nun yaptığı film, Mehmet Eroğlu'nun iki romanından yola çıkarak kendi yazdığı senaryodan çekildi. "80. Adım", Festival'de En İyi Film seçilirken, yönetmenine de En İyi Yönetmen ödülü kazandırdı. Tomris Giritlioğlu ile filmi üzerine konuştuk.

Bugüne kadar birçok TV yapımına ve vizyona girmemiş iki sinema filmine imza attınız, ancak sinema seyircisi sizi pek tanımıyor gibi. Biraz kendinizden bahsederek başlayalım, isterseniz.

GİRİTLİOĞLU: Sinema seyircisinin beni artık tanıdığını düşünüyorum ama...

Filminiz vizyona girmedi...

GİRİTLİOĞLU: Vizyona girdi de, çok kötü bir vizyon oldu. Kötü bir sinemada oynadı, o yüzden çok olumsuz bir sonuç aldık. Ben TRT'de başladım yönetmenliğe ve gerçekten TRT benim için bir okul gibi oldu. Ondan önce BBC'de bir deneyimim var, 4-5 aylık. Önce belgesel bölümünde başladım yönetmenliğe. Benim asistanlık sürecim olmadı, yani direkt yönetmenlikle başladım. Orada "Tabletten Kasete", "İşte Beyoğlu" gibi belgeselleri çektim. "İşte Beyoğlu"nun dörtte üçü dramaydı, dramatik bir belgeseldi yani. Ve benim belgeselle vedalaşmama neden oldu diyebilirim. Ondan sonra dramaya geçtim ve "Kantodan Tangoya" adlı bir dizi çektim önce. Çektiğim tek dizi o, şimdiye kadar. Arkasından "Suyun Öte Yanı", sonra "Yaz Yağmuru", en son da "80. Adım" geldi.

"Yaz Yağmuru" ile "80. Adım" arasında gerek atmosfer, gerekse içerik bakımından epey farklar var. İlki daha yumuşak, daha lirik; ikincisi daha bir polisiye... Bu, yeni bir yönelimin işareti mi?

GİRİTLİOĞLU: Aslında "İşte Beyoğlu"ndan beri tutturduğum kendime göre bir üslup olduğunu düşünüyorum. Bu "Yaz Yağmuru"na kadar devam etti. "80. Adım", farklı yapıda bir senaryoydu ve böyle çekilmesi gerekiyordu. Bu, tarz değiştirdiğim veya artık başka bir biçimle sinemaya yaklaştığım anlamını taşımıyor. Sadece diğer filmlerimi büyük bir duyarlılıkla çektim. "80. Adım"a başka bir yönetmen matematiği de soktum. Çünkü lirik çekime katiyen uygun bir hikaye değil, sert bir hikaye "80. Adım". "Yaz Yağmuru"nda Tanpınar'dan da gelen bir şiir vardı bence. "80. Adım"da ise senaryonun da neden olduğu bir matematik var zaten. Ben, bütün filmi kurarken ilk kez duygularımın yanısıra fazlasıyla beynimi de devreye sokmaya çalıştım.

Peki, filmi fazla matematiksel bulduğunuz oldu mu?

GİRİTLİOĞLU: Hayır. İzmir'den gelen bir üniversite grubu vardı. Bana dedikleri şu (tabii onlar bütün filmlerimi izlemiş öğrencilerdi): "80. Adım"ın yönetmen adı olmasa, biz Tomris Giritlioğlu çekti bunu derdik. Öyle bir şey var. Ben kamera kullanımında, sahne geçişlerinde, bu işe başladığımdan beri kovaladığım bir sinema anlayışı oluşturmaya çalışıyorum kendime göre. O anlamda, çok aykırı değil, sadece ritmi daha hızlı, kurgusu daha hızlı; çünkü başka türlü olamayacak bir film.

Bir de filme yedirilmiş bir dönem atmosferi dikkat çekiyor... Karakterlerin yaşamı iki farklı döneme bölünmüşken, Türkiye'nin de böyle bir parçalanmışlığı var.

GİRİTLİOĞLU: "80. Adım" için benim söyleyebileceğim en temel şey, -ben politik sinemayı çok severim ama- bunun, başından beri politik bir film olmadığı. Buna psikolojik bir film olarak yaklaştım ben. Türkiye'nin geçirdiği iki dönemin de insanlar üzerindeki etkilerine değinmek istedik. Beni bu filmi çekmeye sürükleyen temel neden şudur: Türkiye, iki baskı döneminden geçti. Bu dönem içinde az sayıda direnen insanlar kaldı. Çoğu uzlaştı, gençliklerini, umutlarını hücrelerde bıraktı; pasifleştiler. Ve bunlar bazen, direnenlere karşı iki karışık duygu beslediler: Öfke ve hayranlık. Öfke genellikle galip geldi ve ondan kurtulmak istediler. Aslında kurtulmak istedikleri kendi zayıflıkları ve kendi inançlarını geride bırakmışlıklarıydı. "80. Adım" bunun için çekildi. Ve bunu küçük harflerle, değinmelerle anlatmaya çalıştık. Bir kere, benim bütün filmlerimde seyirciyle aramda kurmak istediğim bir bağ var. Seyirciye bıraktığım bir alan... "80. Adım" zor bir film, "Yaz Yağmuru" da zor bir filmdi. Seyirciyi, bizim bütün ekip olarak yaratmayı düşündüğümüz dünya düzenini düşünmeye çekmeyi seviyorum ben. Ve aralıklar bırakıyorum seyirciye, bunu da çok kasıtlı ve bilinçli yapıyorum.

Bir de korku-cesaret ikilemi var filmde.

GİRİTLİOĞLU: Bu da aynı şey aslında. Hasan, 'korkan'ı simgeliyor. Korkut, daha cesur birinin simgesi gibi, ama aslında o kadar yalnız ki, o kadar korkuyor ki, sadece korkuyu beyniyle yenmeyi bilen bir insan.

Film Bangkok'ta başlıyor. Öyle bir yerde çekim yapmak nasıl bir şey?

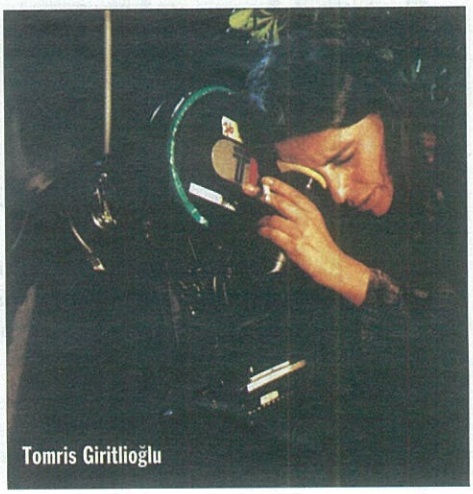

Tomris Giritlioğlu

GİRİTLİOĞLU: Aslında, filme başlamadan önce çok teredütlerini yaşadık bunun. Türkiye'de mi kuralım, gidelim mi diye. Çünkü, bütçemiz 8.5 milyardı. Ve bunun yaklaşık 2-2.5 milyarını Bangkok'ta harcamak zorundaydık. O bölüm Uzakdoğu'da bir yerde geçecekti. Gidip bakma imkanımız olmadığı için, bütün sefaretlerden kasetler istettik. Ve ben Bangkok'ta çekilmesine karar verdim. Gittiğimiz zaman da anladım ki, çok doğru bir şey yapmışız. Biz o atmosferi burada asla yaratamazdık. Zorluğu şu oldu benim için; bir belgesel ekibiyle gittik adeta, on bir kişiydik. Çok hızlı ve çok zor koşullarda çalıştık.

Ne kadar süre kaldınız?

GİRİTLİOĞLU: Beş gün kaldık. Ama iki gün boyunca, oradaki tropikal yağmurlar nedeniyle çekim yapamadık.

Başka filmlerde o kadar başarı gösteremeyen oyuncuların, burada gayet doğal ve rollerini içselleştirmiş olduğu göze çarpıyor. Bu bakımdan, oyuncu yönetimi sorununu aşmış bir film gibi geldi bana.

GİRİTLİOĞLU: Ben, oyuncu yönetimine gerçekten çok ciddi eğilen bir yönetmenim artık. Benim ilk filmimde, "Kantodan Tangoya"da atmosfer öndeydi, yönetmenlik şovları biraz öne geçmişti. Fakat şimdi, son iki filmimde özellikle, şu noktanın üzerinde çok duruyorum: Sinema çok iyi bir senaryoyla çok iyi bir oyuncunun bir araya gelmesiyle doğru yapılır. Bütün bunlar doğru yerine oturmadan, yönetmenin sadece yetenekleriyle de çevirebileceği bir şey değil. Bizim Türk sinemasında da yanlışımız belki burada, yani iyi senaryo genel olarak yok elimizde. Oyuncu yönetimi üzerine düşünen, çabalayan yönetmenler yok. Ben "Yaz Yağmuru"nda da "Suyun Öte Yanı"nda da ön çalışma yapmıştım. Fakat ilk ciddi çalışmam bu filmde oldu. Örneğin Korkut rolünü oynayan Levent Ülgen'le yaklaşık beş ay boyunca çalıştık. Diğer oyuncularla da okuma provalarından, bütün mekanlardaki soğuk provalara kadar hepsini gerçekleştirerek girdik çekime. Bu, şunu getiriyor; hem oyuncuyla çok iyi bir tanışıklığınız oluyor, hem onları kendi kimliklerinden sıyırıp, filmin istediği kimliklere sokmaya ve düşünmeye zaman tanımış oluyorsunuz, hem de yönetmenin mizanseni çok yükseliyor. Yani "80. Adım"da dikkatinizi çekmiştir, genel olarak benim diğer filmlerimden ayrılan ya da daha iyi bir yanı, mizansenlerdeki sahicilik. Kendimi çok eleştirdiğim birçok sahne de var, ama genel olarak böyle bir yanı var filmin.

Planlar arasındaki geçişler ve filmin geneline yayılan loş atmosfer, yine "80. Adım"ın ayırıcı özellikleri.

GİRİTLİOĞLU: Belgeselden geldiğim için, her zaman kafamda kurguyla çekim yapıyorum. Daha önceki filmlerde, flashback'lere geçişlerde kullandığım öncelikler vardı. Bu filmde dikkat ederseniz, bir sahnesinden diğer sahnesine geçişler üzerinde dahi düşünüldü. O da tabii, kurguya müthiş bir kıvraklık ve incelik kazandırdı. Çalıştığımız görüntü yönetmeni çok iyiydi. Teknik hazırlığımız çok iyiydi. Benim asıl değinmek istediğim, TRT'nin sunduğu ortam. Ben başından beri TRT'de film çekiyorum, bundan sonra da devam edeceğim. Dışarıdan sponsorlar bulacağız belki ya da başka kaynaklarla film çekeceğim, ama mutlaka TRT en azından teknik katkıda bulunacak. TRT'nin yapımcılarıyla çalışmaktan çok hoşnutum, çünkü onlar benim serüven arkadaşlarım. Yani onlar, hiçbir konuda anlamsız direktiflerde bulunmayan, herhangi bir zorlama getirmeyen, sadece filmin karelerini benimle birlikte düşünen insanlar. Bu "Suyun Öte Yanı"ndan bu filme kadar böyle sürdü. "Yaz Yağmuru"nun yapımcısı yine bir yönetmendi. "80. Adım"ın yapımcısı Cafer Özgül, hem duygu dünyasına hem de yönetmenliğine çok güvendiğim birisi. Ve onlar sırf benimle çalışmak için, bana yardımcı olmak için yapımcılığı kabul ediyorlar. Sonuçta sette iki tane yönetmen düşüneceksiniz. Yapımcı-yönetmen, kendi yönetmenini hiçbir alanda sınırlamıyor. Hep birbirini kollayarak, birbirini düşünerek hareket etmek... Bu çok önemli bir şey. Ben mevcut bütçeyi fazla zorlamamaya çalışarak, ama Cafer de onun bütün sınırlarını bana açarak çalışıyoruz. Bu da tabii, gerçekten çok önemli bir dayanışma.

"Kamera kullanımında, sahne geçişlerinde, bu işe başladığımdan beri kovaladığım bir sinema anlayışı oluşturmaya çalışıyorum."

Elinizde yeni projeler var mı?

GİRİTLİOĞLU: Yeni bir projemiz var. Gene Cafer Özgül'le birlikte olacağız, ikinci yönetmen olacak. Onun tretman çalışmasını bitirdik. Gene bir roman, 2. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'de sermayenin el değişimi ve varlık vergisi meselesini anlatan bir hikaye. Kalabalık bir oyuncu kadrosu var, oyuncuların büyük bir bölümü belli şu anda. Sanıyorum, Ocak'ta senaryosu hazır olacak ve önümüzdeki sene bu zamanlarda çekime başlayacağız. Türkiye sınırlarını aşan bir proje olacak sanıyorum.

Romanın adını verebilir misiniz?

GİRİTLİOĞLU: Tabii. Yılmaz Karakoyunlu'nun "Salkım Hanımın Taneleri"...

NECATİ SÖNMEZ

15. ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ SONUÇLARI

ULUSLARARASI YARIŞMA

Altın Lale Ödülü: "Küçük Kızkardeş" (Robert Jan Westdijk, Hollanda)

Jüri Özel Ödülü: Amalia Moutoussi ("Okyanusta Bir Damla" filmindeki rolüyle)

FIPRESCI Ödülü: "Günah Çıkarma" (Robert Lepage, Kanada)

CICAE Ödülü: "Kornel Esti'nin Harika Yolculuğu" (Jozsef Pacskovsky, Macaristan)

ULUSAL YARIŞMA

Şakir Eczacıbaşı En İyi Türk Filmi: "80. Adım" (Tomris Giritlioğlu)

En İyi Yönetmen: Tomris Giritlioğlu ("80. Adım")

Onat Kutlar Ödülü (FIPRESCI): "Soğuk Geceler" (Kadir Sözen)

ÖZEL SEANS

Sarışın afet yükseliyor

Bu ayki kapağımızı süsleyen Cameron Diaz, Hollywood'da gelip geçici bir sarışın olacağa benzemiyor. Son yılların en seksi yıldızlarından biri olan Diaz, "The Mask"ta yaptığı çıkışı sürdürüyor. Keanu Reeves ile oynadığı "Feeeling Minnesota"dan sonra yeni teklifler almaya devam ediyor.

Modellik dünyasından çıkıp Hollywood'a gelmekten çok memnun olan Cameron Diaz, şu sıralar film üstüne film çekiyor

The Mask" filmi Hollywood'a aynı anda iki yıldız birden kazandırmıştı. Biri şu sıralar erkek oyuncular arasında en yüksek ücreti alan Jim Carrey, diğeri ise her geçen gün yerini biraz daha sağlamlaştıran Cameron Diaz.

Diaz, 22 yaşında "The Mask"taki "esas kız" rolü için "yalnızca herhangi bir aday" olarak görüşmeye gittiğinde, bırakın yıldızı, oyuncu bile değil, sadece yolun başında bir mankendi.

Filmi seyredenler bu buğu mavisi bakışlı seksi yıldızın Jim Carrey tarafından canlandırılan karton kahraman üzerinde bıraktığı etkiyi hatırlarlar: Carrey'nin dili dışarı sarkmış, gözleri yuvalarından fırlamış, kalbi göğüs kafeslerinden dışarı çıkacak gibi atmaya başlamıştı. Seyirci üzerindeki etkisi de benzerdi. "The Mask"ın gösterime girmesiyle Diaz, dergilerin sayfalarını tam boy resimlerle süslemeye başladı.

Modellik dünyasından çıkıp Hollywood'a gelmekten çok memnun olan Cameron Diaz, şu sıralar film üstüne film çekiyor ve artık büyük prodüksiyonlarda yer almaktansa iyi oyuncularla, iyi filmlerde oynayarak kariyerini sağlamlaştırmayı istiyor. "The Mask"dan sonraki ilk filmi "The Last Supper", yemekte konuklarını zehirleyerek ölüm saçan bir grup öğrenciyle ilgili bir karakomediydi. Daha sonra James Spader ve Eric Stoltz ile "Keys to Tulsa" adlı bir gerilim filminde rol aldı. "Mortal Combat"ın hazırlıkları sırasındaki karate eğitiminde elini kırınca filmde rol alamadı. Son olarak, tanınmamış bir yazar-yönetmen olan Steven Baigelman, ilk filmi için Diaz'a rol teklif etti. Diaz, bu teklifi pek etkileyici bulmadı ama Keanu Reeves ile başrolleri paylaşmak sözkonusu olunca herşey değişti. Oyuncu (ona oyuncu demek yerindeyse) rolü çekinmeden kabul etti.

Üç ay süren çekimlerin ardından 1995 yılının sonunda "Feeling Minnesota" ABD'de gösterime girdi. Filmin senaryosu, ikisi de aynı kadını seven ve uyuşturucu mafyası tarafından takip edilen iki suçlunun hikayesi üzerine kuruluydu. Suçlulardan birini Reeves, diğerini Vincent D'Onofrio canlandırıyordu. Diaz, bu filmdeki rolüyle ilgili olarak şunları söylüyor: "Asıl olarak canlandıracağım karakterden etkilendim. Filmdeki karakterlerin en akıllısıydı. "The Mask"taki gibi, sadece muhteşem görünmektense, birinin hikayesini anlatmak, duygularını ifade etmek için iyi bir fırsattı."

Bu arada, "The Mask"taki Diaz'ı daha çok sevenler üzülmesinler: "Revenge of the Mask"da yeniden Jim Carrey ile başrolleri paylaşacak. Bütün bunların yanısıra onu, Harvey Keitel'la birlikte "Head Above Water"da ve ülkemizde gösterimi süren "McMullen Kardeşler"in ümit vaadeden yönetmeni Edward Burns'ün gösterime girecek bir sonraki filmi "She's the One"da da izleyeceğiz.

Beni tavlayan, bankam!

Bu bankayla yani
Toprakbank'la ben
birbirimize çok benziyoruz.
O da benim kadar iyi koşuyor.
Yeni şubeler açıyor.
Konsere gittiğim şehirlerde,
bir bakıyorum o benden önce gelmiş.
Duygularımı şarkılarımla dile
getiriyorum. İnsanlar beni dinlerken
mutlu oluyor. **Toprakbank da,**
insanların mutluluğuna
önem veriyor.

movida *plus*

Birbirimize çok benziyoruz.
TAMAM MI?

TOPRAKBANK
"Bankacılığın Verimli Toprağı"

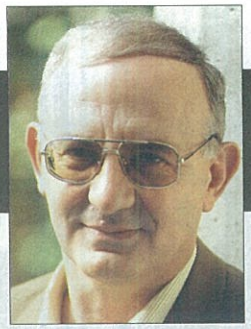

IŞIK VE GÖLGE...

Atilla Dorsay

Düşen yapraklar, geçen festivaller...

İçinde yaşanılan günler bir zaman sonra tarihe dönüşür. Ve o tarih bir anlam, bir değer kazandığında da size sorarlar: nasıldı o günler, neler oldu o zamanda, neler hatırlıyorsunuz o geçmişten diye... Bu açıdan, zamanla birlikte eskimek, hadi çekinmeden adını koyalım, yaşlanmak, bir sorumluluk getirir insana: sizden birçok alanda geçmişi, geçmişin dökümünü sorarlar, anılarınızı sürekli eşeleme zorunluğu doğar.

Gerçi İstanbul festivaliyle ilişkili anılarımı -şimdilik- kimse sormadı. Ama öylesine dolu dolu, yoğun biçimde yaşanan bu 15. şenlikten sonra, ben kendi kendime sordum bu soruyu... Nasıl başladı bu olay, nereden nereye gelindi diye... Gerçi bir yazıya sığmaz, belki ayrı bir kitap gerektirir. Ama kısaca İstanbul festivalinin geçmişine ve ilk günlerine bu yazı çerçevesi içinde uzanmak istiyordum...

Herşey 1982 yazını önceleyen günlerde başladı. Ben Cumhuriyet'te yoğun biçimde sinema üzerine yazan bir yazardım. Ayrıca kitap hazırlıyordum, turizm uğraşlarım da vardı. Kendime, herzamanki gibi, ek işi arıyor değildim, yeterince yoğundum. Ama benim tembelliğime sahip olmayan, kafaları sürekli yeni olaylar, yeni uğraşlar, yeni kültürel "happening"ler yaratmakla dolu insanlar vardı, bunlardan biri de Vecdi Sayar'dı. Sanırım herşey, Vecdi Sayar'ın İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın o günlerdeki Genel Müdürü Aydın Gün'ü, festival sırasında sanatla ilişkili filmler de göstermesi için ikna etmesiyle başladı. Rahmetli Nejat Eczacıbaşı da bu fikre olumlu baktı. Ve hemen, öyle büyük bir organizasyon filan olmadan, özellikle şimdilerde sinemayı bırakmış olan Erol Özpeçen'in Met Film'inin elinde bulunan Scorsese'den "New York, New York" ve Russell'dan "Valentino"ya, sanırım Fransız kültür merkezinden sağlanan "Diva" ve "Moliere" filmleri de eklendi. Ve Konak sinemasında, o kızgın Haziran sıcağında bunlar gösterildi.

Sanırım herşey, Vecdi Sayar'ın İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın o günlerdeki Genel Müdürü Aydın Gün'ü, festival sırasında sanatla ilişkili filmler de göstermesi için ikna etmesiyle başladı. Rahmetli Nejat Eczacıbaşı da bu fikre olumlu baktı.

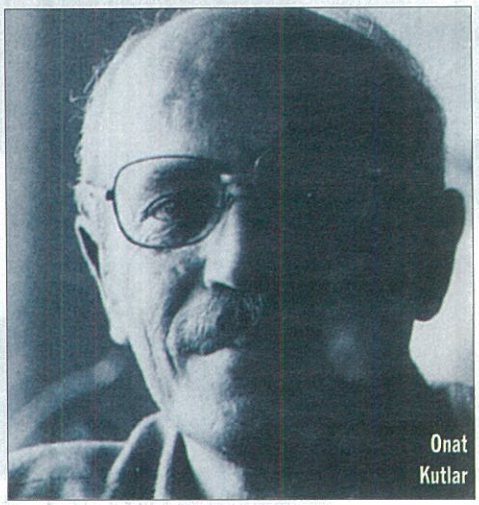

Onat Kutlar

Bu filmler büyük ilgi gördü. Bu ilginin nedenlerini anlayabilmek için 1982 yılında İstanbul sinemalarının bugünle kıyaslanmayacak kadar kötü günler geçirdiğini anımsamak gerekir. İlk önce 1974 yılında TRT'nin ilk ve tek kanalının yayına geçmesiyle ülkede yaşanan büyük sinema bunalımı, 1978'lerden itibaren üstüste getirilen "Avcı", "Kıyamet" gibi gösterişli Amerikan filmleriyle atlatılır gibi olmuştu. (Burada durup Özen Film'e teşekkür etmek gerekiyor). Ama 1980'lerden itibaren başlayan video çılgınlığı ve ardından TRT'nin önce renkli yayına geçmesi, ardından da ikinci kanalını açması, insanları yeniden sinema salonlarından soğutmuş ve kimse sinemaya gitmez olmuştu. Kısır bir döngüydü bu: İş azaldıkça iyi, gösterişli, seyirci çekecek filmler getirtilemiyor, onlar gelmedikçe de seyirci sinemadan daha çok soğuyordu. Ama Batı dünyası bu işi çoktan çözümlemiş, çok iyi tanıtımı yapılan ilginç filmlerle seyirciyi sinemaya döndürmeyi başarmıştı. Türkiye'de de bu gidişin bir noktada kırılması ve çarkın yeniden işlemeye başlaması gerekiyordu.

İşte ilk festival, o küçücük kapsamıyla bu umudu yarattı. Gösterilen birkaç filmin gördüğü ilgi, ertesi yıl festivalin çeşitli kaynaklardan sağlanan 30 kadar filmle sürdürülmesine yol açtı. Aynı zamanda, bu işin ciddi bir organizasyon sorunu olduğu anlaşılmış ve bir yürütme kurulu kurulmuştu. Bu kurulda, Şakir Eczacıbaşı, Onat Kutlar, Vecdi Sayar, Hülya Uçansu ve ben biraraya gelmiştik. Uçansu'ya festivali resmen ve fiilen yönetmesi önerilmişti. O artık bütün bir yıl boyu bu işle profesyonel anlamda uğraşacaktı. Bizlerse, olabildiğince sık sık yapılan

toplantılarla, şenliğe bir yön vermeye çalışacaktık.

Bu festival, bir anlamda 1980 askeri darbesiyle kapısına kilit vurulan eski Sinematek kurumunun küllerinden doğuyordu sanki... Şakir bey, o bitmek bilmez sinema tutkusuyla, tıpkı eski Sinematek'te olduğu gibi bu yeni etkinliğe de kol-kanat geriyor, o büyük sermayeci tavrıyla (bu tavır, ileri görüşlülük, kendine güven, inat, azim ve oyunu hep olabildiğince büyük oynama huylarını içeriyordu), şenliğin bir anlamda büyük patronu rolünü üstleniyordu. Sevgili Onat, gerek sinema sanatını, gerek Türkiye gerçeklerini, gerekse yılarca sürmüş işbirliği sonucu Şakir beyi çok iyi tanımasının sonucu olarak, toplantılarda tartışmalara son noktayı koyan bilge rolündeydi. Vecdi Sayar o hep hayalci, hep ayakları yere basmaz düş adamı rolündeydi: hep öneriyor, parlak fikirler ortaya atıyor, ama bunların uygulamasını diğerlerinin üstüne bırakmaktan da çekinmiyordu. Hülya ise kurulun tek kadını ve sürekli çalışanı olarak ayakları en çok yere basanımızdı: o hep gerçekçi kalıyor, hep olabilirlik istiyor, bir yandan Şakir beyin, öte yandan Vecdi'nin kontrolsüz uçuşlarına elinden geldiğince göğüs geriyordu. Ve ikisi de birer hayalci olmalarına karşın, Şakir bey ve Vecdi, hayallerinin yapısal farklılığı nedeniyle, sık sık karşıkarşıya geliyorlardı.

Bense sanırım iki kutup arasında bir yerlerdeydim. Sinemayı en az onlar kadar sevmem, bana da hep hayaller gördürüyordu. Ama gerçekçi yanım da az ağır basmıyordu. Sanırım genelde bir denge unsuru olmayı ve dış festivaller nedeniyle dünya sinemasını çok iyi izlemenin getirdiği bilgi ve görgüyü, festival yararına kullanmayı başarıyordum. Elbette bunca yıldır, araya zaman zaman başka isimlerin de katılmasıyla yaptığımız sayısız toplantıdan süzülüp gelen nice anı var. Onları ileride belki bir kitapta toplama fırsatı çıkar...

Olay böylece gelişti. Başta adı İstanbul Sinema Günleri idi. İkinci yılda Sanatlar ve Sinema, Uyarlamalar gibi bölümler geleneksel olmaya doğru gitti. Üçüncü yılda Sinema Günleri asıl İstanbul Festivali'nden ayrılarak Nisan sonu-Mayıs başına taşındı. Film sayısı 45'e çıkmış, "4 Kıtadan Görüntüler" bölümü eklenmiş, yabancı konuklar gelmeye başlamıştı. 1985'de ilk kez Altın Lale uluslararası yarışması başladı, festival Beyoğlu'nun yanısıra Şişli ve Kadıköy'e genişledi, kapsamlı bir Türk sineması bölümü oluşturuldu. Ertesi yıl Eczacıbaşı Ulusal Film yarışması başladı, film sayısı 80'e çıktı, Ustalara Saygı, Dünya Festivallerinden, Bir Ülke-Bir Sinema, Sinema ve Gençlik gibi gelenekselleşecek bölümler oluştu. 1988'de film sayısı 150'ye ulaşarak artık orada aşağı-yukarı sabitleşecekti. 1989'da ise İstanbul festivali, uluslararası Festivaller Birliği'ne üye olarak "birinci sınıf festival" niteliği kazanacak ve adı da Sinema Günleri'nden İstanbul Uluslararası Sinema Festivali'ne dönüşecekti.

On beşinci festivalde Uluslararası Yarışma bölümünde Altın Lale'yi Hollanda filmi "Küçük Kızkardeş" kazandı.

O günden beri ne çok şey oldu. Kaç bahar, kaç kış geldi geçti. İnsanların sinemaya gitme alışkanlıklarını yitirdiği, ancak iki-üç yıllık kötü filmlerin birbirinden beter sinema salonlarında, karanlık perdelerde ve işitilmeyen ses düzenleriyle izlendiği sinemalardan, ekran başında çakılmış, bir filmi beyazperdede seyretmekten adeta ürker olmuş bir toplumsal yaşamdan, sinemanın yeniden gözde ve güncel olduğu bir topluma geçmek kolay olmadı. Ve bu geçişte, içtenlikle inanıyorum ki İstanbul'da bir gün, birkaç sinema delisinin alçakgönüllülükle başlattığı ve pek umutlu olmadan da yürüttüğü o unutulmaz Sinema Günleri'nin büyük katkısı var.

Ama geçen sonbaharlarla birlikte birçok yaprak da düştü. Sevgili Onat'ın uzlaştırıcı bilgeliğinden artık tümüyle yoksunuz. Sevgili Vecdi de hayal gücünü başka etkinliklere yöneltmek üzere bizi bıraktı. Sinema Günleri'ni baştan beri desteklemiş, kimi eski Sinematek günlerinden kalma birçok dostumuz da artık ortalarda yok: hayat hükmünü icra ediyor! Onların bir simge-kişisi olan sevgili Mengü Ertel hala düzenli bir izleyicimiz, ama diyelim ki büyük seramik sanatçımız Füreya, artık kolay yürüyemediği için gelemiyor ve buna kahroluyor!...

Ama gençler var. Her gidenin yerine yepyeni, taptaze bir fidan geliyor. Yepyeni, ışıl ışıl genç yüzler salonları dolduruyor. İstanbul Festivali, artık dünyanın her yerinde tanınan, filmlerin, yönetmenlerin ve sanatçıların gelmek için can attıkları bir büyük dünya olayına dönüştü. Beyoğlu'nun köhne salonlarında filizlenen olay, artık görkemli bir sanat ve kültür şöleni: her yıl ortalama 150 film, 100 bin seyirci ve yüz kadar yabancı konukla...

Ve ben sinema yazarı Atilla Dorsay, bu olaydan ne unutulmaz güzellikler ve heyecanlar topladım... Elia Kazan'la birlikte Hacı Salih'te yemek yediğimizi, Kieslowski ve Angelopolus'un arasında oturup siyasal sinema konusunu tartışan bir açık-oturum yönettiğimi, Bertolucci ile TRT adına söyleştiğimi, Carlos Saura'yı, Miclos Jansco'yu, Bertrand Tavernier'yi, Alain Corneau'yu seyirciye sunduğumu, Arthur Penn İstanbul'a ayak bastığı gün Beyoğlu'nda gösteri yapan Refahlıları kaygıyla izlediğimizi... Emir Kusturica ile vakitsizlikten Taksim'deki Çin lokantasında yemek sırasında söyleşi yaptığımı, Robert Wise'ın elinden tutup sahneye çıkardığımı, Antonioni'ye ömür boyu başarı plaketini verdiğimi...ve daha başka sayısız olayı nasıl unutabilirim?

Evet, bir festival daha geride kaldı. Bana ve bize yine unutulmaz güzellikte sinema ve de yaşam anıları armağan ederek... Umuyorum ki İstanbullu gençler, ayaklarına kadar gelen bu dünya olayının yeterince bilincindedirler ve ondan yeterince yarar sağlıyorlardır. Ben, filmleri izleyen gençlerin çokluğuna bakarak, öyle olduğuna inanıyorum. Sizler ne dersiniz?

“Dünyayı andırıyor
sereserpe duruşun”

Pablo Neruda

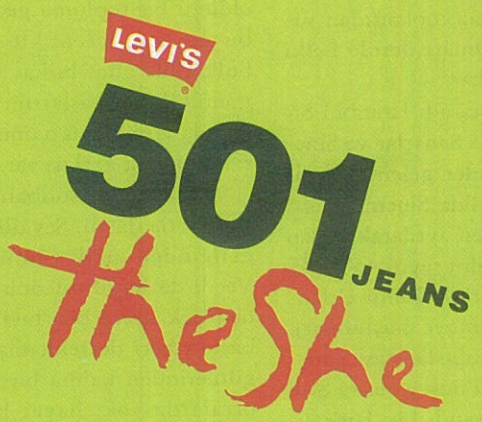

Levi's 501 jeans for women

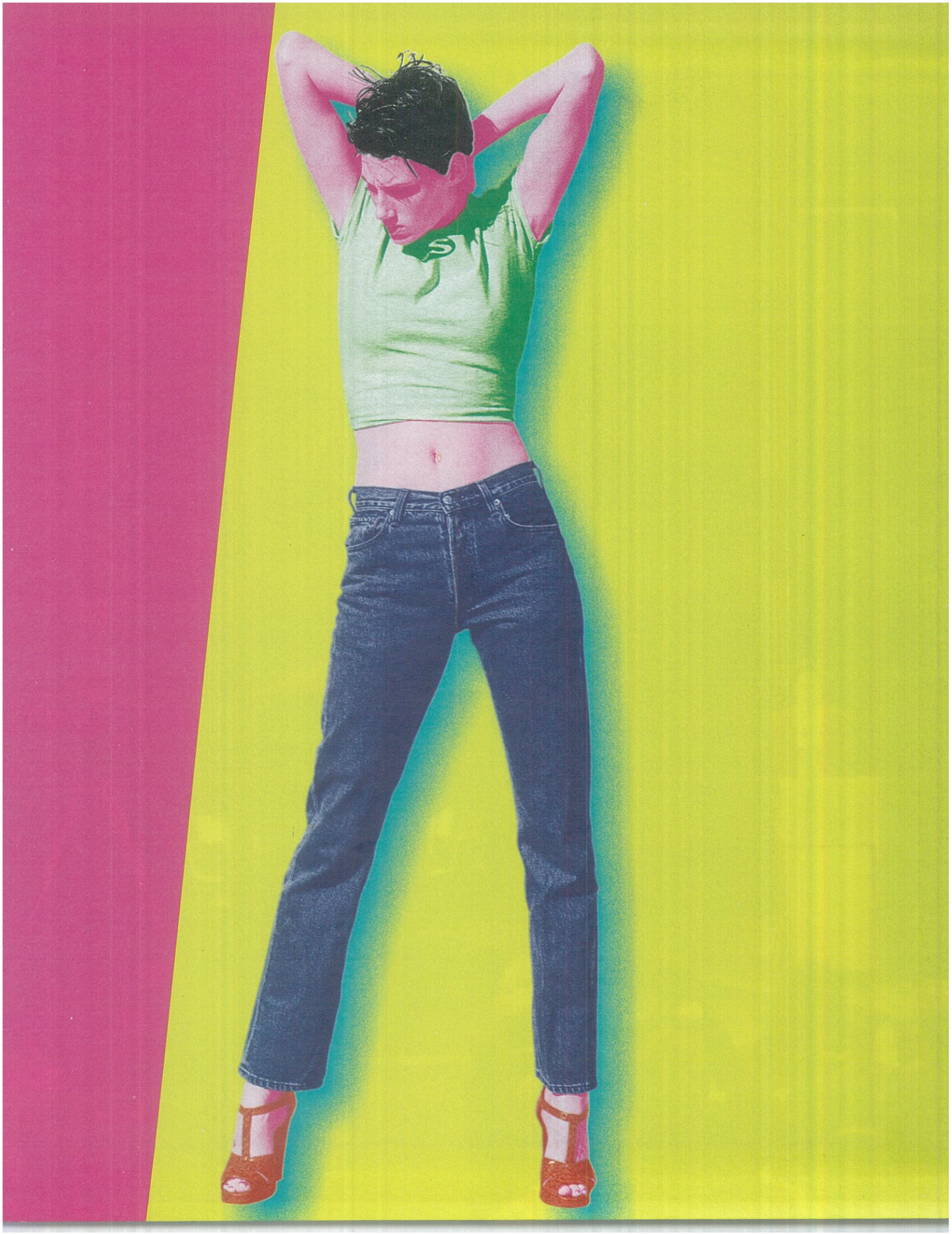

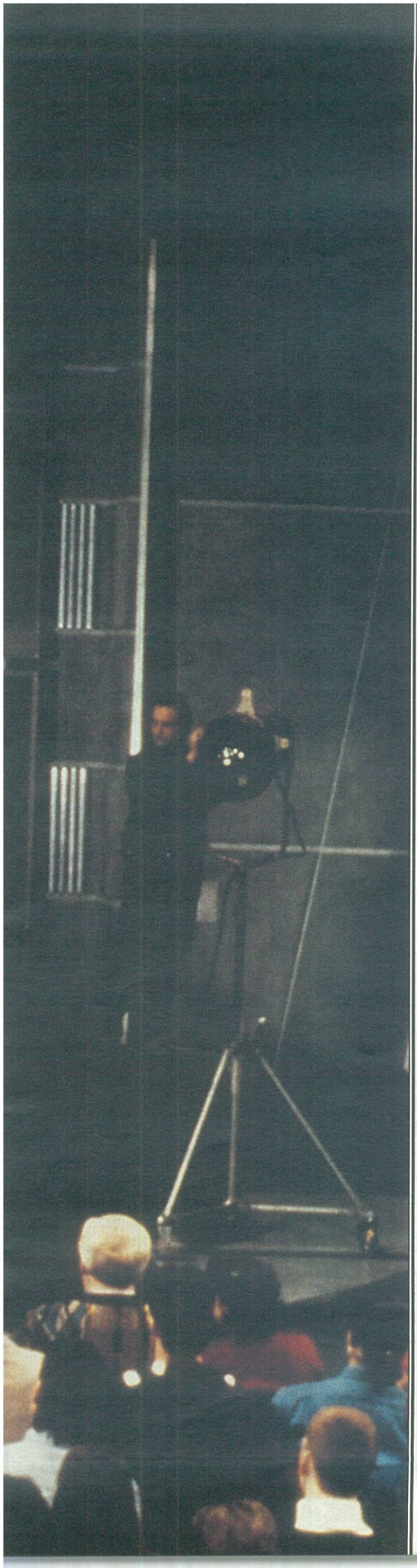

"COPYCAT" GÖSTERİMDE

KOPYA CİNAYETLERİ

Hollywood'un iki "karizmatik" aktristi Sigourney Weaver ve Holly Hunter bir seri cinayet katilinin peşine düşen iki kadını oynuyorlar. Biri psikolog, diğeri dedektif. Gerilimden hoşlananlara...

Seri cinayetler ve katilleri... Edebiyatı ve sinemayı, dolayısıyla insanı bu konuya çeken şey tam olarak nedir? İnsan görüntüsü altında insanca olmayan düşünce ve dürtüler mi? Kendini koruyabilme güdüsüyle bu sapkın davranışları anlama arzusu mu? Tüm bu "karanlık" sorular yönetmen Jon Amiel'in de kafasını karıştırmış: "Kendimi yaşamın karanlık köşelerinden birine bakmaya hazır hissettim. Gerilim tarzının sınırları içinde, yeni ve gerçekçi olduğu kadar heyecanlı ve cehennem korkunçluğunda bir film çekmek istedim". Böylece "Kopya Cinayetleri" çıkmış ortaya.

Sinema dünyasının en yetenekli aktristlerinden Sigourney Weaver ve Holly Hunter, bu kez, dizi cinayetler işleyen saplantılı bir katili bulmak için San Francisco sokaklarında zamana karşı girişilen yarışın konu edildiği bu klasik gerilimde başrolü paylaşıyorlar.

David Madsen'ın öyküsü temel alınarak Ann Biderman tarafından yazılan senaryo ana hatlarıyla şöyle özetlenebilir: Suçlu psikoloğu Helen Hudson (Sigourney Weaver) dizi cinayetler konusunda uzmandır. Önceki hastalarından biri olan psikopat bir katilin (Harry Connick, Jr.) ellerinden zor kurtulmuştur. Artık, kendi dairesinin duvarlarıyla sınırlı bir alanda, dışarıyla tek bağlantısı olan sadık yardımcısı Andy (John Rothman) ve bilgisayarıyla korku dolu bir yaşam sürmektedir. Dehşet içinde, peşindeki adamın sesini yeniden duyacağı günü bekler.

Zeki ve hırslı polis dedektifi M.J.Monahan (Hunter) ise San Francisco'da meydana gelen bu cinayetlere bir son vermeye kararlıdır. İşlenen cinayetlerde bir tuhaflık vardır; M.J. katili bulmak için Hudson'ın uzmanlığına ihtiyacı olduğunun farkındadır. Genç yardımcısı Ruben Getz (Dermot Mulroney) ile birlikte Hudson'ın yardımını alabilmek için ellerinden geleni yapacaklardır.

Hudson olayların dışında kalmaya çalışırken Monahan, onun kendi kendine yaşattığı sürgüne son vermeye çalışır. Bu arada cinayetler sürmektedir. Hudson aniden bir şeyin farkına varır... Biri, geçmişte dizi cinayet işleyen katillerin yöntemlerini taklit etmektedir.

Bir süre sonra katil gözetlendiğinin farkına varacak ve gözetleyenin kim olduğunu da keşfedecektir. Helen Hudson ise katilin ne düşündüğünü bilmektedir. Katil ise onun nerede yaşadığını...

ŞEYTANİ DEĞİL SIRADAN GÖRÜNÜMLÜ BİR KATİL

"Kopya Cinayetleri"nde Sigourney Weaver ve Holly Hunter'ı Jon Amiel yönetiyor. Ya-

"Seri katiller normal yaşamını sürdürmekten aciz manyaklar değillerdir; tıpkı kapı komşunuza benzerler"

pımcılığını Arnon Milchan ve Mark Tarlov'un üstlendiği filmde ayrıca Dermot Mulroney (Bad Girls), William McNamara (Stealing Home), Will Patton (The Client), John Rothman (Gettysburg), J.E. Freeman (Patriot Games) ve Harry Connick (Memphis Belle) rol alıyorlar.

Yönetmen Jon Amiel, şimdiye kadar "Henry: Portrait of a Serial Killer" filmi dışında hiçbir filmde, gerçekçi bir seri cinayet anlatımına rastlamadığını söylüyor ve şöyle devam ediyor: "Çoğunda gerçeklikle pek ilgisi olmayan, hayalgücümüzün ürünü şeytani figürler vardır. Örneğin Bundy ya da Dahmer'in filmlerinde son derece normal insanlar görürsünüz. Komşuları hep ne kadar sessiz, iyi ve yardımsever insanlar olduklarını söylerler. Nereden bilebilirsiniz ki? Çünkü onlar, filmlerde gördüğünüz gibi normal yaşamını sürdürmekten aciz manyaklar değillerdir; tıpkı kapı komşunuza benzerler."

Yapımcılar Arnon Milchan ve Mark Tarlov, Ann Biderman ve David Madsen'ın birlikte yazdıkları senaryodan çok etkilenmişler. "Bu tür gerilimler genellikle erkek bakış açısıyla yazılır ve kadın karakterler ölüp giden kurbanlar olurlar," diyorlar. "Bu senaryonun hem erkek hem de kadın duyarlılığı ile yaratılmış olması bir avantaj. Öykünün anlatımını zenginleştiriyor. Bu kadınlar, Helen ve M.J. kesinlikle kurban değiller, öykünün merkezinde yer alıyorlar."

Yönetmen, bu konuda yapımcılarla hemfikir. "Kullandıkları başlıca silahlar, ki bence bu filmi ilginç kılan da bunlar, zekaları ve becerileri. Bu film, değişen, öğrenen, gelişen gerçek insanlarla ilgili. Bu insanların çıktıkları yol, onları karanlığın kalbine götürüyor," diyor ve ekliyor "Bu filmde sevdiğim şeylerden biri de profesyonel nedenlerle güçbirliği yapan iki profesyonel kadınla ilgili olması. Herbiri kendi uzmanlığını ortaya koyuyor ve işbirlikleri onları çözüme ulaştırıyor. Bu, pek sık rastlanan bir şey değildir."

AGORAFOBİNİN ESİRİ BİR ZEKA: HELEN

Dizi cinayetler konusunda uzman, suçlu psikoloğu Helen Hudson karakteri için ilk akla gelen isim Oscar'a aday gösterilen Sigourney Weaver olmuş. Yönetmen Jon Amiel, "Helen, son derece zeki ve yetenekli bir kadın," diyor, "ama korkunç bir saldırının kurbanı olmuş ve ölümün kıyısından dönmüş. Filmin başında karşımıza çıkan kadın, sinir buhranı geçirmektedir. Agorofobik olmuştur. Yaşadığı daireden bir an bile ayrılamamaktadır."

Yapımcı Mart Tarlov, Sigourney'nin büyük duygusal dalgalanmaları canlandıracak yetenekte olduğuna inanıyor. "Hem çok hassas hem de çok güçlü olabiliyor," diyor. "Bu, doğal zekası ve düşüncelerini ifade edebilme gücüyle birleşince Helen için ideal oyuncu haline geliyor."

New York'ta doğup büyüyen ve orada eğitim gören Sigourney Weaver ilk çıkışını Ridley Scott'un "Alien"ı ile yapmıştı. Lisans eğitimini Stanford Üniversitesi İngiliz Dili bölümünde tamamladıktan sonra Yale Üniversitesi Oyunculuk Bölümü'nün Yüksek Lisans programını bitiren aktrist aynı rolü, 1986 yılında James Cameron'un "Aliens"ında ve 1992 yılında David Fincher'ın "Alien 3" adlı filminde tekrarladı. Daha sonra "Hayalet Avcıları" (Ghostbusters), "The Year of Living Dangerously", "Gorillas in the Mist", "Working Girl", "Dave" ve "Ölüm ve Bakire" filmlerinde başrolleri aldı. "Aliens", "Gorillas in the Mist" ve "Working Girl" filmlerindeki oyunculuk performansıyla Oscar'a aday gösterildi ve son ikisiyle Altın Küre'yi kazandı.

Oyunculuğu, asla yaşamındaki son nokta olarak görmek istemeyen Weaver, "Oyunculuk, ne yapmak istediğime karar verene kadar geçecek süredeki bir ara çözüm," diyor. "Kimbilir belki canlandırdığım rollerdeki insanlardan birinin mesleğini yaparım. Bu çok ilginç olur. Örneğin oyunculuğu bırakırım ve bir deniz biyoloğu, goriller konusunda uzman biri ya da herhangi başka bir şey olurum."

SERT BİR KADIN POLİS: M.J

Weaver'in Helen rolünü oynamayı kabul

etmesi üzerine Amiel, Oscar ödüllü Holly Hunter'ı M.J. Monahan rolünü kabul etmesi için ikna etmeye karar vermiş. Bunu şöyle açıklıyor: "Korkutucu bir kararlılığa sahip birini düşledim. Holly'nin zekasını severim, yoğun sezgileriyle düşünceleri dile getirme tarzını. Bu rol için biçilmiş kaftandı."

Georgia'da doğup büyüyen ve Pittsburgh'daki Carnegie-Mellon Üniversitesi'nde oyunculuk eğitimi alan Holly Hunter, Jane Campion'un "The Piano" adlı filmindeki performansıyla Oscar'a layık görülmüş ve yine filmdeki rolüyle Altın Küre ödülünün yanısıra Cannes Film Festivali'nde de En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'nü kazanmıştı. Dünya çapında tanınmasını bu filme borçlu olduğu söylenebilir. Aynı yıl, "Şirket" filmindeki rolüyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dalında Oscar aldı. James Brooks'un "Broadcast News" filmindeki performansıyla da New York ve Los Angeles Film Eleştirmenleri Ödülü'nü kazandı ve Oscar'a aday gösterilmişti.

Yönetmen, filmdeki iki kadın karakterin kişilik özellikleriyle birbirlerini tamamladıklarını söylüyor: "M.J. hareketli bir kadındır. Güçlüdür, iyi nişancıdır ve hiçbir şeyden korkusu yoktur. Bir erkek kadar iyi bir polis olduğunu kanıtlamak ister."

YENİ BİR POLİSİYE İKİLİSİ

"Öte yandan yaşamını açıkalan korkusunun yönlendirdiği Helen Hudson çok düşünür. Hiçbir yere gidemez, düşünmekten ve teorilerini bilgisayarlarında test etmekten başka bir şey yapamaz. Saldırı sonucu geçirdiği travmaya rağmen aklı hala güçlü ve aktiftir. Dizi cinayetler konusundaki bilgisi ve çözümleme yeteneğiyle Helen, M.J.'in düşünsel yarısı gibidir. M.J. de aynı insanın fiziksel yarısıdır. Müthiş bir ikili olurlar."

Weaver ve Hunter, özel yetenekleri olan profesyonel iki kadını canlandırıyorlar. İkisi de üstlendikleri rollere hazırlanmak için yoğun ve zorlu bir araştırma içine girmişler.

Weaver role hazırlanışını şöyle anlatıyor: "Başlangıçta hiçbir araştırma yapmak istemedim. Öyküyü çok korkunç buldum ama sonra ünlü mahkeme psikiyatristi Dr. Park Dietz ile birlikte senaryoyu gözden geçirdik. Dahmer, Rifkin ve diğerleriyle röportaj yapan Dietz oldu. Ayrıca San Francisco'da Rene Binder ile görüştüm. İkisi de çok yardımcı oldu ve onlar hakkında düşündüklerimin çoğunu doğruladılar. Örneğin, dizi cinayetlerle uğraşan mahkeme psikiyatristlerinin çok iyi birer oyuncu olmaları gerekir gibi geliyordu bana. Katilin bütün öyküyü anlatmasını sağlamak için son derece rahat görünmeleri gerekiyordu. Onlarla çalışmak beni çok etkiledi."

"Ayrıca canlandırdığım karakter Helen'de, açıkalan korkusu (agorafobi) vardı. Bu nedenle fobileri araştırdım. Fobisi olanlar genellikle korkularının mahkumu oluyorlar."

Holly Hunter ise birdenbire Rampart Boulevard Polis Merkezi'nde yetki sahibi oluvermiş. "İnanılmaz bir tecrübeydi!" diyor. "Daha önce hiç polisler arasında bulunmamıştım ama şimdi bir polis gibi hissetmem gerekiyordu. Bu, çok farklı bir yaşam. Yaşamları, şiddetin bütünüyle gangsterlere ve uyuşturucu bağımlılarına özgü olduğu Los Angeles'ın o özel bölgesinde odaklanıyor. O çevreyi çok yakından tanıyorlar; parktaki insanları, evsizleri biliyorlar. Cinayet yaşamlarının merkezinde."

DİĞER KARAKTERLER

Cinsel cazibesi ile önce Helen ile M.J., daha sonra öyküdeki diğer karakterler arasındaki gerilimi yaratacak olan M.J.'in sevgilisi Ruben, Dermot Mulroney tarafından canlandırılıyor.

Amiel, "Dermot kendi içinde rahat biri, hoş bir cazibesi var," diyor. "Ayrıca, iki kadın ile kendisi arasında muhteşem bir katalizör işlevi gören yumuşak bir cinselliğe sahip."

"Longtime Companion" filmindeki rolüyle olumlu eleştiriler alan Dermot Mulroney son zamanlarda "Bad Girls"te, Peter Bogdanovich'in "The Thing Called Love" adlı filminde, ve Sam Shephard'ın "Silent Tongue" ve "Point of No Return" filmlerinde

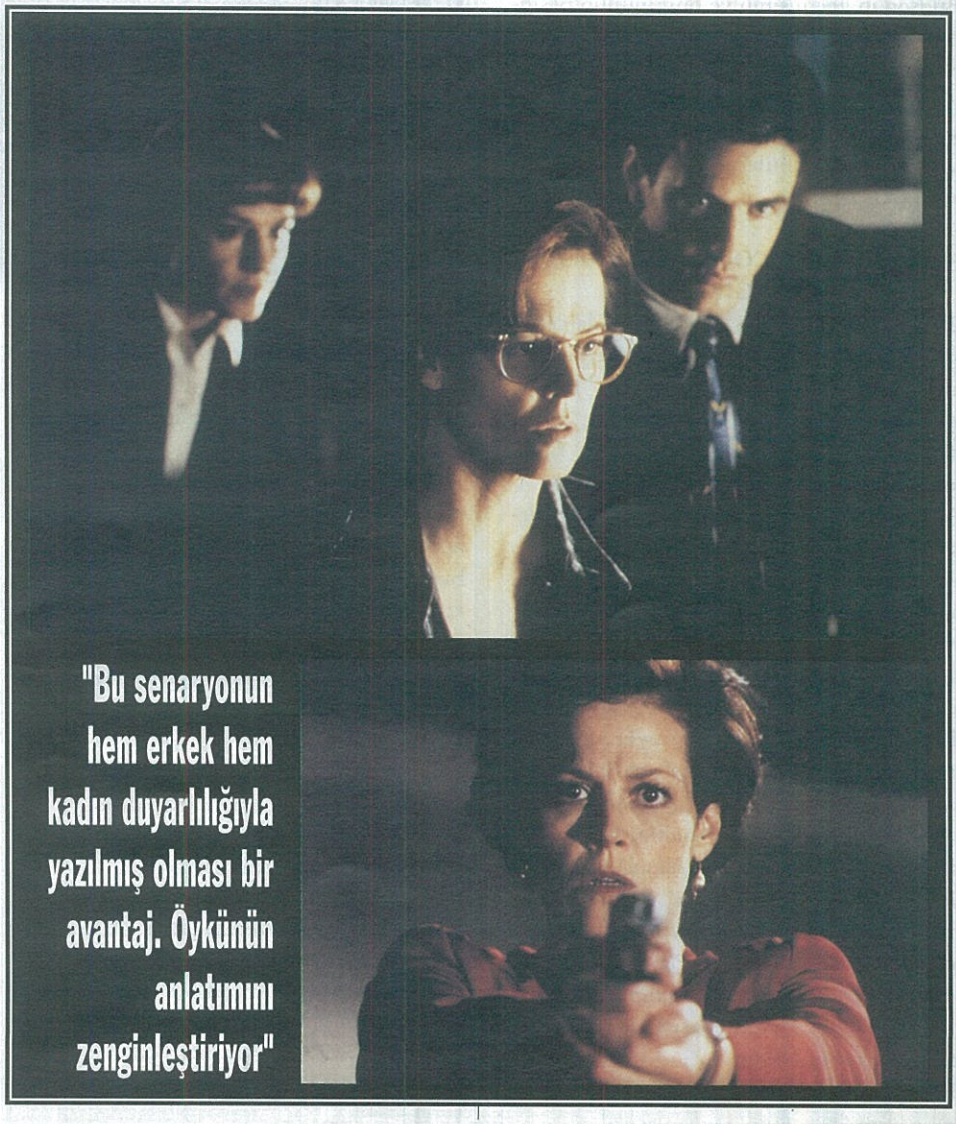

"Bu senaryonun hem erkek hem kadın duyarlılığıyla yazılmış olması bir avantaj. Öykünün anlatımını zenginleştiriyor"

rol almıştı. "Young Guns", "Samantha", "Career Opportunities", "Bright Angel", "The Goes My Baby", "Staying Together", "Sunset" ve "Survival Quest" diğer filmleri arasında yer alıyor. En son, Tom DiCillo'nun "Living in Oblivion" adlı filminde Steve Buscemi ve Catherine Keener ile başrolleri paylaşmıştı.

"Kopya Cinayetleri"nden sonra Jocelyn Moorhouse yönetmenliğindeki "How To Make an American Guilt" ve Robert Altman'ın "Kansas City" adlı filminde rol alan oyuncu şu anda Amblin yapımı "Trigger Effect"te rol alıyor.

Helen'in sadık yardımcısı; onun için alışveriş eden, panik krizleri sırasında yanında olan; ilişkide bulunduğu tek insan, Andy rolünü, John Rothman üstlenmiş. Helen, ancak Ruben'le tanıştıktan sonra yaşamında daha romantik ilişkiler olmasını istemeye başlıyor.

Hudson'ın geçmişinin ve bugününün peşindeki adam; dizi cinayetlerin faili Darryl, Harry Connick tarafından canlandırılıyor. Helen'e saldırdıktan sonra tutuklanıp, hapse atılmasına rağmen Helen onun bir gün kaçıp kendisini bulacağı korkusuyla yaşamaktadır.

"M. J. hareketli bir kadındır. Güçlüdür, iyi nişancıdır ve hiçbir şeyden korkusu yoktur. Bir erkek kadar iyi polis olduğunu kanıtlamak ister." "Dizi cinayetler konusundaki bilgisi ve çözümleme yeteneğiyle Helen, M.J.'in düşünsel yarısı gibidir"

SAN FRANSISCO, İÇ MEKANLAR VE BİLGİSAYAR

"Kopya Cinayetleri" San Francisco'da çekilmiş. Yönetmen, kentin özünü filme taşımanın önemli olduğunu düşünmüş. "Filmin büyük bölümünde San Francisco var," diyor "Buradaki ruh, derinlik ve açıklık, filme çok uygun."

Yapım için gereken iki tür suç sahnesi varmış: katilin işlediği suçlar ve geçmişte işlenmiş dizi cinayet sahnelerinin yeniden canlandırıldığı sahneler.

Mimarlık eğitimi almış olan prodüksiyon tasarımcısı Jim Clay, en çok Helen'in dairesi ile uğraşmış. Clay, "Yıllardır Jon'la (Amiel) çalışırım," diyor. "Dolayısıyla aramızda ortak bir dil oluştu. Prodüksiyon öncesi tartışmalarımızı hatırlıyorum da genellikle beni setin ruhuna götüren anahtar bir kelime olurdu. Bu sefer bunu sağlayan müzikti. Gabriel Faure'nin 'Requiem'i (Ağıt). Ölüm düşüncesi Helen'in profesyonel yaşamına egemendi. Bu nedenle, ağıt özellikle uygundu. Ayrıca müziğin sadeliğinin, Helen için yarattığımız yerin basitliğine kaçınılmaz olarak etkisi oldu."

Helen'in dairesindeki kepenkler Clay tarafından tasarlandı ve New York'tan getirilen bir ressam tarafından çizildi. Kapalıyken devasa bir tablo görünümündeki kepenkler açıldığında nefis bir San Francisco manzarası çıkıyor ortaya.

Helen ile M.J arasındaki zıtlık öykünün temel unsurlarından biri. "Jon için, iki kadın arasındaki çelişki, dizi cinayetlerinin failinin bulunma süreci kadar önemliydi," diye açıklıyor Clay. "M.J.'in dünyası, katı, hızlı, gaddar, pislik bir dünyadır. Çok çalışıp az kazanır. İşin en zor kısmını yaptığı halde ödülün en küçüğüne layık görülür. Buna karşılık Helen'in dünyası fiziksel olarak daha lüks ve rahattır. M.J.'in hayatını tehlikeye atarak yakaladığı suçlular hakkında yazdıklarıyla kurduğu bir dünya. Fakat Helen'in rahat evi, duvarları arasında yaşanan mahkum hayatını gizlemeye yetmez. Jon, bu iki dünyayı hem fiziksel hem de dramatik olarak karşılaştırmak istedi."

Helen'i dış dünyaya bağlayan ve M.J.'in bulmaktan ümidi kesmek üzere olduğu katilin peşine düşmesini sağlayacak haberleri ona getiren bilgisayar teknolojisinin de "Kopya Cinayetleri"nde önemli bir yeri var. Helen'in ofisi, dış dünyadan gelen bilgileri ve konuşmaları onun kapalı dünyasına aktaran monitörlerle dolu.

Sigourney Weaver'ı en çok zorlayan da bilgisayarlar olmuş. "Helen bilgisayarlara çok alışık," diyor oyuncu. "Üç bilgisayarı aynı anda idare edebiliyor. Benim için zor olan da buydu; onun yapabildiği herşeyi yapabilmem için parmaklarımı çok hızlı kullanmam gerekiyordu."

KOPYA CİNAYETLERİ
Yönetmen: Jon Amiel
Oyuncular: Sigourney Weaver, Holly Hunter, Dermot Mulroney, William McNamara
Senaryo: Ann Biderman-David Madsen
Görüntü Yönetmeni: Laszlo Kovacs
Müzik: Christopher Young
Yapımcı: Arnon Milchan-Mark Tarlov
Dağıtım: Warner Bros.

Türkiye Genel Distribütörü: **Doğuş Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.** Eski Büyükdere Caddesi Ayazağa Yolu No:23 80670 Ayazağa-Maslak/İstanbul Showroom
Tel: (0212) 276 50 27- 29 Yetkili Satıcılar ve Servisler: Bursa Sönmez (0224) 261 08 38 • Çorlu Ünal (0282) 651 22 32 • Eskişehir Ilgazlar (0222) 221 27 65
Gaziantep Şahintaş (0342) 339 48 00 (3 hat) • İstanbul Ersoy (0216) 411 62 79-80 • İzmir Gönen (0232) 463 80 64-65 • Kayseri Öz-Sa (0352) 223 68 78

Audi A4, 5 valve sessiz motoru, quattro özelliği, ABS ve EBV fren sistemleri, dört kollu ön aksı, çift havayastığı, gerdirmeli emniyet kemerleri gibi güvenlik unsurları ile maksimum koruma sağlar. Sürüş keyfini garantiler.

Kendinizi böyle güvende hissedeceğiniz bir yer daha var. Eviniz.

DOĞUŞ OTOMOTİV BİR DOĞUŞ HOLDİNG KURULUŞUDUR.

Audi
Vorsprung durch Technik

TERRY GILLIAM'DAN BİR BİLİM-KURGU: GELECEKTEKİ GEÇMİŞE YOLCULUK

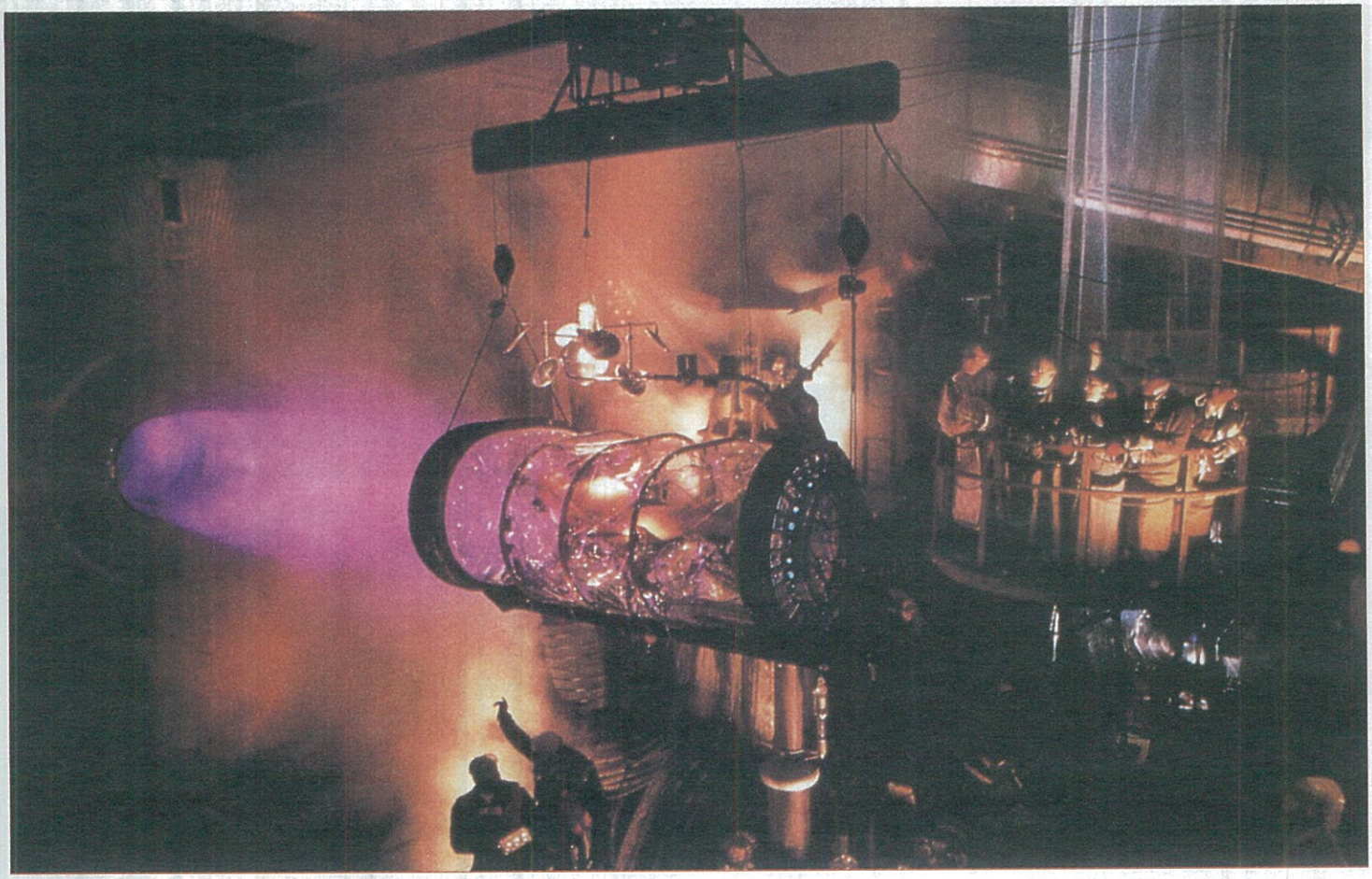

"Brazil", "Time Bandits" ve "Balıkçı Kral" gibi filmlerinden tanıdığımız, delişmen bir hayalgücüne sahip yönetmen Terry Gilliam, yeni projesi "Twelve Monkeys"de yıkıntı ve kabus, delilik ve zaman konularını ele alıyor. Filmin senaristi "Blade Runner"dan tanıdığımız David Peoples. Oyuncu kadrosunda ise üç yıldız var: Bruce Willis, Brad Pitt ve Madeleine Stowe.

TWELVE MONKEYS

Havada asılı olduğu yerde sallanan kel kafalı adam büyük bir gayretle devasa bir bulmacanın ipuçlarını inceliyor. 21. yüzyılın gizli bir arşivinin duvarının karşısına, öldürücü bir virüs yüzünden hayatını kaybeden 5 milyar insanla ilgili 1996-97 tarihli tüm gazete ve dergi manşetlerini asmış. Kaynağı bilinmeyen bu mutasyona uğramış virüs, dünya yüzeyini yaşanamayacak hale getirmiştir. Ancak kapalı giysiler içinde dış dünyaya ya da geçmişe yapılacak yolculuklar vasıtasıyla bilgi toplayarak insanlıktan geriye kalanları kurtarma ihtimali vardır.

Bu, bildiğimiz anlamıyla uygarlığın belki de son şansıdır. Ama aynı zamanda, psikiyatrik inceleme için 1990'da Baltimore Enstitüsü'nde tutulan şiddete eğilimli bir delinin, James Cole'un akla ziyan bir hayali de olabilir. Cole (Bruce Willis), gelecekten gelen bir elçi olduğuna ve bu dönemde meydana gelmiş olayı araştırmakla görevlendirildiğine inanmaktadır. Cole, ayrıca, meçhul "12 Maymunlar Ordusu"ndan şüp-

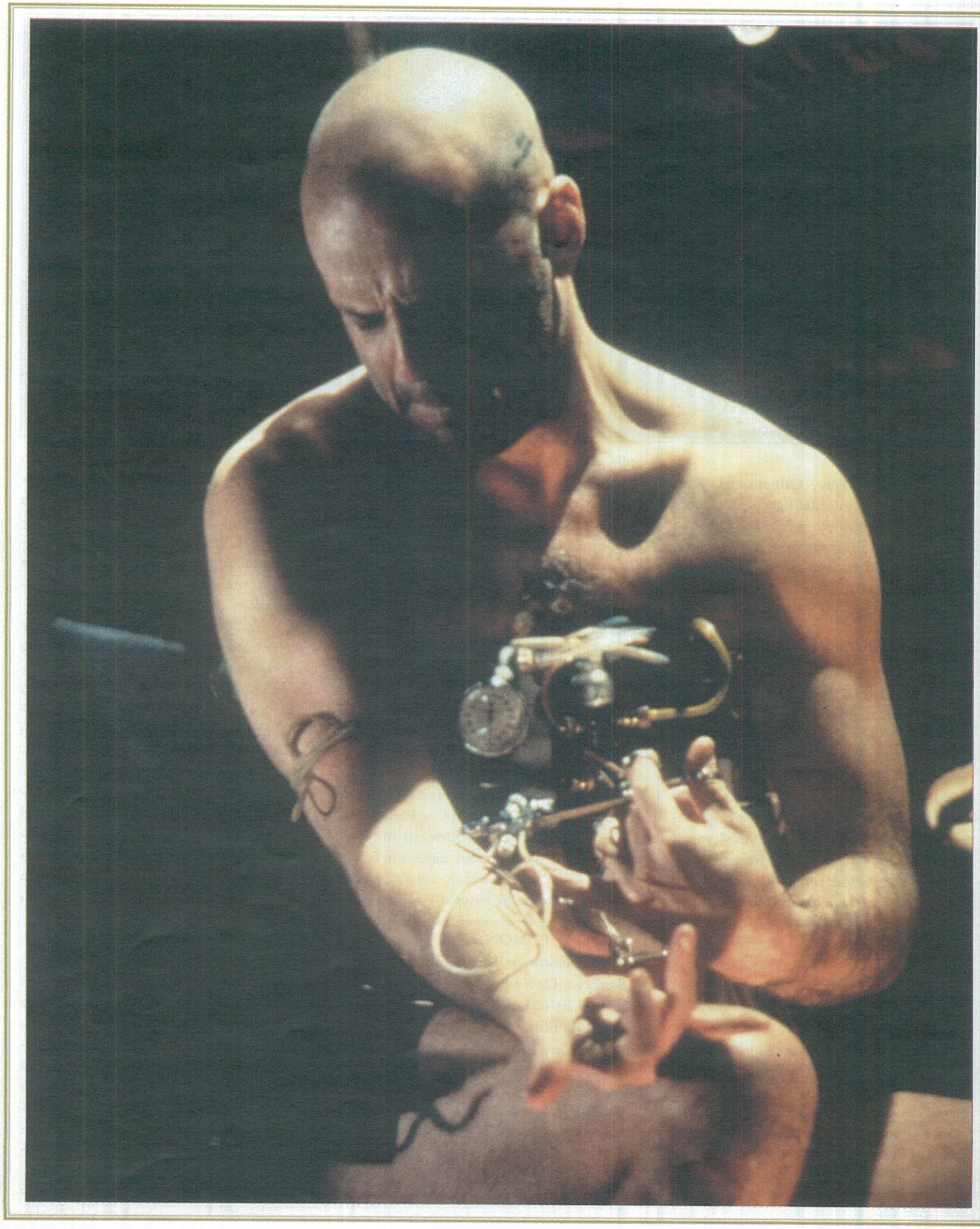

Gilliam'ın geniş-açı lensler ve Cole'un hayallerini daha da cehennemvari ve klostrofobik göstermek için kullandığı kaba yakın-plan çekimlerle oluşturduğu tasvirler, filmi uç noktalara sürüklüyor.

helenmektedir.

Yönetmenliğini Terry Gilliam'ın yaptığı "Twelve Monkeys", deliliğe ve kıyamete dair düşsel fantezilerle örülü, komik ve de romantik bir macera filmi. Film, Chris Marker'ın hafıza, zamanda yolculuk ve ölüm imgelemi üzerine bir inceleme olan 1962 yapımı klasik kısa filmi "La Jetee"den esinlenmiş.

"12 Monkeys", 2035 yılının harap dünyasında yaşayan mahkum James Cole'un (Bruce Willis) karmaşık zaman yolculuğu hikayesi. İnsanlığın büyük bir kısmı öldürücü virüsle yok olmuştur. Cole, 1996 yılına, felaketin gerçekleşmesinden hemen öncesine gidip virüsün kaynağını bulmaya mahkum edilmiştir. Kıyamet gününü önlemek için değil, gelecekte yapılacak araştırmalar için. Yanlışlıkla 1990'a "iniş" yapan Cole, burada tehlikeli bir akıl hastası olarak teşhis edilir. Gönderildiği klinikte başka bir hastayla, Jeffrey Goines (Pitt) ile yakınlık kurar ve Dr. Kathryn Railly'nin gözetimine verilir. Zamanda bir ileri bir geri sürüklenen Cole, 1996'da tekrar, virüsü aydınlatma konusunda anahtar rollere sahip olduğu anlaşılan Railly ve Goines ile yeniden karşılaşır.

Filmde Willis'e eşlik eden oyuncular Brad Pitt ve Madeleine Stowe. Pitt, bir genetik uzmanının çılgın oğlunu canlandırırken, Stowe da önce Cole'u inceleyen ama zamanla kendi mantık ve bilime dayalı gerçeklik anlayışını sorgulamaya başlayan psikiyatrist rolünde.

Senaryoyu birlikte kaleme alan David Peoples ("Blade Runner", "Unforgiven") ve karısı Janet, geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği üst üste binen ya da birden fazla bağlamda var olan, bir yüzler, sesler ve yerler karmaşası olarak algılayan Cole'un bakış açısıyla oynuyorlar. Acı çeken ruh haline, özgürlüğü ve cinayeti önceden haber veren bir oğlanın canlı rüyasını ekliyorlar. Ancak Cole, mahkum veya akıl hastası olarak değil de insan olarak varolabileceği bir zamanı ararken, kendi düzensiz perspektifi onun özgürlüğe olan özlemini arttırmaktan öteye gitmez.

Cole gibi, yönetmen Gilliam da kendini belki biraz zaman (ya da akıl) dışında hissetmiştir. 1991'den beri film yapmayan Gilliam kendini bir anda Hollywood'un dev oyuncularıyla, Baltimore ve Philadelphia'nın endüstri bölgelerinde 30 milyon dolar bütçeli (yönetmenin diğer bir filmi "Munchausen"e göre küçük ama gene de fena sayılmayacak bir bütçe) "Twelve Monkeys"i çekerken buldu. "Uzun bir aradan sonra tekrar işe koyulmak çok kötü bir duygu. Dört sene, 'hızlı' Hi-8 kameralarla oynamak gibi şeylerle uğraşıyorsun ve doğru kelime bu mu bilmiyorum, ama tembelleşiyorsun, sonra birden çekim havasına girmek zorunda kalıyorsun. Bu da film 'tasarlamaktan' çok daha farklı bir şey."

Kulağa fazlasıyla özetlenmiş gelebilir, ama Gilliam bu sefer elindeki malzemenin daha önce yaptıklarından daha doğru düzgün olduğunu söylüyor. Ama gene de geniş-açı lensler ve Cole'un hayallerini daha da cehennemvari ve klostrofobik göstermek için kullandığı kaba yakın-plan çekimlerle oluşturduğu tasvirler, filmi uç noktalara sürüklüyor. Özellikle, 1820'de Quakers tarafından inşa edilen ve Gilliam'ın ekibince akıl hastanesine dönüştürülen Pennsylvania'daki virane Eastern State Cezaevi'nde çekilen sahnelere boğucu ve rahatsız edici bir hava yansımış. Bu da, bir Terry Gilliam filmi için çok şey ifade ediyor.

12 MONKEYS

Yönetmen: Terry Gilliam

Senaryo: David Peoples ve Janet Peoples (Chris Marker'ın "La Jetee" adlı kısa filminden esinlenerek)

Oyuncular: Bruce Willis, Madeleine Stowe, Brad Pitt, Christopher Plummer, Joseph Melito, Jon Seda, Michael Chance, Vernon Campbell.

Yapımcı: Charles Roven

Dağıtım: UIP

Gösterim Tarihi: 31 Mayıs 1996

KÜFLÜ BİR GELECEK

Gilliam ile yapım tasarımcısı Jeffrey Beecrot ("Kurtlarla Dans", "Bodyguard"), daha önceki Gilliam filmlerini hatırlatacak herhangi bir tasarım ya da çekim tarzı kullanmamak için büyük çaba sarfettiler. İkisi de "Twelve Monkeys"in canlı senaryosunun kendine özgü bir görsellik (tıpkı "La Jetee"deki belleklerden silinmeyen statik imgelerin, zaman ötesi eşsiz bir yer izlenimi yaratması gibi) hakettiğini düşünmüştü.

Herşeye rağmen eski alışkanlıklardan kolay

kolay vazgeçilmiyor. Çekimlerin yapıldığı Baltimore'daki Patapsco Nehri'nin yakınlarında yedeğe çekilmiş Westpower Power Plant'in içine girdiğinizde, bunun "Brazil"deki İstihbarat Teşkilatı olduğunu düşünmekten kendinizi alamıyorsunuz. Dumanların arasından süzülen ışık huzmelerinin (Gilliam'ın setlerinin vazgeçilmez unsurlarından) keskin tadı, pancurlar arkasında kalmış bitkinin küflü kokusuna karışıyor. İnşa edildiği 1906 senesinde, burası dünyanın en büyük betonarme güç merkeziydi. Bu endüstri dinozorunun içinde şimdi sararmış ve yıpranmış bir set dekoru var. Bu, "Eternal Night" (Ölümsüz Gece) olarak adlandırılan sahnelerin çekildiği set. Akli dengesi yerinde olmayan Cole'un beyninin incelendiği fütüristik bir sorgulama ve soruşturma merkezi. Teneke duvarlarla çevrilmiş mağaraması "Engineering Room" (Mühendislik Odası); elektrikli ölçü aletleri, elle çalışan daktilo ve dişçi aletleri gibi endüstri yığınlarıyla, video ekranları ve plastik kaplı laboratuar tulumları (steril ortamlar ve temiz vicdan ile akıllarını bozmuşlar) giyen insanlar gibi daha alışılageldik bilim-kurgu malzemeleriyle dolu. Eski uçak parçalarından yapılan ve bu haliyle demir akciğerli makinelere benzeyen havalandırma birimleri, bu yeraltı yerleşim birimine taze hava üflüyor.

Gilliam, "görünüşe göre, geleceğe ilişkin Alman-ekspresyonist-destrüktivist-Rus-yapısalcı bir görüş açısı taşıyorum," diyor. Yapım tasarımcısı Jeffrey Beecroft ise, Cole'un yeraltı sığınağını anlatırken şunları söylüyor: "'Brazil' benzeri bir şey yapmamak gerçekten çok zor. İnsanlar bütün bu şeyleri biraraya getirmiş, makinelerle donatmış ve onları işe yarar hale getirmeye çalışmış. Bu yüzden hepsi hidrolik ve buharlı. Lazer ve ona benzer şeyleri de kullanabilirdik. Ama bu kadar eğlenceli olmazdı."

Aslında yüksek teknolojili fütüristik cihazların yokluğu, dünyayı Cole'un bildiği ve aşina olduğu şeylerden oluşan bir mekan kılıyor; bir "zaman"a ait malzemeler, imgeler ve dekor başka bir zaman ve ortamda da karşısına çıkarak onu (ve seyirciyi) bu bilgilerin nasıl işlenmesi gerektiği hakkında da sorgulamaya zorluyor.

Zamanda yolculuk ve öldürücü virüs gibi bilim-kurgu öğelerine rağmen, hikaye aslında çılgın ve zalim bir dünyada kurtuluş arayışı üzerine kurulu. Cole'ün, kafası karışık bir birey olarak baskıcı bir topluma karşı verdiği mücadele, aslında kötü filmler üreten baskıcı bir endüstriye karşı koyan Gilliam'ın deneyimiyle (yönetmenin Amerikan film endüstrisiyle olan sevgi/nefret ilişkisi herkesçe biliniyor) bir paralellik arz ediyor.

Görüntüleri ve hicivci mizahına uygun teknik kavrayışlarıyla nam salmış olan Gilliam ("Time Bandits", "Brazil", "The Adventures of Baron Munchausen"), yıllarca Hollywood stüdyoları tarafından onlara para kazandırmadığı gerekçesiyle hor görüldü. Ancak "The Fisher King-Balıkçı Kral" bundan dört sene önce eleştirmenlerin beğenisini kazanınca ve gişelerde iyi iş yapınca Hollywood'un ilgisini çekmeye başladı.

Ama işler o kadar da iyi gitmedi. Gilliam bir süre "Don Kişot" uyarlaması üzerinde çalıştı. "Balıkçı Kral"ın senaristi Richard LaGravenese ile birlikte yazdığı komedi/fantezi "The Defective Detective" ile uğraştı. "A Tale of Two Cities-İki Şehrin Hikayesi" (oyuncu olarak Mel Gibson ilan edilmişti) projesi ise havada kaldı. Gilliam ayrıca (bir basın bülteninden) daha önce bu işi hiç yapmamış bir yapımcı için "A Connecticut Yankee in King Arthur's Court"u yöneteceğini öğrendi. "Çıldırma noktasına gelmiştim" diye özetliyor, bu konudaki görüşünü.

HEPİMİZ YOK OLMAYA MAHKUMUZ

Bütün bu gelişmelere denk gelmesi bakımından, "Twelve Monkeys" projesi Gilliam'a tam zamanında götürülmüştü. Özel-

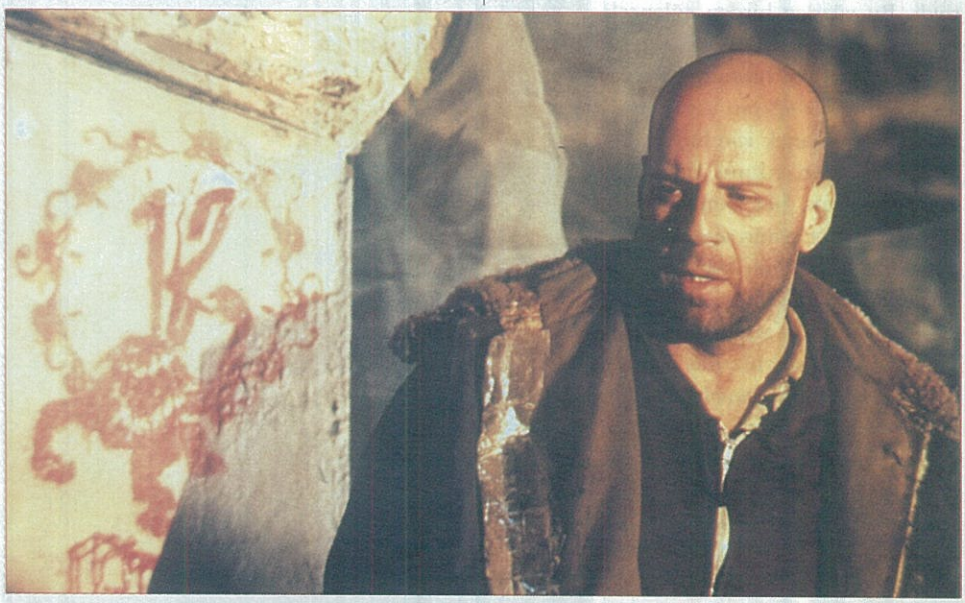

Zamanda yolculuk ve öldürücü virüs gibi bilim-kurgu öğelerine rağmen, hikaye aslında çılgın ve zalim bir dünyada kurtuluş arayışı üzerine kurulu.

likle de senaryodaki konular ona çok yakındı. "Herşey çok değişken. Gittiğimiz yerler, gittiğimiz zamanlar. Bu biraz geçmişte, biraz gelecekte bir şeyler yapmak için iyi bir fırsat. Hikayenin tarzı ilginç. Zaman, gerçek ve delilik gibi alışageldik konuları işliyor. Bu yüzden ilgimi çekti. Ayrıca çok da romantik.

"Galiba hikayede en çok hoşuma giden Brad Pitt'in canlandırdığı Jeffrey Goines karakterinin gevezelik ettiği sahneler oldu. Çünkü David ve Janet, Richard LaGravenese ile benim senaryomuzda söylemek istediğimiz tipte şeyleri söylüyorlardı. Tek fark onların hepimizin hissettiği ama söylemekten çekindiği bütün bu şeyleri bir delinin ağzından söylemeleriydi. Bu yüzden birden eğlenceli hale geliyorlar."

Delilik, ister akıl hastalığı, isterse insanoğlunun doğanın üstün güçlerine karşı gelmek için başvurduğu kontrolden çıkmış bir kibir şeklinde olsun, her zaman Gilliam'ın karakterlerinin ayrılmaz bir parçası oldu. Delilik kaçışın, otoriteye karşı silahların, ya da ruhsal aydınlanmanın anahtarlarının dramatik fonksiyonlarına hizmet ediyor olabilir ama genelde bir insanın dünyaya karşı fantezileri olarak yansıtılıyor ve seyirciler de onun yanında yerini alıyor.

Ancak "Twelve Monkeys"de film yapımcıları seyirciyi daha hileli bir duruma sokuyor. Seyircilerin gördüğü Cole'un algıladıkları olduğu için, bunların gerçek mi yoksa bir adamın en ciddi korkularının çarpıtılmış bir görünüşü mü olup olmadığına karar vermek zorundayız. Onun süzgeçten geçirilmiş mantığını ve karmakarışık not alışlarını bir delinin zırvalıkları olarak ele almak çok kolay olurdu. Ama ince ruh haline rağmen onun insani özünü görüyor ve onu iyileşmiş olarak görmek "istiyoruz". Öte yandan Cole'un aklı başında olduğunu savunmak ve onu desteklemek, gerçeği söylediğini kabullenmek demektir. Bu ise, hepimizin yok olmaya mahkum olduğunu kabullenmekle aynı şey. Kabul etmek gerekir ki, bütün bunlar seyirciyi memnun edecek, rahatlatıcı fikirler değil. Gilliam'ın bu filmi çekmesinin sebebi de bu zaten. "Twelve Monkeys"in bir Gilliam filmi olarak özel olmasının bir başka sebebi de senaryosunu kendisinin yazmamış olması. "Kendi deliliğinin içinde kaybolmak yeterince kötü" diyor yönetmen, "ama 'başka birinin' deliliğinde kaybolmak daha da kötü." Senarist LaGravenese "Balıkçı Kral"ın bütün çekimleri boyunca hep setteydi. Ama bu sefer durum farklı. "Twelve Monkeys"in senaristleri Gilliam ile beraber olmadığı için, yönetmen kimi zaman kendi yorumuna şüpheyle yaklaşabiliyor.

"Başka birinin fikrini ya da senaryosunu alıp üstünde çalışmak konusunda gerçekten içimin rahat olup olmadığından emin değilim. Kelimeler gerçekten çok iyi. Demek istediğim, bu bir çok açıdan benim bugüne kadar yaptıklarımdan çok daha ciddi bir iş. Bu merak uyandırıcı ama aynı zamanda da çok cesaret kırıcı. Çünkü her şey çok 'düz' olduğu için, sıkıcı olup olmadığımdan hiçbir zaman emin olamadım. Gene de hikayeyi sırrını açığa vuracak kötülükle güçlendirmek istemedim. Fikirlerimin, dikkatleri karakterlerden çok benim üzerime çekerek hikayeden uzaklaşmasından korkmaya başladım. Çok daha güzel ve cesur olan bir sahne gerçekleştirdiğimi biliyorum. Çok basit olabilirdi ve onu basit 'tutmak' cesaret işi olabilirdi."

İşin ilginç yanı ise "Twelve Monkeys"in ödemelerinin ve dünyaya dağıtımının, daha önce "Brazil"i ele alış tarzıyla Gilliam'ın öfkesini kabartan Universal tarafından yapılması. Daha da ilginci, yapımcı Charles Roven, Gilliam'ın geçmişte "Munchausen"ın kalbine hançer saplamakla suçladığı, eski Columbia Pictures Başkanı Dawn Steel ile evli. Roven'ın sözlerine bakılacak olursa; "Olaydaki tesadüf, Terry'nin karşı koyamayacağı boyuttaydı."

YAPAY BİR KAR MANZARASI

Ekip birkaç sahneyi çekmek için park yerine doğru ilerlerken Gilliam yönettiği operasyonun boyutu ile ilgili düşüncelerini aktarıyor; "Daha küçüğü komik olurdu. En büyük problemim fikirlerimin her zaman fazla büyük ya da pahalı olması. Hollywood kıstaslarına göre büyük bir film yapıyor sayılmayız. Bütçemiz 30 milyon doların altında ve filmde üç büyük yıldız var. Yani bu standartlara göre "ucuz" bir film yapıyoruz. Buna rağmen herşeyi kontrol altında tutmak çok zor. Herkes bir şeyler yapıyor ve aynı anda her yerde olmanız da imkansız. Beraberimizde taşıdığımız şu sirke bir bakın."

Yerel buz üreticileri için de aynı şey geçerli. Bu güneşli bahar öğleden sonrasında Cole'un bir yeraltı geçidinden gelecekteki terkedilmiş Philadelphia'nın bakir karlarına çıktığı sahneler için yüzlerce kilo kırılmış buz boşaltılmak ve asfalta yayılmak zorunda. Mekana yayılan bu kış manzarası, insana bir film ekibinin Paignton kumsallarını beyaz boya ve 750 metreküp beyaz strafor ile (gerçek kardan bile daha gerçekçi bir kar manzarası) Antarktika'ya dönüştürdüğü Python skeçlerini hatırlatıyor.

Bu skeçin heyecanlı yapımcısının aksine

FARKINI EN İYİ ARKADA KALANLAR ANLIYOR.

RENAULT 19 EUROPA

Bir otomobil hangi nedenlerle tercih edilir ?.. Öncelikler farklı olsa da nedenler hemen hemen aynıdır... Dış görünüm, konfor, işlevsellik, performans, güvenlik, ekonomi... Bir otomobil tüm bu tercih nedenlerine yanıt vermeli, özelliklerini kusursuz bir bütünlük içinde sunmalıdır.

Bu tanım Renault 19 Europa'nın tanımıdır...

Ve Renault 19 Europa sadece kusursuz bir otomobil olarak kalmamakta, üstün özelliklerini yıllar ve yıllar boyunca eksiksiz bir biçimde sunmaktadır...

Renault 19 Europa yılları arkada bırakıyor... Sağlamlığıyla, dayanıklılığıyla arkada bırakıyor; performansıyla, konforuyla arkada bırakıyor... Ve Renault 19 Europa'nın farkını en iyi yıllarca arkada kalanlar anlıyor.

AIRBAG

Yol güvenliği için güvenli bir yol. Renault 19 Europa'nın aktif ve pasif güvenlik sistemlerinden biri.

KONFORLU, GENİŞ İÇ MEKAN

Ergonomik, çok yöne hareketli koltuklarla rahat, konforlu bir iç mekan. Klima, yükseklik ayarlı hidrolik direksiyon, elektrikli ön camlar gibi özelliklerle teknolojinin avantajları keyifli bir sürüş ve keyifli bir yolculuğa dönüşüyor.

KAPI İÇİ ÇELİK BARLAR

Yan darbelere karşı koruyucu bir sistem. Bir Renault klasiği. Görünmüyor, ama görünür bir güvenlik sağlıyor.

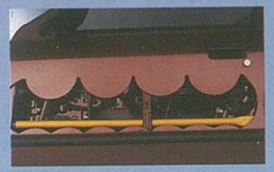

DİNAMİK EMNİYET KEMERLERİ

Ön: 3 noktalı dinamik tip.

Arka: 2 adet 3 noktalı dinamik tip (yanlarda)

1 adet 2 noktalı statik tip (ortada)

Hem sürücüler, hem de yolcular için tam güvenlik.

İŞLEVSEL BAGAJ
"U" biçimindeki ağzıyla yükleme ve boşaltması kolay. Geniş ve işlevsel.

ELEKTRİKLİ ÖN CAMLAR
Kumanda düğmeleri hemen elinizin altında. Dış dünyaya siz ne kadar isterseniz o kadar açılıyor.

RADYO-TEYP
Renault 19 Europa'nın birçok versiyonunda radyo-teyp var. Otomobilinize bindiğiniz anda keyfini tam olarak yaşamanız için.

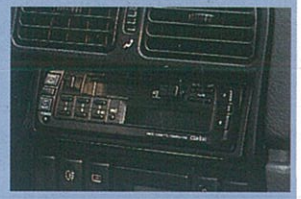

UZAKTAN KUMANDALI MERKEZİ KİLİT
Renault 19 Europa kapılarını daha siz yanına yaklaşmadan açıyor. Merkezi kilit sistemi tüm kapı ve bagaj kilitlerini aynı anda açıyor, kapatıyor.

YILLARCA YEPYENİ

HER BİRİ FARKLI.

RENAULT 19 EUROPA HATCHBACK 1.6 RT
Silindir hacmi 1565 cm^3•Elektrikli ön camlar•Renkli camlar
Uzaktan kumandalı merkezi kilit•Klima (opsiyonel)
Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp

RENAULT 19 EUROPA 1.8i RTI
Silindir hacmi 1783 cm^3•Enjeksiyonlu motor•Elektrikli ön camlar
Elektrikli ayna•Uzaktan kumandalı merkezi kilit•Klima
Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp•Şoför airbag

RENAULT 19 EUROPA 1.4i RT
Silindir hacmi 1390 cm^3•Enjeksiyonlu motor•Elektrikli ön camlar
Renkli camlar•Uzaktan kumandalı merkezi kilit•Klima (opsiyonel)
Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp

RENAULT 19 EUROPA HATCHBACK 1.4 RN
Silindir hacmi 1397 cm^3•Elektrikli ön camlar•Renkli camlar
Merkezi kilit•Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp

RENAULT 19 EUROPA 1.6 RT
Silindir hacmi 1565 cm^3•Elektrikli ön camlar
Renkli camlar•Uzaktan kumandalı merkezi kilit
Klima (opsiyonel)•Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp

RENAULT 19 EUROPA 1.9D RL (DİZEL)
Silindir hacmi 1870 cm^3•Elektrikli ön camlar
Hidrolik direksiyon•Taksi kiti (opsiyonel)

RENAULT 19 EUROPA HATCHBACK 1.4i RT
Silindir hacmi 1390 cm^3•Enjeksiyonlu motor•Elektrikli ön camlar
Renkli camlar•Uzaktan kumandalı merkezi kilit•Klima
Hidrolik direksiyon•Radyo-teyp

RENAULT 19 EUROPA 1.4 RN
Silindir hacmi 1397 cm^3•Elektrikli ön camlar
Renkli camlar•Merkezi kilit
Hidrolik direksiyon (opsiyonel)

RENAULT 19 EUROPA 1.4 RL TAKSİ
Silindir hacmi 1397 cm^3•Elektrikli ön camlar
Taksi lamba kumanda düğmesi ve kablosu
Taksimetre kızağı•Arka aydınlatma lambaları

RENAULT 19 EUROPA İLE İLGİLİ AYRINTILI BİLGİ İÇİN, BİLGİ RENAULT-MAİS'İN (0212) 293 26 26 NUMARALI TELEFONUNU ARAYIN, SIRASIYLA 1-7 NO'LU TUŞLARA BASIN.

GENEL MÜDÜRLÜK: BÜYÜKDERE CD. NO: 175 LEVENT TEL: (0212) 279 57 79 (5 HAT) - 279 69 10 (5 HAT) FAX: (0212) 264 72 11

ÜRETİCİ FİRMANIN, ÖNCEDEN BELİRTMEDEN MODEL, RENK, TEKNİK ÖZELLİK, EKİPMAN VE AKSESUAR DEĞİŞİKLİĞİ HAKKI SAKLIDIR.

RENAULT'NUN SEÇİMİ elf

RENAULT
YAŞANACAK OTOMOBİLLER

"Galiba hikayede en çok hoşuma giden Brad Pitt'in canlandırdığı Jeffrey Goines karakterinin gevezelik ettiği sahneler oldu." Terry Gilliam.

Gilliam, burada harcanan emekten fazla etkilenmiş görünmüyor. "Senaryo, orijinalinde sonbaharda geçiyordu. Ama ileriye atıla atıla Noel geldi ve karlı mı karsız mı çekim yapılacağı tartışılmaya başlandı. İlk hafta kararsızlıkla geçti. Herşey havanın nasıl olacağına bağlıydı. Sonra haftasonunda kar yağdı. Bir kehanet! Böylece karla başladık. Ama o günden sonra bir daha hiç kar yağmadı. Biz de bu şekilde devam etmek zorunda kaldık." Dikkatlice yayılmış yapay karın altından parmaklar uzanıyor, yüzeydeki küçük delikleri büyütüyor, kapağı bir kenara itiyor ve Willis örnek kutusu ve lambasıyla beraber dışarıya çıkıyor. Üstünde, Jules Verne'in romanındaki su altı dalgıçlarının giydiği özel giysiden pek bir farkı olmayan, vücudu saran latex koruyucusunun üzerinde plastik bir kostüm var. Gilliam bu kostümü bir insan kondomu olarak nitelendiriyor.

Verilen bir arada, Willis genç bir ziyaretçinin kazı kazan-biletini kazımasına yardım ediyor ve numune ele geçirmek için tekrar sete geri dönüyor. Paslanmış bir arabaya rastladığında, ıslık çalar gibi sesler çıkaran bir karafatma buluyor ve vahşi bir boz ayının gürlemesiyle geri püskürtülüyor.

Bu rol her zamanki gibi fiziksel olarak zorlayıcı olmasına rağmen canlandırdığı karakterin Willis için alışılmışın dışında olduğu söylenebilir. Genelde kargaşanın hakim olduğu ortamlarda kontrol sağlamaya çalışan kahraman rollerine alışık olan Willis, bu filmde akli dengesi yerinde olmayan, kaderi başkalarının elinde olan, huzursuz ve önemsiz birini canlandırıyor. Cole bir doktorun 1990'da, onun kaderinin 1996'daki belayı önlemek olduğu doğrultusundaki imasını reddederek, "Sizi kurtarmak mı? Sizi nasıl kurtarabilirim ki? O felaket zaten oldu" diyerek çaresizliğini kabul ediyor. Ama zayıflığından ve kendi akli dengesini sorgulayarak kaderini çizmeyi öğreniyor.

Gilliam bu konuda şunları söylüyor; "'Twelve Monkeys'i yapmamın sebeplerinden bir tanesi, Bruce'u alıp onu daha önce hiç yapmadığını ya da insanların onu hiç yaparken görmediğini (belki özel hayatında yapmıştır ama topluluk önünde değil) düşündüğüm şeyler yaptırmak ve o durumlara sokmaktı. Bu da çok ilginç. Aynı şey Brad Pitt için de geçerli. Brad bazı durumlarda hayli az ama öz konuşan biri. Sonra birden çenesi açılıyor ve hızlı hızlı konuşmaya başlıyor. Bunu seviyorum, yani toplumun yıldızları algılama şekliyle oynamayı. Böyle yapmasam eğlenceli olmazdı zaten.

"Yıldız oyuncularla çalışmak değişik bir tecrübe. Onlara inanılmaz tolerans sağlayan Amerikan sistemine alışık değilim. Burada oyuncular İngiltere'den alışık olduğum çalışma tarzına aşina değil. Orada, işe doğal bir şeymiş gibi yaklaşırız. Ama Amerika'da başarılı insanların başarısından korkuluyor. Herşey çok daha hiyerarşik. Havada bir korku seziliyor. Bu çok garip."

ESKİ HİLELERE DÖNÜŞ

"Twelve Monkeys" Gilliam'ın en içten filmlerinden biri olmaya aday. Rahatsız edici betimlemelerine ve kıyamet temasını işlemesine rağmen. Cole'un bilinç berraklığı için verdiği mücadele ve Stowe'un canlandırdığı psikiyatrist ile aralarında kurulan bağ, senaryodaki güçlü öğeler. Ancak fantastik görselliklerden çok karakterizasyon üzerinde yoğunlaşmanın Gilliam'ın işini kolaylaştırdığı söylenemez.

"Aslında bu konuda teknolojik engellemeler yoktu. Teknik olanaklardan 'uzak duran' bendim. Bu filmi, blue box ve diğerleri gibi, geçmişte yakalandığım tuzaklara yakalanmadam yapmaya çalıştım. "Brazil"de araba sahnelerini çekerken bir oraya bir buraya çekiştirdiğimiz kumaş fon bezlerimiz vardı. Bu sefer, herşeyi, diğerlerinin yaptığı gibi, "gerçek" bir filmde yapıldığı gibi yapmak istedim. Ama bir aracı çektiğinizde ya da onu alçak bir vince çıkarmaya çalıştığınızda, oyuncularla beraber orada olamazsınız. Dikkatleri dağılır ve istediğiniz oyunu çıkaramazlar. Çekimleri sokaklarda yaptığınızda bütün duyularınız karışır. Rüzgar eser, herşey birbirine çarpar... Çok heyecan vericidir! Sonra yaptığınız filme bakarsınız ve performansların istediğiniz gibi olmadığını görürsünüz. Peki ya şimdi ne olacak? Zaman kaybı inanılmazdır.

"Bu yüzden bütün eski hilelere geri döndük. Sette bir arabayı ve blue box'ı tercih ettik. Oyuncuların performansı böyle gerçekten çok daha iyi. Eskiden bu yöntemlerin daha zor olduğunu düşünüyordum. Artık en "akıllıca" olanların bunlar olduğunu düşünüyorum."

TERRY GILLIAM'LA FİLM ÜZERİNE

"Bir sanat filmi yaptık"

Aşağıda, yılın en ilgi çekici yapımları arasında yer almaya aday olan "12 Monkeys"in yönetmeni Terry Gilliam'la, İngiliz Sight and Sound dergisinin yaptığı röportajı sunuyoruz.

"12 Monkeys"de birkaç dünya var. Günümüz Philadelphia'sı, 2035'in virüszede harap dünyası ve hayatta kalan insanların çeşitli teknolojik karışımları kullanarak yeniden yarattıkları bir toplum. Bütün bu fikirler nasıl ortaya çıktı?

GILLIAM: Storyboard oluşturmadık. Her gittiğim yere götürdüğüm şu küçük Hi-8 kameralardan var. Çünkü ona gözlerimden daha fazla güveniyorum. Senaryoda geçtiği için Philadelphia ve Baltimore'a gittik. Philadelphia'nın ilginç bir mimari karışımı var: Güzel 19. yüzyıl mimarisi ve 20'li yılların artık kullanılmayan güç merkezleri. Burada birçok medeniyet yaşamış ve yok olmuş. Gelecekteki yerüstü merkezi olarak kullandığımız City Hall, belediye başkanının kontrolünde olan o mükemmel Güzel Sanatlar binası. Bize, "Sizindir, istediğiniz gibi kullanın" dedi. Filme başladığımızda aslında belli fikirlerim yoktu.

Film boyunca zamanda yolculuğun Cole'un hayal gücünün bir ürünü olabileceği izlenimi var. Ama sonra dışarıya çıkıp, onun hayal ettiklerine dönüşen, zaten varolan yerler buluyorsunuz.

GILLIAM: Seyircinin gerçek olanla olmayanı birbirinden ayıramayacağı doğrultuda seçimler yaptım. Sözgelimi, Cole'un bulunduğu günümüz akıl hastanesi, parmaklıklardan ve tekerlek göbeğinden oluşan bir çark gibi inşa edilmiş. Biz bu görünüşte sonsuz bölümlerin üçünün kesiştiği bir yer seçtik. Mimariyi her zaman bir karakter gibi kullandım. Bu yüzden bu üç kısma ayrılmış oda, bana tam çok yönlü kişiliklere göreymiş gibi geldi. Üç şekilde sonsuzluğa ya da kaçışa ya da geleceğe- açılıyordu. Siz hangisini seçersiniz? O odayı kullanmak istiyorsam bunun bir sebebi vardır. Benim film yapma tarzım bu.

Bruce Willis beraberinde belli bir kişilik getiriyor. Onun alışılagelmiş imajından bu kadar farklı bir karakter ortaya çıkarmayı nasıl başardınız?

GILLIAM: Bruce bu işi yapmak istedi ve ben onun bunu başarabileceğinden emindim. Konuştuk ve bana; "Bu filme zarar vermemden korkmuyor musun?" diye sordu. Bruce bu filmde çok farklı. İnsanlar, Bruce Willis filmlerini sevmedikleri için bunu görmeyebilir. Ama bunun sebebi "Die Hard" ve "The Last Boy Scout"u sevmemeleridir. Çeremdekilerden onun hakkında çok şey duydum ve ona, "Bu filmde süperstar Bruce Willis'i değil, oyuncu Bruce Willis'i istiyorum. Buraya keşiş gibi geleceksin. Her açıdan çıplak olacaksın ve incinebilir olacaksın. Bana güvenmek zorundasın. Ayrıca bu filmi yönetemezsin" dedim. Bir kere alışmış olduğu için kurtulamadığı huyları var, ama bunlar bize engel olmadı.

Geçmişle ilgili nesnelerle niçin bu kadar çok ilgileniyorsunuz?

GILLIAM: Endüstri Devrimi'nden kalan şeyleri seviyorum. Çünkü dişlileri ve makaraları, arabaları ve tekerlekleri anlayabiliyorum. Elektronik Devrimi anlamıyorum. Ona alışamadım. Bu konuda elim kolum bağlı. Galiba bunun sebebi kasabada büyümüş olmam. Bir şey bozulduğunda kendimiz tamir etmek zorundaydık. Bu yetenek olmadan ümitsizliğe kapılabilirim. Filmde gördüğünüz her türlü donanım, muhafazakar bir döneme geri dönüş.

Sizce fikirlerinizin kaynağı nedir? Neden etkilenmiş olabilirsiniz?

GILLIAM: Radyo dinliyordum. Kasabada yaşıyordum ve orası Tom Sawyer tarzı tozlu yolları, ağaçları, ormanları ve gölleri olan bir dünya. Orada "The Shadow", "Let's Pretend" ve "The Fat Man" vardı. Seslerle dolu bir dünya. Yüzleri, giysileri ve setleri kendiniz yaratmak zorundaydınız. Büyürken seyrettiğim filmler bile epikler ve kaçış filmleriydi. Bunu seviyordum. Orada görülmeyi ve keşfedilmeyi bekleyen birçok dünya vardı. Onların birkaç bin yıl yaşında olması, gelecekte ya da günümüzde olması hiç önemli değildi.

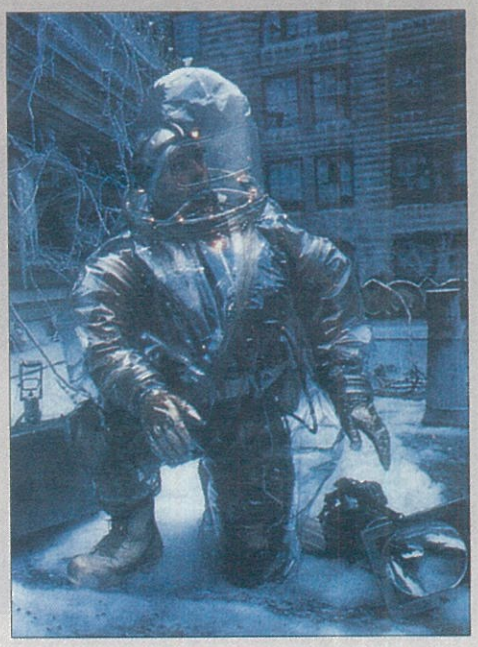

Tatmin edilmeyi isteyen bir gözüm olduğu için herşey biraz pahalıya maloluyor.

"Found art" yöntemini tekrar kullanacağınızı düşünüyor musunuz?

GILLIAM: Artık herşey benim depresyona girmeyeceğim şekilde düzenlendi. Çünkü kafamda çok belirgin bir fikir varsa ve biz onu gerçekleştiremiyorsak girdaba giriyorum ve onunla savaşıyorum. Filmin başında yok olan şehri gördüğümüz bir plan var. Onu çektik ve ben başarılı olduğuna inanmıyordum. "Pekala, bu planı kullanacağız. Çünkü istediğim gibi yapabileceğimiz paramız ve zamanımız yok" diyebilmem için haftaların geçmesi gerekti. Tatmin edilmeyi isteyen bir gözüm olduğu için herşey biraz pahalıya maloluyor. Bu yüzden ticari film yapmaya doğru bir adım atıyorsun. Bu filmin dağıtıcılarını seyretmek çok ilginçti. Çünkü çok akıllıydılar. "12 Monkeys" Noel'den hemen sonra gösterime girdi. O sırada "Nixon" ile "Casino" gibi büyük prodüksiyonlar tökezliyordu. Sinema sahipleri önce onları çok istemişti. Ama başarısız olmaya başladıklarında bizimki devreye girdi. "Nixon" ve "Casino" gösterimden çıktı, bizimki girdi. Hem de acımasızca! Bu yüzden sorulması gereken soru, bu sistem içinde akıllı ve zorlayıcı filmleri yapıp yapamayacağınız. Bu filmde merakımı uyandıran da bu olmuştu. Çünkü galiba başardık. Bir sanat filmi yapmayı başardık.

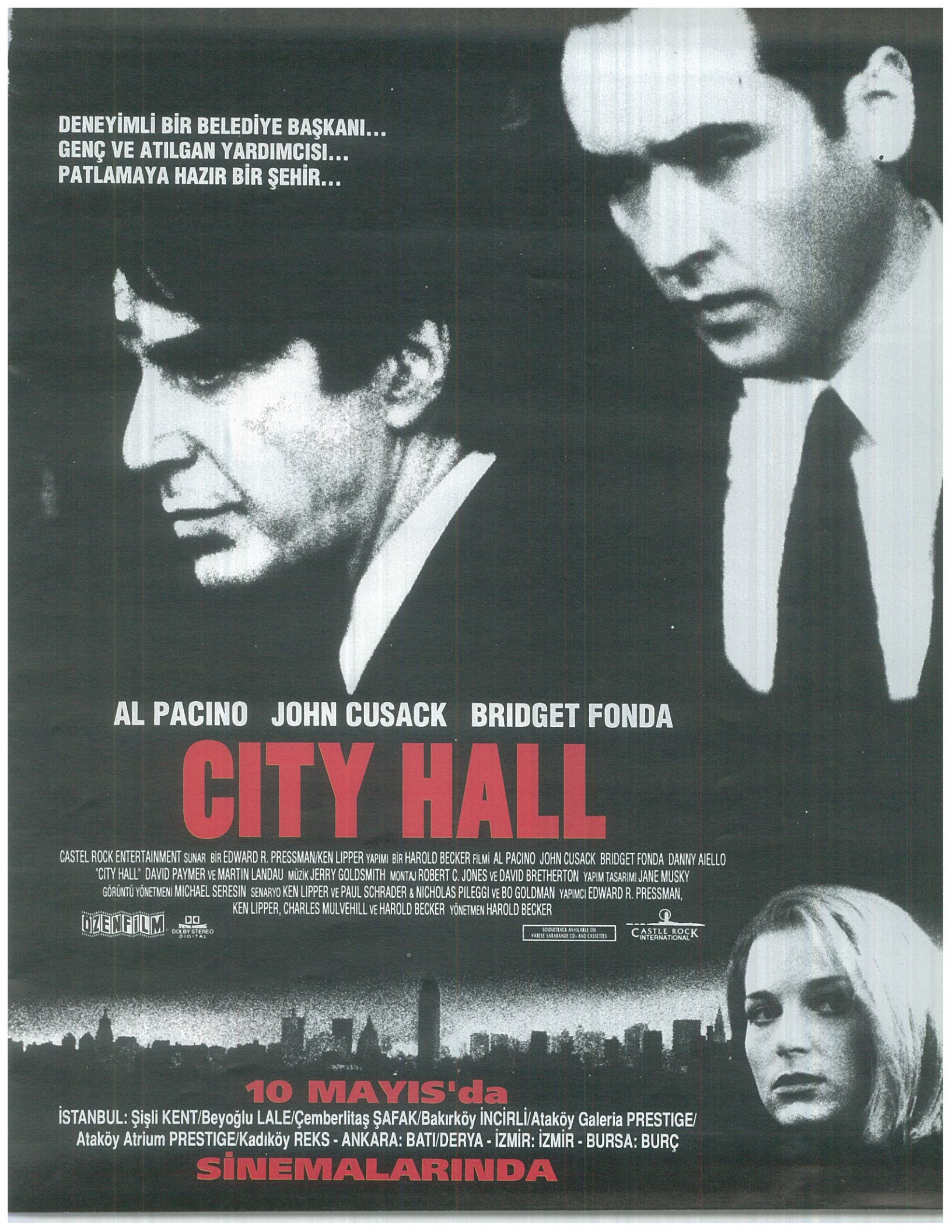
DENEYİMLİ BİR BELEDİYE BAŞKANI...
GENÇ VE ATILGAN YARDIMCISI...
PATLAMAYA HAZIR BİR ŞEHİR...
AL PACINO JOHN CUSACK BRIDGET FONDA
CITY HALL
CASTEL ROCK ENTERTAINMENT SUNAR BİR EDWARD R. PRESSMAN/KEN LIPPER YAPIMI BİR HAROLD BECKER FİLMİ AL PACINO JOHN CUSACK BRIDGET FONDA DANNY AIELLO
"CITY HALL" DAVID PAYMER VE MARTIN LANDAU MÜZİK JERRY GOLDSMITH MONTAJ ROBERT C. JONES VE DAVID BRETHERTON YAPIM TASARIMI JANE MUSKY
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ MICHAEL SERESIN SENARYO KEN LIPPER VE PAUL SCHRADER & NICHOLAS PILEGGI VE BO GOLDMAN YAPIMCI EDWARD R. PRESSMAN,
KEN LIPPER, CHARLES MULVEHILL VE HAROLD BECKER YÖNETMEN HAROLD BECKER
DOLBY STEREO DIGITAL
SOUNDTRACK AVAILABLE ON VARESE SARABANDE CD AND CASSETTES
CASTLE ROCK INTERNATIONAL
10 MAYIS'da
İSTANBUL: Şişli KENT/Beyoğlu LALE/Çemberlitaş ŞAFAK/Bakırköy İNCİRLİ/Ataköy Galeria PRESTIGE/
Ataköy Atrium PRESTIGE/Kadıköy REKS - ANKARA: BATI/DERYA - İZMİR: İZMİR - BURSA: BURÇ
SİNEMALARINDA

ÇOBAN KÖPEĞİ OLMAK İSTEYEN KÜÇÜK DOMUZUN ÖYKÜSÜ: "BABE"

BİR GARİP DOMUZCUK

Gösterildiği her ülkede hem eleştirmenlerin hem seyircilerin gönlünü çelen, Oscar törenlerine kadar sızan bir film... Avustralyalı yapımcı George Miller'ın on yıldır hayallerini süsleyen, çekimler dahil bütün prodüksiyonu 2.5 yılı aşkın bir süreyi kapsayan "Babe" Mayıs ayında gösterimde.

Babe, kendisine biçilen yaşamı elinin tersiyle itip, farklı kimlikler peşinde koşan haddini bilmez bir domuz yavrusunun hikayesini anlatıyor. O, hayvanlar aleminde bir hayalperest... "Babe"de öyküsünü izleyeceğimiz bu asi domuz, değişik bir yaşam hayali ile kafayı bozuyor ve böylelikle insanların gözünde "deli danalar"dan bile tehlikeli bir hayvana dönüşüyor.

Evet, "Babe", kabına sığamamakla, sıradan bir domuzun kabul göreceği davranış sınırlarıyla ilgili komik bir fabl. Sınırsız bir düş gücünden beslenen filmde Babe, çoban köpeği olmaya kalkışarak farklılığı seçen ve kaderine meydan okuyan bir domuzcuk.

Hoggett çiftliğinde her türden hayvan yaşamaktadır. Her hayvanın yapacak bir işi, dünya üzerinde de bir yeri vardır ve her biri işini en iyi şekilde yapmaya çalışır. Amaçları, sahiplerini memnun etmektir. Ama bir gün Noel yemeği olmaktan kurtulmaya çalışan bir hayvan, kaderini değiştirmek için zorlu bir serüvene atılır. Babe'in, çiftlik yaşamına yaklaşımı, diğer bütün hayvanlardan farklıdır ve biz insanların çok iyi bildiği gibi farklı bir yaşama adım atmak tatlı olduğu kadar risklidirde.

"Babe", kuralları önceden konmuş bir toplumdaki sınırlara ve cinnete mizahi bir bakış getiriyor. Tecrübeli yapımcı George Miller ve yıldızı yeni yeni parlamaya başlayan yönetmen Chris Noonan, sosyal düzene karşı çıkan bir domuzun yaşamına hafif fakat ustalılı bir bakış olan filmi yaratmak üzere canlı hayvan yetiştiren bir şirketle işbirliği yaptılar.

Filmin başrollerini, Avustralya'lı komedi oyuncuları James Cromwell ve Magda Szubanski paylaşıyorlar. Yönetmen Noonan, senaryoyu, Dick King-Smith'in "The Sheep-Pig" adlı romanından yola çıkarak George Miller ile birlikte yazdı. Dünyanın en tanınmış çocuk kitapları yazarlarından olan İngiliz yazar King-Smith'in hepsi de hayvanlarla ilgili 70'in üzerinde romanı var.

Hikayenin her şeyden önemli olduğuna inanan George Miller, "Hikayeyi sevdim," diyor. "Herhangi iyi bir fabl gibi bu da anlatmak istediklerini ustalıkla ve mizah kullanarak anlatıyor."

Fizik eğitimi almış olan Miller hem yönetmen hem de yapımcı. Genellikle yazımına katkıda bulunduğu senaryolar üzerinde çalışan yönetmen, "Mad Max" dizisinde tuhaf, bozguna uğramış bir dünya yaratmıştı; "The Witches of Eastwick"te, kara mizah, korku ve hayalden oluşan zengin bir karışım oluşturdu; bir sadakat ve cesaret öyküsü olan "Lorenzo's Oil"de ise gerçek bir öyküyü beyazperdeye aktardı.

Miller, 1975 Avustralya Anayasal krizinden tutun da ("The Dismissal") İngiltere ile Avustralya arasında neredeyse savaşa neden olacak olan bir kriket maçına ("Bodyline") kadar çok çeşitli konuda, anavatanı Avustralya'da rating rekorları kıran birçok dizi yaptı.

George Miller, Dick King-Smith'in "The Sheep-Pig"ini ilk kez yaklaşık on yıl önce okumuş. "Sadece çiftlikteki hayvanlarla ilgili bir öykü olduğunu biliyorum ama epik bir yanı vardı," diyor. "Hayvan karakterler o kadar gerçekti ki öyküyü ancak canlı hayvanlar kullanarak anlatabilirdik; animasyon asla düşünülmedi." "Babe" gibi bir filmi çekmenin oldukça fazla sabır gerektiren bir iş olduğunu farkeden Miller, sadece senaryo ve yapım anlamında katkıda bulunmaya karar vermiş. "Yönetmenliği üstlenmeyi hiç düşünmedim," diyor. "Çıldırtıcı bir iş olacağını biliyordum. Sette ne kadar uzun zaman geçirildiğini gördükten sonra da haklı olduğumu görüyorum."

Miller, yönetmen olarak yeteneğine ve olağanüstü sabrına inandığı Chris Noonan'ı seçmiş. Yönetmenliğe onaltı yaşında başlayan ve Sydney Film Festivali'nde bir ödül kazanan Noonan, 1973 yılında Avustralya Film Okulu'nun açtığı yönetmenlik kursuna katılmaya hak kazanan oniki öğrenci arasına girmeyi başarmış. Daha önce Kennedy-Miller mini dizilerinin ikisini yazıp yönetmiş olan Noonan, televizyon filmi "The Riddle of the Stintson"ı da çekmişti. Belgesel filmler alanında tecrübeli olan yönetmenin "Stepping Out" adlı filmiyle kazandığı bir de ödül var.

Noonan'ın en iyi yönetmenlik adaylığı da dahil olmak üzere, tam altı dalda (en iyi yönetmen, en iyi görüntü, en iyi sanat yönetimi, en iyi görüntü efekti, en iyi kurgu ve en iyi uyarlama senaryo) Oscar'a aday gösterilen "Babe", ödüle bir tek "görüntü efekti" dalında ulaşabildi.

Filmdeki konuşmaların yüzde sekseni hayvanlar arasında geçiyor. "Babe" için bilgisayarla grafik ve animasyon tekniğinin sınırları yeniden tanımlanmış adeta. Böylece hayvanların aralarındaki konuşmalar son derece doğal olmuş, sanki bütün yaşamları boyunca böyle konuşurlarmış gibi...

Miller, "Hikayeyi sevdim," diyor. "Her hayvanın önceden belirlenmiş bir yerinin olduğu bir çiftlikte yaşanan önyargı ile ilgili. Bu önyargılarla çevrili dünyaya bütün canlıları göründükleri gibi kabul eden, yüreğinde hiç bir önyargı barındırmayan bir domuz gelir. Kuzuları ve diğer bütün hayvanları eşit kabul eder ve öyle davranır. Beklenmedik biçimde onların yaşamlarını değiştirir ve bu arada kendisi de bir çoban köpeği olmaya kalkışır."

Küçük domuz yavrusunun annesi, domuzları alıp giden ve bir daha da geri getirmeyen bir

Filmin iki "beşeri" oyuncusu James Cromwell ve Madga Szubanski.

kamyona yüklenip götürülmüştür. Bunun üzerine kasabadaki panayıra gelen Babe ile çiftçi Arthur Hoggett'in (James Cromwell) yolları kesişir. İkisi de bu karşılaşmanın bir şeylere gebe olduğunu hissederler. Babe, Bay Hoggett'in, şişman ve neşeli karısı Esme ile birlikte yaşadığı çiftliğe geldiğinde değişiklikler olmaya başlar. Hayvanların bazıları Babe'e kucak açarken birkaçı da Babe'in tuhaf dostça yaklaşımını yadırgar.

"Babe" filminin ekibi, 31 Aralık 1993 tarihinde Avustralya'daki Robertson kasabasına geldiğinde de bir şeyler değişmeye başlar. Robertson kasabasının 275 kişilik nüfusu film ekibinin kasabaya varışıyla birlikte beşe katlanmıştır.

500 HAYVAN OYUNCU

Filme hayvan terbiyecisi olarak katkıda bulunan Karl Miller, senaryoyu beğendiği için teklifi kabul ettiğini söylüyor. "Ayrıca hazırlanmak için -bir yıl- yeterli zamanım vardı. Üstelik bu kadar değişik türde hayvanla çalışan ilk hayvan terbiyecisi olacağım için bu kaçırılmaz bir fırsattı," diye de ekliyor.

Karl Miller, Amerika Birleşik Devletleri'nden Avustralya'ya gelirken yanında sadece iki asistanı vardı. Ekipteki diğer 57 kişi, kimi ziraat öğrencisi kimi de çiftçi olan Avustralyalılar arasından seçildi. Bu 57 kişi Miller'in denetimi altında, yapımda kullanılan 500 hayvanla ilgilenmek üzere yetiştirildiler. Hayvanlardan bazıları ise bebekken alınmış ve özel olarak film için yetiştirilmiş.

Günümüzde domuzlar çok çabuk büyüdüğünden, başrol oyuncusu olacak domuzu bulmak epey sorun olmuş. Miller, domuzların altışarlık gruplar halinde yetiştirildiğini çünkü filmde kullanılacak domuzun 16 ila 18 ay arasında olması gerektiğini söylüyor. "Her üç haftada bir, yeni bir grubun eğitimine başlıyorduk ki eski grup kullanılamaz duruma geldiğinde başrol oyuncusuz kalmayalım."

"Onların anneleri, babaları, kardeşleri oluyorduk," diyor Miller. Üçüncü haftadan itibaren katı gıdaya başlatılıyor ve emirlere uymaya alıştırılıyorlardı. Üç haftalık artı eğitimden sonra ise dört hafta süren daha ileri düzeyde bir eğitime geçiliyordu.

Filmdeki hayvan sayısı artınca, Londra'daki Henson's Creature Shop ve Avustralya'daki John Cox's Creature Shop, bilgisayarla başroldeki hayvanların kopyalarını çıkarmaya başladı. Bilgisayarla üretilen kopyalar gerçek hayvanın tıpkısı olmalıydı ki canlı hayvanlar yerine filmde kullanıldıklarında seyirci fark etmesin.

BİLGİSAYARLAR VE HAYVAN TERBİYECİLERİ

Jim Henson'ın Creature Shop'unu tanıtmamıza gerek yok aslında. Yarattığı en bilinen karakter Miss Piggy. Henson, bilgisayarların sanatsal potansiyelini keşfettiğinde, 1979 yılında o muazzam kukla dünyasını yarattığı Creature Shop'unu kurdu. 16 kişilik ekibin başı Neil Scanlan, "Bu şimdiye kadar yaptığım en zor işti," diyor. "Bugüne kadar animasyonların gerçek hayvanların tıpkısı olması gerekmiyordu. Bu ise, işimizi on misli zorlaştırdı."

Animasyon bir Babe yaratmak daha da zordu, çünkü başrolde görünecek 48 domuz yavrusundan hiçbiri henüz doğmamıştı. Bu durumda, 16 haftalık domuzlardan oluşan bir gruptan yola çıkılarak bir porototip yaratılmaya çalışıldı.

Hayvanların yemek yeme sıklığı ve miktarı da onlardan alınacak verim açısından önemliydi. Karl Miller bu konuda yürütülen çalışmayı şöyle anlatıyor: "Hayvanlar günde sadece bir öğün yiyorlardı. Ama eğitim ya da film çekimi sırasında o gün kaç kez ödüllendirilmeleri gerektiğini hemen hesaplamamız ve bir öğünde yedikleri yemeği o kadar parçaya bölmemiz gerekiyordu. İki aşamalı bir çekimse yemeği ikiye bölüyorduk. Yedikleri yemeğe istediğimiz parçaya bölebilirdik ama yemeğin miktarını arttıramazdık çünkü fazla yedikleri anda çalışmayı bırakıyorlardı."

"Babe" gibi zahmetli bir proje 18 aylık bir hazırlık, 6 haftalık bir çekim ve bir yıllık bir post-prodüksiyon çalışmasıyla bitirildi. Ama efektler dahil bütün prodüksiyon Avustralya'da çözümlendi. Çekimler için gereken yeşil alan da, Sydney'in 80 mil güneyindeki Robertson kasabasında bulundu. Çünkü buradaki yüzey şekilleri film için biçilmiş kaftandı.

George Miller, prodüksiyon tasarımcısı Roger Ford'dan, filmin karakterlerinden biri olacak biçimde bir çiftlik evi yapmasını istedi. Ford, "Eve dikkatlice bakarsanız ön tarafının yüze benzediğini, pencerelerin bu yüzdeki gözler olduğunu fark edersiniz," diyor.

Prodüksiyondan önce her çekim özenle planlanmış ve her sahnenin story board'u çizilmiş. Prodüksiyon aşamasına gelindiğinde, oyuncular, Robertson'a seslendirecekleri hayvanları görmeye gitmişler ve iki gün sonra seslendirme başlamış. Amerikalı oyuncular Christine Cavanaugh ve Danny Mann, sırasıyla Babe'in ve ördek Ferdinand'ın başbelalarını; Hugo Weaving, Rex'i; Miriam Margolyes, Rex'in eşi Fly'ı; Miriam Flynn ve Evelyn Krape, yaşlı koyunlar Maa ile Ewe'i

"Babe"in yönetmeni Chris Noonan, filmde rol alan hayvanlara birer oyuncu gibi davrandıklarını söylüyor.

seslendiriyorlar.

Yönetmen Noonan, "İşin başında bu kadarını yapabileceğimizi tahmin etmiyorduk," diyor. "Dürüst olmak gerekirse, saatlerce hayvanların peşinde koşturduğumuz halde, bir türlü filme istediğimiz görünümü ve duyguyu veremeyeceğimizden korkuyordum. Hayvan filmlerinin çoğunda seyirciyi hayvanlardan uzaklaştıran bir vahşilik vardır. Oysa bizim öykümüzdeki hayvanlar gerçek karakterlerdi. Bu nedenle seyircinin hayvanları seyrettiklerini unutup onları normal insanlar gibi görmelerini sağlamak istedim. Bu onlara oyuncu gibi davranmak demekti. Açık olarak bir duygu ileten performanslar göstermeleri için uğraştık."

"Ve, Karl Miller sayesinde, asla yapamayacağımızı düşündüğümüz bir sürü şeyi başardık. Eğer acele edip fazla hızlı davransaydık, herşeyi berbat edebilirdik çünkü Miller, bunun hayvanları ters yönde etkileyeceğini düşünüyordu. Hayvanlarına karşı çok özenliydi, dolayısıyla filmimize karşı da."

Her hayvan cinsi özel bir sese tepki vermek üzere yetiştirilmiş. Dört hayvan birden çalıştırıldığında ortaya korkunç bir ses karmaşası çıkıyormuş. Eğitimcilerden biri "dur" derken diğeri "otur", bir başkası "bak", başka biri de "yürü" diye bağırıyormuş. Noonan, "Bir süre durum umutsuz gibi göründü ama sonunda her hayvan tepki vereceği sesi tanıdı. Başlangıçta korkunç bir trafik karmaşası ya-

şadık," diyor.
Bu arada makyaj uzmanı Carolyn Tyrer, çekimler boyunca güne, yerinde duramayan altı domuzun kafalarının üstüne küçük peruklar yapıştırarak başlamış. Prodüksiyon öncesi çalışmalar sırasında George Miller, Babe'in üzerinde ayırdedici bir işaret taşımasına karar vermiş. Yüzünde ve vücudunda uygun bir yer bulunamayınca, çözüm olarak Tyrer, Babe'in alnına bir tutam saç yerleştirmiş. Ayrıca küçük domuzun kirpikleri de sürekli siyaha boyanmış çünkü doğal haliyle, beyaz kirpikleri o güzel gözlerinin görünmesine engel oluyormuş.
Ördek Ferdinand'a görmüş geçirmiş bir görüntü vermek için de gözlerinin altına torbalar yerleştirilmiş. Tyrer, "Hayvanlar dönüşümlü olarak kullanıldığından her yaptığımızı defalarca tekrarlamamız gerekiyordu," diyor. "Aynı şeyleri Babe için altı, Fly, Rex, Maa ve Ole Ewe için dörder, at için iki ve Ferdinand için yaklaşık onaltı kez yapıyorduk. Tanrıya şükür ki inek Whiskey mükemmeldi."

FİLMİN İKİ AYAKLI OYUNCULARI

Filmin hayvanlar dışındaki oyuncularından biri olan James Cromwell, setin en uzun boylu ve yüzündeki daimi gülücüğe bakılırsa en mutlu elemanlarındandı. "Nasıl olmasın?" diyor Cromwell gülerek. "İyi bir filmin başrolündeyim, neredeyse her sahnede varım ve repliklerimi ezberlemek zorunda değilim." Diğer oyuncu Magda Szubanski bu filme kadar Avustralya dışında pek tanınmıyordu. Ama kendi ülkesinde ünlü bir komedi oyuncusu olarak kabul görmüştü.
Canlandırdığı karakterleri genellikle kendisi yaratıyor. İlk sinema filmi "Babe" olan tombul oyuncunun ince yapılı olmakta gözü yok. "Şişman olmaktan memnunum," diyor. "Gayet hoş bir görüntü. Düşünsenize, dünyada şişman insanlara da ihtiyaç var. Biz olmasaydık bizim gibi şişmanlar yaratmanız gerekecekti."
George Miller, Hoggett ailesini canlandıran oyuncuların bu kadar iyi bir ikili oluşturmasından özellikle memnunluk duyuyor. "Hikaye kitabı ile gerçeklik arasında, tam istediğimiz nitelikte bir çift," diyor. "Jamie'nin (Cromwell) Doğulu yüzü ve gözlerindeki genç pırıltı harika. Magda'yı tanımlamak çok zor. Çok nadide bir yetenek."
Babe'in sesi Amerikalı televizyon seyircileri için yabancı değil. Çünkü küçük domuzu seslendiren Christine Cavanagh, televizyon dizisi "Rugrats"taki Chuckie'den başkası değil. Fly'ı seslendiren Miriam Margolyes ise,

"Babe", sosyal düzene karşı çıkan bir domuzun yaşamına hafif fakat ustalıklı bir bakış...

Martin Scorsese'in "Masumiyet Çağı" adlı filmindeki performansıyla En İyi Yardımcı Oyuncu Oscar'ı almış, 1991 yılında da Los Angeles Film Eleştirmenleri Birliği tarafından "Little Dorrit"teki rolü ile En İyi Kadın Oyuncu ödülüne layık görülmüştü. Ferdinand'a sesini veren Danny Mann de, "Ferngully: The Last Rainforest"ta Robin Williams'la, "Little Nemo in Slumberland"da Mickey Rooney ve Drew Barrymore ile birlikte rol almış,
"Family Dog"da da başrolü üstlenmişti.

BABE
Yönetmen: Chris Noonan
Oyuncular: James Cromwell, Magda Szubanski
Senaryo: George Miller, Chris Noonan
Yapımcılar: George Miller, Doug Mithchell, Bill Miller
Dağıtım: UIP
Gösterim Tarihi: 24 Mayıs 1996

Rex'i seslendiren Hugo Weaving ise, Avustralya'nın en tanınmış aktörlerinden biri...

10 YILDA GERÇEKLEŞEN HAYAL

George Miller'ın Dick King-Smith'in "The Sheep-Pig" adlı romanını tam 10 yıl önce beyazperdeye uyarlamak istemişti. Önündeki bu uzun ve zorlu yolculuğu bilseydi yine de bu projeyeyi gerçekleştirmeyi düşünür müydü acaba? "Evet," diye cevap veriyor Miller. Çünkü bu yolculuğun, tıpkı "Babe"inki gibi, kolay değilse de kesinlikle tatmin edici olacağını biliyor.
"Babe", kendisine biçilmiş kalıpları reddeden mini bir domuzun komik öyküsünü getiriyor perdeye. Komik olduğu kadar, acı ve gerçekçi bir öykü bu. Çünkü Babe, değil hayvanların, insanların bile cesaret -ya da akıl edemediği işlere kalkışıyor ve kaderine isyan ediyor. Ancak buradaki isyan, kesinlikle güvenli bir çerçevenin dışına taşmıyor. Ayrıca Babe'in "yasadışı" faaliyetlerinin -koyunları gütmeye kalkışmak gibi-, sonuçta çiftlik sahibinin çıkarları ile uyumlu olsasına özen gösterilmiş.
Son olarak filmin müziklerine değinmeden geçmeyelim. Ses bandında, Camille Saint-Saens, Leo Delibes, Georges Bizet, Edvard Grieg gibi klasikçilerin yapıtları ağır basıyor. Saint-Saens'ın 3. Senfonisi'nden uyarlanan "If I Had Words" adlı şarkıyı izleyiciler uzun süre unutamayacaklar. Sonuçta karşımızda özellikle teknik yönden doyurucu, alabildiğine sevimli, duygusal bir film var.

RENAISSANCE

EXCLUSIVE LEATHER

RENAISSANCE GALLERIA

ATAKÖY TURİZM MERKEZİ, SAHİL YOLU, 1.BODRUM NO. 0330 - 0332 34750 ATAKÖY , İSTANBUL

PHONES : (0212) 559 03 22 - 24 FAX : (0212) 559 03 19

er ilan 45X27.5 cm.

Sigara içen dişlerde...

VEPA

VEPA FIRÇA SAN. VE TİC. A.Ş.

Dere Sokak Kuştüyü Han No:41
Maslak - İstanbul
Tel: (0 212) 276 20 10 - 276 65 85
Faks: (0212) 276 20 61

Türkiye'ye "ilk" ve "tek"leri sunan VEPA'dan;
Sigara içenler için yepyeni bir fırça:
V E P A S M O K E R
Sigara içenlerin dişlerinde oluşan sararmayı
düzenli bir kullanımda ekstra kıl sistemiyle temizleyen
V E P A S M O K E R, diş temizliğinde
yepyeni bir dönem başlatıyor. Siz de alın, deneyin.
V E P A S M O K E R 'la diş temizliğini keşfedin.

HOLLYWOOD'UN "PROBLEMLİ FİLMİ" GÖSTERİMDE

"MARY REILLY"

İngiliz yönetmen Stephen Frears ile yapımcıların arasını açan, sezonun olaylı projesi "Mary Reilly" gösterimde. Yeni bir "Dr. Jekyll ve Mr. Hyde" versiyonu olan "Mary Reilly", seyirciyi yeniden gotik diyarlara davet ediyor. Ancak bu kez dikkatler Jekyll'dan çok, onun kadın yardımcısına yöneliyor. Filmde, Julia Roberts ve John Malkovich karşı karşıya geliyorlar.

Tehlikeli İlişkiler filminin Oscar ödüllü ekibinden yönetmen Stephen Frears, senarist Christopher Hampton ve yapımcı Norma Heyman'ı bir araya getiren, Valerie Martin'in aynı adlı kitabından uyarlanan "Mary Reilly", klasik iyi-kötü hikayesine kadın gözüyle bir yorum getiriyor ve gözleri hizmetkâr Mary üzerine çeviriyor. Mary Reilly (Julia Roberts), Dr. Henry Jekyll'ın (John Malkovich) evinde yaşamaktadır. Efendisine bağlı, onun zayıflıklarına duyarlı, ihtiyaçlarını gözeten bir hizmetkârdır. Masum Mary, babası yüzünden yaşadığı acılı ve vahşet dolu geçmişinin üstesinden gelmeyi başarmış, aradığı huzuru Dr. Jekyll'ın hizmetinde bulmuştur. Mary'nin Dr. Jekyll'e duyduğu güven, doktora, üzerinde çalıştığı, sabır, anlayış ve sessizlik gerektiren yeni deneyde yardımcı olmaktadır. Mary, doktorun hayali yardımcısı Mr. Hyde ile kar-

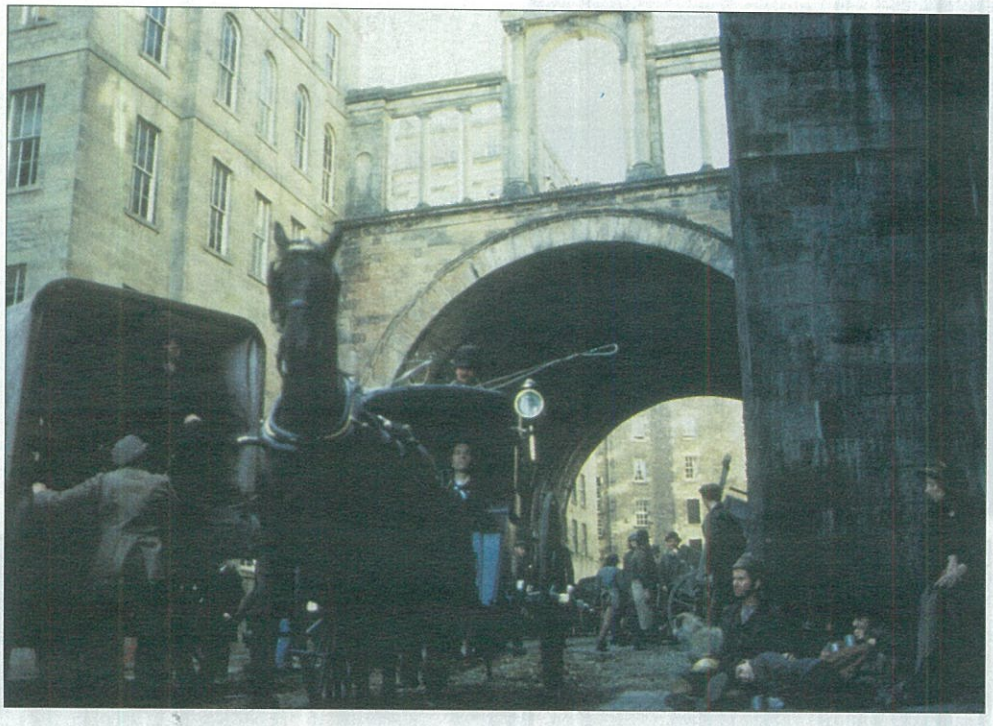

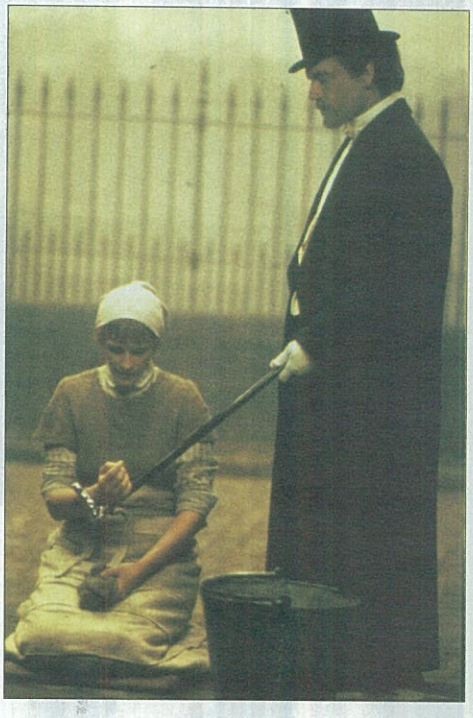

Orijinal eserin yazarı Robert Louis Stevenson, öyküyü Londra'da geçirmiş. Ne var ki, filmin senaryo yazarı Christopher Hampton da dahil olmak üzere birçok kişi Stevenson'un doğum yeri Edinbrough'nun mekan olarak filme daha uygun olacağını düşünmüş.

şılaştığında kendi karanlık ve özel yönleri ile yüzyüze gelir. Genç kadın, Dr. Jekyll'a bağlılığına karşın Mr. Hyde'ın baştan çıkarıcı cazibesine kapılmıştır. Mary ve Hyde, Jekyll'ın evindeki korku ve tehlike gölgelerinin sırrını paylaşırlar. Hyde güçlenirken, Jekyll zayıflar. Ve bu kötü gerçeği ortaya çıkarıp çözebilecek tek kişi de Mary Reilly'dir. Mary, Dr. Jekyll için herşeyi yapabilecek durumdadır. Ama karanlığın içinden Hyde onu çağırmaktadır.

Yapımcılardan Norma Heyman filmle ilgili şunları söylüyor; "Bence bu olaya bir kadın gözüyle bakmak gerçekten inanılmaz bir düşünce. En başta bir aşk hikayesi bu. Kadın, yani Mary, bu evde aradığı huzuru bulduğuna inanıyor. 19. yüzyılda pek çok kadın gibi onun da fazla seçeneği yok. Çünkü alt sınıftan geliyor. Hizmetkar olarak çalışmaya başladığında artık güvende olduğunu hissediyor. İki farklı erkek arasında kalan kadının öyküsü çok eski bir konu. Bizim hikayemizdekilerin biri zengin, saygın, kibar ve iyi, diğeri ise alışılmadık, cazip, tehlikeli ve şeytani."

Yapımcı Ned Tanen ise filmi romantizm ile terörün bir araya geldiği bir öykü olarak tanımlıyor: "Mary tehlikede olan bir kadın ve kendi yaşamını sürdürmek zorunda."

Julia Roberts canlandırdığı Mary Reilly karakteri için, "Mary'nin yaşadığı çelişkiler inanılmaz. Bu anlamda çok büyük bir mücadele

Mary, farklı kişiler sandığı Dr. Jekyll ve Mr. Hyde'ın arasında kalıyor.

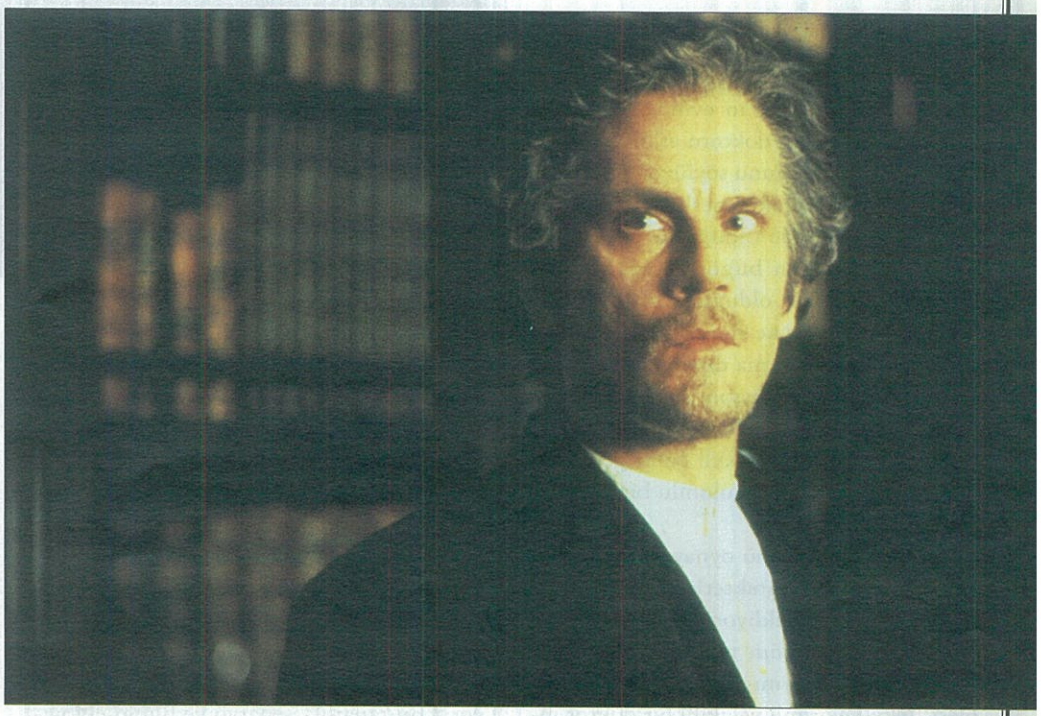

"Tehlikeli İlişkiler", Malkovich'e bir anda büyük bir şöhret getirmiş, Frears'ı da Hollywood için "makbul yönetmen" yapmıştı. İkili şimdi "Mary Reilly" ile yine beraber.

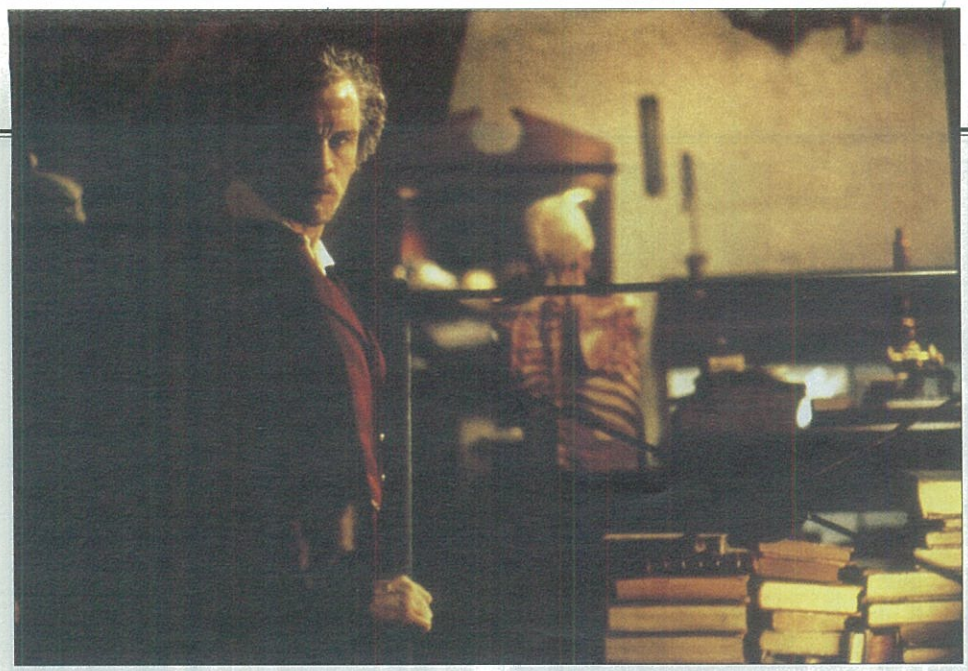

19. yüzyılda yaşayan pek çok kadın gibi Mary için de fazla seçenek yok. Bu yüzden hizmetçilik ideal ve huzurlu bir iş.

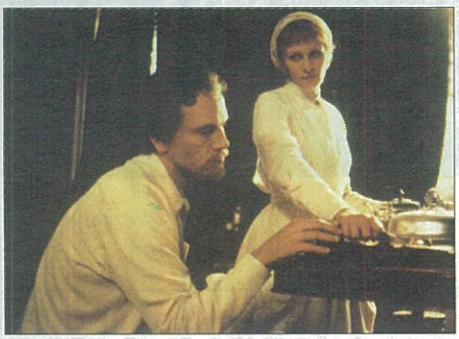

Jekyll planlar, düşünür, karar verir ve genellikle de başarısız olur. Dalavereci ve biraz da deli olan Hyde o kadar uğraşmaz. Görür, ister ve elde eder.

veriyor" sözlerini kullanırken, aynı zamanda Mary'nin kayıtsızlığına, kendini savunma gücüne ve Jekyll'ın evinde çalışanlardan biri olmak için doktoru etkileyen özelliğine hayran olduğunu söylüyor. "Mary iyi bir hizmetkar. Çünkü mesleğini çok seviyor. Evde güvende olduğunu hissediyor. Sahip olduklarının bugüne kadar başına gelen en iyi şeyler olduğuna inanıyor. Bu yüzden de efendisine minnettar. Kötü bir çocukluğu olmuş. Ama direnmiş ve geçmişe sünger çekerek hayatını sürdürmeyi başarmış. İyiliği ve yaklaşımı Dr. Jekyll'ı Mary'e yakınlaştırır. Jekyll onun geçmişini öğrendikçe, nasıl böyle olumlu bir tavır takınabildiğine şaşar.

Jekyll ve Hyde rolünü oynayan John Malkovich ise kendi karakterleri ile ilgili düşüncelerini şöyle açıklıyor; "Hyde'ın bu kadar baskın olmasının nedenlerinden biri, Jekyll'ın duygularını Mary'e hissettirmemesi. Jekyll eğitimli ve akıllı bir doktor gibi görünse de duygusal ve cinsel arzularını dile getiremiyor. İşte bu noktada Hyde devreye giriyor. Hyde dalavereci, biraz deli ve bir açıdan da kurbanın kendisi. Bence insanlar arasındaki, hatta aynı insanın iki farklı yüzü arasındaki fark, dünyaya nasıl baktıklarıdır. Jekyll planlar, düşünür ve karar verir. Genellikle başarısız olur. Ama tekrar dener. Hyde o kadar uğraşmaz. Görür, ister, elde eder ve yer. Mary ikisinin aynı kişi olduğunu algılayamaz. Seyircilerden de onları iki ayrı kişi olarak görmelerini istiyorum." Malkovich canlandırdığı karakter hakkında endişe duymadığını söylüyor. "Bu rahatlık, senaryo ve filmin ekibiyle ilgili birşeydi. Daha önce "Tehlikeli İlişkiler"de birlikte çalıştığım insanlarla biraraya gelmek büyük şanstı. Stephen çok yetenekli ve onunla birlikte çalışmak gerçekten büyüleyici. En iyisini yapabilmem için üzerimdeki sorumlulukları oldukça hafifletti."

Filmin yönetmeni Frears ise 1890'ların Londra atmosferini nasıl yaratması gerektiği konusunu çok düşündüğünü söylüyor. "Sonra Christopher Hampton öykü Londra'da geçse de pek çok kişinin aslında Edinbrough'da geçtiğini düşündüğünü söyledi. Orijinal kitabın yazarı Robert Louis Stevenson da Edinbrough'da doğmuştu, Yazarın yaşamını okudum ve bu, bana anlamlı geldi. Edinbrough da bölünmüş bir

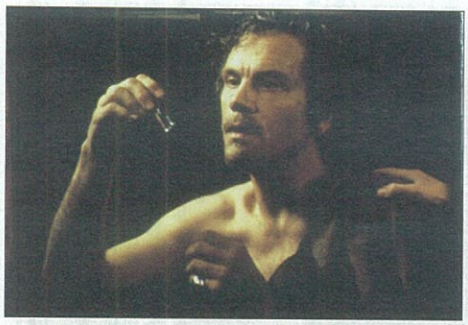

John Malkovich, bir bedende iki ayrı kişiliği canlandırıyor. Fakat Julia Roberts da onun karşısında ezilmiyor ve meslek hayatının en iyi oyunlarından birini veriyor.

kent. Tıpkı Jekyll ve Hyde gibi. Böylece Stevenson'ın kitabı yazdığı Edinbrough'a gittik. Hem taş binaları ve küçük mimari unsurları hem de atmosferiyle hikayenin psikolojisine anahtar oldu. Jekyll'ı kentin yeni bölümü, Hyde'ı da eski bölümü yansıtıyordu."

YAPIMCININ GÖZÜNDEN DÜŞEN PROJE

"Mary Reilly", hayli sorunlu bir proje olarak doğdu. Problemler, yapım boyunca ekibin peşini bırakmadı. Önce yapımcı Ned Tanen, Stephen Frears ile bütün ilişkilerini kesti ve 1994 Eylül'ünde mekan araştırmaları yapıldıktan sonra filmden elini eteğini çekti. Ancak Frears gene de filmi 39 milyon dolarlık bütçesinin sadece birkaç milyon dolar üstüne çıkarak bitirmeyi başardı. Julia Roberts'ın evliliği çekim sırasında çatırdamaya başladıysa da, oyuncu özel hayatındaki kargaşayı filme yansıtmamayı başardı.

Bunlar setten gelen iyi haberlerdi. Ancak 1995'te gösterime gireceği açıklanmasına rağmen "Mary Reilly", Aralık'taki Oscar platformundan indirildi ve stüdyo, gösterimi Şubat'a erteledi. Neredeyse bir yıl süren hazırlık süresi, bir buçuk yıl süren çekimler, baştan çekimler, montajlar ve baştan montajlarla ticari olmayan bir film yaratıldı. Peki, nasıl olmuştu da, TriStar'ın en iddialı projelerinden biri geri plana itilmişti? Bu soruya endüstrinin içindeki herkes aşağı yukarı aynı cevabı veriyor: Başarısızlığın, sadece sezinlenmesi bile Hollywood'da her zaman üvey evlat muamelesi görme anlamına gelir.

Oysa daha proje aşamasındayken bile, "Mary Reilly" endüstrinin gözdelerinden biriydi. Valerie Martin'in romanı evin odacı kızı üzerinde odaklanarak, Dr. Jekyll ve Mr. Hyde hikayesini bir kez daha gündeme getirecekti. Gotik korku, dönemin kostümleri, yasak aşk... Bu, vahşi bir adamın (Hyde) kokutucu cazibesi ile işverenine (Jekyll) duyduğu bağlılık arasında kalan bir kadının patlamaya hazır cinsel fantazisi, inişli çıkışlı hikayesiydi. Orijinalinden Peter Guber ve Jon Peters tarafından Warner Bros'ta geliştirilen senaryo, daha sonra Sony'nin eline geçti ve Columbia ile TriStar arasında şiddetli bir rekabetin konusu oldu. Savaşı TriStar kazandı ve ilk yönetmen seçeneği Tim Burton, Hollywood'un en kötü yönetmeni "Ed Wood" ile ilgili bir film çekmeye karar verince, stüdyo görevi Stephen Frears'a önerdi.

Aslında bu oldukça şaşırtıcı bir davranıştı. Çünkü Frears'in pahalıya mal olan filmi "Accidental Hero", Columbia için mali açıdan bir felaket olmuştu. Ancak "Dangerous Liaisons-Tehlikeli İlişkiler" tam stüdyonun istediği tipte bir filmdi. Bu filmin senaristi olan eski dostu Christopher Hampton ile tekrar biraraya gelmek için sabırsızlanan Frears, "Mary Reilly"yi çekmeyi kabul etti. Onların varlığı ve 8 milyon dolarlık bir teklif, Julia Roberts'ı da kabul etmeye razı etti. Roberts'ın menejeri Elaine Goldsmith, herkese "Mary Reilly"nin oyuncuya Oscar getirecek film olduğunu söylüyordu. Ancak ortada küçücük bir problem vardı. Senaryonun bir sonu yoktu. Evet, gerçi Jekyll'ın canavarı öldürmek için intihar ettiği romanın finali vardı. Ama yeni uyarlamanın odak noktasını, hizmetçi kızdan aklıyla ile duyguları arasında bir seçim yapmasını talep eden bir aşk hikayesi, karışık bir üçlü oluşturuyordu. Kadınlar ne istiyor? Ne Hampton ne de Frears buna karar verebiliyordu. Sonra ortaya bir fikir atıldı: Final önemli değildi. Burada zor durumda bir kadın vardı. Roberts'ın performansı onları nasıl olsa "Mary Reilly" ile ilgili gerçeğe, kadınlar ile ilgili gerçeğe götürürdü. Yüz ifadesi konusundaki seçimi, vücut dili, sonu kaçınılmaz yapardı. Julia Roberts Oscar'a doğru mu gidiyordu? Bu Pretty Woman için ileriye doğru bir adımdı. Peki, 39 milyon dolar harcamadan önce, hikayedeki sorunları çözmek stüdyonun görevi değil miydi?

Görünüşe bakılacak olursa, hayır. Stüdyo işi Frears'a devretti. Yönetmen filmi çekecek, montajlayacak, oyuncuları inceleyecek ve ekibi tekrar toparlayarak uygun bir final sahnesi çekecekti.

ÜÇ AYRI FİNAL

Universal ve Paramount'un en üst düzeylerinde bulunan Tanen, artık Sony'nin en kıdemli bağımsız yapımcılarındandı. Yapımcı 20 milyon dolar ya da daha az bütçesi olan bütün filmlere yeşil ışık yakma yetkisine sahipti. Ama Hollywood kurdu, artık bütün yetkileri elinde bulunduran yapımcı olmak için yeterince gücü kalmadığını düşününce, işe aynı zamanda yapımcı ortağı olan karısı girdi. Uzun yıllar Ned'in yardımcısı olan Nancy Graham, bütün şehirde Tanen'ların ilk prodüksiyonları olan "Cops and Robbersons" ve "Guarding Tess" filmlerinin arkasındaki itici, hatta bazılarına göre etkin güç olarak görülüyordu. Bunlar-

"Mary Reilly", İngiliz yönetmen Stephen Frears'ın Hollywood ile yaşadığı aşk ve nefret ilişkisine yeni bir sayfa ekliyor.

dan ikincisine kattığı acı ve işkence, bazılarının onu "Misery"deki Kathy Bates karakteri ile özdeşleştirmesine yol açmıştı. Frears, özellikle Ned'i yapımcı olarak isterken Nancy ile hiçbir ilişkisinin olmasını istemiyordu. Onun setten menedilmesini ve toplantılara katılmaması için herşeyin yapılmasını bile istemişti.

Ancak Frears'in bu konudaki kararlılığına rağmen Ned mesajı almış gibi görünmüyordu. Karısı yanında, filmin finali ile ilgili baskılar yapmaya devam ediyor ve Frears'i Hampton'ı kovarak yerine Roberts'ın karakterini daha iyi tanımlayacak bir senarist bulmaya ikna etmeye çalışıyordu. Çekimlere başlanmasına kısa bir süre kala yönetmen ve senarist bir toplantı talebinde bulundular. Nancy Tanen bu toplantıya damlayıp bu filmin bir başka "Age of Innocence" olmasını istemediğini söyleyince, Frears ve Hampton odayı terkederek, o gitmediği sürece geri dönmeyeceklerini ilan ettiler.

Ama öyle olmadı. Ned Tanen hastaydı. Aldığı ilaçlar onun yapımcı olarak görevlerini yerine getirmesini engelliyordu. Nancy işe karıştı ve istenmediği yerlere burnunu sokmaya başladı. "Julia bok gibi görünüyor, ona hayat verin, bu çok berbat bir kamera açısı." İngiltere'deki çekimin ilk haftasında, Ned akut safra kesesi yetersizliği ve pankreas teşhisi ile hastaneye kaldırıldı. Çekimlerin geri kalan bölümünde tekerlekli sandalyeli bir yapımcıydı. Anlaşmazlıklar iyice kızışırken, stüdyo başkanı Marc Platt yapılacak tek şeyin Frears'i geri çağırmak olduğuna karar verdi. Sonunda, birkaç istisna dışında yönetmen her istediğini kabul ettirmeyi başardı. Son bölümle ilgili kararsızlığın aslında tüm filmin yönetimi ile ilgili bir kararsızlık olduğunu söylemeye gerek yok. Julia Roberts'ın oyunculuğunun hiçbir şeyi çözmediği netleştiğinde Hampton birkaç final yazdı. "Aslında hepsi de pek farklı değildi. Ve bu sadece iki dakika süren kısa bir an." Frears sonuçta üç versiyon çekti. 1. Reilly, Hyde ile kalır; 2. Reilly, Jekyll ile kalır; 3. Reilly herşeyi bırakıp gider.

"Mary Reilly" nihayet tamamlandığında ve bir deneme grubuna gösterildiğinde seyircilerin tepkisi ılımlı oldu. Platt, Frears'tan filmi bir kez daha montajlamasını ister. Gerekli olan biraz daha hareket, biraz daha şehvetti. TriStar'ın "Frankenstein"ı gibi "Mary Reilly"nin de "Dracula" dalgasını yakalaması bekleniyordu. Başarısızlığı, Platt'ı gotik filmler kulvarında iki kez kaybeden biri yapacaktı. Ancak Frears "The Snapper"ın devamını çekmekle meşguldü ve Platt'a "filmi kendin montajla" dedi. Ona sorulacak olursa filmin tek eksikliği biraz cila... Ve finali ile ilgili bir karardı.

Platt aylarca filmle boğuştu ve sonunda ortaya, her sorunu çözmese de onu iyi bir seyirciye hitap edecek bir versiyon çıktı. "Stephen gri versiyonu yapmıştı, belirsizliklerle ilgili bir film" diyor Platt ve şöyle devam ediyor; "Biz daha siyah ve beyaz, iyi ile kötü ile ilgili bir versiyon peşindeydik." Frears ondan nefret etti mi? Kesinlikle nefret etti. Frears etkili oldu mu? Tabii ki oldu. "Eleştiriye tahammülü yok" diye ekliyor Platt.

STEPHEN FREARS

1941'de İngiltere'nin Leicester kentinde doğdu. Hukuk mesleğini bırakarak sahne amiri yardımcısı olarak tiyatroya girdi. Londra'daki Kraliyet Saray Tiyatrosu'nda çalışması, Karel Reisz, Albert Finney ve Lindsay Anderson'ın filmlerinde yönetmen yardımcısı olarak görev yapmasına yol açtı. 1967 yılında 30 dakikalık bir kısa film ile yönetmenliğe adım attı. Bunu 1971'de çektiği ilk konulu uzun metrajlı filmi "Gumshoe" izledi. Frears'ın ikinci filmini çekmesi için aradan 12 yıl geçmesi gerekecek, bu arada televizyon için diziler ve filmler çekecekti. 1994 yılında televizyona getirdiği yeniliklerden ve katkılarından dolayı BAFTA ödülünü aldı. 1979 yılında sinemaya geri döndü ve "Bloody Kids", "The Hit" filmlerini çekti. Ardından "My Beautiful Laundrette-Benim Güzel Çamaşırhanem", "Prick Up Your Ears" ve "Sammy and Rosie Get Laid" gibi filmler geldi. 1987 yılında yönettiği "Dangerous Liaisons-Tehlikeli İlişkiler" filmi yedi dalda Oscar'a aday gösterildi ve En İyi Film dahil olmak üzere 3 dalda Oscar kazandı. O dönemden bu yana, yine Hollywood desteğiyle, Anjelica Houston ve Annette Bening'in başrollerini paylaştığı "The Grifters", Dustin Hoffman, Geena Davis ve Andy Garcia'nın oynadığı "Hero" ("Accidental Hero" adıyla da bilinir) gibi filmleri yönetti. Son olarak 1994 yılı BAFTA ödülüne aday gösterilen "The Snapper" filminin ve "Mary Reilly"nin yönetmenliğini yaptı.

JOHN MALKOVICH

New York sahnelerinde sergilenen "True West" (Obie ödülü), "Death of a Salesman-Satıcının Ölümü", "State of Schock" oyunlarında rol alan Malkovich, "Tehlikeli İlişkiler", "The Killing Fields-Ölüm Tarlaları", "The Sheltering Sky", "Places in the Heart", "Of Mice and Men-Fareler ve İnsanlar" ve "In the Line of Fire-Ateş Hattı" gibi tanınmış filmlerde oynadı.

CHRISTOPHER HAMPTON

"Mary Reilly"nin senaryosuna imza atan Christopher Hampton, 1994 yılında yakın zamanda ilk yönetmenlik denemesi olan "Carrington"la ismini duyurdu ve bu filmle 1995 Cannes Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. Tiyatro için yazdığı "The Philantropist", "Savages", "Tehlikeli İlişkiler" ve "White Chameleon" gibi oyunların yanısıra "The Doll's House", "Tales From the Vienna Woods", "The Honorary Consul", "The Good Father", "Wolf at the Door", "Total Eclipse" ve yine "Tehlikeli İlişkiler" gibi sinema filmlerinin senaryolarını yazdı. 1995 yılında Andrew Lloyd Weber'in hit müzikali "Sunset Boulevard"daki lirikleriyle ödül kazandı.

Jacobs'la yaşanan kahve keyfinin sırrı: **"Kabına sığmayan aroma"**

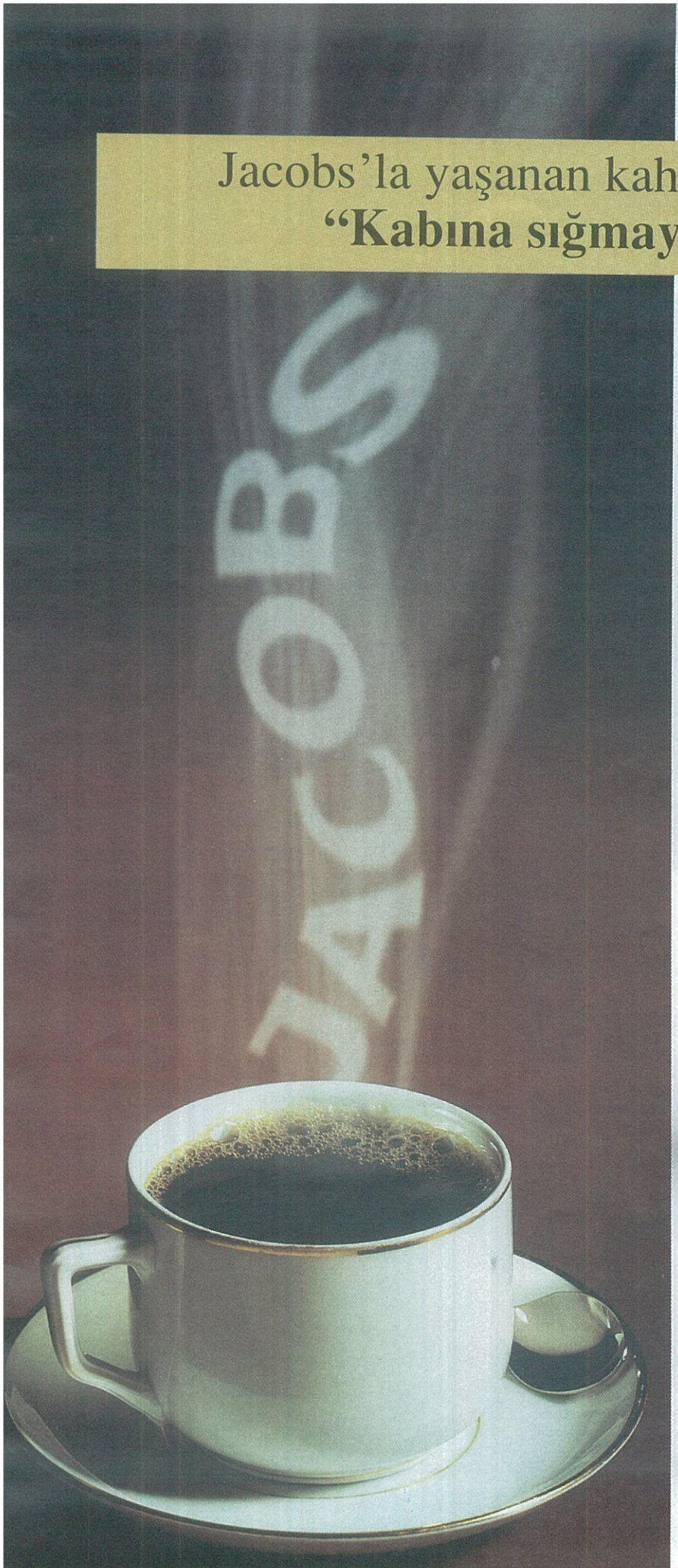

Jacobs Café'yi başka hazır kahvelerden ayıran çok önemli bir fark var: Aroması...

Gizemli kahve ülkelerinden gelen bir esinti gibidir Jacobs'un "kabına sığmayan aroması". Dünyaca ünlü Jacobs uzmanlığıyla, özenle seçilmiş kahve çekirdeklerinin tadını ve kokusunu sunar.

Üç değişik Jacobs'tan zevkinize en uygun olanı seçin. "Kabına sığmayan aroma"yla siz de çıkın kabınızdan.

Güçlü ve uyarıcı kahve keyfi... Jacobs Classic.

Yumuşak içimli, aromatik kahve... Jacobs Gold.

Günün her saatinde kafeinsiz kahve keyfi... Jacobs Kafeinsiz.

JACOBS

"Kabına sığmayan aroma"

MARSA
Kraft Jacobs Suchard

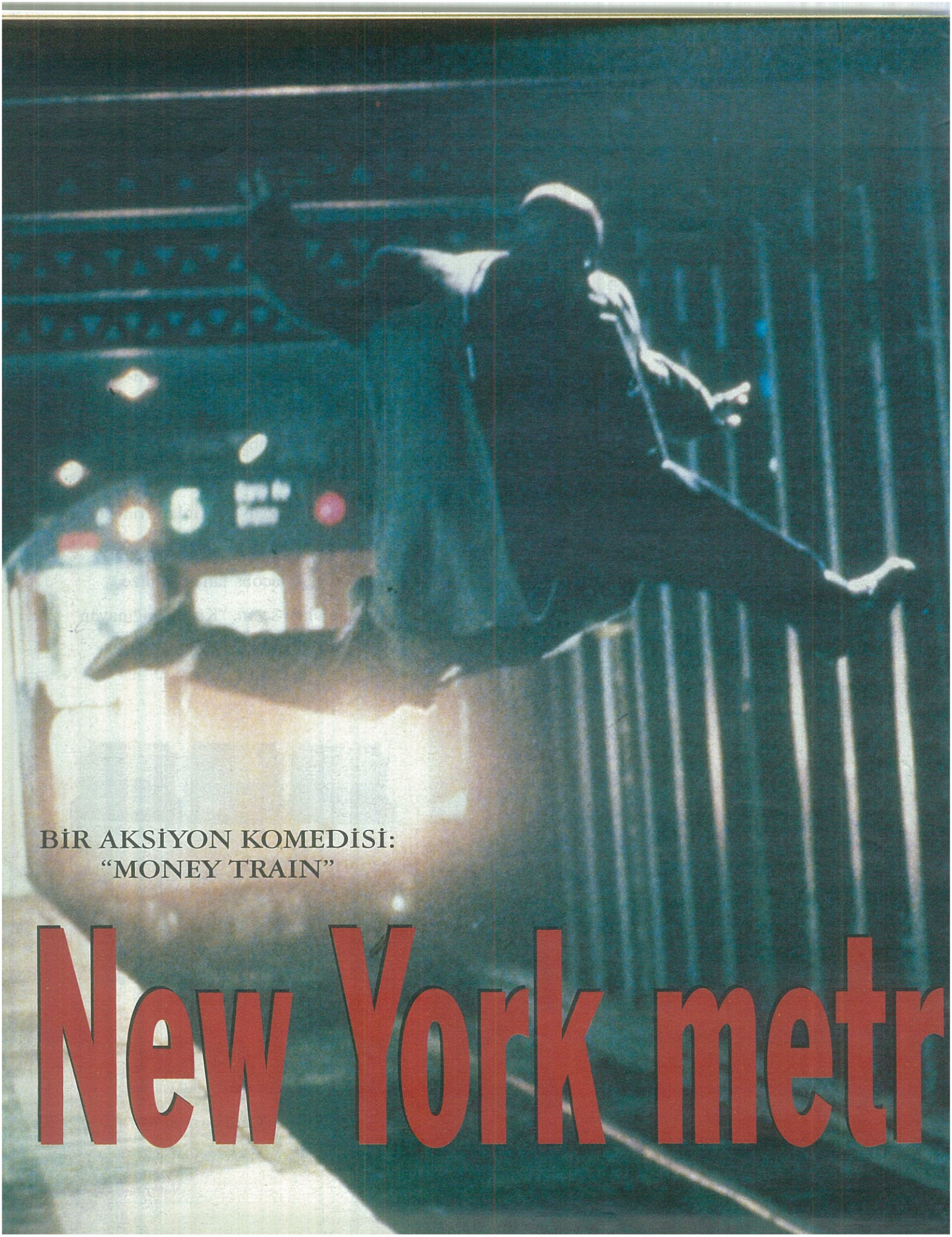

BİR AKSİYON KOMEDİSİ:
"MONEY TRAIN"

New York metr

Kim demiş beyazlar beçeremez diye... Bu kez beyazlarla siyahlar birlikte bir metro soygununa soyunuyor. "57 No'lu" oyuncu Wesley Snipes ile "Katil Doğanlar"dan Woody Harrelson, bir kaç sezon öncesinin basketbol filmi "White Man Can't Jump-Beyazlar Beceremez"den sonra bir kez daha bir araya geldi. Siyah-beyaz ikili, Joseph Ruben'in aksiyon komedisinde para yüklü bir metronun peşindeler.

osunda soygun

Turist olarak ilk defa New York'a gidenlerin gezi rehberinde okuyacakları ilk şeylerden biri, bu şehirde taksi bulmanın kolay olmadığı. İşte bu yüzden şehrin metrosu çok büyük önem taşır. Ancak belirli hatlar, geceleri pek de tekin sayılmaz. Aksiyon komedisi "Money Train-Para Treni"nin geçtiği mekan da işte şehrin bu derin bodrumu. New York metrosunun yetkilileri ise Hollywood'un bu anti-reklamından pek hoşnut sayılmaz. Birincisi, film metro karmaşasını bütün çirkinliğiyle gösteriyor. İkincisi ve hat bekçilerini en çok kızdıran ve de korkutan unsur ise, bu hikayenin soyguncuların gözünü açması. Çünkü "Money Train"de saldırıya uğrayan tren bir hayal ürünü değil. Metronun günlük hasılatı hergün bu hattan gidip geliyor ve film, güvenlikle ilgili olarak söylenmesi gerektiğinden fazlasını söyleyerek polisleri kızdırıyor. Üstüne üstlük burada, haydutlar da birer polis olarak çizilmiş.

Biri siyah, biri beyaz. Buna rağmen John (Wesley Snipes) ve Charlie (Woody Harrelson) kardeşler. Ya da en azından kendilerini böyle tanımlıyorlar. Çünkü küçük Charlie geçmişte John'ın ailesi tarafından evlat edinilmiş ve birlikte büyümüşler. New York metrosunun koruma polisleri olarak fazla günışığı görmeyen, ama bunun yerine birçok kaptı-kaçtıcı, suçlu ve psikotik zorbayla karşı karşıya olan kardeşlerin işi zor, aldıkları maaş ise devede kulak kalıyor. Kısacası, şartlar insanı yoldan çıkartacak kadar kötüdür.

Milyonlarca dolar parayla dolu "para treni", New York metrosu boyunca uzun bir yolculuk yapar. Güçlü güvenlik sistemi ve silahlı korumaları sayesinde tren o güne kadar hiç soyulmamıştır. Görevleri treni korumak olan John ve Charlie, bir gün onu soyma hayaline kapılırlar. "John ve Charlie her zaman iyi geçinemezler" diye anlatıyor Woody Harrelson, "Arasıra kavga ederler. Örneğin Charlie, dünya üzerindeki büyük kurumların varlıklarını paylaşmayı düşünür. 'Para Treni'nin parasını çalmayı ister. John sisteme biraz daha saygılıdır. Polis olduklarına inanır, soyguncu değil. Bu, aralarında bazı anlaşmazlıklara yol açar." Harrelson, rolünü biraz üçkağıtçı, biraz hayalperest, biraz da serseri olarak tanımlıyor. "Serseri, onun için hafif bir kelime aslında," diyor oyuncu. "Yaygaracı, ateşli, başı hep kızlarla dertte. Yarışçı, çılgın, vahşi, üçkağıtçı, hırsız. Her zaman ortalığı karıştırıyor. John da kefaletini ödeyip onu kurtarıyor." İki kardeş arasındaki farklılık içinde, John yaşadığı topluluğa karşı sorumlu biri ve iyi bir polis. Filmin başında, John başı dertte birini görür, treni yakalar, vagonlardan birinin önüne geçer. Charlie her zaman John'un gölgesidir. Aslında bu birlikte yaşanması zor bir durumdur.

John ve Charlie yeni bir polisin gelmesiyle maceralarına başlarlar. "Cazip ve bazen de iki kardeşi kışkırtan bir polistir bu" diyor Snipes. "Charlie ondan hoşlanır ama onu elde etmek için en küçük bir şansı bile yoktur. Elbette senaryo gereği beni seçer."

"BELALI TAKIM"DAN "PARA TRENİ"NE

Yeni oyunculardan Jennifer Lopez, Grace Santiago rolü için yüzlerce aday arasından seçilmiş. Grace, ikiliyi tuzağa düşürmek üzere gönderilen geçici New York polisini oynar. İşinde yeni,

hırslı ve birşeyler öğrenmeye hevesli bir polistir. Özellikle de New York'un en iyi transit polisleri olan John ve Charlie'den öğrenmek istediği çok şey vardır. Filmin yönetmeni Joseph Ruben, Grace'in bir sokak polisi olarak çok inandırıcı olması gerektiğini söyleyerek şöyle devam ediyor: "Onun New York'ta yetişmiş sert bir New York polisi olduğuna inanmalıydık. Hepsinden öte, hevesli ve mizah duygusu olan bir kız olmalıydı. Jennifer tam bu role göreydi." Harrelson ise kadın karakter ile ilgili izlenimlerini şöyle dile getiriyor: "Muhteşem, seksi, güzel... Ama bir erkek arkadaşı var. Onun için şovlar yapıyorum. Çünkü Wes'in yakışıklılığı ve düzgün fiziği bende yok. Bu yüzden bir kadının ilgisini çekmek için tuhaf şeyler yapmam gerekiyor. İşe yaramıyor tabii. Gene de bir an için bana baktığını hissediyorum."

Santiago'nun takıma katılması, iki kardeş arasındaki doğal rekabeti artırıyor. "Onu kanatlarının altına alıyorlar ve deneyimlerini paylaşıyorlar. Bu da kardeşler arasındaki rekabeti canandırıyor" diye açıklıyor yapımcı Neil Canton. "İkisi de onun için çekişiyor. Bu, Woody'yi treni soyması yönünde motive ediyor."

John ile Charlie'nin paylaştıkları mizah duygusu, oyuncuların normal yaşamındaki ilişkilerinin bir uzantısı. "Birincisi iyi arkadaşlar, ikincisi zamanlamaları iyi. Enerjikler. Woody çok sevimli ve komik. Ama aynı zamanda tehlikeli de. Wesley çekici ve biraz belirsiz. Aralarında inanılmaz bir akım var" diye belirtiyor yapımcı Jon Peters. "İkisi de çılgın. Az çok kendi karakterleri gibi beyazperde dışında da rekabetçi bir ilişkileri var" diye ekliyor Ruben.

Snipes ile Harrelson ilk kez "Wildcats-Belalı Takım" filminde karşılaşmıştı. Harrelson, "Onu bu filmle mesleğe başlattım. Sonra "White Men Can't Jump" filminde ona kefil oldum. Kötü bir dönemdeydi. "Drop Zone" başarısız oldu. Beş yıl boyunca ne yaptı bilmiyorum. Bir film daha yapıp onu kurtarmalıydım," diyerek şaka yapıyor. Snipes da ona karşılık veriyor; "'Belalı Takım' filminde yakınlaştık. Birbirimize saygı duyduk ve mizah anlayışlarımızı sevdik. Müslüman olması çok ilginç geldi bana. Bu arkadaşlığımızı etkileyibilirdi ama herşey yolunda gitti."

Kardeşlerin filmdeki düşmanı, aynı zamanda patronları olan Donald Patterson (Robert Blake). Patterson'ın treni, bir günde en çok para taşıyan tek tren ve Patterson kendini toplanan paradan sorumlu hissediyor.

"Patterson, asi oldukları için John ve Charlie'ye güvenmiyor. Giysilerini ve konuşmalarını uygun bulmuyor. Patterson'a göre her şey kitabına uygun ve eski günlerdeki gibi olmalı. Bu ikili, eskilerden çok daha kolaycı ve asi. Bu yözden onlara güvenmemek için pek çok gerekçesi var," diyor onu canlandıran Robert Blake. "Para Treni", Blake'in yaklaşık on yıldır rol aldığı ilk film. TV'deki "Baretta" dizisinden tanınan Blake, filmcilerden çok oyuncular için beklenen biriydi. Sözgelimi Harrelson, onun için; "Robert Blake'in Patterson'u canlandırması beni çok heyecanlandırdı. Çok iyi ve güçlü bir oyuncu. Bu filmin lokomotif oyuncularından," sözlerini kullanıyor.

Ruben de aynı fikirde. "Blake, oyuncu ve insan olarak çok canlı biri. Kötü birine ihtiyacımız vardı. İstediğimiz, iki kardeşin ondan nefret ettiğini hemen her sahnede vurgulamaya çalışmak. Blake, bunu yapabilecek nitelikteydi. Çok iyi ve başarılı bir oyuncu."

Peters'a göre, filmi farklı yapan unsurlar hare-

Şeytan Dürtüyor!

Hareket halindeki trenler arasında tehlikeli kovalamaca sahneleri, hırsızlarla ve zorbalarla dövüşmeler... Bütün bunlar, New York metro polisleri John ve Charlie için günlük hayatın bir parçası. İşleri zor, aldıkları ücret ise az. Her 24 saatte bir "Para Treni" yanlarından geçip gidiyor. İçinde milyonlarca dolar var. Şeytan dürtmüyor değil...

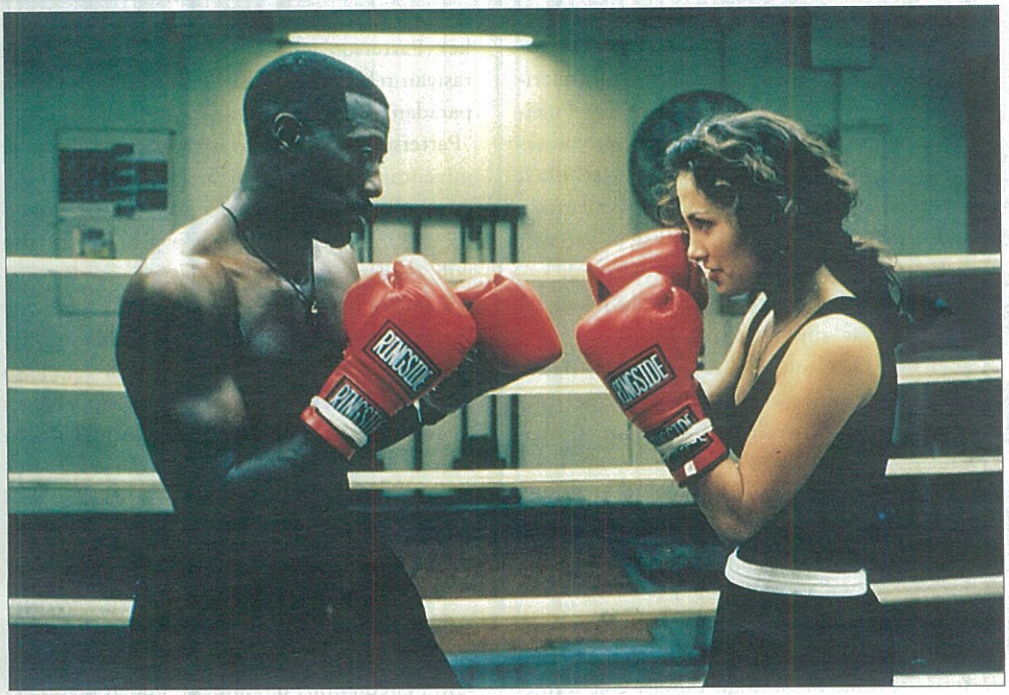

Uyumlu Kalpler

Tam Charlie'ye göre bir melek. Metro polisi, çekici ve sert yumruklu meslektaşı Grace'e aşık olur. Deneyimli polis, meslek hayatında da yenilgilerle başa çıkmak zorunda. Psikopat Torch, korkunç yangınlara yol açmakta ve Charlie'nin patronu da en iyi adamıyla pek anlaşamamakta...

ket ve heyecan. "Grace ve John arasında bir aşk hikayesi yaşanıyor. Ama bu iniş çıkışlara rağmen birbirine eşit kardeşler arasında da bir sevgi var. Filmde bol hareket ve komedi var. Ama aynı zamanda ilişkiler ve sevgi üzerine de birşeyler var."

DEVASA BİR SET

"Para Treni" dokuz haftalık bir çekim süresi içerisinde Manhattan ve çevresinde gerçekleştirilmiş. Yapımcılar, Central Park, Plaza Hotel, The Four Seasons Oteli ve Brooklyn Köprüsü gibi mekanlardan yararlanmış. İç çekimler Brooklyn'de bir cephanelikte sesli olarak gerçekleştirilmiştir.

Peters, "New York, yapmak istediğimiz filmin ritmi ve mekanıydı. Mümkün olduğunca metroda çekim yaptık. Ama burası bazı sahneler için fazla tehlikeliydi. Bu yüzden Los Angeles'ta kendi metromuzu inşa ettik" diye anlatırken, Michael Stricks de New York metro istasyonunda film çekmenin büyük bir gelişim olduğunu belirtiyor. "Zaman, para ve küçücük bir boşluğa büyük bir iş sığdırmak gibi zorluklarınız var. Etrafınızda yüzlerce insanla ve yapım ekibiyle çekim yapmaya çalışmak... Film neredeyse her dakika değişti. Metro 24 saat işliyor. Bir şey değiştirmek istediğimizde önceden bilmek istiyorlar."

Yapımcılar, tehlikeyi en aza indirgemek için eski trenleri kullanmak yerine yenilerini yapmayı tercih etmişler. Raylar üzerinde bir motosiklet yürütmek istiyorlardı. Bu yüzden oyuncuların tren aralarındayken tünellerde bu motorlarla gitmelerini sağlayacak 600 voltluk düşük elektrikli üçüncü trenin varlığı çok önemliydi. Ama kimse bunu göze alamadı. Rayların üzerine düşecek bir çakı, patlamaya neden olabilirdi.

Los Angeles'ta hazırlanan tren yolu, film tarihindeki en uzun tren setiydi. Dört raylı, 900 m uzunluğunda, 7 m yüksekliğinde bir yer. Tüm seti bir baştan bir başa katetmek 12 dakika alıyor. Yapım tasarımcısı Bill Groom, ellerinden geldiğince orijinal metro malzemeleri kullanmaya çalıştıklarını söylüyor. Herşeyi bulmak olası olmadığı için de bazılarını üretmek zorunda kaldıklarını belirtiyor. Metro vagonlarının görevlerini yerine getirmesi için New York'tan, gazlı motorla çalışan vagonlar getirtilmiş. Saatte 40 mil hızla ilerleyen vagonlar gerçekleri kadar iyi çalışıyormuş.

Bir başka önemli konu ise Patterson'ın kumanda odasıydı. "Brooklyn'deki Transit Authority şeflerinin odalarını araştırdık. Büyük kontrol panelleri olan büyük odaları var. Birçok New Yorklu böyle birşeyin varlığına şaşacak, ama öyle" diyor Snipes.

Sinema 100 yaşında.

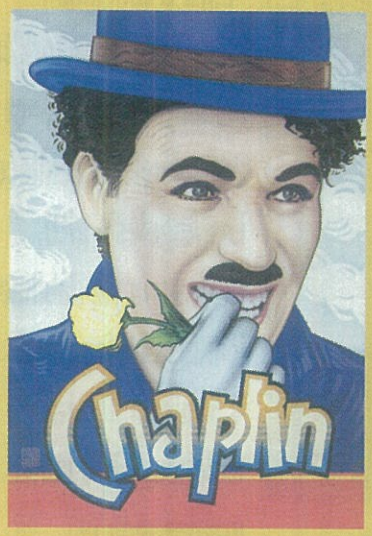

100 yıldır insanlar, ışığa üşüşen pervaneler gibi sinema salonlarını dolduruyor, sinemada gördüğü hayatları kendi hayatlarına aktarıyor, oyunculardan kahramanlar yaratıyor. Sinema salonlarından sokaklara taşan, kimi zaman dünyanın en ünlü orkestralarınca yorumlanan, kimi zaman küçücük bir müzik kutusuna sığan o klasikleşmiş besteleri dudaklarından düşürmüyor. Çünkü, bir tutkudur *sinema.*

Yıldızları, yönetmenleri, senaristleri, stüdyolarıyla dünya içinde bir dünya. Beyaz perdeye yansıyan büyülü bir evren.

Bir hayal, bir düş...

Hayatın yeniden Yorumlanışı...

MED

...Ve bu düşle yaşayan, *hayatı* her gün yeniden *yorumlamayı*, ona her yeni günle yeni bir duygu, farklı bir anlam katmayı *bilen erkekler, Dufy giyerler.*

DUFY

Bir yaşam klasiği

"Para Treni" ekibi, sekiz hafta New York'ta çekim yaptıktan sonra zor sahnelerin çekileceği Los Angeles'a gitti. Çekimlerin yapılabilmesi için inşa edilen tünel, 4,5 milyon dolara malolmuş, 900 metre uzunluğunda ve yedi metre genişliğindeydi.

OYUNCULAR

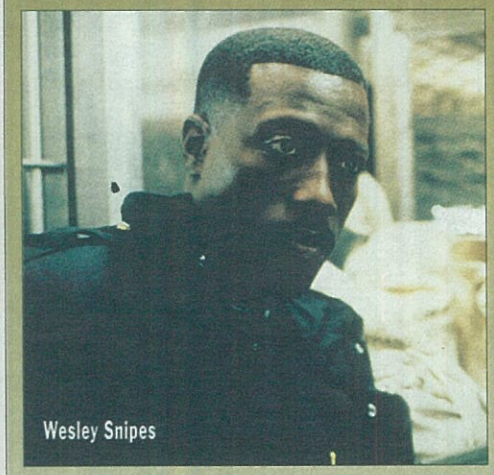
Wesley Snipes

WESLEY SNIPES (JOHN)

1991 yılında çektiği "New Jack City-Zehirli Sokaklar" ve "Jungle Fever" filmlerinden sonra ünlenen Snipes, "The Waterdance", "White Men Can't Jump", "Passenger 57", Sean Connery ile oynadığı "Rising Sun" ve "Demolition Man-Cezalandırıcı" gibi filmlerde rol almıştır. Snipes, son dönemde Robert De Niro ile "The Fan" filmini çekiyor.

ROBERT BLAKE (PATTERSON)

Hemen hemen tüm yaşamını film çevirerek geçiren Blake, "Baretta" adlı TV dizisindeki rolüyle çok geniş kitelerce tanındı. Rol aldığı önemli filmler; "In Cold Blood", "PT 109", "Town Without Pity", "The Greatest Story Ever Told", "The Connection", "Tell Them Willie Boy Is Here", "Corky Electric-Glide In Blue", "Busting Second Hand Hearts" ve "Coast to Coast".

JENNIFER LOPEZ (GRACE SANTIAGO)

New York doğumlu olan Lopez, "Fly Girls" ve "In Living Color" gibi TV dizilerinde rol aldı. Son dönemde Coppola'nın yapımcılığını üstlendiği "My Family" filminde oynadı.

Jennifer Lopez

WOODY HARRELSON (CHARLIE)

8 sene boyunca "Cheers" dizisinde barmen Woody Boyd rolünü canlandırarak Emmy ve Amerikan Komedi ödüllerini kazandı. Oliver Stone'un "Natural Born Killers-Katil Doğanlar", "The Cowboy Way", "White Men Can't Jump", "Indecent Proposal-Ahlaksız Teklif", "Doc Hollywood", "L.A. Story" ve "Wildcats-Belalı Takım" gibi filmlerde rol almıştır.

Woody Harrelson

JOSEPH RUBEN

Meslek yaşamına, 1974 yılında çektiği ve başrolünde John Savage'ın oynadığı "Sister-in-Law" filmiyle başlayan Ruben, "The Good Son", başrollerini Julia Roberts ve Patrick Bergin'in paylaştığı "Sleeping With the Enemy-Yatağımdaki Düşman", başrollerini James Woods ve Robert Downey'nin aldığı "True Believer" ve "Stepfather" gibi filmleri yönetmiştir.

KINETIX
GÖSTER ENERJİNİ
ihtiyacınız olan sey
yalnızca
sevgi
the beatles
Barış'a
bir şans
verin
john lennon
Ve tarihte
bir tek zafer
yoktur ki
aşksız
kazanılmış olsun
sting
Argo

KLİŞE FİLMLERİN YAKIŞIKLI PRENSİ

Ediz Hun

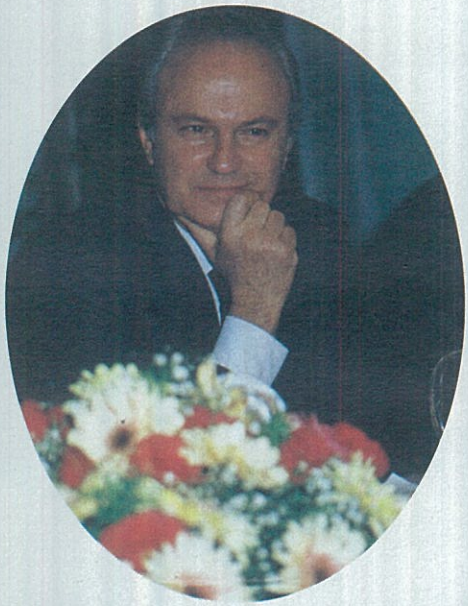

Bir zamanların yürek hoplatan aktörü, günümüzün "yeşil jön"ü Ediz Hun, Ses dergisinin Yeşilçam'a kazandırdığı sayısız oyuncudan biriydi. Onu Türk sinemasının en ağlamaklı melodramlarında, hep romantik ve kırılgan aşık rollerinde izledik. İşte, şimdilerde ağarmış saçları ile arada bir TV'de görünen bu kibar ve temiz yüzlü jönün filmografisinde küçük bir gezinti...

Yeşilçam'ın klişe filmleri ünlüdür. Öğretmenlerine aşık olan kız öğrenciler, -ki bu öğretmenler de genellikle edebiyat ya da müzik öğretmeni olurlar-, zengin fabrikatör kızlarına tutulan fakir erkekler, bakmakla yükümlü olduğu kötürüm yazara aşık olan genç kızlar, istemeden kötü yola düşmüş kadınlar ve onlara aşık olan adamlar, vb.

İşte Ediz Hun da böyle filmlerin aranılan jönüydü bir zamanlar. Mesela deniz subayı üniformasını bir giydi mi genç kızların yürekleri hoplardı. (Aslında onun bu konudaki en büyük rakibi de Kartal Tibet'ti.)

Ediz Hun sinemaya girmeden önce bir süre Almanya'da Würzburg Üniversitesi'ne devam etti. Türkiye'ye döndüğünde de sinemamızın bir dönem oyuncu ihtiyacını büyük ölçüde karşılayan Ses dergisinin açtığı yarışmaya katıldı ve birinci oldu.

Hun, ilk filmini 1963 yılında gerçekleştirir: "Genç Kızlar". Başrolü Türkan Şoray ve Hülya Koçyiğit ile paylaştığı bu filmde, bir kız lisesindeki tüm kızların aşık olduğu genç öğretmeni oynar. Daha ilk filminden başlayarak, ne tür rollerin adamı olduğunu belli eden Ediz Hun, sonraki yıllarda film çevirme hızını da artırır.

Kibar ve dürüst, güzel yüzlü genç tiplemesi onun hep taşımak zorunda olduğu bir yüktü. Bu yüzden, onu başka türden bir rolde seyretmek pek fazla nasip olmamıştır hayranları için. Sayısı 100'e yaklaşan filmleri arasında, deniz subayı olduğu filmler (Allahaısmarladık, Sevda, Kadın Asla Unutmaz, Sonbahar Rüzgarları, vb); zengin bir babanın zengin oğlunu oynadığı filmler (Tehlikeli Adımlar, Çamaşırcı Güzeli, Ayrılsak da Beraberiz, vb) ve cebi yoksul ama gönlü zengin delikanlıyı oynadığı filmler (Aşkım Günahımdır, Yaralı Kalp, Tanrı Misafiri, vb) dikkat çeker. Ayrıca kör bir bestekar (Hayatım Senindir) ve kötürüm kalmış bir pilotu (Mavi Eşarp) bile oy-

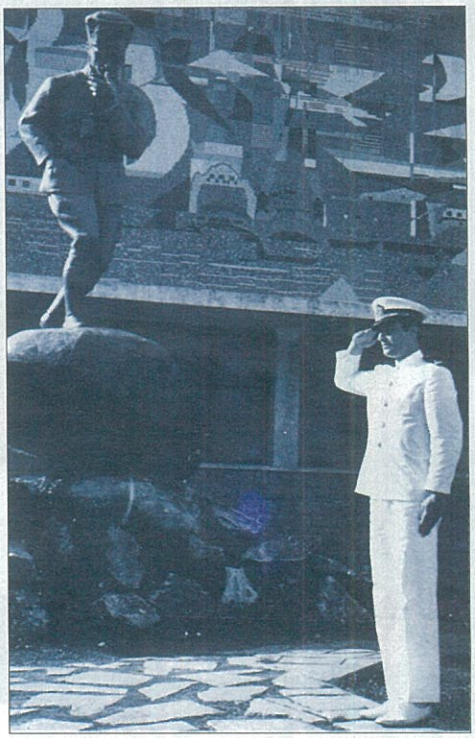

04

EDİZ HUN'UN FİLMLERİNDEN SEÇMELER

1963	Genç Kızlar
1964	Ahtapotun Kolları
	Gençlik Rüzgarı
	Beş Şeker Kız
1965	Son Kuşlar
	Üç Kardeşe Bir Gelin
	Hıçkırık
1966	Beş Fındıkçı Gelin
	Kucaktan Kucağa
	Erkek Severse
1967	Samanyolu
	Sözde Kızlar
	Sinekli Bakkal
	Yaprak Dökümü
1968	Ömrümün Tek Gecesi
	Hicran Gecesi
	Gül ve Şeker
1969	Ateşli Çingene
	Ölmüş Bir Kadının Mektupları
	Gülnaz Sultan
	Sen Bir Meleksin
1970	Ankara Ekspresi
	Kezban Roma'da
	Kader Bağlayınca
	Yuvasız Kuşlar
1971	Bir Genç
	Kızın Romanı
	Ayşecik Bahar Çiçeği
	Bütün Anneler Melektir
	Güllü
1972	Tanrı Misafiri
	Asi Kalpler
	Zehra
1973	Karateci Kız
	Güllü Geliyor Güllü
	Soygun
1974	Garip Kuş
	Gariban
	Yüz Liraya Evlenilmez
1976	Aman Karım Duymasın

Başrollerini Hülya Koçyiğit ve Sadri Alışık ile paylaştığı bu film o zamanlar İzmir Film Şenliği'nde en başarılı 3. film seçilmişti.

Yeşilçam'ın pek çok Amerikan filminden "ilham" aldığı dönemde bir "Yedi Kardeşe Yedi Gelin" uyarlaması.

Bir zamanlar Yeşilçam'ın en sevdiği yazarlardan Esat Mahmut Karakurt'un yazdığı, Filiz Akın'lı melodram türünün en iyi sayılabilecek örneği.

Her ne kadar 2. Dünya Savaşı'na girmemiş olsak da bol ödüllü bir 2. Dünya Savaşı filmimiz var.

Atıf Yılmaz'ın Karadenizli ve de eli maşalı gelini Türkan Şoray, İstanbul'a onu kandıran erkeği Ediz Hun'u vurmak için gelir ve de ortaya daha sonra çokça kullanılacak olan bir klişe çıkar.

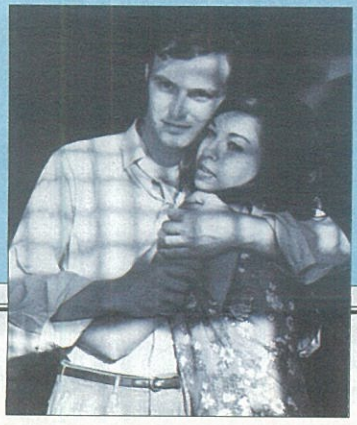

namışlığı bulunmaktadır.

13 yıllık sinema hayatı boyunca Ediz Hun'u macera filmi namına sadece birkaç tane savaş kahramanlığı filminde seyretmişizdir. Bunlar dışında o hep romantik, kırılgan ve de aşık gençleri oynadı. En çok da bu dönem melodram filmlerinin gözde yönetmeni Mehmet Dinler ile çalıştı. Ayrıca Hülya Koçyiğit ve Filiz Akın'la birer ikili oluşturacak kadar da çok filmde başrolü paylaştı. (Özellikle Hülya Koçyiğit ile çektiği filmlerin sayısı 20'yi geçer).

1965'de çektiği "Hıçkırık" ile Kerime Nadir uyarlamalarının aranan oyuncusu haline gelen Ediz Hun, 1967 yılında bir Kerime Nadir uyarlamasında daha kendini gösterir: "Samanyolu". Böylece "Hıçkırık" ve akraba çocukları olan iki gencin hüzünlü aşk hikayesini anlatan "Samanyolu" ile Ediz Hun, Türk sinemasının en klasik iki ağlamaklı melodramında başrol oynamış oluyordu. Aslında 1967 onun sinemadaki en verimli yılıydı. Çünkü aynı yıl 3 önemli edebiyat uyarlamasında daha kendinden sözettirmişti. "Sinekli Bakkal" (Halide Edip Adıvar), "Sözde Kızlar" (Peyami Safa) ve "Yaprak Dökümü" (Reşat Nuri Güntekin). Ediz Hun 1970 yılına kadar filmlerinde bilinen çizgisine devam eder: Deniz subayı olur, yazar olur, özellikle Hülya Koçyiğit ve Filiz Akın'la da film çevirmeye devam eder. Metin Erksan yönetiminde Türkan Şoray'la yerli "Paprika Ateşli Çingene"de oynar. Robert Wise imzalı ünlü müzikal "Neşeli Günler"in Türk adaptasyonunda görünür. 1970 yılında ise bir yıl sonraki Antalya Film Festivali'nin galip filminde baş erkek oyuncu olarak görürüz onu: "Ankara Ekspresi". Film, Antalya'dan "en iyi film", "en iyi senaryo", "en iyi kamera", "en iyi kadın oyuncu" ödülleriyle döner. Alman bir kadın casusun aşık olduğu bir Türk casusunu oynadığı bu film, onun en başarılı çalışmalarından biridir. Ama sonraki yıllarda Atıf Yılmaz'ın "Güllü" filmleri ve birkaç Filiz Akın'lı film dışındaki yapımları pek iş yapmaz Ediz Hun'un. Böylece 1976'da son filmini çeker ve Norveç'e gidip biyoloji ve çevre kirliliği öğrenimi görür. 1981'de Türkiye'ye döndüğünde ise Hun'un matbaacılık yapmaya başladığını görürüz. Bir ara TRT'nin "Acımak" adlı klasik dizisinde çok başarılı bir oyunculuk örneğiyle çıkar karşımıza. Sonra gene kaybolur. Artık romantik çocuk kendini çevreciliğe adamış ve her zaman oynadığı insancıl karakteri, perde dışına, gerçek hayata taşımıştır. Yıllar sonra onu Show TV'nin "Gökkuşağı" adlı dizisinde seyrettiğimizde de pek değişmediğini, saçları artık bembeyaz olsa da onun hâlâ temiz yüzlü ve dürüst adam Ediz Hun olarak kaldığını anlarız.

BURAK GÖRAL

FİLM İSİMLERİYLE EDİZ HUN:

Mualla (1964)
Gecelerin Kadını (1964)
Bir İçim Su (1964)
Sen Bir Meleksin (1969)
Hayatım Senindir (1971)
Seni Sevmek Kaderim (1971)
Tatlı Meleğim (1970)
Aşkımla Oynama (1973)
Yüz Liraya Evlenilmez (1974)
Yarın Ağlayacağım (1971)
Ağlıyorum (1973)
Gözyaşlarım (1968)
Yağmur (1971)
Ömrümce Ağladım (1967)
Kaderim Ağlamak mı? (1967)
Ayrılsak da Beraberiz (1967)
Seven Kadın Unutmaz (1965)
Kadın Asla Unutmaz (1968)
Affet Sevgilim (1966)
Aşkım Günahımdır (1967)
Elveda Sevgilim (1965)

Not: Film İsimleri Agah Özgüç'ün Türk Filmleri Sözlüğü'nden derlenmiştir.

Manidar bir Yeşilçam sahnesi. Temiz jön Ediz Hun, "hassas" liseli kız Hülya Koçyiğit'le

Tam beklediğiniz gibi.
Genç, kültürlü, farklı.
Bakış açısı geniş.
Görsel yapısı aydınlık,
batılı... İşte, Yeni Yüzyıl.
Sizin yeni
gazeteniz.
Her gün(*)
keyifle okuyacaksınız.

(*) Pazar günleri, Cafe Pazar ekiyle birlikte.

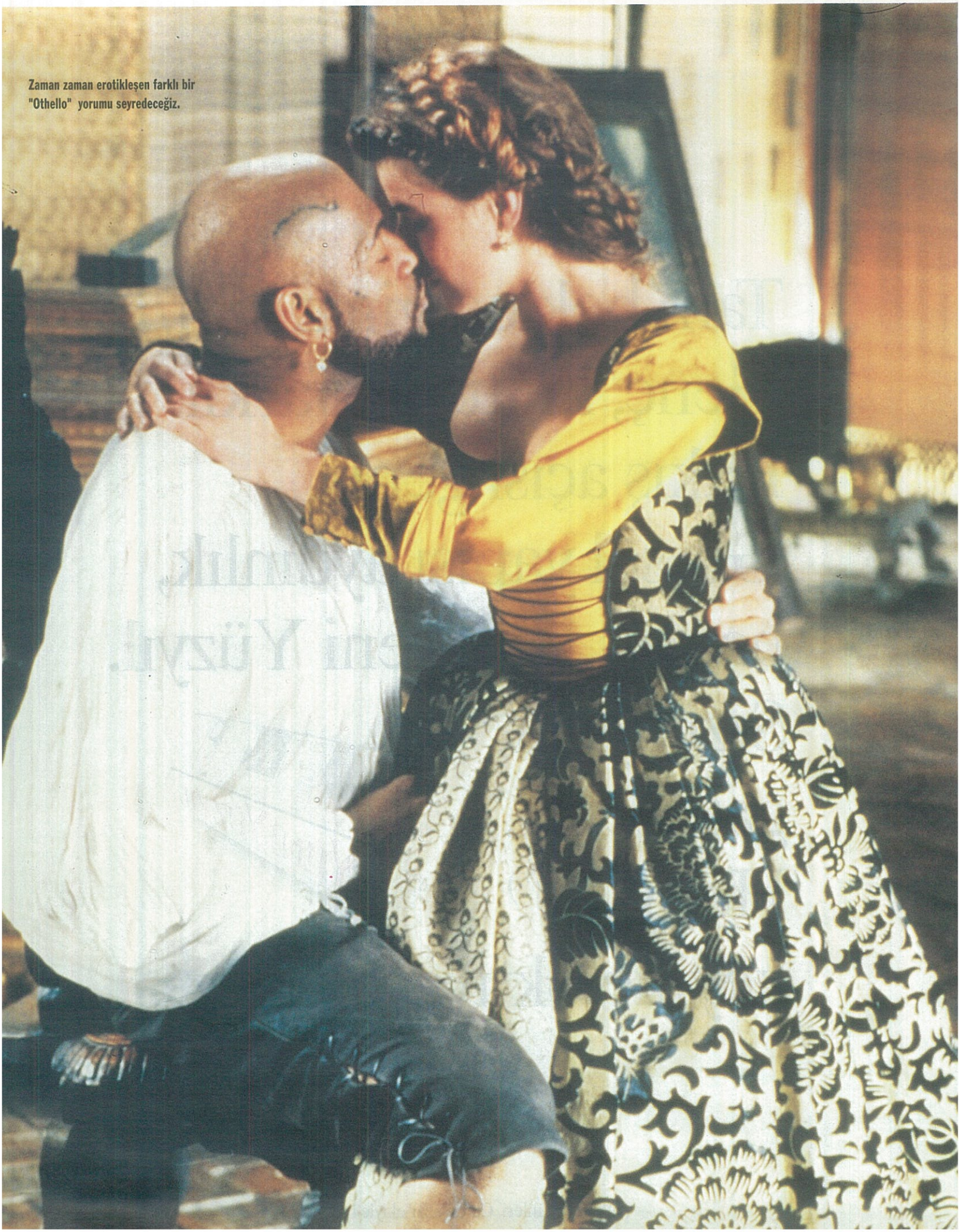

Zaman zaman erotikleşen farklı bir "Othello" yorumu seyredeceğiz.

400 YIL ÖNCESİNDEN GELEN "SENARYO" YAZARI

Shakespeare hala popüler

Shakespeare furyası son altı yılda yeniden ivme kazandı. Yapımcılar önlerine yeni bir Shakespeare projesi geldiğinde dudak bükemiyorlar. Üstad çok kazandırmıyor belki, ama zarar ettiği de pek görülmüyor. Ayrıca, en ünlü en pahalı yıldızlar bile üstadın adını duyunca amatör bir hevese kapılıyorlar. Seyirciler de ondan memnun. Çünkü hikayeleri ve karakterleri, ne kadar değiştirilirse değiştirilsinler sapasağlam zamana meydan okuyorlar. İşte sinemada Shakespeare uyarlamaları arasında bir gezinti. Dünden bugüne... Olivier'den Branagh'a, Hollywood'dan Japonya'ya kadar...

Doksanların proje aşamasındaki filmleri arasında iki de "Hamlet" uyarlaması vardı. Bunlardan biri, rüşvetçi bir memura yardım için hassas burnuyla uyuşturucuların yerini bulan ve sonunda Güney Californialı bir çift tarafından sahiplenilen harika bir domuzla ilgiliydi. Diğeri ise, üvey babasının evinde verdiği akşam yemeğini kan gölüne çevirerek mahveden nevrotik bir öğrenciyle... Önceleri kesinlikle çekilecek gibi görünen domuzlu Shakespeare projesi suya düştü ama nevrotik öğrenciyle ilgili olan ikincisinin çekimlerine geçtiğimiz Ocak ayında başlandı. Kenneth Branagh'ın yönettiği film, bir avuç eski-yeni Hollywood yıldızını da biraraya getiriyor. Öğrenci rolünde Kenneth Branagh, annesinde Julie Christie, üvey babada ise Derek Jacobi var. Daha bitmedi. Marcellus'ta Jack Lemmon, Osric'te Robin Williams, mezarcılardan birinde Billy Crystal ve oyuncu kral rolünde ise Charlton Heston arzı endam edecekler. Branagh'ın "Hamlet"i, sadece bu kadrosuyla bile, uluslararası film piyasasında iyi iş yapmayı vaat ediyor.

Sadece bu son gelişmeler değil, yüz yıllık sinema sanatının geçmişi, Shakespeare'in hala en popüler senaryo yazarlarından biri olduğu gerçeğinin kanıtlarıyla dolu.

Gerçi üstad, box-office'de hiçbir zaman bir "Toy Story" ya da bir "Seven" filminin başarısına ulaşamıyor ama hala seyirci topluyor. Ayrıca Shakespeare'in önemli bir avantajı var: Kendisini temsil eden ve yasal haklarını takip eden bir ajansı, dolayısıyla telif sorunu diye bir şey yok.

Şu sıralar, başrollerini Helena Bonham Carter ve Richard E. Grant'in paylaştıkları, Trevor Nunn yönetmenliğindeki "Onikinci Gece"nin yanısıra, kimi gösterimde, kimi prodüksiyon aşamasında olmak üzere on kadar Shakespeare projesi dolanıyor ortalıkta.

Gösterimdeki Shakespeare uyarlamalarından biri, bizde de Nisan ayında gösterime gireceği açıklanan başrollerini Laurence Fishburne ve Kenneth Branagh'ın paylaştıkları Oliver Parker'ın "Othello"su. Film her zaman olduğu gibi uyarlamayla ilgili muhtelif tartışmaları da beraberinde getirdi. Çünkü Parker, "Othello"yu "Othello" yapan monolog ve cümlelerin çoğunu metinden çıkarmış ama önemli bir "ilk"e de imza atmıştı. Evet bu, zenci rolünün siya-

Shakespeare hala popüler

ha boyanmış bir beyaza verilmediği ilk büyük prodüksiyon.
Bir başka Shakespeare uyarlaması da Richard Loncraine'in "Richard III"ü. Kambur rolündeki Ian McKellen'in yanısıra Maggie Smith, Nigel Hawthorne, Annette Bening ve Robert Downey Jr. da oyuncu kadrosunda yer alıyor. Bir de yeni "Romeo ve Juliet" var: Baz Luhrmann yönetmenliğinde Meksika'nın değişik yerlerinde çekimi süren bu romantik trajedinin başrollerini bebek yüzlü yıldızlar Leonardo Di Caprio ve Claire Danes paylaşıyorlar. Filmin diyalogları 50 ile 70'li yılların tuhaf bir karışımı olan ve daha çok Mexico City'ye benzeyen bir Amerika'da yaşayan karakterler arasında geçecek. Aslında Luhrmann'ın güncelleştirdiği senaryo Bard'ın orijinal metninden o kadar uzak ki, kimsenin aradaki bağlantıyı anlamayacağından korkan yönetmen, filme "William Shakespeare's Romeo and Juliet" (William Shakespeare'in Romeo ve Juliet'i) adını koymuş.
90'larda yeniden hız kazanan bu yeni Shakespeare furyasının sorumlusu birçoklarına göre Kenneth Branagh. Çünkü o Shakespeare'in hala para getirdiğini ispat etti. 1989 tarihli "Hamlet" ve 1993 tarihli "Much Ado About Nothing", gişelerde bütçelerinin birkaç misli para toplayınca, stüdyolar klasiklere dönmeye başladı.
Shakespeare gerçekten de güvenli bir yatırım. Bir kere, kullanılacak metnin iyi olup olmaması diye bir tartışmaya kimse girmiyor. Ortada 400 yüz yıldır denenen ve klasik kabul edilen metinler var. Ayrıca tecrübeyle sabit: Uyarlamalar iyi sonuç veriyor. Belki de sadece Joe Eszterhas bir Shakespeare eserini mahvetmeyi başarabilir. Şaka bir yana, Shakespeare'in oyunları hala, değeri ölçülemez bir kültürel prestije sahip. Üstelik Shakespeare'in kelimeleriyle konuşma şansı, çok para kazanan ve gereğinden fazla ilgi gören film yıldızlarının kendilerini daha iyi hissetmelerini de sağlıyor. Bir Shakespeare uyarlamasında oynamak ünlü starları bir anda havaya sokabiliyor. Mel Gibson'ın Zeffirelli'nin "Hamlet"inde oynamayı nasıl büyük bir hevesle kabul ettiği hala hatırlarda.... Birçoğu, Mel Gibson gibi işin içinde Shakespeare olunca genellikle fazla para istemiyorlar.
Bu da, Shakespeare'in görece daha küçük paralara çekilebilmesi anlamına geliyor. Paramount'un son prodüksiyonu "Sabrina" 50 milyon dolara mal olmuştu. Buna karşılık, "Romeo ve Juliet", sadece 20 milyon dolara tamamlandı. Parker'ın "Othello"su ise, 11 milyon dolar gibi çok daha dar bir bütçe ile çekildi. Üstelik kimse Shakespeare'den bir Spielberg filminin başarısını beklemiyor. Kaldı ki, bütçeler yeterince sıkı tutulursa sonuçta pek bir şey kaybedilmemiş oluyor.
Bir de, içinde yaşadığımız "dönemin ruhunu" yakalama ve yakalamaya çalışırken Shakespeare'in metniyle serbestçe oynama meselesi var. En son çekilen dört Shakespeare uyarlamasının tümünde de karakterler genellikle umutsuzluktan kıvranıyorlardı. Branagh'ın tabiriyle "Bu oyun, yaşam sürecini özetliyor." Branagh, "Hamlet"i kastediyordu ama pekala Othello ya da Romeo ve Juliet'in mahvolmuş, ölü aşklarından olduğu kadar "Richard III"ün çıldırtıcı bir felaketle biten sonundan da bahsediyor olabilirdi. Bu arada, Baz Luhrman da kendi "Romeo ve Juliet"i üzerine benzer şeyler söylüyor: "İntihar, cinayet, uyuşturucu, sefahat, günah, homoseksüellik, kadın kıyafeti giymiş erkekler, düşman aileler, gençlik aşkı ve tabii ki muhteşem diyaloglar."
Dönemin nasıl bir ruhu olursa olsun, Shakespeare, tıpkı bir zamanlar kendisinin yaptığı gibi, yaratıcı sinemacılara orijinal metin üzerinde oynama olanağını sunuyor. Aslında, sinemaya uyarlanacak bu oyunların yeniden yorumlanması çok daha önceleri başlamıştı. Örneğin, büyük İngiliz oyuncusu Herbert Beerbohm Tree'nin rol aldığı, ilk Shakespeare uyarlaması sayılabilecek 1899 tarihli "King John"da, John'un bir ağacın altında Magna Carta'yı imzaladığı unutulmaz sahne... Shakespeare, güzel bir tabloya benzeyen bu sahneyi asla oyununa dahil etmeyi düşünmemişti ama seyirci, yine de sevdi bu sahneyi ve kimin yazmış olduğunu fazla umursamadı. O günden bu güne, yaklaşık yüz yıldır Shakespeare filmleri çekiliyor ama kimse, hatta Laurence Olivier bile metne sadık kalma konusunda pek ısrarlı değil. Sadece Kenneth Branagh, "Hamlet"te sadakat konusunda aşırı ileri gitmeyi denemişti.
Sinemacılar çoğunlukla oyunları çılgınca buduyorlar. Parker, "Othello"da bunu yaptı. Locraine'in "Richard III"ü ise yaklaşık 100 dakika uzunluğunda, yani 1955 tarihli Olivier versiyonundan neredeyse bir saat kısa. Onun da ilk on dakikası, oyunun ilk sözcüğü sarfedilmeden geçiyor. Sesli filmin bulunmasından önceki "Bir Kış Masalı", "Onikinci Gece", "Hırçın Kız", "Venedik Taciri", "Romeo and Juliet", "Macbeth", "Richard III" ve "Othello" gibi sesiz sinema prodüksiyonlarında ne kadar az diyalog kullanıldığını söylemeye gerek yok. Ayrıca bunların birçoğunda, örneğin "King John"da Shakespeare'in aklının ucundan bile geçmeyen sahneler vardı.
Bu ipini koparmış uyarlama salgını, Shakespeare'in sözlerinin çoğunu atıp başka bir sürü şeye yer veren yeni "Richard III"le devam ediyor. Filmde, yaşasaydı üstadın gözlerini faltaşı gibi açtıracak, bir de oral seks sahnesi var. Bu sahnede, bileği karyola direğine bağlıyken kamera ideal bir soft-porno açısıyla dikey olarak Robert Downey Jr.'ın vücudunda geziniyor. Kısaca, saf Shakespeare yanlıları, gözlerini kaçırmak zorunda kalabilirler ama bir İngiliz eleştirmenin de söylediği gibi "Downey hiçbir zaman bu sahnedeki kadar çekici görünmemişti."
Aşağıda en bilinen diğer Shakespeare uyarlamaları arasında üstadın dehasına ulaşmayı başaranları ve hala hayatta olsaydı avukatlarına başvurmasına neden olacak türden olanları bulacaksınız ama her şeye rağmen en yetenekli ellerde bile dünyanın bu en büyük oyun yazarının hakkı verilemez. En iyi niyetli yönetmen bile, onu kendi haline bırakmayarak Shakespeare'e zarar verebilir.

Zeffirelli'nin "Hamlet"i

HAMLET

İtalyan yönetmen Franco Zeffirelli, başrolünü Mel Gibson'ın üstlendiği 1990 tarihli "Hamlet"te, açılış sahnesini yeniden yazdı ve Gertrude rolündeki Glenn Close'u feryatlar içinde öldürülen kralın tabutu üzerine dövündürdü. Sonra da, Gertrude'un, ölen kocasının erkek kardeşiyle evlenirken yaşadığı çoşkuyu öylesine abarttı ki, olay anlamsız boyutlara ulaştı. Evet, Hamlet'in, annesinin amcasıyla

yaptığı acele evlilikten rahatsızlık duyduğu doğrudur fakat Zeffirelli'nin üstadı daha iyi yorumlamak yönündeki çabası Gertrude'u beyinsizlik noktasına getirir. Gertrude, tıpkı erkek arkadaşı tarafından terkedilen liseli bir kız gibi, yaşadığı dramatik acıdan evliliğin mutluluğuna çok çabuk geçer.

Laurence Olivier'nin 1948 tarihli "Hamlet"i kesinlikle daha iyidir. "Mad Max" ve "Lethal Weapon" filmlerindeki rollerinde yeterli bulunabilecek olan Gibson "Hamlet"te biraz ahmakça bir görüntü sergiler. Olivier, tartışma götürmeyecek biçimde Gibson'dan daha zeki bir oyuncu olduğu gibi, Zeffirelli'den de daha yetenekli bir yönetmendir. Freudiyen yorumu, savaş sonrası psikanalitik saplantı dönemine bağlanabilir. Ama sinirleri zayıf olan Hamlet'in ödipal sorunlarını olağanüstü zekice ve incelikle anlatır. Ayrıca, seyirciyi merdivenlerden çıkarıp Elsinore'un arkasında durduğu korkuluklara götüren uzun ve döngüsel kamera hareketleri, ancak Olivier'nin sesiyle bu kadar etkileyici olan Shakespeare'in o ünlü "Olmak ve olmamak" dizelerine müthiş bir giriş olur.

Bu arada, Metin Erksan'ın "Kadın Hamlet"ini de anmakta fayda var. Erksan'ın hayranlarını bile ikiye bölen bu garip uyarlama, dünya sinemasındaki Hamlet uyarlamaları arasında müstesna bir yere sahip.

Welles'in "Macbeth"i

MACBETH

"Hamlet" gibi "Macbeth" de karakter psikolojisine verdiği ağırlık nedeniyle 20. yüzyıl sinemacılarının doğal seçimi oldu. Orson Welles ve Roman Polanski, bu İskoç oyununu başarıyla beyazperdeye uyarladılar. Welles'in versiyonu, karanlık ve mahzundu; Polanski'ninki ise korkunç derecede şiddetli. Ama her iki film de, oyunun temasını ince bir anlayış ve gözalıcı bir görsellikle ifade ediyordu. Welles, Hollywood stüdyolarından Republic Pictures'a finanse ettirdiği filmini 1947 yılında üç hafta içinde 15.000 dolara çekerek Shakespeare uyarlamalarının genellikle orta karar olan bütçesini oldukça arttırdı. Setler, yeraltındaki mağaraların adi ve zavallı taklitleriydi. Welles'e göre film deneyseldi: "Büyük bir oyunun kabaca çizilmiş taslağı." Eleştirmenler bundan hiç hoşlanmadılar ve film, Viyana Film Festivali'nden çekilerek Welles'in uzun süre unutamadığı bir fiyasko oldu.

Polanski'nin 1971 tarihli "Macbeth"i de eleştirmenleri memnun etmedi ama bu filmin bir avantajı, Macbeth çifini yatağa sokmasıydı. Francesca Annis, Lady Macbeth'in çıldırdığı sahnede çıplaktır. Yönetmenin, karısı Sharon Tate'in aniden öldürülmesinden sonra çek-

Polanski'nin "Macbeth"i

tiği bu ilk film, yoğun ve aslında hayli doğru bir şiddet içerir. Polanski, oyunu doğru anlamıştır ve tutku, kader, şiddet ve dehşet temalarını perdeye aktarırken hiçbir kelimeyi kırpmaz.

Ne tuhaftır ki, şairin kullandığı kelimeleri çıkaran, hikayeyi yeniden yazan ve olayları orijinal kaynakla hiçbir ilgisi olmayan dönemlere ve kültürlere kaydıran bazı filmler, bugün en iyi Shakespeare uyarlamaları arasında sayılıyor. Sözgelimi, Akira Kurosawa'nın "Macbeth"ten yola çıkarak yaptığı "Kanlı Taht" ve yine Kurosawa'nın "King Lear"dan yola çıkarak çektiği "Ran"... Bu iki film, Shakespeare'in dehasının "dili kullanış biçimi"ne dayandığı fikrini yalanlıyor. İkisi de oyunların hikayesine sadık ama hiçbirinde o şatafatlı, abartılı kelimeler yok. Kurosawa'nın Lady Macbeth'i çok az konuşur ve hareket eder ama yine de sinema tarihinin gelmiş geçmiş en çılgın eşlerinden biridir. Filmdeki Macbeth figürü, (Washizu rolündeki Toshiro Mifune) hikayeye Welles ve Polanski'de bulunmayan cazip bir aksiyon-macera canlılığı getirir.

OTHELLO

"Macbeth"in aldığı tepkilerle yaralanan Welles, hiçbir zaman bir kendine güven sorunu yaşamadığından 1951 yılında "Othello"yu çekmeye girişti. Bu filmi çekmek dört yılını aldı. Welles de kendi filmi için bir açılış sahnesi yazdı ama onunki aptalca değildi. "Othello", oyunun doğasındaki kaderciliği daha da arttıran çekimlerle başlar. Lanetlenen Iago, bir sandığın içinde yukarı çekilirken Moor'un cesedi tabutun üzerine koyulmak üzere kaldırılır. Ayrıca Welles'in "Othello"sunda Michael MacLiammoir kişiliğindeki Iago, bugüne kadar filme alınmış en iğrenç Iago'dur. Öyle ki, insan ister istemez ondan yana olmaya başlar.

HENRY V

Asla Shakespeare'in en iyi eserlerinden biri olduğu söylenemeyecek olan "V. Henry", tarihi bir oyundan çok, bir savaş filmi haline geldiği filmlerde görsel olarak daha etkileyici. Pıhtılaşan kanı yakın plan gördüğünüzde "V. Henry" daha heyecan verici oluyor. Dayak yiyen, deşilen adamları seyretmek dururken İngiliz monarşisinin bi-

Shakespeare hala popüler

linmeyen yönlerinden ve yabancı topraklar üzerindeki iddialarından kime ne? "V. Henry" Olivier'nin ilk Shakespeare uyarlamasıydı ve II. Dünya Savaşı sırasında yönetmen, bu filmi İngiliz vatanseverliğinin hizmetine sundu. Filmdeki tek savaş sahnesi bile komiktir -Pistol ve Monsieur le Fer, Agincourt çarpışmasında, aptallıkta birbirlerini geçerler. Olivier'ın çözümü, tüm Fransız sarayındakileri maskaraya çevirmektir. Bu, kendi ülkesinin insanları için büyük moral olurken, Fransız Direniş hareketinin gözünde başarısız bulunacak bir stratejiydi.

Olivier'nin "Henry V"i

Olivier, "V. Henry"nin gücünün, Henry'nin yayılmacı politikalarını gerekçelendirmesine değil, destansı Ortaçağ savaş sahneleri ve Technicolor'un parlak renkleriyle ifade ettiği katıksız İngiliz şovenizminden duyulan hazza dayandığına inandı. Henry'nin, Harfleur'de, Fransa'ya saldıran İngiliz askerleriyle ilgili yaptığı konuşma, Olivier'in güzel söyleyişi sayesinde Nazi'lere karşı ayaklandırıcı bir çağrı olmakla kalmamış, aynı zamanda diğer milletleri ezdiklerinde İngilizlerin duyacağı memnuniyetle ilgili sonu gelmeyen bir düş olmuştur.

Kenneth Branagh, 1989 yılında yönetmenliğini ve başrolünü üstlendiği "V. Henry"yi çekerken Margaret Thatcher tarafından yönetilme "lüksünü" yaşıyordu. Hırslı bir yönetmen olan Branagh'ın gözünde, bu film Olivier'nin klasiğine bir meydan okumadır. 80'li yılların sonlarında Branagh öyle bir kültürel pozisyondaydı ki, karanlık ve belirsiz bir ışık altında süren savaşta, Henri'nin İngiltere'sini dünyanın geri kalanına karşı konumlandırmak işine yaradı. Olivier'nin muhteşem filmi bugünlerde, öğrenci gösterimlerinde pek ilgi görmüyor. Oysa, Branagh'ın filmindeki insan kırımı ve asabi kişisel tarzı çok daha gözde. Branagh da Olivier gibi kamerayı nasıl kullanacağını biliyor. Yönetmen olarak beğenisi, dehası kadar ince. Agincourt savaşının sonundaki inanılmaz uzun kamera kaydırması meslek yaşamının gururu oldu. Sersemlemiş askerler, ölü bedenler, kocalarının cesedini arayan Fransız kadınları, kan, çamur ve parçalanmış silahlar... Muzaffer Henry, kucağında bir cesetle savaş alanından geçerken bütün bunlar koreografik bir görkemle perdeden geçerler.

Much Ado About Nothing

KOMEDİLER

Branagh, "V. Henry"nin başarısı üzerine 1993 yılında çektiği ikinci Shakespeare uyarlaması "Much Ado About Nothing"de, Benedick rolünü alarak Beatrice rolündeki Emma Thompson ile başrolleri paylaştı. Neşeli ve görkemli bir film olan "Much Ado", bugüne kadar çekilen filmler arasında Shakespeare'in nükteli aşklarını en iyi ortaya koyan film. Branagh bir kez daha kelimelere ve görüntüye eşdeğerde önem veriyor. Görsel olarak son dans, ona neden olan romantik olay kadar heyecan vericidir. Kamera bu kutlamaya eşlik eden bir neşeyle çevrelerinde dolaşır. Bazı eleştirmenlere göre, Branagh'ın pek hoşuna gitmese de, "Much Ado" kendisinin en iyi Shakespeare uyarlamasıydı.

Shakespeare'in komedileri sinemacılara pek çekici gelmedi. Örneğin, 1935 yılında Warner Bros yapımcılığında ve Max Reinhardt ve William Dieterle'nin iyi niyetli fakat amacına ulaşmayan ortak yönetmenliklerindeki "Bir Yaz Gecesi Rüyası", pek de parlak değildi. Dönemin Hollywood'u oyundaki sihirli ormana girmişti: Bottom rolünde Jimmy Cagney, Hermia rolünde Olivia de Havilland, Lysander rolünde Dick Powell, Puck rolünde Mickey Rooney vardı. Film beğenilmedi. Tatsız tuzsuz bir şeydi.

Franco Zeffirelli'nin, bir "kitsch"ten daha iyi olsa da, fazla bir önemi olmayan 1967 yapımı filmi "Hırçın Kız"ın başrolünde Elizabeth Taylor ve Richard Burton vardı. Film çoşku bakımından esaslıydı ama ironiden rahatsız edici derecede yoksundu. Şu sloganın

bugün neden olacağı gümbürtüyü bir düşünün: "Elinin tersiyle sevgilisine vurmuş her erkeğe ve bunu hakeden her kadına bir film!" Katharina'yı canlandıran Taylor sinirli ve titiz bir sinema oyuncusu, Shakespeare eğitiminden emin olan Burton ise çok daha rahattı.

Zeffirelli'nin güzel aşıkları

ROMEO AND JULIET

Franco Zeffirelli, "Hırçın Kız"dan sonra, Shakespeare'in en önemli eserlerinden olan son uyarlaması "Romeo ve Juliet"i 60'lı yıllarda geçen bir aşk hikayesine dönüştürdü. Bir zamanlar insana hoş gelen "A Time For Us" adlı şarkının söylendiği sahne dışında, prodüksiyonun hala muhteşem olduğu söylenebilir. Zeffirelli genellikle klasiklere abartılı bir saygı gösteriyor. Fakat bu kez, "Romeo ve Juliet"te, malzemenin özünde varolan çocuk cinselliğinin üzerinde durmuş ve Shakespeare uyarlamalarındaki genel alışkanlığın aksine, bilinen ve dolayısıyla yaşlı olan oyuncular yerine dönemin tanınmamış en seksi iki gencini kullanmıştı. O güne kadar zorla sürüklenerek Shakespeare seyrettirilen 60'lı yılların liselileri, kendilerini faltaşı gibi gözlerle, ağızlarının suyu akarak hayran hayran Olivia Hussey'nin muhteşem göğüslerini ve Leonard Whiting'in küçük yuvarlak poposunu seyrederken buldular. İngiliz edebiyatı, bugüne kadar asla bu kadar güzel görünmemişti. Shakespeare'in romantik dili, genç yıldızların gözalıcı fiziklerinin yanında ikinci planda kalıyordu belki ama Zefirelli bunu kesinlikle başarıyordu. Eğer Leonardo DiCaprio ve Claire Danes, Whiting ve Hussey'le rekabete girmeyi düşünüyorlarsa -gerçi DiCaprio'nun Romeo'su spor araba kullanıyor ve güneş gözlüğü takıyor- ikisinin de en kısa zamanda estetik yaptırmaları yerinde olur.

KRAL LEAR

Shakespeare'in bütün oyunları içinde sinemacılar için en büyük cesareti gerektiren oyun "Kral Lear"dir. Peter Brook'un 1970 tarihli "Lear"i, Shakespeare'i beklenmedik biçimde sinemasal olarak perdeye aktarışı anlamında bir ilk oldu. Anlamlı sessizlikleri kullanışında önemli ölçüde yaratıcılık vardı. Fakat asıl mesele, filmin en sabırlı izleyicilere bile sıkıcı gelmesiydi. Paul Scofield da iyi bir "Kral Lear" uyarlaması yaptı. Bir keresinde, filmin ve karakterlerin, "düşüncelerini daha önce hiç bulunmadıkları yerlere götürdüğünü" söylemişti. Eğer bu, sizin için yeterli değilse o zaman, kötü kızlardan birinin kafasını taşa vurup öldüğü sahneye kadar beklemeniz gerekecek.

Kozintsev'in "Kral Lear"i

1964 yılında bir "Hamlet" çeken Sovyet yönetmen Grigori Kozintsev 1970 yılında da bir "Lear" çekti. O da yeterince iç karartıcı, son derece zekice ve çok çok uzundu. Jean-Luc Godard'ın 1987 tarihli "Kral Lear"i ile karşılaştırılacak olursa sıkıcı olmak için fazlasıyla çılgındı ama yine de izlemesi pek kolay değildi. Kral ile kızı arasındaki ilişkiye dayalı olan öykü Cordelia (Molly Ringwald), emekli bir mafya babası "Don Learo" (Burgess Meredith) ve kafasında Norman Mailer ve Woody Allen'a özgü telefon kablolarından yapılmış bir peruk bulunan Godard'a, (Mr. Alien) indirgenmişti. Dolayısıyla, Shakespeare hayranları, Godard'ın "Lear" uyarlamasını asla "izlenmesi tavsiye edilenler listesi"ne dahil etmediler.

Kurosawa'nın "Ran"i de ondan pek farklı değil. Uyarlama olduğu-

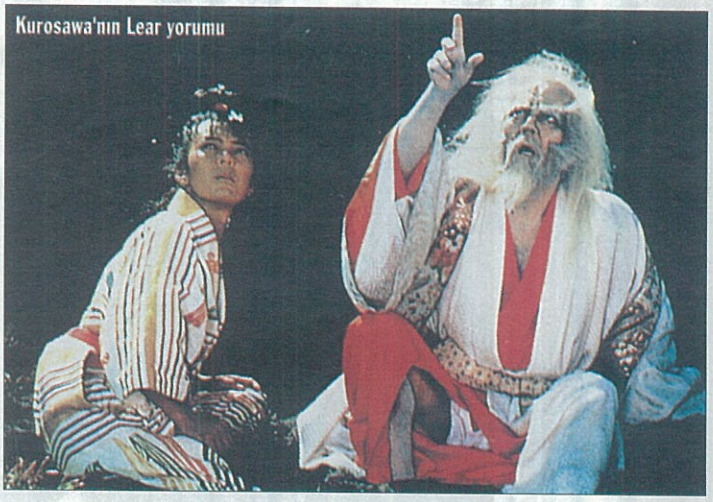
Kurosawa'nın Lear yorumu

nun anlaşılmasını sağlayacak kadar Shakespeare içerse de, kendi temaları ve yöntemleriyle bütünüyle ve organik olarak kendine özgü bir sanat eseri. 1985 yapımı "Ran"de, çaresizlik ve felaket düzeyinde şiddet, aile içi bozukluklar ve politik karmaşa içeren oldukça fazla sahne var ama bu kez filmin geçtiği yer, feodal Japonya. "Ran" acımasızca karmaşa ve çılgınlığa doğru giden bir sarmal. Son savaş sahnesinde Kurosawa, kan gölleri, parçalanmış insan vücutları, yangın ve gözyaşı ile dünya üzerinde bir cehennem görüntüsü yaratıyor. Bu film Kurosawa'nın en nihilist filmi olabilir ama Shakespeare için bir doruk noktası. Usta, yaşamın çürümüşlüğünü hiç kimsenin anlatamayacağı kadar iyi anlatıyor. 400 yıl sonra bugün hala ona hayran oluşumuzun nedeni de bu. ■

Shakespeare'e sadakatte en ileri giden Branagh'ın "Hamlet"i oldu. Metine en çok ihanet eden ise Kurosawa... Fakat sadakat başarının ölçüsü değil çünkü Kurosawa'nın uyarlamaları hala "en iyiler" arasında.

Sinemada Devri Alem

OTOMOBİL UÇAR GİDER!

Sinema ve otomobil... Yeni bir "hız"ı paylaşan ve koca bir yüzyılı beraber deviren iki akran. Bir aşktan çok bir dostluk ya da bir yol arkadaşlığı...

SERHAT ÖZTÜRK

"Bonnie ve Clyde"... Ekonomik bunalım döneminin iki "depressif" genci elde silah Amerika'ya sürerler arabalarını. Araba onların herşeyidir. Soygunlarını onunla yapar. bir kentten diğerine onunla gider, onun içinde sevişir ve onun içinde ölürler...

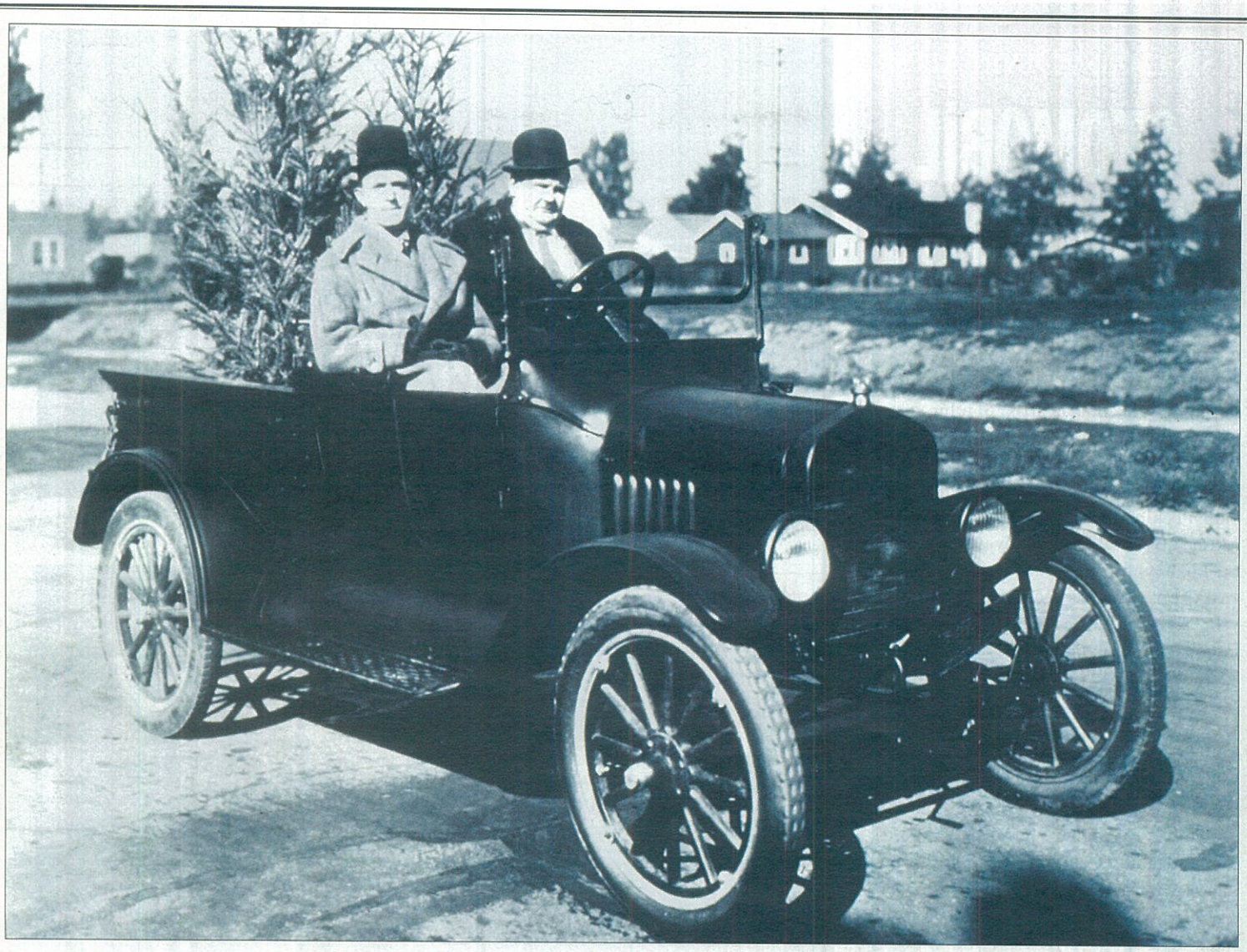

İşte otomobilin sinema tarihinde katettiği uzun mesafenin bir örneği. Yukarda Lorel ve Hardi'nin masum ve dingin otomobili, aşağıda "Mad Max"in ölüm makineleri...

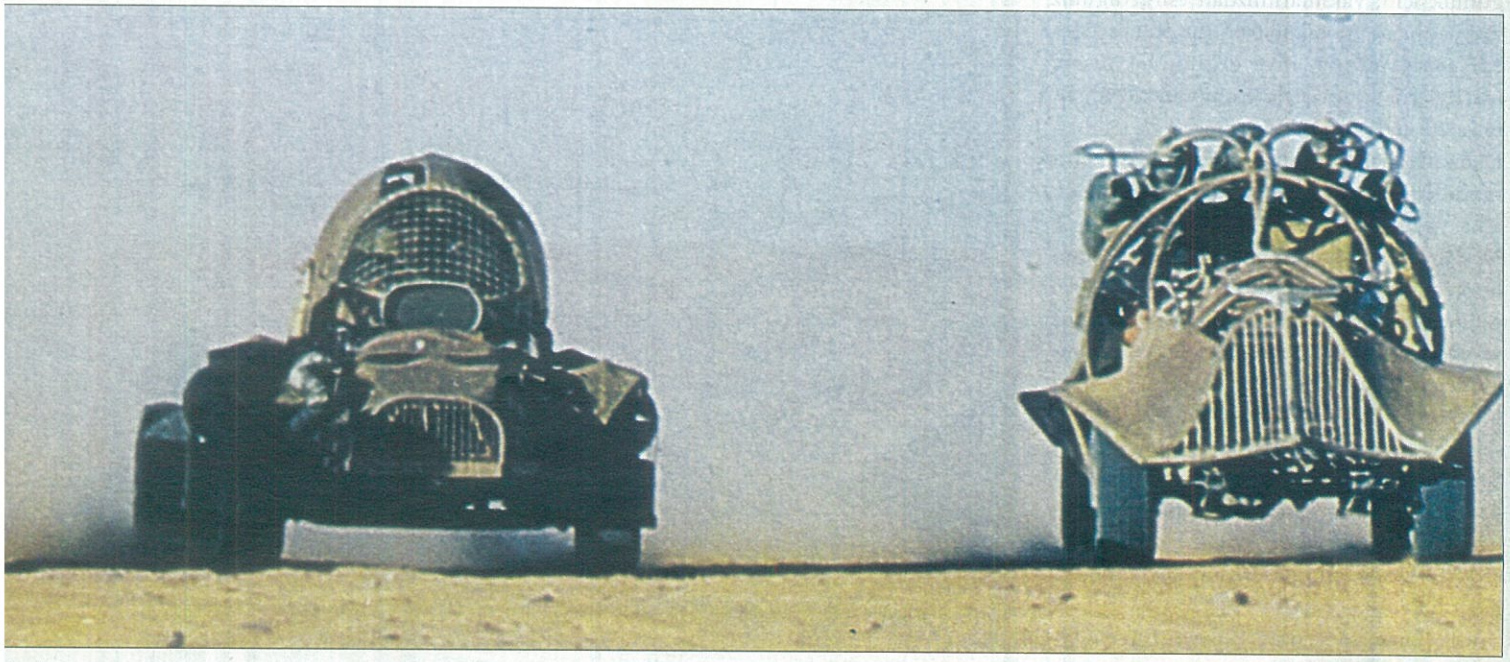

SİNEMADA DEVRİ ALEM

OTOMOBİL UÇAR GİDER!

Yaşlanıyoruz, diyordu William Holden "Vahşi Belde"nin (1969) girişinde, "Silahlarımızın ötesini de düşünmek zorundayız artık. Son bir vurgun ve çekileceğim."

Ernest Borgnine, yüzünde şaşkın bir ifade, soruyordu: "Nereye çekileceksin ki?"

Sam Peckinpah'a göre, otomobilin ortaya çıkışıyla birlikte dünün dünyasına ait kalmış bu kovboyların yaşama şansı yoktu artık. Artık, bir ya da birkaç vurgunla yetinmeyen, "sabit bir ileriye, yalnızca ileriye bakan" insanların çağı başlamıştı. Otomobil, milattı. Çağımız insanının belleğinde vazgeçilmez bir yeri var otomobilin ve bu ortak belleğin oluşumunda en büyük pay sahiplerinden biri sinema.

Böyle olması normal bir bakıma, ne de olsa akran onlar, yeni bir "hız"ı paylaştılar. Demek ki sinema tarihini bir otomobil koleksiyonu olarak da okuyabiliriz: Yarış otomobilleri, taksiler, spor otomobiller, uçan otomobiller, komik suratlılar, öldürücüler...

Bana otomobilini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim. Otomobil bir fetiş nesnedir çoğunluk için; yakınlarımızdan esirgediğimiz ihtimamı, otomobil sözkonusu olunca boca ediveririz. Acaba, diye düşünüyor insan, metreslerin azalmasıyla otomobillerin çoğalması arasında bir ilişki var mı?

Daha ilk alıcıların çalışmasıyla birlikte, otomobiller de beyazperdede yerlerini alırlar, ama yaygınlaşmaları, 1908'de Ford'un T Model ekonomik otomobillerin seri üretimine geçmesiyle olacaktır. Komedinin altın çağındayız. Sinema salt bir eğlencelik henüz ve otomobillerin işlevi kremalı pastalarınkinden çok da farklı değil.

Mack Sennett'in Keystone komedilerinde, seyirciyi gülmekten kırıp geçiren aynasızlar, Şarlo kılığında ilk kez çocuklar arası bir araba yarışında boy gösteren Chaplin, otomobili bir akrobasi nesnesi olarak kullanan Keaton ve Lloyd, onun anlamını kavramış değiller henüz.

Trafiği birbirine katan (Leave 'Em Laug-

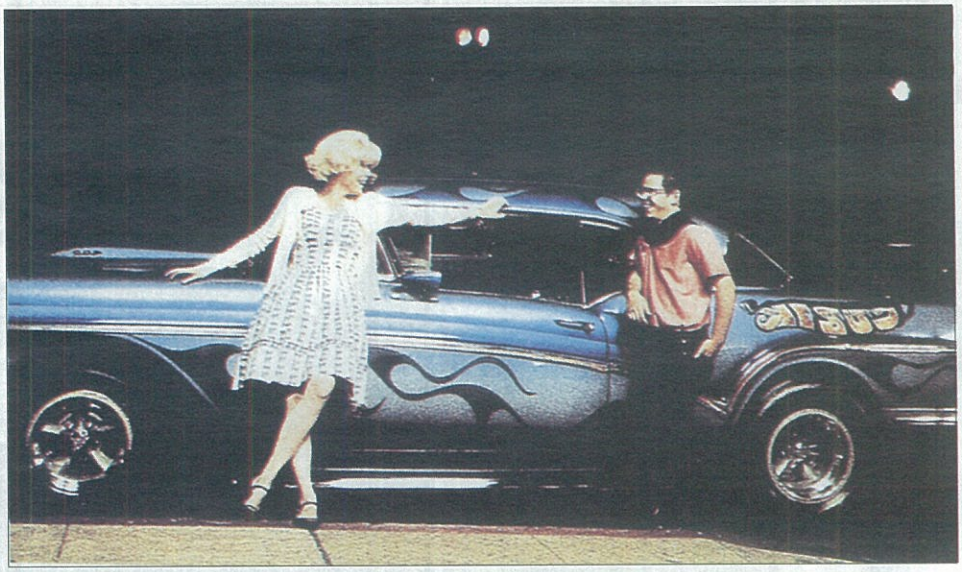

George Lucas'ın "American Graffiti"sinde Candy Clark ve Charlie Martin Smith...

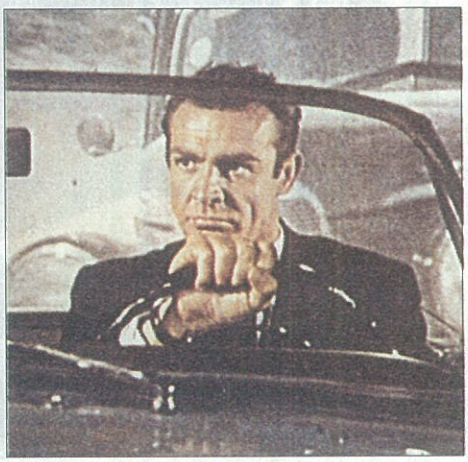

"Blade Runner"ın polis otomobili (solda) geleceğe bakan 80'lerin, James Bond'unkisi ise 60'ların havasını yansıtıyor.

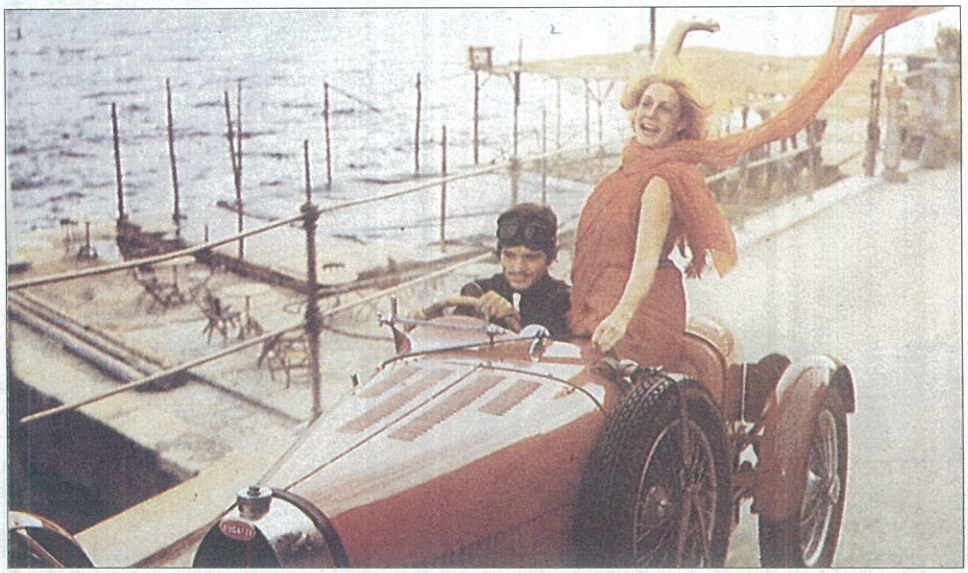

Sinema otomobilin tekerleğine sıkışıp, ünlü dansçı Isodora Duncan'ı öldüren o kırmızı eşarbı da unutmadı.

Arabadan bahsederken onları atlamak mümkün mü? Araba, Thelma ve Louise için özgürlüktür. Bir gün basarlar gaza ve "yoldan" çıkarlar. Önlerinde, Amerika'nın içlerine kıvrılan başka yollar vardır. Peşlerinde ise devlet... Sonunda özgürlükle ölüm arasında bir yerde, yani gökyüzünde üçü de donar: Thelma, Louise ve araba...

"Gzap Üzümleri"nde araba da mateme katılır...

O sarı taksiler olmadan "New York New York"da olmazdı. Bir büyük aşkın fonunda onlar da yerlerini aldılar.

İşte Tucker... Bir büyük hayalin ve bir büyük başarısızlığın ürünü. Üstelik hem sinemada hem gerçek hayatta...

hing/1928), otomobilleri parçalayan (Two Tars/1928), hareket halindeki bir otomobil üzerine yerleştirdikleri tahta merdivenle tuhaf bir baleye soyunan (Hog Wild/1930) Laurel Hardy bile, eşikteler henüz.

Kanımca, otomobile beyazperdedeki modern anlamını veren gangsterlerdir. İçki yasağı yıllarının bu türedileri, ilk kez hızın ve varsıllığın -yani gücün- simgesi olarak kutsarlar otomobili. Onların sahneye çıkışıyla, bir yaşama mekanına dönüşür otomobil: Politik pazarlıklara, cinayetlere, sevişmelere sahne olur. Otomobil, sahibini ele vermeye başlar: gösteriş meraklıları, atılganlar, temkinliler...

Çeşit boldur bol olmasına ya, gangster otomobili deyince, daha görünüşleriyle insanın yüreğine korku salan, uzun, siyah, hayalet arabaları düşünürüz çoğunluk. Onları daha uzaktan görünce anlarız ki, gangsterler iş üzerindedir; kentin sokaklarından bir cenaze arabası sessizliğinde geçerler ve mağara oyuğunu anımsatan camlarından, tamburalı makinelileriyle ölüm kusarlar. "Küçük Sezar"dan (1930) "Baba"ya (1971), "Rıhtımlar Üzerinde"den (1954) "Bir Zamanlar Amerika'da"ya (1983) hep karşımızdadır "aynı" otomobil.

Bu arabaların benzerini o dönemin politikacılarında da görürüz, bir de nazilerde. Sanki "görünmez bir el", nazileri, politikacıları, gangsterleri bu otomobiller aracılığıyla birbirine bağlamıştır.

Taşradaki gangster özentileri ise, T Modeli küçük otomobilleriyle -peşlerindeki polislerde de aynısından vardır- polislerle köşe kapmaca oynarlar; bir tek ölümleri sahicidir sanki: "Bonnie ve Clyde" (1966).

Hala 30'lardayız. Bu yıllarda film yıldızları, sanayi kralları, aristokrasi artıkları da geniş ve lüks bir salonu andıran otomobilleriyle arz-ı endam ederler; "A Night in the Opera" (1935), "Singin' in the Rain" (1952).

Savaşta bir koyup üç alan Amerika, savaş sonrası sekiz silindirli, gösterişli arabaların üretimine hız verirken, Avrupa ister istemez küçük ve ekonomik olanlara yönelir. Biraz da bu farklılaşma, Avrupa sinemasında, otomobilin hayatımızdaki mana ve önemine ilişkin bir soruşturmayı beraberinde getirecektir.

Jacques Tati'nin, 1951 tarihli "Bay Hulot'nun Tatili" filmi ilk kıvılcımdır. Hulot'nun otomobil demeye bin şahit isteyen külüstürü, gösterişli arabaların cirit attığı otoyolda, tatil kasabasına hiç varamayacak gibidir. Ne var ki Hulot, orman yollarına sa-

SİNEMADA DEVRİ ALEM

OTOMOBİL UÇAR GİDER!

pacak ve şaşkın bakışlar arasında kasabaya büyük bir gürültüyle en önde girecektir. "Otomobilin kadar konuş" Tati'ye sökmez.

Bu çizgi 60'larda Amerikalı yönetmenler tarafından tanıtılacaktır dünyaya. Önce "Pembe Panter" (1963) spor arabasıyla çocuk arabası karışımı o gülünç otomobiliyle Jaguar'ların, Cadillac'ların, Rolce Royce'ların arasına parkedecek, ardından bir Volkswagen, yollarda benim diyen arabalara kök söktürecektir: "Aşk Böceği Herbie" (1968). Petrol krizinin dünyayı sarstığı 70'lerde ise, Amerikan dedektifleri, pejmürde otomobilleriyle, lüks araba sahiplerinin kuyruğunu kıstıracaklardır, bir züğürt tesellisi olarak.

Biz Amerika'da ve 50'lerde kalmayı sürdürelim. Sahne James Dean'indir ve onun kişiliğinde otomobil, gençlikle özdeşleşiverir. "Asi Gençlik" (1955) filminde, ölümüne bir yarışta uçurumun kıyısında duran Dean, yaşamında o sınırı geçmekte gecikmeyecektir.

Çürümüş aileden, boğucu kasaba ortamından kaçışın, alıp başını uzaklara gidişin, o uzaklarda yeni peyzajlar, yeni kentler, yeni ilişkiler buluşun; "camın öteki yanında sesizce süzülen şeylerle, renklerle, ağaçlarla, gökyüzüyle, yüzlerle" yüzyüze gelmenin nesnesidir artık otomobil. Rock'n roll'un ve özgür aşkın bir parçasıdır. Gençlik için otomobil, özgürlükle eşleşmiştir: "Gençlik Biterken" (1961), "Vadide Sevişenler" (1961).

Bu dönem, yol filmleri de iyisinden hız kazanacaktır. Ama coşkuyla yollara düşenler, bu kez de güneyin boğucu, ırkçı dünyasına toslayacaklardır: "Alice Restaurant" (1969).

Amerika'da hal buyken, Atlantik'in öte yanında, Fransa'da, sinemaya bakışla birlikte, otomobile bakışta da bir değişiklik görülmektedir. Yeni Dalga'nın simge filmi "Serseri Aşıklar"da (1960) Godard, otomobil eşittir özgürlük denklemine diklenir. "Serseri Aşıklar"ın "kahramanı" bir otomobil çalar, otoyola çıkar ve kısa süre sonra saatte 59 kilometreyle giden bir Citroen'in arkasında pineklemeye başlar. Bir yandan da kendi ken-

Gangsterler arabalarından asla vazgeçemezler. Onlar gücün ve şiddetin bir parçasıdır, "Billy Bathgate"de olduğu gibi...

İçkili, bohem gecelerin sonunda arabayla edepsizliğin tadını çıkarmak: "Tatlı Hayat"

Yönetmenler ve arabalar... Solda Francis Ford Coppola ve George Lucas, şu meşhur Tucker'ın önündeler. Yıllar önce Amerikalılara ucuz ve sağlam otomobiller üretip satmak isteyen ama tekellerle rekabet edemeyen Tucker'ın dramı Coppola tarafından sinemaya aktarıldığında sonuç tam bir hüsran olmuştu. Üstte ise "Mississippi Yanıyor" filminin setinde bataklıktaki arabaya bakıp derin derin düşünen İngiliz yönetmen Alan Parker'ı görüyorsunuz.

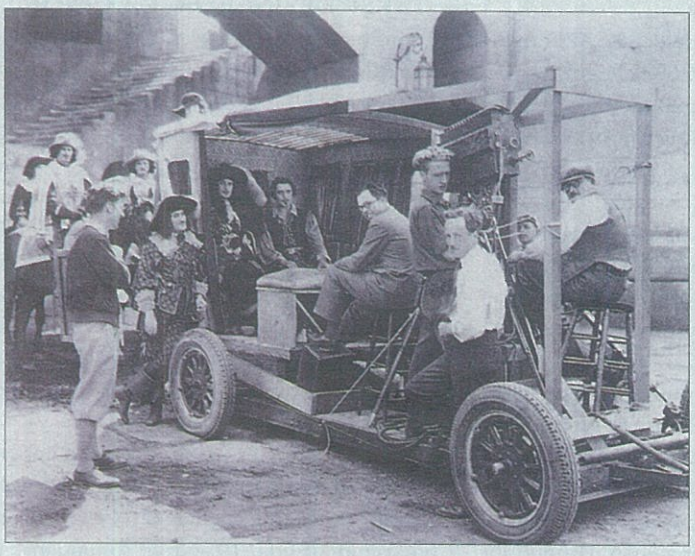

POSTA ARABASI

Sinemanın geçmişe batıp çıktığı bütün filmlerde, çeşitli işlevlere haiz atlı arabalar çıkar karşımıza: Yük arabaları, tek ya da çift kişilik yaylılar, faytonlar...

Tarihteki ilk görkemli arabalar, ilk büyük yolları da yapmış olan Romalılarındır. Hollywood, "Ben-Hur"da (1959), Romalıların yarış arabalarını anlatabilmek için kucak dolusu para dökmüştür. Ama ister Roma'da, ister sonraki çeşitli Avrupa-Asya krallıklarında olsun, arabayla yolculuk sadece soylulara özgü bir lükstür. ("Varennes Geceleri"/1982). Ancak Fransız İhtilali'nden sonradır ki, şehrin sokaklarında müşteri bekleyen faytonlarla, yeni ortaya çıkan varlıklı bir sınıf, kentsoylular, ayaklarını yerden kesme ayrıcalığına kavuşacaklardır: "Swan'ın Aşkı" (1983).

Halkın arabayla özdeşleşmeye başlaması, posta arabalarının ortaya çıkışıyla gerçekleşir. De Quincey, "İngiliz Posta Arabası" adlı denemesinde, "O zamana kadar eşi görülmemiş hızdan dolayı" önemli bulur posta arabalarını öncelikle, "çünkü hareketin görkemini, şanını ilk kez onlar ortaya çıkarmıştır." Ama en az bunun kadar önemli bir diğer sebep de posta arabalarının "Sonsuz mesafelerin ortasında -fırtınaların, karanlığın ve tehlikenin ortasında- ulusal bir sonuca yönelik kararlı bir işbirliğiyle, bütün engelleri aşan merkezi bir beynin bilinçli varlığı yoluyla hizmet vermelidir." İngiliz halkı, Waterloo (1815) zaferini posta arabaları aracılığıyla duymuştur.

Posta arabaları, sınırlı mekana sıkışmaktan dolayı, aristokrasiden arta kalan şekilsel farklılıkları da hızla sıfırlar. Ve denilebilir ki bunun en hızlı gerçekleştiği yer, zaten böyle bir geleneğe sahip olmayan Amerika'dır. Ford'un "Posta Arabası" (1939), 1875 Amerika'sında kanun kaçağını, alkolik doktoru, hamile kadını, sahtekar bankeri, kumarbazı ve kanun adamını aynı arabada buluşturur.

Buradan otomobillere giden yol, bir kurşun atımıdır.

SİNEMADA DEVRİ ALEM

OTOMOBİL UÇAR GİDER!

Derin Amerika'da, ödünç alınmış bir arabayla cansıkıntısına ve ümitsizliğe yolculuk. J. Jarmusch, "Cennetten de Garip"

dine söylenmektedir: "Asla fren yapmamak gerekir. Bugatti Baba'nın dediği gibi, arabalar durmak için değil, hareket etmek için yapılır." Önündeki Citroen'i nihayet solladığında bu kez de bir trafik polisi çıkacaktır yoluna ve delikanlı özgürlükle arasındaki bu engeli kaldırmakta bir an bile tereddüt etmeyecektir.

O sırada İtalya'da, "Tatlı Hayat"ın (1960) küçükburjuvası, üstü açık spor arabasıyla Roma gecelerinde amaçsız, bungun dolaşmaktadır. Belli ki yol bitmiştir. Bu yol bitimi giderek bir varol(ama)ma haline dönüşecek ve sonraki yıllarda ağırlığını hissettirerek sürecektir: Wim Wenders'in "Alice Kentlerde" (1974) filminin kişileri o kentten bu kente amaçsızca koşup duracaklar, Antonioni'nin "Yolcu"sunda (1975) eski kimliğini terkeden adam hızla bir çöküşe doğru gazlayacak, Jarmusch'un "Cennetten de Garip"in de (1984) iki oğlan bir kız arabalarına atlayıp Amerika'da amaçsız dolaşacaklardır.

Oysa şöyle gönlünce dolaşmak da mümkün değildir artık, trafik gün günden artmaktadır.

Fellini, "Sekizbuçuk"un girizgahında, ne çekeceğini bilemeyen yönetmenin ıstırabını, trafiğin ortasında sıkışıp kalmış bir adamla imler. Godard'ın "Haftasonu"nda (1967) otomobilleriyle yola çıkardığı çift, iki gün boyunca kendilerinin de parçası oldukları bir kıyamet tablosunun içinde gezinir ve savrulurlar. Nihayet Tati, onca yıldan sonra dayanamaz ve "Trafik"le Bay Hulot'yu yeniden oyuna sürer.

Elbette hep sorunlar değil, arzu ve teknoloji de oradadır. O sıralar James Bond, Olimpos tanrılarını hasetinden çatlatacak otomobiliyle ortalarda cirit atmaktadır. Gerektiğinde sürücüsünü fırlatan koltuklar, makineli tüfekler, radar sistemi, sis bombaları, tekerleklerin yanından fırlayan keskin bıçaklarla donatılmış, yenilmez bir armada. Ve Melies'in 1908 tarihli "Le Raid Paris-New York" filminden beri ortalarda cirit atan yarış otomobilleri de bütün cazibeleriyle perdededirler. Dean'den boşalan tahtı, herkes bir ucundan tutar, ama hız ve otomobil sözkonusu olduğunda halef kesinlikle Steve McQuinn'dir. Quinn, bir otomobil yarışının anatomisini çıkartmayı savlayan "Le Mans" (1971) filminde dublör kullanmaz.

Bu arada, sadece pistlerde değil San Francisco sokaklarında da otomobiller, gözalıcı bir hızla birbirlerini kovalamaktadırlar: "Kanunun Kuvveti (1971), "Sürücü" (1978). Polislerle haydutlar arasında geçen bu kovalamacalarda yüzlerce araba uçuruma yuvarlanmakta, mağazalardan içeriye dalmakta, bombalarla bin parçaya ayrılmaktadır. Hatta, 70'lerin Hollywood ruhuna uygun olarak, sürücüsüz, katil bir limuzin de taşrada, azrail rolündedir: "The Car" (1977).

80'lerle birlikte, bütün dünyada, Japonların çekik gözlü otombilleri devreye girer. ABD ekonomik olarak çaresizdir, o kadar çaresizdir ki, ünlü Chevrolet, ikili anlaşmalar yapıp, Japon arabalarını iç piyasaya sürmektedir. Bu ayıbı örtmek, her zaman olduğu gibi Hollywood'a düşer, ve -kuşkusuz başka nedenlerle birlikte- birden 40'lı ve 50'li yılların Amerikan arabalarına nur yağar.

Aynı dönem Hollywood, bir yandan da, ABD'nin teknolojik üstünlüğünü kanıtlamak için çalışmalara başlar ve devreye uzay çağı otomobilerini sokar: "Geleceğe Dönüş" (1985) seriyalinin, zaman içinde elini kolunu sallayarak gezinen otomobili, kısa sürede üç sefer yapar. Bunu, "Batman"in (1989), Bond arabalarının pabucunu dama atan, maharetli "Batcar"ı izler. Robotların kullanıldığı Mars taksileri de, bu dönemde devreye girecektir: "Total Recall" (1990).

TAKSİ! DEYİNCE ORADA DURMALI

Tabii, bir de taksi şoförleri vardır. Müşteriye kan kusturmaktan özel bir zevk alan, turistleri anlaşmalı otellerine atan Fransız taksileri, asla durmayan, durduklarında ise çeneleriyle insanı canından bezdiren New York taksileri... Belli bir tipolojinin dışına çıkan örnekler azdır: Scorsese'nin, dünyayı düzeltmeye ahdetmiş kahraman "Taksi Şoförü" (1976), Boisset'nin İrlanda'nın bir köyündeki masalsı şoförü ("Mor Taksi"/1977), Almadovar'ın, hizmet aşkıyla yanıp tutuşan yüz karası şoförü ("Sinir Krizinin Eşiğindeki Kadınlar"/1988)

Kudretli, erişilmez otomobil üreticileri ise nadiren takılırlar kameralara. Welles, "Muhteşem Ambersonlar"da (1942) üstteki hikayenin altında, 19. yüzyıl sonundan başlayarak otomobilin icadı, gelişimi ve sanayii haline dönüşümünün hikayesini de akıtır. Visconti, "Düşman Kardeşler"de (1960), Fiat'ın Kuzey İtalya'da, sanayii kentlerinin ortaya çıkmasındaki rolünü ve kırsal kesimden iş umarıyla gelen insanların geçirdikleri evrimi anlatır. Coppola, 1988'de, eski Amerikan arabalarının revaçta olmasından da hız alarak, doğrudan otomotiv sanayii üzerine

Hayır bu bir filmden değil. Gencecik bir Rock Hudson, Pleymouth'unu yıkıyor.

Zor bulunur ama filmi var? "Mor Taksi"

"Gazap Üzümleri"nden bir kare daha: İşçinin yüklü arabası

eğilerek, "Tucker"ı çeker. "Tucker"ın kahramanı Preston Tucker, savaş sonrası, hala Amerikan Rüyası'na inanan Hollywood geleneğine yaslanan (bakınız James Stewart'ın kimi filmleri, örneğin "Mr Smith Washington'a Gidiyor"/1939) girişimci bir Amerikan vatandaşıdır, ve halka piyasadakilerden daha kaliteli, daha güvenli, daha estetik ve daha ucuz arabalar sunmak için kolları sıvar. Ancak kısa sürede yolu Amerikan otomobil tröstleri ve onların senatörleri tarafından kesilecek ve Mr. Tucker ayacaktır. Coppola'nın filmi Amerika'da hiç tutmaz. Bir eleştirmenin dediği gibi Mr. Coppola, çok önemli bir şeyi unutmuştur: "Amerikalılar kaybedenlerin hikayeleriyle ilgilenmezler."

Tahmin edersiniz ki bunca sözden sonra bile bagaj hala tıka basa dolu: benzinciler, otomobille uğranan fast-food'lar, açık hava sinemaları, soğuk ve netameli otoparklar, otomobil mezarlıkları, görünmez kazalar, araba satıcıları, karavanlar, steysınlar, otostopçular, gaspçılar, direksiyonu intihara kıranlar... Tasarımcılar bir yandan da bilgisayarları başında, geleceğin otomobillerini şekillendiriyorlar habire. Teknoloji sözkonusu olduğunda da vizyon sınırsız da, iş bizi nasıl bir hayat bekliyor sorusuna gelince çetrefilleşiyor. Bir yanda ışıltılı ama karanlık ve netameli kentler içinde dolaşıyor otomobil ("Blade Runner"/1981), öte de çölleşmiş bir doğada insanlar bir litre benzin için birbirlerini boğazlıyorlar ("Mad Max 2"/1985).

"Yaban Çilekleri"ndeki (1957) yaşlı adamın, otomobilinde gördüğü o meşum düş geliyor insanın aklına ister istemez: Yolda, kaza yapan bir cenaze arabasına rastlarlar. Tabut devrilmiştir. Yaşlı adam otomobilden iner, tabutun başına gelir ve dehşetle tabuttakinin kendi cesedi oluğunu görür.

AĞIR VASITALAR

Kamyon deyince, nedense, "Gazap Üzümleri"nin (1940), bütün ailenin yükünü sırtlamış, o yükün altında bel vermiş, hüzünlü kamyonu gelir aklıma. Ama bu kamyon, sinemanın kamyona bakışını yansıtmaktan bir hayli uzaktır. Korkunçtur kamyon suratları. Kamyoncularınki de çok farklı değildir ya. Clouzot, 1953 tarihli "Dehşet Yolcuları"nda kamyonla kamyoncunun çektikleri yükü dört dörtlük anlatır: Nitrogliserin yüklü, patlamaya hazır kamyonlar, keçi yolundan bozma dağ yollarında ilerler ve kamyon şoförü her kilometrede biraz daha insanlıktan çıkar. Sinemanın askeri kamyonları vardır bir de. "Indiana Jones" (1981), bunların en mahrem yerlerinde dolaşmıştır.

Boy sırasına dizersek, kötü kardeşlerin ortancası tankerlerdir. Bunların en siniri, yeni zaman dahisi Spielberg'i müjdeleyen "Bela"da (1972) kendi halinde bir satıcının peşine düşüp, seyirciye eziyet eder. Sıradışı bir örnektir, yoksa ellerinden tek gelen, olur olmaz yerde patlayıp ortalığı birbirine katmaktır: "Vahşi Koşu" (1976).

Ve geliyoruz baba Tır'lara. Hollywood'a bakarsak, bir gün kıyamet gelecekse onlarla gelecektir. Gerçi, Peckinpah "Convoy"da (1978), tır şoförleri polislerin yanında zemzem suyuyla yıkanmıştır gibi bir şeyler geveler ama seyirci bilir ki onlarsız bir dünya çok daha yaşanası olurdu.

Buna karşılık otobüslerle arası iyidir sinemanın, bizi taşıdıkları için olsa gerek. Bir kurtarıcıdır otobüs ("Yeni Mezun"/1967), temiz Amerikan kasabalarında bahçeli evlerin önünde bekleyen temiz yüzlü çocukları toplayan sarı otobüsler vardır, bunların mavi ya da gri renklileri askerleri toplar, sonra dünyanın ücra yörelerinde Latin Amerika'da ("Yanardağın Altında"/1984), Afrika'da ("Çölde Çay"/1990) yerel rengin uzantısıdır. Teröristler otobüslere saldırır: "Speed" (1994). ■

Marilyn Monroe

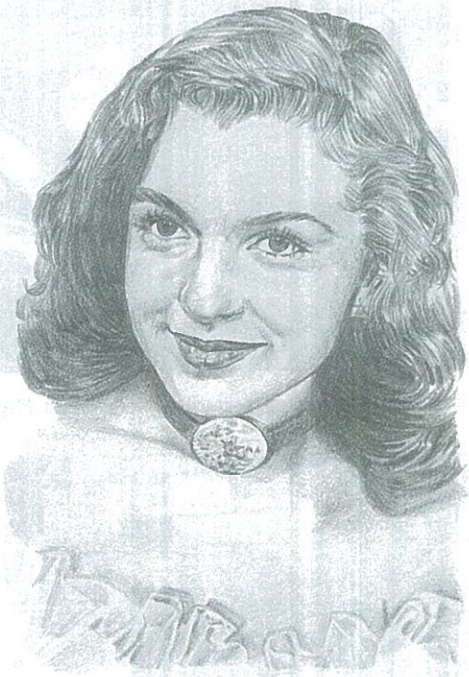

Yıldızlığa adım adım

Yıl 1942. Norma Jeane onaltı yaşında... Bu fotoğrafı, ilk kocası Jim Dogerthy ile evlendikten sonraki günlerde çektirmişti. O günlerde bile değme fotomodellerden daha güzel poz veriyor, pırıl pırıl bakışları, pürüzsüz cildi ve muhteşem vücuduyla dikkati çekiyordu.

Norma Jeane, 1 Haziran 1926'da, Los Angeles Devlet Hastanesi'nde dünyaya geldi. Mortensen soyadıyla vaftiz edildi, nüfus kağıdına annesi Gladys'ın kızlık soyadı Monroe yazıldı. Annesi 3 kez evlenmiş, Norma bu evliliklerden birinden (kimilerine göre evlilik dışı ilişkiden) dünyaya gelmişti. Babanın gerçek kimliği, uzun yıllar boyunca tartışma konusu oldu.

Norma, yerleşik bir aile yaşamı süremedi. Baba sevgisinden yoksundu, annesi Gladys annelik görevini bile yerine getiremiyordu, sinir hastasıydı. Doğumundan kısa süre sonra, çocuk yurdu aracılığıyla evlatlık verilen Norma, 7 yaşına kadar, zaman zaman annesiyle yaşadı. Gladys, bunalım geçirip hastaneye yatırılınca, Norma,

METİN GÜNGÖR
İllüstrasyonlar: ATİLA SOLAKER

Henüz yedi yaşındayken cinsel tacizle karşı karşıya kaldı, dokuz yaşında kızlığını yitirdi, ondördünde bir kez daha cinsel tecavüze uğradıktan sonra hamile kaldı, anne oldu. Marilyn'in erkeklerle ilişkisi, çılgın ve sağlıksız bir öyküdür, onu tüm hızıyla ölümü sürükleyen...

çocuk yuvasına verildi. Kayıtlarda, yuva tarafından 10 aileye evlatlık verildiği, bir süre sonra yuvaya tekrar bırakıldığı yazıyor.

On bir yaşlarındayken, Grace Mckee ile yaşamaya başladı Norma Jeane. Grace, o aralar Doc Goddard adında bir delikanlıyla evlenince, Norma, Emerson ilkokuluna yazdırıldı. Aksi halde çocuk yuvasına dönmesi gerekiyordu. 4 yıl sonra da, Van Nuys Lisesi'ne başladı. Sonradan, krizli dönemlerinde söylediğine göre, ilk cinsel ilişkisi bu lisede bir çocukla oldu. Ama gerçekte, cinsellikle çok önceden tanışmış, 8 yaşındayken kaldığı çocuk yurdunun yakınında oturan iki adamın saldırısına uğramıştı.

Norma, 14 yaşında bir erkek çocuğu dünyaya getirdi. Onu evlatlık vermekten başka çaresi yoktu. Böylece, mutsuzluğuna yol açacak acılardan birini daha içine gömmüştü.

1942'de Grace ile Doc, Batı'ya göçmeye karar verdiklerinde, 15 yaşına gelen Norma'yı bırakmaya kararlıydılar. Ona, bir koca bulmak gerekiyordu. Norma, komşularının 21 yaşındaki oğlu Jim Dougherty ile 19 Haziran 1942'de evlendirildi. Bir yıl sonra Jim, ticaret filosuna katılınca, Norma, savaş yılları boyunca çalışmak üzere Radio Plane uçak fabrikasına girdi. Eşinin yokluğunda, evliliğine sadık kalamıyordu, yıldız olma tutkusuyla önüne gelen fotoğrafçıya soyunuyordu. Cepheye gönderilen "Yank" dergisi için cinselliği çağrıştıran pozlar verdi. Norma, film yıldızı hülyasıyla yanıp tutuşuyordu. Şöhretin kapısını aralamak için yapmayacağı yoktu. Kocasından ayrıldı ve o yıl, 1946'da Twentieth Century Fox'la yardımcı oyuncu olarak sözleşme imzaladı.

İlk deneme filminde, pullu elbise ve uzun topuklu ayakkabı giymişti, çok gösterişliydi. Yürüyecek, pencereden dışarıya bakacak, oturacak, bacak bacak üstüne atacak, sigara yakacaktı. Öyle etkileyiciydi ki, kameraman Leon Shamroy "Kızda, sessiz sinemadan bu yana görmediğim bir şeyler vardı. Güzelliğiyle Gloria Swanson'a, her hareketiyle Jean Harlow'a benziyordu. Cinsellik yüklüydü" demekten kendini alamıyordu. Norma Jeane, böylece Fox'la "yardımcı oyuncu" olarak sözleşme imzalama olanağını yakaladı. Arkasında yine Ben Lyon vardı. "Adını değiştirmelisin" diyordu Ben. Aktris Marylin Miller'in adından esinlenildi. Soyadı, annesinin soyadı olsun istedi Norma. Ve Marilyn Monroe doğdu...

Marilyn'i Fox, Actors's Lab'a gönderdi. Çalışkandı, istekliydi, dakikti. Öğretmenleri Moris Carnovsky ile eşinin sevgisini kazanmıştı. Ama onlar bile, iyi oyuncu olabileceğinden hiç söz etmediler.

1947'de Marilyn hafif bir güldürüde, "Scudda Hoo! Scudda Hay!" ilk rolünü oynadı. Sandalda göründüğü sahneler, kesile kesile kuşa

Muhteşemdi Laurence Olivier ile

Ayakta durabildiği günlerde film çeviriyordu. Bunlardan biri de, Laurence Olivier ile başrolü oynadığı "Prens ve Dansçı Kız-The Prince and the Showgirls" idi. Filmdeki başarılı oyununa rağmen, bir kez daha eleştirmenlerin hedefi olunca, yaşama tutkusunu bir kez daha yitirdi.

Etkileyici, çarpıcıydı...

Marilyn Monroe'nun ölümünün 25. yıldönümünde, 5 Ağustos 1987'de ortaya çıkan muhteşem fotoğraflarından biri... Çocuk yüzlü güzel sarışın, sinema dünyasının baştacı olduğu günlerde çektirmişti bu fotoğrafı Bert Stern'e...

Yves Montand'la gerçek aşkı yaşamıştı

Sinema dünyasının yakışıklılarından Fransız aktör Yves Montand, 1960'da "Milyarder-How to Marry a Millionaire" adlı filmde Marilyn Monroe ile başrolü paylaşmıştı. Filmin setinde başlayan aşkları günlerce sürdü. Montand, onun birlikte olmaktan en hoşlandığı erkeklerden biriydi.

dönmüştü. Ardından, 3 kelime söylediği, gerçek ilk filminde rol aldı: "Dangerous Years-Tehlikeli Yıllar". Garson kızı Eve rolünde, en ince ayrıntılarına kadar vücudunun güzelliğini sergiliyordu.

1947'de Century Fox anlaşmasını iptal etti. Neden, Zanuck'un Marilyn'in baştan çıkardığı genç oyuncu Tommy Zahn'la kızını evlendirmek istemesiydi. Marilyn yıkıldı. Panik halinde, onun bunun yatağına girdi, fotoğrafçılara soyundu. Çılgın hayatı Twentieth Century Fox'un sahiplerinden 70 yaşındaki hayranı Joseph Schenk'ten teklif alıncaya kadar sürdü. Artık 75 dolar haftalıkla çalışan bir yıldız olmuştu, sözleşmeliydi.

Marilyn'e, 1948'de "Koro Kızları" adlı filmde, konuşmak, dans etmek ve şarkı söylemek şansı verildi. "Every Baby Needs a Da Da Dady" şarkısı gibi, yürüyüşüyle ve danslarıyla dikkatleri üzerinde toplamayı başardı. 1949'un başında "Üç Ahbap Çavuşlar Elmas Peşinde" adlı filmde, Marx Kardeşler'den Groucho'nun teklifini kıramadığından sıradan bir rolde oynadı. Sık sık tutarsız davranıyor, ruhsal sorunların etkisi altında olduğunu gösteriyordu. Bu arada, yaşlı ve ünlü erkeklerle ilişki kurmaktan da kendini alamıyordu. Sıcak bir yuva kurmak, sevmek ve sevilmek arzusu yüzünden Marilyn'in cinsel yaşamı, kısa süreli birlikteliklerden oluşan upuzun bir zincirdi. Hoşlandığı, her erkekle tereddütsüzce yatıyordu. Tek beklentisi, sevgiydi, mutluluktu. Hiçbir zaman erkeğini bulamadı. Bu yüzden de, doğurmaktan korktu, birçok kez kürtaj oldu, 19 yaşına değin iki kez başarısız intihar teşebbüsünde bulundu. Hollywood'un güçlü menajerlerinden Johnny Hyde da yaşamına giren erkeklerdendi. Hyde, deli divane olduğu Marilyn'le evlenmek için yanıp tutuşuyordu, Marilyn, istemedi. Hyde, ona birçok fırsat yarattı. Örneğin, 1949'da, John Huston'un "Elmas Hırsızları-Asphalt Jungle" adlı filminde gangsterin sevgilisini ve "Perde Açılıyor-All About Eve"de yıldız olmaya can atan bir gençkızı canlandırdı. O, artık kendini yetişmiş bir yıldız olarak görüyor ve ikinci derece rollerle mutlu olmuyordu. Bu yüzden, 1949'un

Üçüncü kocasıydı Arthur Miller

Marilyn ile ABD'nin en seçkin tiyatro yazarlarından Arthur Miller, ilk kez 1950'de karşılaştılar. Miller, Marilyn'e sıcak, hoşgörülü bir sevgi sundu. Uzun yıllar süren aşk serüveninin ardından 29 Haziran 1956'da evlendiler. Evlilikleri büyük yankı uyandırdı. Marilyn, istikrarsız kişiliğiyle Miller'i başarısız kıldı. Miller vefakar bir aşıktı, Marilyn'i yüzüstü bırakmadı, ta ki, "Uygunsuzlar"ın film setinde fotoğrafçı Inge Morath'la tanışıncaya dek...

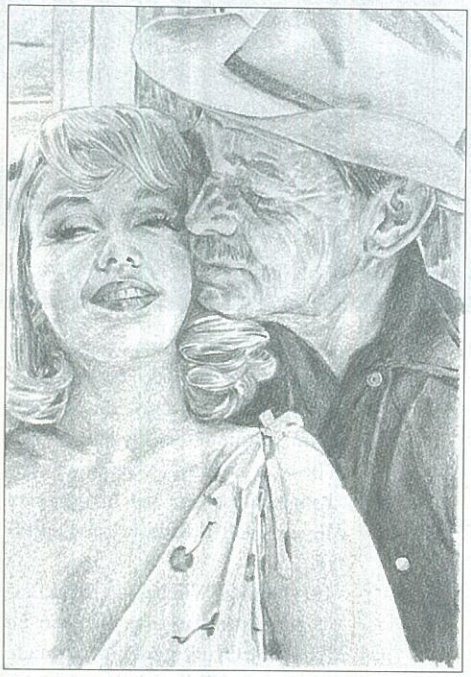

Clark Gable'in babası olduğunu düşünürdü

Monroe'nun, yaşamı boyunca eksikliğini duyduğu baba sevgisi yüzünden, bir baba arıyordu. Clark Gable onun baba imajına uyuyordu (ünlü aktör Marilyn'nin babasına inanılmaz derecede benziyordu). "Uygunsuzlar-Misfits", aşırı erotik sahneleri yüzünden ABD'de bile sansüre uğradı. Marilyn, Gable ile birlikte olmaktan çok mutluydu.

sonlarına doğru, Tom Kelle adlı bir fotoğrafçıya kapıldı, bir takvime çıplak pozlar verdi. Takvim piyasaya sürülünce, Fox, Marilyn'in işine son verdi.

Bunun üzerine, Los Angeles'te bir ajansta Pin-up Girl olarak çalışmaya başladı. Marilyn, çıplaklığa alışmıştı. 1952'te, Playboy'a o güne değin hiç görülmemiş pozlar verdi. Dergi yok sattı.

Yaşamına giren erkeklerin sayısı hızla artıyordu. Marlon Brando, Frank Sinatra, Warren Beatty de yatağını paylaştığı erkeklerdendi. İşte o günlerde, senatör Robert F. Kennedy de, Marilyn'le tanışmıştı.

1951'in sıcak bir temmuz akşamında iki FBI ajanı, Santa Monica Plajı'nda etkileyici bir manzarayı, Peter Lawford'un, sarayı anımsatan muhteşem villasının 18 metre uzunluğundaki havuzunda, çırılçıplak yüzen güzel sarışını izliyordu. Havuzda yüzen o güzel sarışın Marilyn Monroe'ydu, Sammy Davis Jr. ile partiye katılmıştı. Ev sahibi, İngiliz asıllı Peter Lawford, Kennedy ailesinin, Frank Sinatra ile gangster dostlarının ve Batı yakasının bazı "baba"larının muhabbet tellalı olarak tanınırdı. FBI ajanları, gecenin ilerleyen saatlerinde, havuz gösterisini tamamlayan Marilyn'nin, Demokrat Parti Senatörü John F. Kennedy'le dinlenmeye çekildiğini şaşkın gözlerle izliyordu.

Twentieth Fox, işten çıkarılışından kısa süre sonra, elinde piyasayı sarsacak bir yıldız olduğunun farkına varmıştı. Marilyn'le yeniden sözleşme imzalandı. 1952'de, Cary Grant'la "Tehlikeli Oyun-Monkey Business" filminde oynadığı günlerde güzel yıldız, Los Angeles Bel-Air Otel'de 750 dolar verip bir süit dairede kalıyordu. "Niagara" ve "Erkekler Sarışınları Sever" adlı filminden sonra "Seks Tanrıçası" artık gerçek bir yıldızdı.

1954'de, ABD'nin efsane beyzbolcusu Joe DiMaggio'ya delicesine aşık oldu. Evlendiler. Dokuz ay sonra boşandılar. "Naif sarışın" klişesi, o günlerde ortaya çıktı. Anlamlı bakışlarının, pekçok erkeği peşinden koşturan mevzun bacaklarının değerini kavramıştı. John F. Kennedy ile ilişkisi ciddi boyuta ulaşmıştı.

1955'te, "The Seven Years Itch" filminde oynadıktan sonra New York'ta adını taşıyan kendi şirketini kurdu. Fotoğrafçısı Milton Greene'i şirketin başına geçirdi. Şirket, kısa sürede para basmaya başladı ama onun parayla başı hoş değildi, hesap tutmayı hiç ama hiç bilmezdi.

1956'da tiyatro yazarı Arthur Miller'le evlendi. "Zeka ile vücudun uyumu" olarak nitelendirilen evlilikleri mükemmel yürüdü ilk yıllarda. Marilyn, farklı biri olup çıkmıştı. Gece gündüz okuyor, okuyordu. O güne değin, bir satır ezberlemekte zorlanan Bayan Miller, bir filmin senaryosunu bir günde yutuyordu. Aşkları muhteşemdi, ama Marilyn kaçamaklardan vazgeçemiyordu. Evliliklerinin üçüncü yılında, birliktelikleri ikisi için de çekilmez olmuştu. Marilyn, birkaç kez hastaneye yatmış, tedavi olmuş, ilaçların dozunu arttırmıştı. Arthur Miller, artık onunla olamıyordu ama yine en kötü günlerinde Marilyn'in hep yanındaydı.

1960'da Tony Curtis ve Jack Lemmon'la başrolü paylaştığı, "Bazıları Sıcak Sever-Some Like It Hot" beğenilen ilk filmiydi. 1961'de erotik sahneleri yüzünde pekçok ülkede gösterilmeyen, başrolü Clark Gable ile paylaştığı "Uygunsuzlar-The Misfits" adlı filmde vücudunu tüm çıplaklığıyla sergilemekten hiç çekinmiyordu.

1962'de Marilyn, Peter Lawford'un evindeki bir partide, bu kez Robert Kennedy'le tanıştı. Marilyn, artık, Kennedy (biri ABD Başkanı, öteki ABD Başsavcısı) kardeşlerle ilişki içindeydi. Çünkü, zaten yıpranan sinirlerini, bu iki seks düşkünü kardeş daha da yıpratıyordu. MM, artık neredeyse her hafta psikiyatri kliniğine yatıyordu.

Bert Stern'e verdiği pozlarıyla hey ay yüzlerce dergiye kapak olduğu o günlerde, MM, şampanya köpükleri ve hapları dışında hiçbir şeyle mutlu olamıyordu. Uzun bir uykuya dalmak, herşeyi unutmaktı tek düşüncesi.

Bir kez daha denedi, 5 Ağustos 1962'de, ölümsüz olmayı başardı, Hollywood'un seks tanrıçası... Marilyn Monroe, ölümünden yıllar sonra günümüzde bile hala gündemde, aşklarıyla ve güzelliğiyle...

Richard Widmark'ı sevmedi

Yaşamı boyunca 29 film çeviren Marilyn Monroe, Hollywood'un sevimli aktörlerinden Richard Widmark'la "Don't Bother to Knock"ta kamera karşısına geçti. Richard Widmark, onun yatağa çekmeyi arzulamadığı sayılı Hollywood erkeklerindendi.

FİLMOGRAFİ

OYUNCULAR... YÖNETMENLER...

SUSAN SARANDON

Uzun süre parlak bir yıldız olarak kabul edilmese bile yeteneği hiçbir zaman tartışılmadı. Birçok tür denediği, güçlü ve değişik performanslar sergilediği başarılı, tutarlı bir sinema kariyeri oldu. 1980 tarihli "Atlantic City" filminde, Burt Lancaster'in bakışları altında göğüslerine limon banyosu yaptığı sahneden hatırlanacağı gibi Susan Sarandon, soyunmaktan korkmayan oyunculardandı.

Louis Malle'ın "Pretty Baby"sinde (1978) Brooke Shields'in annesi olarak, bir fahişeyi canlandırıyordu. Daha sonra Catherine Deneuve ile birlikte Tony Scott'un abartılı ama eğlenceli filmi "The Hunger"da (1983) rol aldı.

Bazen baştan çıkaran bazen de baştan çıkan kişi olarak Sarandon'ın her role ukalalıktan uzak cömertçe bir yaklaşımı vardır. Birçok filmde yakaladığı şaşırtıcı derinlik ve muhteşem performans bu yaklaşımın en önemli göstergesi olarak kabul edilir. 80'li yılların sonları ve 90'lı yılların başlarında meslek yaşamında ikinci kez ani bir çıkış yaptı. 1987 yılında "Witches of Eastwick"te, 1988 yılında ise "Bull Durham"da rol aldı. 1989 tarihli "The January Men"deyse, Kevin Kline'ın aşkını kazanmaya çalışan New Yorklu kıskanç, kötü kadını canlandırıyordu. Güney Amerika'daki adaletsizliği konu alan yine 1989 tarihli "Dry White Season"da sol kanattan bir gazeteci rolündeydi. "White Palace"da (1990) ise genç yuppi James Spader'i baştan çıkarmaya çalışan orta yaşlı ve seksi bir işçi kadını oynuyordu.

Sincabınkine benzer gözleriyle bu uzun ince güzel kızın ilk farkedilişi Billy Wilder'ın 1974 tarihli komedisi "The Front Page" ile olmuştu. Ardından 1975 yılında "The Great Waldo Pepper"da rol aldı. Paul Mazursky'nin "The Tempest" (1982) versiyonunda Ariel rolünü aldıktan sonra, 1984 tarihli komedi "The Buddy System"da Richard Dreyfuss ile başrolleri paylaştı.

4 Ekim 1946'da New York'ta doğan oyuncunun pek kolay bir yaşam sürdüğü söylenemez. 1976 yılında aktör eşi Chris Sarandon'la evliliklerinin sona ermesinin ardından bir sinir buhranı geçirdi. Ama daha sonra Tim Robbins ile mutlu bir ilişki kurarak iyileşti. Bunun üzerine meslek yaşamı da hareketlendi. 1992 yılında "Thelma ve Louise" filmindeki muhteşem oyunu ile En İyi Kadın Oyuncu dalında Oscar'a aday oldu. Uzun süredir uzandığı ama bir türlü dokunamadığı Oscar bu yıl "Dead Man Walking" filmindeki rahibe performansıyla onun oldu.

1970 JOE
1972 LA MORTADELLA
LADY LIBERTY (İTALYA)
1974 LOVIN' MOLLY
THE FRONT PAGE
1975 THE GREAT WALDO PEPPER
THE ROCKY HORROR PICTURE SHOW
1976 CRASH
ONE SUMMER LOVE (DRAGONFLY)
THE GREAT SMOKEY ROADBLOCK
1977 CHECKERED FLAG OR CRASH (LAST OF THE COWBOYS)
THE OTHER SIDA OF MIDNIGHT
1978 KING OF THE GYPSIES
PRETTY BABY
1979 SOMETHING SHORT OF PARADISE
1980 ATLANTIC CITY
LOVING COUPLES
1982 TEMPEST
1983 HUNGER
1984 THE BUDDY SYSTEM
IN OUR HANDS
1985 COMPROMISING POSITIONS
1987 THE WITCHES OF EASTWICK
1988 BULL DURHAM
SWEET HEARTS DANCE
1989 THE JANUARY MAN
A DRY WHITE SEASON
ERIK THE VIKING
1990 WHITE PALACE
THROUGH THE WIRE
1991 THELMA VE LOUISE
LIGHT SLEEPER
1992 THE PLAYER
BOB ROBERTS
LORENZO'S OIL
1994 THE CLIENT
LITTLI WOMEN
1995 DEAD MAN WALKING

WESLEY SNIPES

Uzun boylu ve atletik yapılı oyuncu Wesley Snipes, meslek yaşamının başında futbol oyuncusu bir öğrenciyi canlandırdığı "Wildcats"den (1986) tutun da basketbolla ilgili "White Men Can't Jump"a kadar spor konulu çok çeşitli filmde rol aldı. Sonra, daha derinlikli rollerle, dikkat çekici derecede kısa bir süre içinde başrol oyuncusu statüsüne yükselerek eleştirmenlerin ve seyircilerin ilgisini çekmeye başladı.

Orlando doğumlu Snipes, eğitimine New York'ta başladı. Florida'ya dönmeden önce, iki yılını Fame High School of Performing Arts'ta geçirdi. Tiyatro kariyerine başlamadan önce 1980 yılında State University of New York'un Tiyatro bölümüne girdi; bu arada dans ve eskrim eğitimine devam etti. Snipes, "Boys of Winter", "Death and the King's Horsemen" ve "Execution of Justice" adlı Broadway oyunlarında rol aldı.

1989 yılında "Vietnam War Stories" ile televizyona geçti ve ACE'nin En İyi Erkek Oyuncu ödülünü kazandı. Daha sonra Michael Jackson'ın Martin Scorsese yönetiminde çektiği "Bad" adlı video klibinde bir gangster liderini canlandırdı. Beyazperdeye geçişi, Goldie Hawn'un "Wildcats"i (1986) ile oldu. Onun ardından yine 1986 yılında "Streets of Gold" için boks eldivenleri giydi ve 1989'da popüler bir beyzbol komedisi olan "Major League"de rol aldı. 1990'da "Mo' Better Blues"da ve 1991'de Jungle Fever"da oynadı. Bu iki film arasında, Mario Van Peebles'in "New Jack City" (1991) adlı filminde karizmatik bir uyuşturucu satıcısını canlandırdı. Hit olmayı başaran komedi "White Men Can't Jump"ın ardından Neil Jiminez'in "The Waterdance" adlı filminde rol aldı. Sonra aksiyon-gerilim türüne yöneldi ve "Passenger 57"yi çekti. Wesley Snipes, şu sıralar Hollywood'un bir avuç önemli aksiyon yıldızından biri.

1986 WILDCATS
STREETS OF GOLD
1987 CRITICAL CONDITION
1989 MAJOR LEAGUE
1990 MO' BETTER BLUES
KING OF NEW YORK
1991 NEW JACK CITY
JUNGLE FEVER
1992 WHITE MEN CAN'T JUMP
THE WATERDANCE
1992/93 PASSENGER 57
RISING SUN

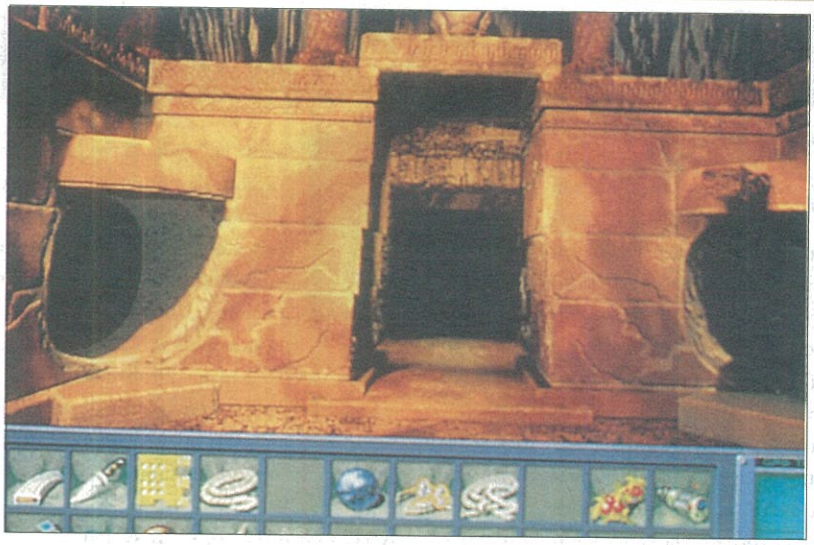

CONGO

Filmini sevdiyseniz, bilgisayar oyunu versiyonu sizi bekliyor. Film, hatırlanacak olursa, kayıp bir kentin peşine düşen bir araştırmacı grubunu anlatıyordu. İnanışa göre, Zinj adlı bu efsanevi kentte yüklü miktarda elmastan oluşan bir hazine vardır. Bir önceki ekip esrarengiz biçimde kaybolmuştur. Onları aramak üzere gönderilen yeni grup, hazineye ulaşmak üzere balta girmemiş ormanlarda iz sürer. Jack adlı bilimadamı, meslektaşlarına bu yolculukta rehberlik yapmaktadır... Oyunda da, sizden yol bulmanız ve diğerlerine rehberlik etmeniz bekleniyor. Kısaca, filmde başrol teklif ediliyor. İlk sahnenin sonlarında üzerinize çullanan yılanı bertaraf edebilirseniz şanslısınız. Alabildiğine gerçekçi görüntülerle bezenmiş, heyecanlı ve eğlenceli bir oyun.

NovaStorm yeni bir oyun değil, ama popülerliğini hâlâ koruyor. Düşmanları temizlemeye dayalı Shoot'em Up türü oyunların en iyileri arasında. Oyunda, uzay gemisi içinde tehlikeli bir yolculukta başrol-desiniz. Başlangıçta geminiz yerini alıyor ve uçsuz bucaksız bir vadi içinde hızla yol almaya başlıyor. Bu sırada dört bir yandan gelen saldırılara karşı korunmaya çalışırken, yok ettiğiniz düşmanlar için muhtelif ödüller topluyorsunuz. Belirli bir aşamadan sonra, ikinci bölüm-desiniz... ve oyun böyle sürüp gidiyor. Tabi her aşama bir öncekinden daha zor ve daha zevkli.

"NovaStorm"un bir özelliliği de direkt CD-ROM'dan oynanabilir olması. Müzik ve ses efektleri yönünden göz dolduran, meraklılarının es geçemeyeceği bir oyun, "NovaStorm". Oyunun gereksinim duyduğu sistem donanımına gelince: Minimum 486 tabanlı PC, CD-ROM sürücü, DOS 5.0 ve sonraki versiyonları, 4 MB RAM bellek, VGA grafik kartı, Sound Blaster uyumlu ses kartı. *(Dağıtım: Bilgi Yayınevi, 312-434 12 71)*

Top Gun

Bir dönem gençlerin yoğun ilgisine mazhar olmuş bir filmdi "Top Gun". Film, bilindiği gibi, adını Vietnam Savaşı için pilot yetiştiren okullardan alıyordu. Bu ay konu aldığımız oyun da, işte bu okulların verdiği eğitimden esinlenerek hazırlanmış. 2 adet CD-ROM'a yüklü olarak gelen "Top Gun", uçak simülasyonlarını seven bilgisayar kullanıcıları için fazlasıyla tatmin edici bir oyun. Oyunla birlikte, ayrıca kapsamlı bir kullanım kılavuzu yer alıyor.

Oyun, uçuş öncesi hazırlıklarla başlıyor. Ayrıntılı bir brifingin ardından, uçağın kalkış hazırlıkları faslı var. F-14'le yaptığınız uçuşa, dost kuvvetlere mensup bir dolu başka uçak, gemi, vs. eşlik ediyor. Ve harekat başlıyor. Zamanınıza bağlı olarak, dilerseniz savaş ortamına hızlıca dalabilir ya da daha ayrıntılı ayarlarla vakit geçirebilirsiniz. Derken, uçağınız düştü ve pilot olan siz dünyadan göç eylediniz. Bu kez de, seyre değer şaşaalı bir cenaze faslı var. Kendi cenaze töreninize hoş geldiniz! Grafik kalitesinin yüksekliği ve araya eklenen bir dizi video görüntü sayesinde, "Top Gun" epey sahicilik taşıyan bir oyun. Uçak simülasyonları içinde ayrıcalıklı bir yere sahip.

SİSTEM GEREKSİNİMİ
Medya: 2 adet CD-ROM
RAM bellek: Min. 8 MB
Sabit disk alanı: 18 MB
Mikroişlemci: 486DX2-66 ve üzeri
Grafik kartı: Süper VEGA
Ses kartı: Sound Blaster, Ensoniq Sound Scape ve uyumluları
Dağıtım: Bilgi Yayınevi, 312-434 12 71

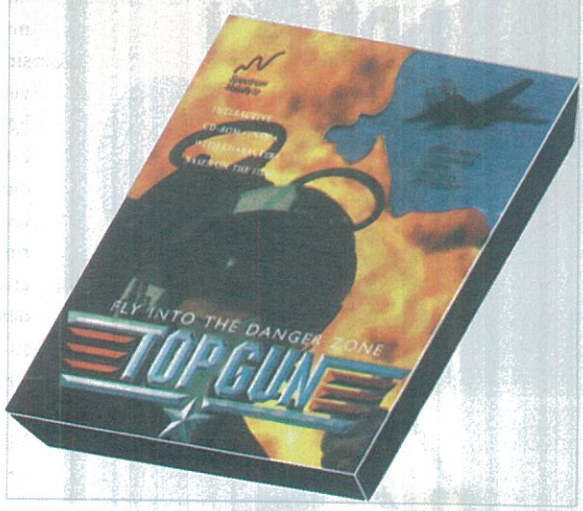

SİNEMANIN ABC'Sİ

Sinemanın icadı, kuşkusuz, basit bir teknik buluştan ibaret değildi. Lumiere'ler ilk adımı atmıştı sadece. Oysa sinemanın sinema olabilmesi için yılların geçmesi ve Melies'lerin Griffith'lerin Eisenstein'ların gelmesi gerekiyordu. Bu süreç içinde, film dediğimiz şeyin kendine özgü bir dili ve "grameri" oluşmaya başladı. Sesin de katılmasıyla birlikte, bu dil yeni bir boyut kazandı. Sinema dili, her dönemde yaratıcı yönetmenlerin katkılarıyla hızlı bir değişkenlik gösterse de, 100 yıllık süre zarfında belli kurallara ve belirli bir gramer yapısına kavuşmuş bulunuyor. Daniel Arijon'un hazırladığı kitap, film dilinin yaygın kurallarını, estetik, organizasyon ve uyum kuralları ile birlikte filmin görsel yapısını gözler önüne seriyor. Çekim, kurgu, kesme, kamera hareketi gibi konularda teorik bilgiler sunuyor.

Yalçın Demir editörlüğünde bir kurul tarafından çevrilen üç ciltlik yapıt, daha önce Anadolu Üniversitesi yayınları arasında çıkmış ve sınırlı bir okuyucuya ulaşmıştı. Kavram Yayınları tarafından yeniden basılan kitap "sinemanın temel ilkeleri" niteliğinde ve bizce sinemayla özel ilişkisi olan herkesin kütüphanesinde yer almayı hakkediyor.

Film Dilinin Grameri / Daniel Arijon / Kavram Yayınları.

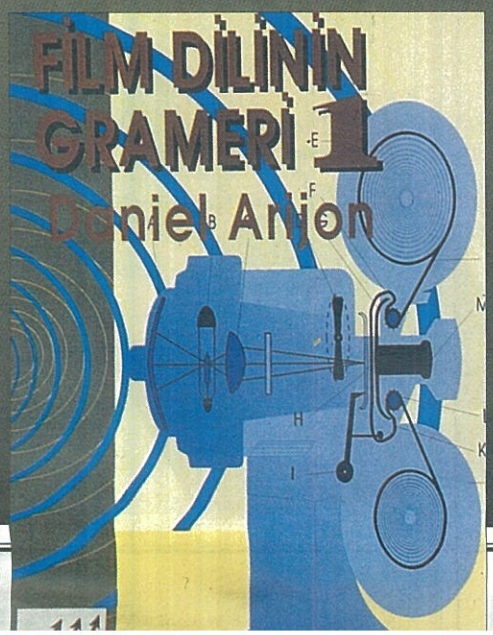

İLETİŞİMCİLER İÇİN EL KİTAPLARI

Çok kanallı televizyon dönemi ile yakın zamanda patlama yapan radyo furyası, her iki alanda yeni ve önemli piyasaların açılmasına neden oldu. Türkiye'nin hazırlıksız yakalandığı bu süreçte TV kanalları, kadro ve altyapı açığını kapatmak için, sinema ve tiyatroya yöneldi; Yeşilçam'ın nicedir boş oturan emektarlarından ya da tiyatro dünyasından beslenmeye başladı. Radyolar ise el yordamıyla kendi kadrolarını oluşturmaya başladılar. Şimdi elimizde, yüzünü radyo ve televizyona dönen yazar adayları için, pratik bilgilerle donanmış birer kitap var. Gerald Kelsey'in özünde İngiliz televizyon piyasasına dönük olarak kaleme aldığı "Televizyon Yazarlığı" ile, Michael Kaye ve Andrew Popperwell'in birlikte hazırladıkları "Radyo Dersleri". Kitaplar, Yapı Kredi Yayınları'nın yeni başlattığı İletişim ve Medya dizisinden çıktı.

TV DERSLERİ

Televizyon kanalları, kısa sürede hızlı bir devinim yarattılar ve azımsanmayacak bir etki alanına sahip oldular. 20 küsur yıllık tiyatrocular, 1-2 dakikalık reklamlar sayesinde birdenbire üne kavuşuyorlar. Buna fena halde "teessüf" ediyorlar, ama memnuniyetlerini gizleyemedikleri de bir gerçek. Televizyonun sunduğu bu tip haksız ayrıcalıklar, onun kitlelere açılmak için muazzam bir araç olduğunun basit birer kanıtı sadece. TV için sayısız senaryo ve programın yazarlığını yapmış olan Kelsey'in, kitabının başında verdiği örnek çok önemli: "Tek bir gecede sizin televizyon programınızı seyredenlerin sayısı 15 milyonla 20 milyon arasında olabilir." 20 milyon ne demek? Basit bir karşılaştırmayla şu demek: Altı ay boyunca aralıksız her gün Wembley stadını tamamen dolduracak kadar kalabalık bir kitle demek!

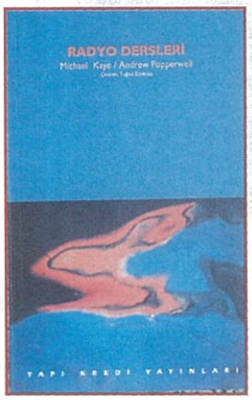

Türkiye'de TV sektörünün bileşenleri yeni yeni oluşuyor. Filmler, diziler, 'reality show'lar, eğlence ve haber programları ile günün her saatini doldurmak durumunda olan bir yığın kanal... Beri yanda, oyuncusu, yönetmeni, yapımcısı, kameramanı, ışıkçısı ve set işçileri ile dönen hareketli bir iş piyasası. İşte Kelsey kitabında, bu çarkın içinde kendine şans arayan yazar adayları için ilk elden yararlı bilgi ve öneriler sunuyor.

RADYOCULUK ÜZERİNE

BBC Word Service'in iki elemanı, Michael Kaye ve Andrew Popperwell, bir dizi şema ve bir de küçük sözlük içeren açıklayıcı ve keyifli bir kitap yazmışlar. Yazarlar radyoyu "medya cini" olarak tanımlıyorlar: "Bir şişeye sığabilecek kadar küçük, bütün kıtaları içine alabilecek kadar büyük." Radyonun icadından beri köprünün altından çok sular aktı. Sinema, televizyon, video derken, bugüne kadar radyo, kitleleri pek çok popüler medya ile paylaşmak durumunda kaldı; ama tüm karamsar kehanetlere rağmen hiçbir zaman yok olmadı. İnsanlar hala en önemli haberleri radyodan duyuyor, radyo programlarında içlerini döküyor ve başkasının 'kendileri için' seçtiği müzikleri dinlemekten hoşlanıyorlar. Buna paralel, radyo istasyonlarının sayısı da hızla artıyor. Yazarın verdiği basit bir örnekle, "otoyolda araba kullanırken, film izlemeye kalkışmak oldukça kısa ömürlü bir eylem olabilir ama seyahat eden bir insan en son haberleri radyodan duymaya ihtiyaç duyar."

Halen özel bir radyonun yayın yönetmenliğini başarıyla yürüten Tuğrul Eryılmaz'ın dilimize kazandırdığı "Radyo Dersleri", radyolara yönelik çalışmak isteyenlere yol gösteren bir başucu kitabı.

Televizyon Yazarlığı / Gerald Kelsey / Çev: Bahar Öcal Düzgören / Yapı Kredi Yayınları

Radyo Dersleri / Michael Kaye - Andrew Popperwell / Çev: Tuğrul Eryılmaz / Yapı Kredi Yayınları

"TRAINSPOTTING"

SEFİL YAŞAMLARIN FON MÜZİĞİ

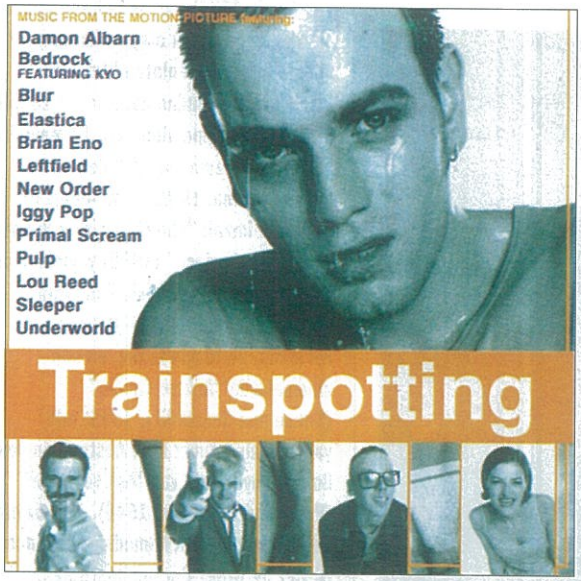

Ülkemizde "Shallow Grave" adlı filmiyle ("Mezarını Derin Kaz" diye oynamıştı) tanıdığımız Danny Boyle'un aynı ekiple çektiği "Trainspotting", bir zamane çocuğunu konu alıyor. İskoç yazar Irvine Welsh'in ünlü bir romanından uyarlanan film, Edinburgh'ta geçiyor. Yaşamla bağını iyice koparmış Mark Renton'la her biri birer kent kaçkını olan bir avuç arkadaşının maceraları... Kısaca, çoğu hırsız, psikopat ya da uyuşturucu müptelası olmuş bir tutunamayanlar takımının öyküsüdür bu. ("Otomatik Portakal"ı izleyenler için tanıdık bir öykü.)

Filmin müzikleri, yenir yutulur cinsten değil. İngiliz rock camiasına son dönemde verilen ismiyle "Brit-pop"un belli başlı isimleri filmde seslerini duyuruyorlar. Orijinal sound-track'te Iggy Pop ve Lou Reed gibi eski ustaların yanısıra, Brian Eno, Bedrock, New Order, Pulp, Blur gibi günümüzün popüler grupları bir araya geliyor. Blur'un lideri Damon Albarn'ın ilk solo çıkışı olan "Closet Romantic" de albümün şarkıları arasında. İlk kez bu albümde yer alan pek çok parça da var: Pulp'ın "Mile End"i, ya da "Shallow Grave"de de karşımıza çıkan Leftfield'in "A Final Hit". Primal Scream'in adını filmden alan on dakikalık parçası ise, albümün en gözde köşesi.

Trainspotting / Emi-Kent

"MR. HOLLAND'S OPUS"

BİR YAŞAM SENFONİSİ

Halen gösterimde olan "Mr. Holland's Opus", öncelikle müzik meraklılarının ilgisini hakkeden bir film. İzlemeyenlere hatırlatmak gerekirse, film başarılı bir besteci olmayı hedefleyen bir müzik öğretmeninin yaşamını ve öğrencileriyle ilişkilerini konu alıyor. Oscar ödüllü Richard Dreyfuss filmde, lise öğretmeni ve aynı zamanda yetenekli bir besteci olan Glenn Holland'ı canlandırıyor. Holland, ders kitaplarındaki öğretim yöntemlerini bir kenara bırakır ve öğrencilerine müziği sevdirecek bir eğitim verir.

Doğal olarak, böyle bir filmin içinde müzik, bir "sound-track"ten daha fazla şey ifade ediyor. Michael Kamen tarafından bestelenen orjinal film müziği, Seattle Senfoni Orkestrası tarafından icra edilmiş. Michael Kamen'in, Beethoven ve Bach'tan en sevilen bazı klasikleri de içeren, güçlü senfonik tarzdaki müziği, otuz yıllık bir süre içinde Holland'ın yaşamına eşlik ediyor.

Orkestratör, besteci ve orkestra şefi olan Michael Kamen, bugüne kadar Pavarotti'den Bob Dylan'a kadar herkesle çalışmış bir müzisyen; popüler rock parçalarından baleye kadar her türden müziğe imza atmış. Ayrıca bugüne kadar "Robin Hood: Prince of Thieves", "Die Hard I, II, III", "The Three Musketeers" ve "License To Kill" gibi birçok filme müzik yapmış.

Mr. Holland's Opus / Michael Kamen / Raks Müzik (PolyGram)

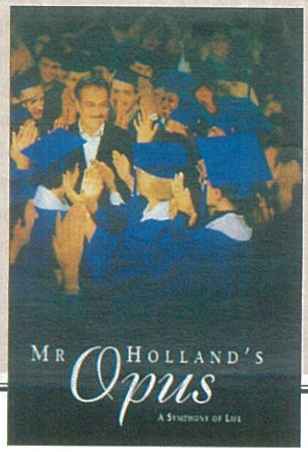

INTERNET'TE FİLM MÜZİĞİ

Internet, günlük hayatın her alanından bizi kuşatmaya devam ediyor. Bir gün geçmiyor ki, gazetelerde, dergilerde yeni ve cezbedici yeni bir İnternet adresine rastlamayalım. Alın bir tane de bizden: İzleyip beğendiğiniz ve müziği hala kulağınızda çınlayan filmlerin "sound-track"ine ulaşamıyorsanız, dert etmeyin. Sayısız filmin müziklerini artık Internet'ten de dinleyebilirsiniz. (Tabii ki eğer bilgisayarınız varsa ve Internet'e bağlıysanız.) Film müzikleri sayfasında müzikler ve bestecileri üzerine doyurucu bilgiler bulabilir, dilediğiniz müzikleri dinleyebilirsiniz. Hatta, bir çok filmin müziğini kaydetmeniz bile mümkün. Tabii, kayıt süresine bağlı olarak telefon faturasının bol sıfırlı gelme ihtimalini de unutmayın. İşte film müzikleri sayfasının Internet adresi: *http://www.filmmusic.com*

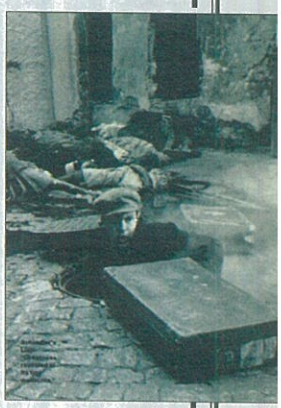

TV- Rehber

ESRAR BİTTİ

THE PANIC IN NEEDLE PARK

Genç bir kız (Kitty Winn), sanatçı sevgilisinden (çok genç bir Raul Julia) ayrılır ve kürtaj olmak üzere New York'a gelir. Burada tanıştığı uyuşturucu bağımlısı ve satıcısı bir genç (yine çok genç ve ilk rolünde bir Al Pacino), onu da bu batağa çeker. Önce, düşüp kalktığı yeni sevgilisi, uyuşturucu almak için hırsızlık yaparken yakalanır ve hapse atılır. Genç kız ise, bir türlü bırakamadığı bu kötü alışkanlık yüzünden fahişelik yapmaya başlar. Yönetmen Jerry Schatzberg'in, el kamerasıyla çektiği sokak görüntüleri, uyuşturucu iğnesinin genç damarlara girişinin yakın plan gösterilmesi gibi çarpıcı detaylarla süslediği filmi, James Mills'in romanındaki havayı başarıyla perdeye yansıtıyor. Filmde hiç müzik kullanılmaması ve yardımcı oyunculardan Paul Sorvino'nun, bu yıl "Mighty Aphrodite" filmiyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Oscar'ını alan Mira Sorvino'nun babası olması, sinemaseverlere düşecek notlarımız... **27 Pazartesi CINE5**

THE VANISHING

KAYBOLUŞ

1974-80 arasında Hollanda Sinema Akademisi'nin başkanlığını da yürüten, "Utz" (1992) gibi uluslararası piyasada ilgi toplamış filmiyle de hatırlanacak yönetmen George Sluizer'den, şaşırtıcı bir gerilim... Yönetmenin, Tim Krabbé'nin "The Golden Egg" adlı romanından Hollanda'da filme aldığı "İz Bırakmadan" (Spoorloos, 1988) umulanın ötesinde ilgi görmüş, Hollywood da (adet edindiği üzere) bu filmin Amerikan versiyonunu ısmarlamış. Ama işi bu kez, bizzat yönetmenin ellerine teslim etmiş. Jeff Bridges, Kiefer Sutherland, Nancy Travis, Sandra Bullock gibi popüler oyunculardan da destek alan "Kayboluş" (1993), karısı aniden ortadan kaybolan bir adamın onu ararken yaşadığı inanılmaz serüveni konu alıyor. **24 Cuma CINE5 21.00**

TV REHBER

SİNEMA 100 YAŞINDA

★ **Atilla Dorsay'ın kuşağıyla bu ay yine sinema tarihinin büyülü dünyasında bir yolculuğa çıkıyoruz. 5 Mayıs'ta, Alfred Hitchcock'tan "Tehlikeli Adam" (The Man Who Knew Too Much, 1934) var. Tesadüfen yabancı bir ülkede casusluk olayına karışan bir ailenin öyküsünü anlatan film, yine Hitchcock tarafından daha sonra 1956'da bir kez daha filme alınmıştı. 12 Mayıs'ta bir başka sinema klasiği "Monparnas" geliyor ekrana. 19 Mayıs'ta Albert de Courville imzalı "The Man with a Hundred Faces-Crackerjack" (1938) yayınlanıyor. Kibar bir hırsızın öyküsünü anlatan filmde Tom Walls ile Lilli Palmer rol almış. 26 Mayıs'ta ise, en son sinemalarda "Aşk ve Yaşam" (Sense and Sensibility, 1995) adlı yapıtını izlediğimiz Jane Austen'den çok ünlü bir uyarlama var "Aşk ve Gurur" (Pride and Prejudice, 1940). 19. yüzyılda geçen bu romantik komedide Laurence Olivier ile Greer Garson başrolde...**

Her Pazar TRT2

SHOW'DA WESTERN

★ **Show TV'nin pazar günleri ekrana getirdiği westernler, Mayısta da ilginç örneklerle sürüyor. İlk hafta, artık her kanalın gediklisi olan bir Nicholas Ray klasiği; "Johnny Guitar" (1953) ekrana gelecek. 12 Mayıs'ta tam bir aile westerni sayılabilecek "Vadiler Aslanı" (Shane, 1953) var. George Stevens'ın filminde türün popüler ismi Alan Ladd ile Jean Arthur rol almış. 19 Mayıs'ta "Butch ve Sundance'in Gençlik Günleri" (Butch and Sundance: The Early Days, 1979) adlı "devam filmi" var. Unutulmaz "Sonsuz Ölüm"de yaşlılık hallerini izlediğimiz iki kovboy, bakalım gençlik yıllarında ne yaparmış? Son hafta, yine bir devam filmi var; "Frank James'in Dönüşü" (The Return of Frank James, 1940). Henry King'in ölümsüz westerni "Sevimli Haydut"un (Jesse James, 1938) devamında yine Henry Fonda başrolde. Film, ilki kadar lezzetli değilse de, Fritz Lang'ın imzasını taşıması, yeterince çekici bir referans...**

Her Pazar Show TV

PARAZİT

BODY SNATCHERS

Jack Finney'in romanından ilk kez 1956'da Don Siegel yönetiminde sinemaya uyarlanan "Merih'ten Saldıranlar" (The Invasion of Body Snatchers), hem seyirciden yoğun ilgi görmüş, hem de bilimkurgu türünün klasikleri arasında saygın bir yer edinmişti. 1978'de Philip Kaufman tarafından daha serbest bir anlayışla ikinci kez sinemalaştırılan Finney'in romanı, Abel Ferrara imzalı bu filmde görkemli, etki gücü yüksek bir yapıta dönüşmüş. Ferrara, günümüzün modern dünyasına taşıdığı öyküde, yakaladıkları insanların bedenlerini ele geçirerek hayatta kalan uzaylı yaratıkların yarattığı dehşeti bütün çarpıcılığıyla veriyor. Alkazar'da sadece bir hafta afişte kalan ve "Parazit" adıyla gösterilen filmde Gabrielle Anwar ile Terry Kinney'in yanı sıra Forest Whitaker da rol almış. **26 Pazar CINE5 21.00**

SİHİRLİ ÖPÜCÜK

Prelude to a Kiss

Alec Baldwin, Meg Ryan ve Kathy Bates gibi sevilen oyuncuların rol almasına, eğlenceli konusuna ve dışarıda sağladığı başarıya karşın bizde ne hikmetse gösterime girmemiş bir film "Sihirli Öpücük" (1992). Norman Rene'nin yönettiği film, birbirlerine yıldırım aşkıyla tutulan Peter ile Rita'nın tuhaf öyküsünü konu alıyor. Düğün sırasında Rita'yı yaşlı bir adam gelip dudaklarından öpüyor ve o anda Rita ile yaşlı adamın ruhları yer değiştiriyor. Gerisini siz düşünün artık... Craig Lucas'ın, 1988'de Broadway'de sahnelenen oyunundan senaryolaştırdığı "Sihirli Öpücük"te, Alec Baldwin de yine sahnede üstlendiği rolde karşımıza çıkıyor. Filmin en ilginç oyuncusuysa Sydney Walker. Beyazperdedeki ilk büyük rolünü 71 yaşında alan deneyimli tiyatro oyuncusu, 20 yaşındaki Rita'yı oynadığı sahnelerde çok başarılı... **17 Cuma CINE5 21.00**

KARANLIĞIN ÖTESİ

SHINING THROUGH

1940'ların nostaljik casus filmleri havasında ve Michael Douglas, Melanie Griffith, Liam Neeson gibi dev isimlerle çekilen "Karanlığın Ötesi" (1992), David Seltzer'in imzasını taşıyor. Savaş fonunda bir aşk öyküsü işleyen ve yeni bir "Mata Hari" filmi olarak da tanımlanan "Karanlığın Ötesi", Hitler'in Avrupa'yı kasıp kavurduğu dönemi atmosfer olarak başarıyla yansıtıyor. Ne var ki, sinema dilini de o yılların filmlerinden aldığından, ağır aksak ilerlemekten kurtulamıyor. Yine de merak ediyorsanız... **31 Cuma CINE5 21.00**

TV REHBER

İKİ FİLM BİRDEN

★ Vecdi Sayar'ın kuşağı, bu ay da Amerikan Sineması dışında alternatif arayanlar için mükemmel bir vaha işlevi görmeye devam ediyor. 4 Mayıs'ta "Dublörler Gecesi" (Titenia, Titenia) ile "Cennette Buluşalım" (Esperema en el Siela); 11 Mayıs'ta "Beni Sevmeni İstemiyorum" (I Just Don't Want You Love to Me) ile Alman Sineması'nın en büyük ustalarından Rainer Werner Fassbinder imzalı "Korku Ruhu Kemirir" (Angst essen Seele auf, 1974) var. Aykırı yönetmen yine moral değerlerin üzerine gidiyor. 18 Mayıs'ta "Uyu Bebeğim" (Hush-a-Bye Baby) ile "Çılgın Yaşamım" (Ma Vida Loca) izlenebilir. 25 Mayıs'ın filmleriyse, Vanessa Redgrave ve Ian Holm'un başrolde olduğu, David Hare imzalı "Wetherby" (1985) ile "Dosya Kapandı" (Kaharish Jamaica) ekrana gelecek.

Her Cumartesi TRT2

"KILIÇ"LI KLASİKLER

★ Rus kökenli aktör-yönetmen Gregory Ratoff'un imzasını taşıyan, Alexander Dumas'nın ölümsüz eseri "Korsikalı Kardeşler"de, Douglas Fairbanks rol alıyor. Film, aileleri öldürülen ve ayrı büyüyen ikiz kardeşlerin yıllar sonra bir araya gelerek intikam almalarını anlatıyor. Beyazperdedeki tüm çevrimlerinde bol bol kılıç düellosunun bulunduğu, bir başka Dumas klasiği "Üç Silahşorlar"da ise, müzikal sinemanın iki devi; yönetmen George Sidney ile Gene Kelly bir arada... Sinema yazarlarının gözdesi olan, 1948 tarihli bu versiyona, usta dansör Gene Kelly, "akrobatik gösteri" niteliği ve estetik kazandırmış. Her türden film yapan ve her defasında belli bir profesyonel düzey tutturan Richard Thorpe'un yönettiği iki film var sırada; "Zenda Mahkûmları" ile "Kara Şövalye". William Keighley'in yönettiği "Ballantrae'nin Efendisi" ise, R. Louis Stevenson'ın gizemli tarihi masalından yola çıkılarak beyazperdeye uyarlanmış. Bu kez de Errol Flynn, kılıcını, 17. yüzyılda kralı tahta geçirebilmek için kullanıyor... **Her Perşembe CINE5**

TV REHBER

BİR YABANCIYLA ASLA

NEVER TALK TO STRANGERS

★ Sinemalarımızda bir kaç ay önce oynamış, "yavan" bir gerilim denemesi olarak da anılabilecek "Bir Yabancıyla Asla" (1995), sıcağı sıcağına ekranda... Peter Hall'un yönettiği film, gücünü büyük oranda oyuncularından alıyor. Son bir kaç filmiyle yıldızı iyiden iyiye parlayan Antonio Banderas ile "Beşikteki El"le adını duyuran Rebecce DeMornay, bu "tanıdık" gerilimin lokomotifleri. Seri cinayetler işleyen bir kaçığın (Harry Dean Stanton) üzerinde çalışarak, olayları çözmeye çalışan başarılı bir adli psikoloğun başından geçenleri konu alıyor film. Tabii seksi psikoloğumuzu, gizemli ve tehlikeli bir yabancıyla da tutkulu bir ilişki bekliyor. Filmin çekimleri sırasında, psikolog DeMornay ile Banderas arasındaki ateşli aşk sahnelerinin, İspanyol aktörün sevgilisi Melanie Griffith'i çileden çıkardığını da ekleyelim... **Kanal D**

JAMES BOND

★ 007'nin maceraları, bu ay da her perşembe atv'de (bölük pörçük ve seke seke de olsa) sürüyor. Seriyi takip edenler, Mayısta dört farklı James Bond'la maceradan maceraya koşacaklar... 2 Mayıs'ta Roger Moore'lu "Beni Seven Casus" (The Spy Who Loved Me, 1977) var. Düşmanları ise yine Rus... 9 Mayıs'ın Bond'u, Pierce Brosnan'a tahtını devreden Timothy Dalton. Sondan bir önceki Bond filmi olan "Öldürme İzni" (Licence to Kill, 1989) uyuşturucu kaçakçılığı üzerine... 16 Mayıs'ta, ülkemizde sinemalara gelmeyen "The Living Daylights" (1987) var. Filmde yine Dalton oynuyor. 23 Mayıs'taki "Ölümsüz Elmaslar"da (Diamonds Are Forever, 1971) ilk 007 Sean Connery'yle bir kez daha birlikte olacağız. 30 Mayıs'ta ise, sinemanın en kısa ömürlü Bond'u; George Lazenby rol aldığı tek film olan "Kraliçenin Hizmetinde"de (On Her Majesty's Secret Service, 1969) karşımıza çıkacak... **Her Perşembe atv**

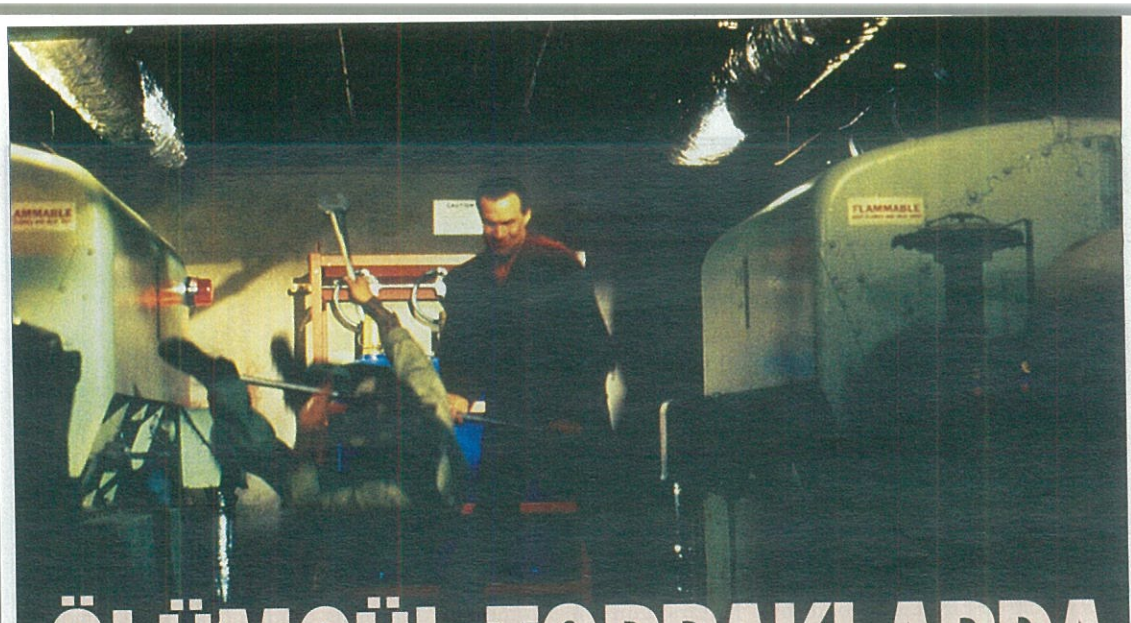

ÖLÜMCÜL TOPRAKLARDA

ON DEADLY GROUND

Bu film, Uzakdoğu sporları ustası Steven Seagal hayranlarına... Sinemalarda gösterime girdiğinde inanılmaz bir gişe başarısı elde eden "Ölümcül Topraklarda"da (1994), Seagal ilk kez yönetmenliği deniyor. Tek kişilik "yenilmez ordu"muz bu kez Alaska'nın buzları üzerinde ama yine kötülere karşı... Bol şiddet, aksiyon ve bir de, belki de bu filmde ne aradığını kendisi de bilmeyen Michael Caine...

4 Cumartesi CINE5 21.00

TEMEL İÇGÜDÜ BASIC INSTINCT

Paul Verhoeven'ın gösterildiği her yerde sansasyonlar yaratan ünlü filmi "Temel İçgüdü" (1991), ilk kez şifresiz kanalda. Sharon Stone'u "top oyuncu" haline getiren filmde Michael Douglas da etkileyici bir oyun çıkarıyor. Kimilerince yerden yere vurulan, bazı eleştirmenlerce de düzeyli, çekici bir psikolojik gerilim filmi olarak tanımlanan "Temel İçgüdü", hunharca cinayetler işlediğinden şüphelenilen bir kadın yazarla, onu takip altına alan detektif arasındaki ilişkiyi anlatıyor. Sinemalarda İslamcılar'ın yoğun tepkileriyle karşılaşan, hatta gösterimden kaldırılan "Temel İçgüdü", bakalım şifresiz kanalda ne kadar kesintiyle gösterilebilecek?

Kanal D

TAŞ DEVRİ

THE FLINTSTONES

Geçen yılın en popüler filmlerinden biri. '70'li yıllarda siyah beyaz TRT ekranında tanıştığımız, oysa Batı'da 1960'lardan itibaren herkesin sevgilisi haline gelen "Taş Devri" adlı çizgi dizinin, kanlı-canlı oyuncularla sinemaya uyarlanmış hali bu... Yapımcılığını Steven Spielberg'in, yönetmenliğini ise Brian Levant'ın üstlendiği "Taş Devri"nin (1994) konusu, milattan önce 2 Milyon yıllarında Bedrock kasabasında geciyor. Fred Çakmaktaş (John Goodman) terfi ederek müdür olunca; Fred, Wilma (Elizabeth Perkins) ve Çakıl'dan oluşan Çakmaktaş ailesinin yaşam düzeyi birden yükseliyor. Bu arada Bam Bam'ı evlat edinen Barney (Rick Moranis) ve karısı Betty (Rosie O'Donnell) Moloztaş ise ekonomik sorunlarla boğuşmaya başlıyorlar. Elizabeth Taylor'ın da küçük bir rolde gözüktüğü film, Fred'in ünlü "Yaba daba duuu!" çığlığı, taban gücüyle çalışan arabaları, dinozordan bozma çöp öğütme aletleri, iğnesi kuş gagasından pikapları, tarih öncesi modasına uygun diş fırçalarıyla da ilgi çekmeye aday...

25 Cumartesi CINE5 21.00

YORGUN ÂŞIKLAR

USED PEOPLE

Son filmi "To Wong Foo, Thanks for Everything, Julie Newmar"da (1995) Patrick Swayze, Wesley Snipes gibi aktörleri kadın kılığına sokarak adından söz ettiren yönetmen Beeban Kidron'ın, tıpkı adı geçen film gibi sinemalarımıza gelmemiş yapıtlarına bir örnek; "Yorgun Âşıklar" (1992). Todd Graff'in "The Grandma Plays" adlı oyunundan senaryolaştırdığı film, oyunun yoğunluğunu perdeye de yansıtıyor. Bunda, Shirley MacLaine, Marcello Mastroianni, Kathy Bates ve Jessica Tandy gibi zirvedeki oyuncuların da katkısı büyük... 1960'lı yıllarda geçen öyküde, mutsuz insanların ve kırık aşkların masalını izleyeceğiz... **10 Cuma CINE5 21.00**

HIZ SINIRI

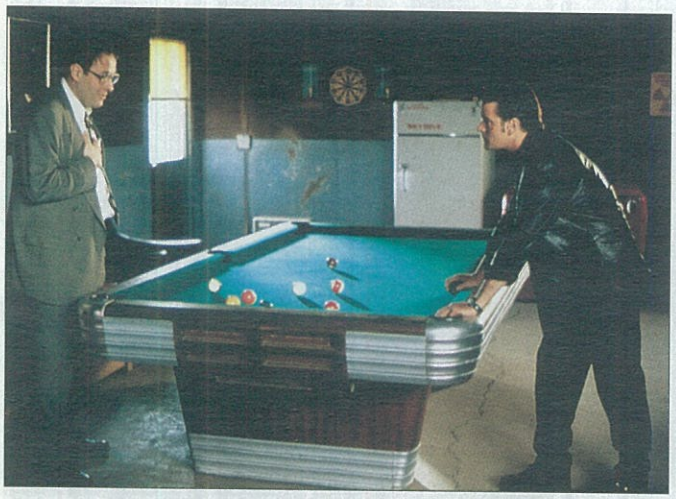

TERMINAL VELOCITY

Yine çok yeni, ama nitelik açısından "Bir Yabancıyla Asla"dan daha üstün bir film; "Hız Sınırı" (1994). Uzun süre paraşütü açmadan yapılan çok tehlikeli bir atlayış sporu olan sky-diving, bu filmin odak noktası. Charlie Sheen de, bu sporu, kendisinden yardım isteyen Nastassja Kinski'ye öğretmeye kalkışan ama bu sırada başına olmadık dertler açan uzman paraşütçüyü canlandırıyor. Deran Sarafian'ın yönettiği "Hız Sınırı", belki de sinema tarihinin en heyecan verici paraşütle atlama sahnelerine sahip... Heyecan arayanlar için birebir...
11 Cumartesi CINE5 21.00

ZOR ÖLÜM

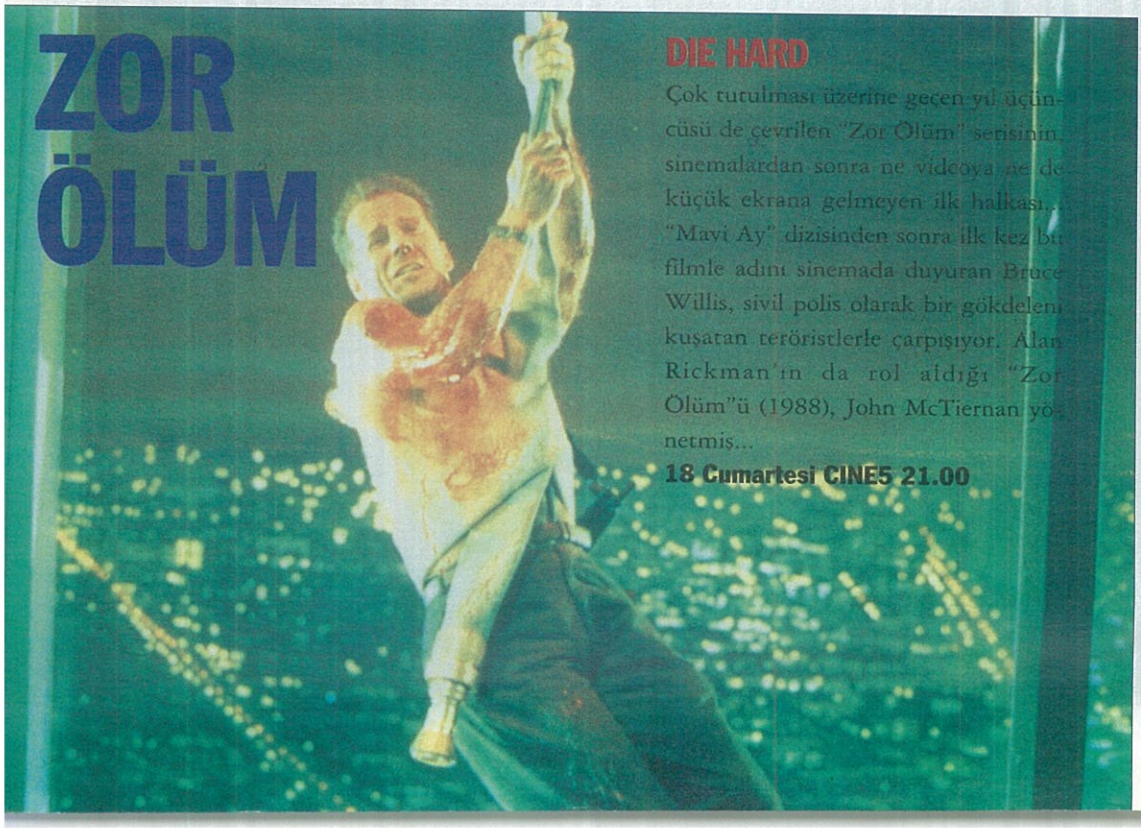

DIE HARD

Çok tutulması üzerine geçen yıl üçüncüsü de çevrilen "Zor Ölüm" serisinin, sinemalardan sonra ne videoya ne de küçük ekrana gelmeyen ilk halkası... "Mavi Ay" dizisinden sonra ilk kez bir filmle adını sinemada duyuran Bruce Willis, sivil polis olarak bir gökdeleni kuşatan teröristlerle çarpışıyor. Alan Rickman'ın da rol aldığı "Zor Ölüm"ü (1988), John McTiernan yönetmiş...
18 Cumartesi CINE5 21.00

TV REHBER

KAZARA TURİST

THE ACCIDENTAL TOURIST

★ "Fransız Öpücüğü", "Wyatt Earp" gibi filmlerin yönetmeni Lawrence Kasdan'dan En İyi Film Oscar'ına aday olmuş, çok çekici bir drama. Karısı tarafından terkedilen bir adamın öyküsünü anlatan "Kazara Turist"te (1988) William Hurt, Kathleen Turner çok iyi, Geena Davis ise Oscar'lık oyunlar çıkarıyorlar. **Kanal D**

GAS FOOD LODGING

★ Küçük bir kasabada yaşayan bir anne ile iki kızının aşk arayışları... Çok sıradan bir konuya sahip olmasına karşın, fazlasıyla çekici bir Amerikan filmi. Ülkemizde vizyona girmeyen ama daha önce ekrana geldiğinde küçük bir kitle tarafından büyük hazlarla izlenen Allison Anders imzalı "Gas Food Lodging"de (1991), Brooke Adams ile Ione Skye başrolde. Kaçırmayın!
Kanal 6

LANETLİ YAZ

HAUNTED SUMMER

★ TRT ekranına nasıl geleceğini merak ettiğimiz bir film "Lanetli Yaz" (1988). Anne Edwards'ın aynı adlı romanından uyarlanan, Ivan Passer'ın yönettiği film, 1816 yazında bir araya gelen Lord Byron, Mary Shelley, Percy Shelley ve John Polidori'nin seks ve uyuşturucu katkılı günlerini konu alıyor. Gösterilirse, sinemaseverler için keyifli bir keşif olabilir...
25 Cumartesi TRT 2

BOB ROBERTS

★ Oyunculuktan transfer olduğu yönetmenlikte en son "Ölüm Yolunda" (Dead Man Walking, 1995) ile büyük bir yol kat eden Tim Robbins'in ilk yönetmenlik sınavı. Robbins, Alan Rickman'la başrolü paylaştığı "Bob Roberts"ta (1992), bir Amerikan folk şarkıcısı ile sağ kanattan bir politikacının birlikte plak yapmalarını ve gelişen olayları anlatıyor. Tabii ki siz de kaçırmıyorsunuz! **Kanal 6**

INGRID BERGMAN

Sizce hangisi daha önemli? Hollywood'daki kariyerini bırakıp ünlü İtalyan yönetmen Rossellini'yle birlikte yaşaması mı? Evlilik dışı çocuğu nedeniyle Hollywood'dan aforoz edilmesi mi? İsveçli olması mı? "Casablanca"da Bogart'ın karşısında oynadığı rol mü? Yoksa tüm bunları çoktan unutturan ve film şeritlerinde ölümsüzleşen güzelliği mi?

Türkiye'nin tek erkek life style dergisi

Kalede "Conan Rüştü" Var
Fenerbahçe'nin ve Milli Takım'ın genç kalecisi Rüştü Reçber

Yumuşak Temas
Potansiyel bir seks uyarıcısı olarak masaj sanatı

Paranın Rengi
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın kralları, prensleri

Anneler ve Oğullar
Her başarılı erkeğin ardında bir anne vardır

Erkek Atlası: Saç ve cilt bakım ürünleri, doğru gözlük seçimi, sırt ağrısına karşı çareler, dumbel'larla az zamanda çok kas yapma yolları, İstanbul'un en iyi fitness merkezleri, suda jimnastik keyfi...

Yaza "cool" girin: Kendi stilinizi yaratmak için bilmeniz gerekenler, ünlü markaların ilkbahar/yaz koleksiyonları, İtalyan usulü şıklık...

Özel Ek: Euro 96
Maçları, takımları, taraftarları, özel gezi-eğlence rehberi ve röportajlarıyla Avrupa Futbol Şampiyonası

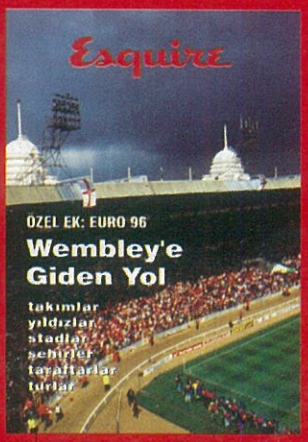

2 dergi birarada

Her Emlak Bankası Şubesi

TELEFON TAHSİLAT VEZNESİ

EMLAK BANKASI'nda hesabınız olsun, olmasın; eski ve yeni tüm telefon borçlarınızı istediğiniz şehirden ve istediğiniz şubemizden öğrenebilir; borçlarınızı, fatura göstermeksizin, yalnızca abone numaranızı bildirerek ödeyebilirsiniz.

Yurt çapındaki 395 EMLAK BANKASI Şubesi size hizmete hazır.

EMLAK BANKASI

"Daha Uygar Bir Yaşam İçin"